Št. 41 (1176) Leto XXIII
NOVO MESTO četrtek
12. oktobra 1972

DOLENJSKI LIST

NOVO MESTO – Sekretarji osnovnih organizacij ZK bodo danes popoldne razpravljali o pismu izvršnega biroja pri CK ZKJ in o nalogah slehernega člana ZK.

FARA – Jutri ob 16. uri bodo v kulturnem domu odprli razstavo kipov in grafik akademskega kiparja Staneta Jarma iz Kočevja.

BREŽICE – Brežiško občino sta v torek zastopala na proslavi občinskega praznika v bratski Veliki Plani Tone Jesenko in Marjan Vizjak.

KOČEVJE – O pismu predsednika ZKJ in izvršnega biroja predsedstva ZKJ so razpravljali na torkovem sestanku osnovne organizacije Seškov teren in na včerajšnji seji komiteja ZK. Danes bodo o njem razpravljali še na sestanku sekretarjev osnovnih organizacij ZK.

NOVO MESTO – Sodnik okrožnega sodišča Janez Kramarič bo jutri vodil dve kazenski obravnavi. Zagovarjala se bosta Milan Vukocič in Ahmet Ozceluk.

KRŠKO – Danes se bo sestal na razširjeni seji komite občinske konference CK. Obravnaval bo pismi predsednika ZKJ in izvršnega biroja.

RIBNICA – Včeraj so se začeli izpiti za 18 udeležencev tečaja za varjenje. Organizirala ga je domača delavska univerza, traja je 3 tedne, obiskovali pa so ga delavci podjetij RIKO, ŽIČNICA in ŠITOPLET-MITERN.

BREŽICE – V torek se je sestal odbor za pripravo prireditev v počastitev občinskega praznika in sklenil, da bo ob tej priliki izšla praznična priloga v Dolenjskem listu.

KRŠKO – O delovnem programu za jesen in zimo bo danes razpravljal izvršni odbor občinske konference SZDL na svoji seji.

SEVNICA – V petek popoldne se bo tu začela 3-dnevna politična šola za mlade družbene delavce v Zvezi mladine, sindikatih, Zveze komunistov in članih samoupravnih organov. Razgovore bodo vodili nekateri ugledni javni delavci: Franc Šetinc, Stane Kranjc, Peter Toš in drugi.

KRŠKO – O vključevanju pionirjev v tekmovanje za značko Matije Gubca priredi ZMS jutri tukaj slovensko-hrvaški posvet.

KOČEVJE – Včeraj in predvčerajšnjim je bilo predavanje o oblikah in organizaciji splošnega ljudskega odpora.

KRŠKO – Jutri se bodo sestali predsedniki krajevnih organizacij SZDL. Ocenili bodo dosedanji potek evidentiranja, se dogovorili za zimska kmetijska predavanja na vasi in druge naloge.

BREŽICE – Danes bodo na volilni konferenci občinskega sindikalnega sveta volili delegata za 8. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Predlagani so Franc Veselič, Boris Rožič in Alojz Fezenčak.

Cvetje in sneg

Iz Starega Loga pri Kočevju so javili v sredo, 4. oktobra dopoldne, telefonirali, da padajo prve letošnje snežinke, hkrati pa na vrtu pri Pršlekovih cveti jablana. Torej kar dve besedi.

Istega dne so padle prve snežinke tudi v Kočevju in drugih krajih v Sloveniji. Le nekaj dni prej pa so nam bralci s Koprskega sporočili, da so na nekem vrtu začele spet cveteti cibore.

OB RAZSTAVI V DOLENJSKI GALERIJI

Novo mesto in občina leta 2000

O predlagani urbanistični dokumentaciji so v ponedeljek zvečer spregovorili ekonomisti ter člani društva inženirjev in tehnikov

Naslednji krog javne razprave o predlaganih urbanističnih dokumentih, pomembnih za razvoj novomeške občine in samega Novega mesta, je mimo. V ponedeljek zvečer so strokovni razlagi prisluhnili člani društva inženirjev in tehnikov ter člani društva ekonomistov v Dolenjski galeriji, kjer je urbanistična dokumentacija razstavljena.

Prireditelji so se potrudili in povabili k uvodni besedi tvorce obeh obsežnih dokumentov: o predlogu urbanističnega programa občine sta govorila ekonomist Marjan Simič in inž. Albert Račečič, pomen predlaganega urbanističnega načrta za Novo mesto pa sta številnim udeležencem razprave osvetljevala arhitekta Braco Mušič in Miha Kos.

Marjan Simič, sicer načelnik oddelka za gospodarske in družbene dejavnosti pri občinski skupščini, je poudaril, da „gre za snovanja prostorskih zakonov, ki ju bo treba upoštevati tako pri razvoju občine kot pri nadaljnji rasti Novega mesta." Dodal je tudi, da je treba predlagane dokumente (z morebitnimi spremembami in dopolnili) čimprej sprejeti, sicer se občina, za katero je že zdaj značilna nizka stopnja urbanizacije, ne bo mogla razvijati načrtno v skladu s potrebami, časom in prostorom.

Za občino predvideva predlog urbanističnega programa, da bi se poleg Novega mesta hitreje in temeljiteje razvijalo še enajst krajevnih središč, medtem ko bi sodobno gradnjo in razvoj program dovoljeval še v 36 krajih. Za Novo mesto je do leta 2000 predviden skokovit razvoj, zato so urbanisti tu in tam njegovo nadaljnje širjenje začrtavali tudi s „kirurškim nožem".

Javna razprava v strokovnih in drugih zainteresiranih skupinah se bo v prihodnjih dneh nadaljevala, ker želijo predlagatelji dobiti čim več mnenj, da bi lahko opravili morebitne popravke. Sicer pa lahko o predlaganih dokumentih preberete več na 11., 12., 13. in 14. strani današnje številke Dolenjskega lista.

I. Z.

Komisija spi...

Milijonarji so lahko brez skrbi...

Iz zanesljivih virov smo zvedeli, da se komisija za ugotavljanje izvora premoženja, ki jo je imenovala občinska skupščina Ribnica, še ni sestala. Ni nam uspelo – vendar malo tudi po naši krivdi – zvedeti, kdo je povsem zanesljivo predsednik te komisije.

Pri davčni upravi so nam povedali, da čakajo, da bo komisija zahtevala od njih kakšne podatke, ki bodo verjetno osnova za njeno delo. Vendar doslej takih podatkov v imenu te komisije ni še nihče zahteval, kar lahko pomeni le, da se komisija še ni sestala.

Zvedeli pa smo tudi, da bo v kratkem sestanek predstavnikov političnih in upravnih organov, na katerem se bodo dogovorili za delo in ukrepanje na področju ugotavljanja izvora premoženja...

Od imenovanja komisije za ugotavljanje izvora premoženja je minilo že precej mesecev. Po nepopolnih podatkih je bila imenovana aprila letos...

P-c

Iz sekretariata so prišli

Namestnik in pomočnik republiškega sekretarja za finance, Jože Tepina in Marjan Ekart, sta 6. oktobra v Novem mestu vodila razpravo na regionalnem posvetu o TOZD in novostih s področja davščin. Posvet je za udeležence dolenjskega območja sklicala občinska konferenca Socialistične zveze v Novem mestu.

Oprostitev

Občinska skupščina Kočevje je na zadnji seji oprostila plačevanja pristojbin za specialna motorna vozila komunalnih delovnih organizacij posebnega družbenega pomena in gasilskih društev. Oprostitev velja le za vozila, za katera zaradi predpisov ne morejo uvesti ekonomske cene. Oprostitev velja šele, ko izda občinska skupščina odločitev za vsak primer posebej.

Predvidoma bo oprostitev veljala za 10 gasilskih avtomobilov in po en avtobus v mestnem potniškem prometu, avtomobil-smetnjak in avtomobil za prevoz mrličev. Zaradi te oprostitve se bo steklo za vzdrževanje lokalnih cest na leto okoli 12.500 din manj. Ta odlok bo veljal, dokler cene za te storitve ne bodo sproščene.

DELEGATI SO IZVOLJENI

Člane sindikata iz črnomaljske občine bodo na 8. kongresu slovenskih sindikatov zastopali Ksenija Khalil, sekretarka iz podjetja Begrad, Tomo Šavor, kopač iz rudnika, in Bojan Vipavec, delavec iz Belta. Delegati so bili izvoljeni na občinski sindikalni konferenci, ki je 3. oktobra zasedala v Semiču in je obravnavala tudi kongresno gradivo.

Tudi četa Zelenega Roga

Tridesetletnice Gorjanskega bataljona so se spomnili tudi taborniki iz Straže. Petnajst jih je odšlo s 6 šotori na Podstenice, kjer so očistili okolico spomenika in se tako s pohodom spomnili bojev za svobodo. Člani taborniške čete Zelenega Roga so prvi večer potovalnega tabora prenočevali na Podturnu, naslednji dan pa so na Podstenicah izpolnili obveznost, ki so jo prevzeli pred leti, ko je bil na tem kraju odkrit spomenik.

Najprej: vsak pri sebi!

„Vsak komunist je vojak: revolucije, dokler revolucija traja," je med drugim dejal tovariš Tito v pogovoru z urednico zagrebškega Vjesnika, ki ga je v nedeljo v celoti objavilo DELO. Besede tovariša Tita, predsednika ZKJ in SFRJ, so silovito odjeknile med množicami naših delovnih ljudi. Ni ga poštenega človeka v državi, ki ne bi podprl znanih stališč našega predsednika, celo več: „Zdaj mora iti zares!" pravijo ljudje, ki oberoč podpirajo politiko življenjskih prizadevanj tovariša Tita. Tokrat ne sme in ne more več ostati samo pri napovedih. Zdaj mora obveljati besedica „mora", in ne morda „je potrebno". Gre za spoštovanje zakonitosti, za oster boj proti vsakršnemu bogatenju na tuj račun, gre za čiste vrste ZK.

O tem poročamo več na 2. strani današnje številke, prihodnji teden pa bomo naše bralce izčrpneje seznanili z odgovori tovariša Tita.

ZASEDANJE KOMISIJE MEDOBČINSKEGA SVETA ZK NOVO MESTO

Proti starim odnosom pod staro »kapo«

Še mnogo nejasnosti, kako samoupravno in v skladu z ustavnimi dopolnili organizirati kmetijstvo

Še veliko razčiščevanja in organizacijskega dela bo potrebno, preden bo na Dolenjskem zaživel nov zakon o združevanju kmetov ter bodo uveljavljena ustavna dopolnila. Tako je pokazal razširjeni sestanek komisije za kmetijska vprašanja in samoupravne odnose medobčinskega sveta ZK Novo mesto, ki je bil v ponedeljek v Metliki.

Potrdil je dejstvo, da so problemi v posameznih zadrugah v glavnem podobni in da ni teženj po ustanavljanju novih kmetijskih zadrug, razen tega pa še, da so mišljenja dokaj različna in da so določila novega zakona celo med kmetijci premalo znana.

Predsednik Zadružne zveze SRS Andrej Petelin je moral zato nekatere stvari vnovič razlagati. Pri tem je poudaril, da je zakon širok, da dopušča spodbudo in prilagajanje konkretnim razmeram.

Vse je v „fazi tipanja", kot je dejal Janez Gačnik, direktor KZ Metlika, nemalo zato, ker so stvari zapletene in še nerazčiščene. Posebno velja to za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela in s tem v zvezi s povezano delitvijo ustvarjenega dohodka na delež, ki pripada kolektivu zadruge in kmetov zadružnikom. V večini zadrug predvidevajo eno TOZD, s čimer pa najbrž ne bo dosežen cilj, saj obstaja bojazen, da se pod novim imenom ohranijo stari odnosi.

Sklepi, ki so jih v ponedeljek sprejeli, nalagajo nadaljnje delo na tem področju. Razmere v posamezni kmetijski zadrugi je namreč treba uskladiti z zakonom o združevanju kmetov v roku enega leta, to je do sredine leta 1973.

M. LEGAN

Ali za vse otroke enaka cena ali ne, to je vprašanje, ki zadnje čase razburja duhove. V jaslih ali vzgojnovarstvenih ustanovah so vsi deležni enake oskrbe, res pa je, da bodo nove cene dokaj višje in za žep skromnejših ljudi nedostopne. Na fotografiji so malčki v metliškem vrtcu, ki je eden najbolj sodobnih na Dolenjskem. (Foto: R. Bačer)

VREME

Hladen zrak, ki se je zadrževal v višinah nad Balkanom, je povzročil pri nas nestalno vreme z občasnimi padavinami. Območje visokega zračnega pritiska nad Srednjo Evropo slabi, od zahoda pa se približuje atlantski frontalni val, zato bo v naslednjih dneh še spremenljivo vreme z občasnimi padavinami.

tedenski mozaik

Med lastnostmi, ki jih ima posebni svetovalec ameriškega predsednika za vprašanja nacionalne varnosti dr. Henry Kissinger, sodi nedvomno tudi izjemna molčečnost. Novinarji kljub velikim naporom ne morejo izvleči iz simpatičnega profesorja nobene podrobnosti o nadaljevanju pariških mirovnih pogovorov o Vietnamu, ki so menda prav zdaj v odločilni fazi. Edino, kar je Kissinger v zvezi s tem izjavil, je bil kratek stavek: „Tisti, ki ničesar ne vedo, mnogo govorijo, tisti pa, ki kaj vedo, molčijo." Zagonetni diplomat . . .

Ameriškemu velemojstru, svetovnemu prvaku v šahu Robertu Fischerju, so priredili po povratku iz Reykjavika v New Yorku izredno prisrčen in slovesen sprejem. Newyorški župan John Lindsay mu je izročil zlato medaljo New Yorka, kar je pospremil z besedami: „Ne morem vas povišati v viteza ali grofa, zlata spominska medalja največjega mesta v Združenih državah Amerike je edino, kar vam lahko podarim." Po krajši slovesnosti se je nekaj deset gostov podalo na banket, kjer pa, v tem je bil Fischer neomajen, ni smelo biti ne televizijskih kamer in ne fotoreporterjev . „ nepopustljivi šampion . . .

Kitajski premier Ču En Laj je znova prišel, kdove katerič že, zaradi neke svoje izjave na naslovne strani časnikov. Med obiskom skupine dvajsetih ameriških novinarjev v Pekingu je namreč izjavil, da bo po smrti sedanjega predsednika Mao Ce Tunga vladalo v LR Kitajski kolektivno vodstvo. To je bilo prvič po smrti uradnega Mao Ce Tungovega naslednika Lin Piaa, da je bilo o nasledstvu sedanjega predsednika rečenega karkoli v javnosti . . . če ni vse zgolj časopisna raca . . .

Iz krogov, ki so blizu italijanskemu parlamentu pa se je zvedelo, da pripravlja skupina poslancev predlog, ki bo zahteval povišanje plače italijanskemu predsedniku. Ta ima sedaj 30 milijonov lir plače na leto, razen tega pa prejema še 180 milijonov lir za reprezentančne stroške in 100 milijonov lir za vzdrževanje svojih uradnih rezidenc.

POMEMBNE TITOVE BESEDE

Delavskega razreda nikoli nismo pozabili

Predvsem mora Zveza komunistov očistiti svoje vrste – Vse, ki so v naši družbi obogateli na tuj račun, moramo onemogočiti

DELO je v nedeljo objavilo pogovor, ki ga je v začetku oktobra imela Dara Janeković, urednica Vjesnika, s predsednikom ZKJ in predsednikom SFRJ Josipom Brozom Titom na Brionih. Pod naslovom „Hočemo enotno, avantgardno Zvezo komunistov" je DELO v celoti objavilo nadvse zanimiva izvajanja in ocene tovariša Tita, ki jih tu objavljamo danes le v zgoščenem povzetku.

Na vprašanja urednice Vjesnika je predsednik Tito najprej dejal, da odločno zavrača zgodbe o tem, da je v Jugoslaviji težaven položaj. V kratkem času smo iz razrušene države, ki je bila poleg tega pred vojno zelo zaostala, ustvarili novo državo, jo gospodarsko in politično popolnoma spremenili. Imamo seveda nekatere probleme in težave. Zaradi vztrajnosti naših ljudi smo z orjaškimi koraki napredovali, sedanje težave in probleme pa bomo dosti hitreje odpravljali, če bomo vse tisto, kar zdaj poudarjamo, da moramo storiti, tudi zares storili. To pa pomeni, da moramo, zlasti komunisti, ravnati drugače.

Tovariš Tito je nato opozoril na potrebo po enotnostii misli in akcije v Zvezi komunistov. Pri tem je dejal:

„V čem je bistvo enotnosti misli in akcije? To ni nikakršno vračanje nazaj k nekakšnemu stalinističnemu ali ne vem kakšnemu drugemu konceptu. To je nekaj povsem drugega, nekaj, kar je v sedanji fazi nujno zaradi položaja, zaradi poskusov z vseh strani, da bi ovirali naš socialistični razvoj. Komunisti morajo biti enotni. To ne pomeni, da bi komandirali, marveč naj po pravilni oceni položaja sprejemajo sklepe, ki so veljavni za vse, potem ko jih sprejme večina. V tem je bistvo demokratičnega centralizma, to je nujno potrebno v organizaciji, kakršna je Zveza komunistov."

Ko je nadaljeval, je tovariš Tito omenil, da potrebujemo avantgardno partijo. To pomeni, da ne morejo biti v njej tisti, ki nimajo absolutno nobene zveze s socializmom, s komunizmom, ki so prišli v partijo zaradi karierizma in ki ovirajo razvoj ne le partijskega življenja, marveč naše družbeno gibanje sploh. Partijo moramo torej očistiti. Bogataši morajo iz partije, kajti sicer naša zveza komunistov ne bo partija delavskega razreda.

Zmeraj smo bili in zmeraj bomo za demokratičen razvoj, je nato med drugim dejal predsednik Tito. Toda ne moremo dovoliti, da bi se z demokracijo okoriščal vsakdo, celo razredni sovražnik, naš nasprotnik. Z demokracijo smo šli preveč na široko, preden smo ji očistili pot. Ko je govoril o delavskem razredu kot najpomembnejšem dejavniku našega družbenega razvoja, je tovariš Tito rekel:

„Borimo se za to, da bi se temeljne pravice delavskega razreda okrepile. In to smo zdaj z 21. in 22. ustavnim dopolnilom tudi uzakonili. Zdaj gre za to, da dopolnila tudi uresničimo, čeprav nastajajo pri tem tudi veliki odpori."

Predsednik ZKJ se je nato ostro dotaknil tudi raznih špekulacij in zahteval, da je treba uvesti zanesljivo kontrolo proti špekulacijam, glede bogatenja pa ugotoviti najprej izvor imetja vseh tistih, ki imajo veliko. – Treba bo iti do konca, je dejal tovariš Tito in napovedal, kaj vse moramo narediti zdaj, da bi to tudi uresničili. O tem pa več prihodnjič.

TELEGRAMI

BELFAST – V neki državni ustanovi v Strabanu v bližini meje z Irsko republiko je eksplodirala bomba in povzročila veliko škodo. Poleg Londonderryja in Belfasta je Strabane mesto, v katerem je največ podobnih incidentov, odkar trajajo nemiri na Severnem Irskem.

DAMASK – Poveljnik sirske armade je odpotoval na večdnevni uradni obisk na Kitajsko. Seznaniti se želi z napredkom, ki ga je dosegla kitajska ljudska armada.

KARTUM – Včeraj so sestavili novo sudansko vladó. Njen predsednik je Nimeiri, ki je prevzel tudi obrambno ministrstvo. V novi vladi je 15 članov prejšnjega kabineta, ki je odstopil 4. oktobra.

WASHINGTON – Ameriškega generalnega majorja Haiga, udeleženca tajnih pariških pogajanj o Vietnamu, so včeraj povišali v generala s tremi zvezdicami.

DAMASK – V Siriji sta umrla za kolero še dva otroka. Od prej ugotovljenih 52 primerov kolere, je 25 bolnikov ozdravelo. O epidemiji je Sirija obvestila svetovno zdravstveno organizacijo.

MOSKVA – Sovjetski zunanji minister Gromiko je sprejel v Moskvi zahodnonemškega državnega sekretarja Egona Bahra. Pogovarjala sta se med drugim o sprejemu obeh Nemčij v ZN.

BERLIN – V Zahodnem Berlinu se je začelo sojenje odvetniku Horstu Mahlerju, obtoženemu, da je pomagal ustanoviti anarhistično skupino Baader-Meinhof.

NEW YORK – Predstavnik britanskega civilnega letalstva je sporočil, da se Velika Britanija, Francija in SZ pogajajo o uvedbi skupnih nadzvočnih letalskih prog, ki bi povezovale Zahodno Evropo in Daljni vzhod.

Predsednik zveznega izvršnega sveta Djemal Bjedić se je vrnil z uradnega obiska v arabski republiki Egipt, kjer ga je sprejel tudi predsednik Anvar Sadat (na sliki). Po obisku so objavili skupno sporočilo, ki ugotavlja, da so jugoslovansko-egiptovski razgovori potekali v ozračju popolnega razumevanja in da je Jugoslavija podprla pravične težnje Egipta za rešitev bližnjevzhodne krize. Ob koncu sporočila je rečeno, da je premier Sidki s hvaležnostjo sprejel povabilo, naj obišče Jugoslavijo. Datum obiska bodo sporočili kasneje – (Telefoto: UPI)

tedenski zunanjepolitični pregled

V svetu, ki išče strpnost in se počasi, toda vse bolj zaveda, da je edino enakopravnost med velikimi in malimi, bogatimi in revnimi, pot k boljšim medsebojnim odnosom, se dogaja tik ob naši meji nekaj, kar ni boleče samo zato, ker so žrtve ljudje naše krvi, marveč tudi zato, ker se žalosten del zgodovine očitno ponavlja.

Nekaj sto ljudi, ki se ne morejo sprijazniti z načeli dobrega sosedstva in spoštovanjem tistega, kar bi bili dolžni spoštovati, ker se je na to obvezala njihova vlada, je v zadnjih štirinajstih dneh razbilo in onečastilo nekaj deset tabel z napisi v slovenščini.

Medtem ko ljudje in forumi v Jugoslaviji tako nasilništvo (o čemer poročamo drugje) upravičeno obsojajo, je najprej treba povedati, kaj je sploh zapisano v avstrijski državni pogodbi, bolje rečeno tistem delu, ki obravnava življenje naše nacionalne manjšine v Avstriji. Pravice manjšine so zapisane v 7. členu leta 1955 podpisane državne pogodbe, ki pomeni hkrati rojstvo povojne suverene Avstrije, ki je bila dotlej pod upravo zavezniških zasedbenih oblasti. Ta 7. člen govori tako o slovenski kot o hrvatski manjšini, ki živita na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem in določa, da uživata iste pravice pod enakimi pogoji kakor vsi drugi avstrijski državljani. V to je vključena tudi pravica do lastnih organizacij, zborovanj in tiska v svojem jeziku. Druga točka 7. člena določa, da imajo pravico do osnovnega pouka v slovenskem ali hrvatskem jeziku in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol: v tej zvezi bodo šolski učni načrti pregledani in bo ustanovljen oddelek šolske nadzorne oblasti za slovenske in hrvatske šole. Nadalje je v tem členu določeno, da sta v upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvatskim ali mešanim prebivalstvom dopustni slovenščina in hrvaščina kot uradni jezik dodatno k nemščini. V takih okrajih bodo označbe in napisi topografskega značaja tako v slovenščini ali hrvaščini kot v nemščini. Avstrijski državljani slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem so udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah v teh pokrajinah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani. Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvatskemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora prepovedati.

To je bistvo 7. člena avstrijske državne pogodbe, to so črke na papirju – toda resnica o teh črkah je drugačna. Napisne table v slovenskem jeziku snemajo in mažejo – in to kljub temu, da je teh tabel manj, kot bi jih moralo biti. Te table so namreč samo v tistih razmeroma maloštevilnih vaseh na avstrijskem Koroškem, kjer je bilo po ljudskem štetju iz leta 1961 ugotovljeno, da živi v njih najmanj 20 odstotkov Slovencev, kar je bil sploh pogoj za njihovo namestitev. Toda z nekaterimi napisi niso bili Slovenci zadovoljni niti tisti dan, ko so jih namestili in razlog je preprost: neverjetno pačenje slovenskega jezika! Slovenska imena krajev so napisana narečno, arhaično ali pa v narečju, tako kot jih izgovarjajo domačini. Namesto besede vas je, denimo, napisano „ves", namesto Šentvid je napisano Šentfid in podobno. Takim napisom so nasprotovali Slovenci že od vsega začetka, pa so bile vse prošnje, ugovori in protesti zaman. Dogodki zadnjih dni so izpričali, da ne gre samo za odstranjevanje napisnih tabel, marveč tudi za dejanske grožnje Slovencem in celo napade nanje. Tako so na odbornika Janeza Wutteja v vasi Vesele naslovili vrsto groznih pisem in mu razbili okna na hiši samo zaradi tega, ker je javno zagovarjal slovenstvo na Koroškem. Na učitelja Mikla Hudla so neznanci celo streljali. In vse to se dogaja pred očmi avstrijskih oblasti, ki izjavljajo, da proti tistim, ki delujejo nasilno, ne bodo ukrepali. Vse, kar se je doslej „dobrega" zgodilo, je bilo, da so avstrijske oblasti namestile nekaj tabel nazaj – ki so jih naslednji dan podivjanci zopet odstranili! Stvar je očitno nevzdržno, toda vprašanje je, kaj bodo avstrijske oblasti storile, da bi preprečile divjanje nestrpnih teroristov na avstrijskem Koroškem. Namestnik jugoslovanskega zunanjega ministra je v Beogradu izrazil avstrijskemu veleposlaniku našo resno zaskrbljenost in isto je storil tudi naš veleposlanik na Dunaju. Toda ali bo to dovolj?

DIVJANJE NA KOROŠKEM

Znano je, da je Avstrija postavila vprašanje svoje manjšine (Tirolcev) na italijanskem ozemlju celo pred Združene narode! V New Yorku je minuli teden avstrijski zunanji minister sicer obljubil, da se bo njegova vlada z vsemi silami borila zoper mednarodni terorizem in se je v tem smislu celo obvezal. To je bilo rečeno sicer med splošno razpravo o boju zoper mednarodni terorizem, toda veljati bi moralo tudi za to, kar se dogaja sedaj na Koroškem. Toda tudi brez obljub v Združenih narodih, da se bodo avstrijske oblasti namreč zoperstavile terorizmu, so to v primeru nasilja na avstrijskem Koroškem dolžne storiti tudi zaradi zelo jasnih določb 7. člena avstrijske državne pogodbe.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Val nasilja, uperjen proti **SLOVENSKEMU ŽIVLJU** na Koroškem, se je v dneh minulega tedna tako razvil (in se, kot kažejo dogodki, žal še kar razvnema), da je upravičeno izzval zaskrbljenost in OGORČENJE vse naše javnosti, izzval vrsto PROTESTOV pri nas in bo, upajmo, spodbudil tudi plodne ukrepe pristojnih avstrijskih oblasti, da bodo stopile na prste nosilcem raznih šovinističnih, raznarodovalnih teženj. Teženj, ki so oprte na narodnostne mržnje, na mračnjaške politične parole, na grožnje in teror – skratka na vse tisto, kar ne bi smelo (če se omejimo samo na temeljno načelo) imeti nikakršnega mesta že v najglobljih zasnovi **MEDČLOVEŠKIH ODNOSOV** ljudi današnje dobe.

Genocid, zločini proti ljudstvu, proti posameznim pripadnikom katerekoli narodnosti, kamor sodi tudi vsakršno nasilno raznarodovanje – vse to je dobilo svoj nedvoumni pečat, obsodbo naprednega človeštva, že ob koncu minule velike svetovne morije. To pa, kot kaže, nekateri le prehitro pozabljajo: danes smo na Koroškem spet priče dejanjem **PROTISLOVENSKEGA ŠOVINIZMA,** kljub nedvoumno dogovorjenim NAČELOM, kljub nedvoumno sklenjeni meddržavni pogodbi, nanašajoči se na (umevne) pravice naše narodnostne manjšine na Koroškem.

Zato tokratni dogodki (ki žal niso časovno osamljen primer, saj pritisk raznarodovanja proti Slovencem na Koroškem pravzaprav ni nikoli povsem popustil – le tako očiten ni bil vseskozi doslej) ne vzbujajajo samo ogorčenje, temveč tudi **OSUPLOST** – kako je sploh mogoče tako brezbrižno kršiti vsa dogovorjena načela.

Naj obnovimo – vsaj v kratkih obrisih – tokratne izgrede, naperjene proti Slovencem na Koroškem in očitno naravnane na letošnjo obletnico tamkajšnjega **PLEBISCITA,** katerega datum (10. oktobra) si je nosilec oziroma pobudnik vseh protislovenskih izgredov na Koroškem (tamkajšnji Heimatdienst družno z organizacijo Abwehrkaempferbund) vzel za smernik svojih **NASILNIŠKIH** akcij proti koroškim Slovencem. Že v začetku prejšnjega tedna je Koroška začutila okrepljeno dejavnost protislovenskih šovinistov. Cilj tokratnih nasilniških akcij so po-

Ogorčenje in zaskrbljenost

stali dvojezični krajevni napisi v tistih krajih, kjer prebiva slovenski živelj – kjer je torej koroška deželna vlada (skladno z določili državne pogodbe z Jugoslavijo) postavila krajevne oznake tudi v slovenščini, ne samo v nemščini. „Neznanci" so začeli uničevati te napise, jih mazati z oljnato barvo ali jih odstranjevati – ob tem pa so celo grozili z bombnimi **NAPADI** na slovenske šole in na stavbe pokrajinske vlade. Prejšnji torek se je to nasilje okrepilo prek vseh meja – saj je skupina kakšnih 400 pripadnikov organizacije Heimatdienst pred očmi avstrijske policije **PODRLA** vrsto dvojezičnih krajevnih napisov in smerokazov v okolici **KLOPINJSKEGA JEZERA,** okrog Šent Vida, Žamanja in Grabale vasi na Koroškem. To je bila pač ena najbolj očitnih kršitev določil avstrijske državne pogodbe (iz leta 1955), tistih določil, ki se nanašajo na pravice naše narodnostne manjšine na Koroškem!

Ogorčenje naše javnosti ob tem je bilo, kot smo že dejali, razumljivo in je spodbudilo vrsto **PROTESTOV.** Najprej sta protestirali obe osrednji organizaciji koroških Slovencev – tamkajšnja Zveza slovenskih organizacij in tamkajšnji Narodni svet – ki sta menili, da sta se prisiljeni obrniti neposredno na avstrijske in jugoslovanske državne oblasti, saj so le-te z medsebojnim podpisom pogodbe prevzeli tudi odgovornost za izvajanje sklenjenih določil, ob tem pa sta tudi izrazili upanje, da bo avstrijska vlada še prej ustanovila **MEŠANO KOMISIJO** za ureditev odprtih vprašanj slovenske manjšine na Koroškem.

Oster protest je ob teh nasilniških dogodkih, uperjenih proti slovenskemu življu na Koroškem, izrazila prejšnji teden republiška konferenca SZDL Slovenije. Njen izvršni odbor je ob tem poudaril, da temelji jugoslovanski in slovenski zunanjepolitični interes na MIROLJUBNIH težnjah ter SOŽITJU med narodi, pri čemer narodnostne manjšine vsekakor tvorno prispevajo k ZBLIŽEVANJU med sosednimi narodi ter ustvarjajo vzdušje zaupanja. Tako naj bi bilo tudi na Koroškem – kjer smo medsebojne odnose utrdili z nedvoumnimi določili sklenjene pogodbe z Avstrijo. Sedaj PRIČAKUJEMO, da bodo vse tiste demokratične sile avstrijske družbe, ki so si doslej prizadevale varovati Slovence na Koroškem pred raznarodovalnimi izgredi, našle moči za OBRAČUN z naraščajočimi manifestacijami nacionalističnega nasilja na Koroškem, saj je to navsezadnje tudi v prid vsej avstrijski družbi. Ta protest sta sprejela na seji ta ponedeljek predsedstvo in izvršni odbor republiške konference SZDL Slovenije, pri čemer sta izrazila tudi precejšnjo ZASKRBLJENOST zaradi sedanjega napetega ozračja, ki so mu botrovali nasilniški izgredi na Koroškem. Še dobro se spomnimo zagrizenega nacističnega sovraštva do Slovencev na Koroškem – je med drugim rečeno v tem protestu, pomešanem z zaskrbljenostjo – pa bi se tega morali spominjati tudi tisti, ki te dogodke sedaj mirno opazujejo, čeprav bi morali posredovati kot oblast . . .

Ogorčenje in zaskrbljenost je ob teh šovinističnih izgredih izrazil minuli petek tudi republiški izvršni svet – ki je ob tem menil, da pri nas upravičeno PRIČAKUJEMO, da bosta avstrijska zvezna in koroška deželna vlada takoj sprejeli učinkovite UKREPE proti nasilju koroških ekstremistov in nacionalnih šovinistov. Ta ponedeljek je jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Mitja Vošnjak v zvezi s temi dogodki že obiskal generalnega sekretarja avstrijskega zunanjega ministrstva Walterja Wodaka, predstavnik našega zunanjega ministrstva pa je že protestiral pri avstrijskem veleposlaniku v naši državi. Avstrijske državne oblasti pa za sedaj le niso prišle dalj kot do besednega obžalovanja teh nasilniških dejanj – čeprav bodo to v interesu nadaljnjih dobrih sosedskih odnosov med obema državama vsekakor morale POTRDITI tudi z DEJANSKIMI UKREPI proti šovinističnim nasilnikom na Koroškem.

Ena jeklena roka za mnogo rok: kar več hlodov naenkrat nese na vagon novi nakladalnik „Volvo" brežiškega gozdnega gospodarstva. Gozdnim delavcem ne bo pomagal le pri tem, na dan lahko prekoplje ali naloži več 100 ton gramoza za gozdne poti. Na sliki: nakladanje v Mokronogu. (Foto: Železnik)

Ce srečaš tri dimnikarje na vrh Gorjancev in nimaš nobenega gumba, je več kot smola. Možje v črnem: Janko Sovec, Franc Četrtič in Janez Muhvič se niso šli kolesarske dirke, ampak službeno pot iz Novega mesta h Gospodični, kjer so jih čakali zamašeni dimniki. (Foto: R. Bačer)

Zaradi muhastega vremena je grozdje letos kislo, pridelek pa tudi ni dober. Samorodnico so vinogradniki v glavnem že potrgali, drugo pa bodo še ta teden. Na sliki: Tudi Drejče se je pridružil obiralcem in poskušal pomagati. (Foto: Z. Šeruga)

Na tekmovanju ribičev kočevske RD, ki je bilo 1. oktobra na Kolpi pri Lazih, je zmagal Lado Ivanetič, ki je ujel 42,5 cm dolgega lipana, drugi pa je bil Marjan Bastar. Po tekmovanju je bilo še prijetno tovariško srečanje ribičev. (Foto: J. Primc)

Opozorilo vinogradnikom

Ker so ji bile vremenske razmere naklonjene, se je letos zelo razširila grozdna gniloba, ki poslabšuje kakovost vina. Vinarski strokovnjaki priporočajo, naj vino močneje žveplamo. Na en hektoliter pridelka je treba dodati 5 do 10 gramov žveplovega dvokisa, nato pa vino po 10 do 34 urah pretočiti ter mu dodati čiste kvasovke, da bo vrenje živahnejše. Umetno vzgojene kvasovke je mogoče kupiti pri biotehniški fakulteti v Ljubljani ali pa pri kmetijskem zavodu.

Sejmišča

NOVO MESTO: ponedeljkov sejem ni bil ravno živahen. Naprodaj je bilo 539 prašičev, od tega 478 starih do tri mesece, prodanih pa skupno 303 živali. Mlajši prašiči so bili po 180 do 240 dinarjev, starejši pa po 250 do 580 dinarjev. Sorazmerno veliko kupcev je prišlo iz sosednjih občin.

●

BREŽICE: na sobotnem sejmu je bilo naprodaj 476 prašičev, starih do tri mesece, in 23 starejših. Kupčija je bila kar dobra, saj so prodali 357 mlajših prašičkov po 13,00 do 14,00 din kilogram žive teže. Starejših prašičev so prodali 19, zanje pa so prejeli do 10 dinarjev za kilogram žive teže.

ZEMLJO TISTEMU, KI JO OBDELUJE

Za lastnike kmetijskih zemljišč bo gotovo zanimivo, da v naši republiki pripravljajo več novosti v zemljiški politiki. Kako predvideva osnutek zakona, ki ga je nedavno sprejel slovenski izvršni svet, ureditev dedovanj, samo ponovimo. Pravico do dedovanja zemlje bo imel

Drugače ravnati z našo kmetijsko zemljo

samo tisti dedič, ki bo zemljo obdeloval, drugi dediči pa do zemlje niti do denarnega deleža ne bodo imeli pravice, če so se šolali in za življenje usposobili v breme kmetije.

Predvidene zakonske spremembe pa obetajo še nekatere druge novosti, ki jih nameravajo uveljaviti, da bi zmanjšali nadaljnje drobljenje kmetijskih zemljišč in uresničili načelo: zemljo tistemu, ki jo obdeluje. Tako je predvidena celo prisila za tiste lastnike kmetijskih zemljišč, ki zemlje ne obdelujejo. Če ne morejo zagotoviti redne obdelave, ima po osnutku zakona občina pravico, da to zemljo odkupi in s tem ustvari občinski intervencijski (posredovalni) zemljiški sklad, s katerim potem sama razpolaga.

Novost bo tudi določilo, da ima pri prodaji kmetijskega zemljišča prednostno pravico sosednji kmet ali družbeno posestvo. Če se ta dva za ponudeno zemljo ne zanimata, jo lastnik lahko proda samo občinskemu zemljiškemu skladu. To bo pomagalo k zmanjšanju razdrobljenosti zemljišč, ki je tudi pri nas na Dolenjskem velika ovira pri tehnološkem napredovanju kmetijstva.

Nazadnje naj omenimo še, da bo Slovenija z novim zakonom, ki ga pripravljajo, kot prva republika natančneje določila zemljiški maksimum. Osnutek zakona pravi, da bo v predelih, kjer je mogoče obdelovanje s težjimi in srednjimi kmetijskimi stroji, dovoljeno imeti do 10 ha obdelovalne zemlje, drugje pa do 45 ha.

M. L.

S tribune v Krškem: ocena inž. Marinca

Zaradi cementa bodo še težave

menta, četudi je bil ta predlog plod samoupravnega dogovora med proizvajalci in porabniki. Slednji so uvideli, da industrija cementa potrebuje večjo akumulacijo, če hoče povečati proizvodne zmogljivosti. Ne gre pozabiti, da so se surovine, gorivo in prevoz podražili za 20 odstotkov in da ponekod cement že delajo z izgubo.

Zvezni zavod ža cene ni potrdil podražitve in sicer z obrazložitvijo, kot poroča Ekonomska politika, da je za letos predvidena podražitev industrijskih izdelkov že izčrpana. Spomnimo naj, da so politiki poudarjali, da je predvidena 5,4-odstotna skupna podražitev le „delovna orientacija". V 22. številki „Dokumentacije" lahko tudi beremo, da je bilo do konca avgusta izkoriščenih šele 3,9 odstotkov in da je prav industrija gradbenega materiala potegnila najkrajši konec.

Zato ne bi rekli, da je tak odnos zavoda za cene življenjski.

M. L.

Potrditev poti

„Osvoboditi delo, kar je bistvo in cilj naše usmeritve, to je najvišja oblika svobode. Ni svoboda le svoboda govora in misli. Mi razvijamo model samoupravljanja, ker si želimo svobodnega človeka, ki bo sam odločal o rezultatih in pogojih dela, ne kdo drug namesto njega," je na javni tribuni v Krškem v „Celulozi" dejal inž. Andrej Marinc, sekretar sekretariata CK ZKS.

„Ta tribuna je nov dokaz, da smo na pravi poti, je potrditev naše usmeritve, našega zaupanja v človeka," je nadalje ocenil tribuno tov. Marinc. Zanikal je trditev tistih, ki pravijo, da se delavec zanima le za „plavo kuverto" in da ni dovzeten za dolgoročen interes delovne organizacije. Interes delavcev je v bistvu družbeni interes. Tribuna je tudi pokazala, da so delavci, neposredni proizvajalci, voljni sodelovati, da se oglašajo s svojimi predlogi in mislimi in da spoznavajo, da so odločitve v njihovih rokah.

Kratkovidno

Spet je beseda o cementu, najbolj iskanem „sivem zlatu" letošnje gradbene sezone. Tokrat, da bi opozorili graditelje, da bodo nenormalne razmere očitno še trajale.

Cementarji pravijo, da bi cementarne sčasoma zadovoljile povpraševanje, če bi se uredile cene. Te naj bi bile v primerjavi z drugimi vsaj tolikšne, kot so bile leta 1968, pravijo. Toda v Beogradu so naleteli na gluha ušesa. Medtem ko je zvezna vlada povečala prometni davek (ki je dohodek proračunov, ne pa cementarjev) od prodaje gradbenega materiala na drobno, je zvezni zavod za cene odklonil potrditev za 15 odstotkov višje proizvodne cene ce-

V mirenskem obratu: krompirja bo še treba

Kmetje na izpitu

Komaj dobrih 500 ton krompirja se je nabralo v skladišču obrata KOLINSKE na Mirni prejšnji teden, ko se je začela letošnja predelovalna „kampanja". Ker je zmogljivost obrata 6 do 7000 ton, pomeni to, da je zagotovljena surovina le za dober mesec dela.

Odkup se nadaljuje in gora krompirja bo seveda mnogo večja. Vendar oskrba ne poteka tako, kot je željeno, ker je letos krompirja manj in ker se nenadoma zanimajo zanj tudi tisti, ki jim je bilo v lanski rekordni letini presneto vseeno, kako je s krompirjem, kmetom in kmetijstvom. Lani, ko je KOLINSKA pokupila ves krompir in pokazala dovolj solidarnosti do našega kmeta!

Zdaj je na preizkušnji kmetova solidarnost. Za ceno ni mogoče reči, da ni spodbudna. „KOLINSKA plača krompir po 1 dinar kilogram, če pa je kmet tudi kooperant zadruge, dobi na vsak kilogram še 15 par premije. Če upoštevamo še, da lahko pridelovalec proda tudi drobnejše gomolje, dobi s tem še dodatnih 20 odstotkov več," pravi vodja odkupa pri tovarni tov. Kolenc.

KOLINSKA bo ostala in delala še leta in leta. Če bo izigrana, bo klofuto še lahko tudi vrnila. Dr. Gregorc, tehnolog KOLINSKE, nam je te dni zagotovil, da bodo mirenski obrat še povečali in da bodo potrebovali sčasoma 10.000 ton in še več krompirja. „Zato smo resno zainteresirani za sodelovanje z zadrugo in kmeti. Še v letošnji predelovalni sezoni bomo začeli izdelovati krompirjeve čipse, delamo že krompirjeve krokete, v poskusni proizvodnji so otroške kaše, v načrtu pa je več novih izdelkov."

M. L.

Koliko prahu, da ga pogasiš?

Luknja za ogenj

V tednu požarne varnosti je služba za vzdrževanje gasilskih aparatov pri sevniški gasilski zvezi ob sodelovanju postaje milice pregledovala gasilne aparate v tovornjakih in drugih javnih prometnih sredstvih. Seveda tudi kazni ni manjkalo ob posebno hudih primerih malomarnosti, ob tem pa so še večje pomanjkljivosti.

Gre namreč zato, da zakon o varnosti v cestnem prometu vsebuje precej lukenj, ki niso nič kaj v prid varnosti pred požari na vozilih, le-ta pa ni majhna. Zakon določa namreč le, da mora imeti tovornjak en gasilni aparat med drugo obvezno opremo, ravno tako ga mora imeti tudi prikolica, avtobusi dva in posebno vozila po svoje. Zakon določa še, da mora biti gasilski aparat v brezhibnem stanju, pregledan pa na pol leta. Tako zakon, kaj pa praksa?

Proizvajalec, med domačimi je znan zagrebški Pastor, določa za posamezne izvedbe aparatov pogostejše preglede. To pa še ni vse. Ob pregledih vozil so ugotovili, da imajo vozniki glede na težo vozila presenetljivo majhne aparate. Toliko, da pač je aparat v priboru in nič več. Morda še celo komu v tolažbo, da ima zaščitno sredstvo pred požarom na vozilu. Če bi do požara res prišlo, bi bil to drag pouk. Proizvajalec namreč ravno tako svetuje določene velikosti za posamezna vozila. Kilogramski aparat, ki bi morda zadostoval za gašenje osebnega vozila, je igračka za težak kamion. Zakaj tolikšen razkorak med napotki uglednega proizvajalca in ohlapnostjo zakona?

A. Ž.

Kmetijski nasveti

Prvo je — higiena

Ob zaostrenih zahtevah o kakovosti mleka, ki gre v prodajo in predelavo, se je izkazalo, kako hudo šepava je higiena v naših kmečkih gospodarstvih. Bakteriološki pregledi so odkrili, da nekateri mleko vsebuje tudi po 10 ali 20-krat več drobnoživk, kot jih dovoljuje pravilnik o bakterioloških normah v prometu z živili. Ta že vrsto let predpisuje, da sme mleko imeti le do 5 milijonov klic v enem mililitru.

Rejec, ki se namerava resno lotiti pridobivanja mleka, si naj trdno vtisne v zavest: samo z vsestransko higieno ter spoštovanjem pravil o ravnanju z mlekom bo lahko izpolnjeval higienske zahteve, ki so po naših predpisih zelo ostre.

Higiena je potrebna na vsakem koraku! Začne se v hlevu, ki mora biti smotrno urejen, zračen, svetal, miren, s sproti odpeljanim gnojem, zavarovan pred mrčesom, s posebno urejenim prostorom za shranjevanje in hlajenje mleka ter opreme za molžo. Nadalje je samo po sebi razumljivo, da je zdravo, neokuženo mleko mogoče namolsti le od zdravih živali. Ob vsakem obolenju vimena je zato nujno takojšnje ukrepanje.

Vime na sploh terja posebno pozornost. Pred molžo ga je treba oprati in obrisati z enkrat uporabno papirnato brisačo ali pa, če je to predrago, vime osušiti s čisto krpo ali slamo. Prve curke je potrebno izmolsti v posebno posodico in zavreči, saj je v njih na milijone drobnoživk, ki so se razmnožile v sesnih kanalih po vdoru iz zunanjega sveta.

Posebej smo že opisali, kako neobhodno je vestno, sprotno in temeljito čiščenje molznih naprav, ki so lahko, če so zanemarjene, vir najmočnejših okužb. Golido je mogoče mnogo lažje čistiti kot zapletene sodobne molzne naprave. Ne nazadnje pa: pridobivanje mleka zahteva tudi osebno higieno ljudi, ki to delo opravljajo. Odveč je govoriti, da si mora molzač pred molžo umiti roko s toplo vodo in milom, koristno pa je tudi, da jih razkuži.

INŽ. M. L.

vredno je zapisati...

Kmečki turizem! Kot brodolomci o obrisih zemlje v daljavi, s takim upanjem smo govorili o tem pojmu, ko so ga zanesli k nam. Povsod, kjer je tekla beseda o kmetijstvu in zaostalosti na vasi, je bilo slišati o tej čarobni formuli, ki bo prinesla lepše čase našemu podeželju, našemu kmetu.

Potem je prišlo razočaranje. Potihoma, skozi zadnja vrata. Do kmečkega turizma je dolga pot. Besedovanje je ponehalo. Skoraj gotovo si zaslužiš rahel zasmeh, če kje javno spregovoriš in resno

Ni enodnevnica

zatrjuješ, kako velike možnosti se nam ponujajo in kako jih znamo zapravljati.

Sicer pa povejmo raje z besedami pomočnika republiškega sekretarja za gospodarstvo tov. Lipičarja:

„Bil sem na posvetovanju v Šmarju, kjer smo govorili o razvoju zaostalih območij Slovenije. O turizmu je bilo le na koncu izrečenih nekaj besed. Kot da bi se ga sramovali! Nihče ne pripisuje pomena turističnim možnostim, kot da je gospodarski napredek samo v industriji in tovarnah, pa če so zanje možnosti ali ne."

Tako je pri nas „na Kranjskem", precej drugače pa že onstran Karavank, na Koroškem. Tam daje turizem dopolnilni dohodek 44.000 kmečkim družinam. Tam se mnogo bolj zavedajo, da potrebuje kmečki turizem mnogo manj denarja kot hotelski, tam vedo, da postaja v industrijski družbi kmečki turizem vse privlačnejši, nemalo tudi zato, ker je gost v velikem hotelu le številka, v kmečkem pensionu pa oseba . . .

Še bi lahko naštevali. Tudi domač primer – vasi v škofjeloških hribih – bi lahko navedli v dokaz, da zamisel o tovrstnem turizmu ni modna muha enodnevnica. Posebno ne za našo Dolenjsko, ki ima velike naravne možnosti in ki leži na pragu večjih mest, katerih prebivalci so dežele vse bolj potrebni.

M. LEGAN

Pred nekaj leti zgrajena šola na Primožu je ostala letos brez učiteljev. Šola je zaprta, otroke pa vozijo v osnovno šolo na Telče kar z lojtrskim vozom. (Foto: Franc Pavkovič)

Protest zoper molk

Z volilne konference sindikatov novomeške občine, ki je zasedala prejšnjo sredo v Novem mestu, so poslali predsedstvu skupščine SRS in CK ZKS pismo, v katerem protestirajo proti odločitvi 23 poslancev gospodarskega zbora republiške skupščine. Ti poslanci so se namreč vzdržali glasovanja, ko je gospodarski zbor 29. septembra odločal o privolitvi za uvedbo kazenskega postopka zoper Petra Vujčiča, poslanca tega zbora, ki zastopa med drugim tudi volilce novomeške občine. Na volilni konferenci so ugotavljali, da bi morali te poslance poklicati vsaj na partijski odgovor, saj so molčali, kljub temu da so slišali dovolj tehtno utemeljitev: Peter Vujčič je „osumljen zlorabe pooblastil v gospodarstvu", kar navaja tudi citat iz Dela, ki je o „zadevi Vujčič" v gospodarskem zboru pisalo 30. septembra.

Mrtvi in škoda

Obračun nesreč v prvem polletju: 2 mrtva

Po podatkih iz poročila o posledicah prometnih nesreč v ribniški občini povzemamo, da je bilo v prvem polletju letos v prometnih nesrečah 10 hude poškodovanih, 8 laže, dva pa sta bila mrtva. Razen tega sta za posledicami prometne nesreče umrla kasneje še dva občana. Med huje in laže poškodovanimi so bili 4 šoferji in 14 potnikov.

V prometnih nesrečah je bilo tudi precej materialne škode, in sicer za 156.060 din. V nesrečah s telesnimi poškodbami ali smrtnimi primeri šoferjev ali potnikov je bilo materialne škode za 60.700 din; v nesrečah, kjer ni bilo poškodovanih ali mrtvih, pa je znašala škoda 95.360 din.

J. P.

Oprostite, nimamo!

Z lučjo za kvasom in sladkorjem

Da ni sladkorja, je že stara pesem, toda tudi za kvas je treba obhoditi nešteto trgovin po Brežicah. So dnevi, ko ga nimajo nikjer. Že mesec dni traja pomanjkanje, pa se sprašujejo gospodinje, če ima to kakšno zvezo s sladkorjem.

Pri „Krki", v poslovalnici sredi mesta, pravijo, da so pošiljke kvasa zelo majhne, sladkor pa prav tako hitro poide, saj ga dobe komaj dvakrat do trikrat na teden po štiri ali šest vreč. Prodali bi ga pa lahko celo tono.

V Delikatesi na avtobusni postaji sladkorja minuli četrtek niso imeli prav nič in kvasa tudi ne. Suh kvas so prodajali edinole pri Ljudski potrošnji.

Za sladkor je silno povpraševanje. Dobijo ga komaj desetino lanskih količin, poraba pa je trikrat večja. Dan za dnem zvoni telefon za sladkor, tako da že ne vedo, več, kako bi zadovoljili stranke. Obljuba dela dolg, če pa jo zavrneš, je zamera. Ljudje ne sprašujejo za ceno, hočejo samo sladkor, hočejo tudi kvas, pa čeravno bi bil dražji. Prodajalci so v zadregi, saj marsikdo misli, da so malomarni, da se ne zanimajo dovolj za večje dobave.

V trgovinah so mnenja, da pomanjkanje sladkorja ne bo hitro mimo. Kakor kaplja v morje so količine, ki jim ga pošiljejo. In zdaj so pritisnili še vinogradniki, kajti grozdje je kislo, kot že dolgo ne.

J. T.

METALNA Krmelj: 156 desetletnikov

Deset let je že minilo, odkar si večina krmeljskih rudarjev ne služi več kruha z delom v jami. V soboto je direktor obrata Vlado Senčar za 10-letno vztrajno delo v novem kolektivu podelil 156 delavcem ročne ure. Ob tem niso pozabili niti upokojencev, med slavljenci jih je bilo kar 14.

Darilo za bodočo galerijo

Plemelj prispeval sliko, Košir plastiko

Slikar Anton Plemelj, ki je pred kratkim razstavljal v Likovnem salonu v Kočevju, je podaril Kočevju svojo sliko „Cvetje", izdelano v olju na steklo.

V darilni pogodbi, ki sta jo sklenila slikar in temeljna kulturna skupnost (TKS) Kočevje, je, med drugim poudarjeno, da je slika namenjena bodoči likovni galeriji v Kočevju oziroma na območju kočevske občine. Slika je last vseh ljudi (splošno ljudsko premoženje) in se brez dovoljenja avtorja ne sme odtujiti.

Slikar Anton Plemelj je sliko daroval TKS tudi v zahvalo za pomoč pri organizaciji, postavitvi in izvedbi razstave njegovih del v Likovnem salonu v Kočevju.

Zvedeli pa smo, da to ni prvo tako darilo za bodočo likovno galerijo Kočevja oziroma Kočevske. Za te namene je podaril leseno plastiko tudi kipar-samouk Drago Košir, ki je tudi že razstavljal v Kočevju.

J. PRIMC

Za »bodočnost« ni denarja

Za letovanje otroka ni denarja, za drago butanje z avtomobilčki pa je

Vsako leto se ob dnevu otrok spominjamo in uporabljamo že tolikokrat izrečene ugotovitve „Otroci so naša bodočnost." To je res lepa ugotovitev, precej drugače pa je, ko ugotavljamo, koliko skrbimo in damo za to bodočnost kot družba in koliko prispevajo k tej bodočnosti starši otrok.

Ni mogoče na hitro pregledati vseh vprašanj, a zanimiva je ugotovitev Zveze prijateljev mladine Slovenije, da so naši predšolski otroci in osnovnošolčki prikrajšani za letovanje. Ugotovljeno je tudi, da je bilo pred osmimi leti mnogo bolje, kot je danes. Takrat je letovalo precej več otrok kot letos. Nekateri trdijo, da so prikrajšani za letovanja ob morju in v hribih predvsem otroci, katerih starši nimajo dovolj denarja, da bi plačali letovanje. Navajajo pa tudi druge vzroke.

V Kočevju se je odbor trudil in vse leto nabiral denar za letovanje socialno in zdravstveno ogroženih otrok. Veliko je bilo truda in dela, a so vsaj delno uspeli. Starši so večinoma zahtevali, naj plača letovanje družba.

Prav takrat pa je bil v Kočevju zabavni prak z vrtiljakom in avtodromom. Bil je tukaj samo tri tedne in je moral za to plačati 1,653.800 starih dinarjev davka na dohodek. Ko smo povprašali na davčni upravi, so nam tam pojasnili, da je to 10 odstotkov od prometa. Torej je ta zabavni park zaslužil v pičlih treh tednih 16,538.000 starih dinarjev ali 826.900 starih dinarjev na dan. Tega denarja ni žrtvovala družba, temveč so jih znosili skupaj otroci s pomočjo staršev. Med njimi je bilo veliko takih, ki jim gre zelo težko od rok denar za letovanje svojega otroka! Smo pač taki! Vprašali bi se lahko, ali je za naše otroke koristnejše zdravo letovanje ali tri minute butanja z avtomobilčki za 300 (starih) din?

ANDREJ ARKO,
KOČEVJE

VODOVOD BO DO POLETJA

Končno so narejeni načrti za gradnjo vodovoda na Vinici. Gradnja se bo začela za letošnji krajevni praznik Vinice v oktobru, računajo pa, da bo vodovod dograjen poleti 1973, ko bo predvidoma začel obratovati tudi obrat tovarne NOVOTEKS. Rezervoar za viniški vodovod bo postavljen na Žežlju, črpališče pa bo ob Kolpi pri Beretičevem mlinu. Izdelani sta bili dve varianti gradnje: po cenejši bi bile čistilne naprave pri Kolpi, po dražji pa bi bile pri rezervoarju. Ker je v ceni razlike za najmanj 1 milijon dinarjev, so se seveda odločili za cenejšo izvedbo.

OBVESTILO O DERATIZACIJI
(zastrupljanju podgan in miši)
V OBČINI NOVO MESTO

Po odloku o splošni in občasni deratizaciji v večjih naseljih občine Novo mesto (Uradni vestnik Dolenjske 4/64) in odloku o spremembi odloka o splošni in občasni deratizaciji v večjih naseljih občine Novo mesto (Skupščinski Dolenjski list 7/70) bo Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto opravil OBVEZNO DERATIZACIJO (nastavljanje zastrupljenih vab) na območju naselij NOVO MESTO z okoliškimi vasmi, DOLENJSKE TOPLICE, STRAŽA, ŠENTJERNEJ in ŽUŽEMBERK v dneh od 23. oktobra do 22. novembra 1972.

Točen razpored, navodila in opozorila bodo objavljena na vidnem mestu v krajih, kjer bomo opravljali deratizacijo.

Splošno gradbeno podjetje
PIONIR NOVO MESTO
● DELO ZA KOVINARJE!

razglaša naslednja prosta delovna mesta in vabi k sodelovanju:

1. IZPRAŠANEGA VARILCA
za delo v Ljubljani

2. VEČ KV STROJNIH KLJUČAVNIČARJEV
za delo v mehansko kovinskem obratu v Novem mestu

3. KV STROJNEGA KLJUČAVNIČARJA
za delo v gramoznici Velika vas pri Krškem

Obveščamo, da bomo v oktobru organizirali tečaj za pridobitev poklica strojnika gradbene mehanizacije. Vloge sprejema in daje pojasnila kadrovski oddelek podjetja, Kettejev drevored 37, Novo mesto.

GRADBENE PARCELE V ČRNOMLJU!

Oddelek za gospodarstvo in finance občinske skupščine Črnomelj

razpisuje

I. JAVNI NATEČAJ

za oddajo delno urejenega stavbnega zemljišča v k. o. Loka v Črnomlju za zgraditev družinskih stanovanjskih hiš:

1. Stanovanjski otok »Grajske njive« v Črnomlju, ki tvori stavbne parcele, št.: 1178/55 v velikosti 541 m², 1178/53 v velikosti 543 m², 1178/14 v velikosti 542 m², 1178/13 v velikosti 543 m², 1178/52 v velikosti 552 m², 1178/51 v velikosti 385 m², 1178/50 v velikosti 345 m², 1178/56 v velikosti 548 m², 1178/16 v velikosti 557 m², 1178/15 v velikosti 546 m², 1178/57 v velikosti 547 m², 1178/58 v velikosti 545 m², 1178/59 v velikosti 546 m², 1178/60 v velikosti 485 m², 1178/54 v velikosti ca. 500 m² in 1178/61 v velikosti ca. 320 m², torej skupno 16 lokacij.
2. Odškodnina za stavbno zemljišče znaša din 16,80 za kvadratni meter.
3. Izklicna cena stroškov za delno komunalno ureditev znaša din 33.— za 1 m² zemljišča.
4. Natečaja se lahko udeleže fizične in pravne osebe pod enakimi pogoji.
5. Udeleženci natečaja so dolžni na dan natečaja pred začetkom natečaja položiti varščino din 2.000.—.
6. Odškodnino za zemljišče in komunalno opremljenost zemljišča so dolžni plačati takoj ob podpisu pogodbe o dodelitvi zemljišča.
7. Rok za predložitev ponudb je vključno 15. dan po objavi tega natečaja. Odpiranje ponudb bo na dan natečaja ob 7.30 uri v sejni sobi občinske skupščine; odpiranju ponudb lahko prisostvujejo tudi udeleženci natečaja.
   Ponudbe pošljite v zapečateni ovojnici na naslov Občinska skupščina Črnomelj, I. javni natečaj »Grajske njive«.
8. Predmet natečaja so stroški delne komunalne ureditve stavbnega zemljišča iz 3. točke razpisa.
9. Ostali pogoji natečaja so določeni v splošnih pogojih v razpisu javnega natečaja.
10. Uporabnik mora začeti graditi hišo v roku 30 dni po podpisu pogodbe ,dokončana pa mora biti v roku 3 let po podpisu pogodbe o dodelitvi stavbišča v uporabo.

ŠE O USTANAVLJANJU TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA

Delavec bo z dohodkom pametno ravnal!

O nekaterih vidikih ustanavljanja temeljnih organizacij združenega dela v sistemu samoupravljanja – TOZD: družbeno-ekonomska celica, v kateri bo delavec ustvarjal in delil uspehe svojega dela

Često slišimo mnenja, da je TOZD temeljna organizacija združenega dela zgolj politična kategorija in da bo njena uvedba v družbenoekonomske odnose povzročila materialno škodo. V njej vidijo nevarnost za pojav procesov razdruževanja že tako premalo integriranega gospodarskega življenja. Takšnemu razmišljanju tu in tam zapadejo celo tisti, ki bi že po svojem poznavanju človeške narave in ekonomskih zakonitosti mogli dojeti, da temeljna organizacija ne pomeni neracionalne oblike mikro družbenoekonomskih in socialnih razmerij, ampak temelj za bolj produktivno, gospodarno in samoupravno obnašanje slehernega subjekta v združenem delu.

Po določilih ustave je družbeno ekonomska celica, v kateri ima delavec pravico in dolžnost ustvarjati in deliti rezultate svojega dela. Nesprejemljivo je razmišljanje nekaterih, da bo zaradi tega, ker ima delavec v temeljnih organizacijah združenega dela možnost odločati o ustvarjenem dohodku, z njim negospodarno ravnal. Takšno razmišljanje nas lahko vodi v sklep, da sedaj v delovnih organizacijah gospodarno ravnajo z dohodkom zato, ker o njem ne odločajo delavci. To seveda ni res, zato je tudi bojazen le skrbno prikrit interes tistih, ki bi z novim položajem delavca v združenem delu zgubili absolutno oblast nad razdeljevanjem dohodka.

Prepričan sem, da bo novi položaj delavcev v združenem delu povečal njihovo skrb za organizacijo in učinkovitost proizvodnega dela, za boljše izkoriščanje proizvajalnih sredstev in racionalno uporabo dohodka. Tako kot že sedaj v podjetjih ali pa še bolj bodo v temeljnih organizacijah združenega dela gospodarno upravljali z dohodkom, ga smotrno povezovali z drugimi organizacijami, da jim bo to prineslo pozitivne ekonomske rezultate. Kot upravljavci v TOZD bodo bolj kot doslej ustvarjali resnične družbene in ekonomske osnove za hitrejši proces izenačevanja v možnostih, vplivati na dvig produktivnosti svojega dela, vplivati na učinkovitost vlaganj svojega minulega dela po poti združevanja in vlaganja sredstev z drugimi TOZD, skratka, izenačeni bodo v možnostih ustvarjati čim višjo stopnjo presežne vrednosti svojega dela in v vplivu na njeno delitev, razpolaganje in družbeno potrošnjo. Zanimivo je, da je prav tako, kot se nekateri bojijo temeljnih organizacij združenega dela, ker bi te po njihovem neracionalno razpolagale z dohodkom, se bojijo tudi integracij. Kaže, da so prišli do spoznanja, da niti eno niti drugo ne bi bilo dobro. Najbolje je, tako kot je; to pomeni, da gre za oblast, ne pa za bojazen, da bi se slabše gospodarilo. Tam, kjer jim gre resnično za boljše poslovanje, za racionalizacijo in napredek, so se ne samo v besedah, ampak tudi z dejanji lotili realizacije TOZD.

Osnovni vidik ob ustanavljanju TOZD je ekonomski. Zato je nujno napraviti ekonomsko analizo obstoječih odnosov v delovni organizaciji in ob kritični oceni stanja načrtovati takšne ekonomske odnose, kot jih predvideva ustavna zamisel o TOZD. Ekonomske analize morajo pokazati, kaj lahko je TOZD in kakšne ekonomske odnose bo morala razviti z drugimi v okviru organizacije združenega dela, da bo lahko uspešno nastopala na tržišču. Tržišče bi torej moralo biti tisto merilo, ki bi narekovalo vsem temeljnim organizacijam združenega dela v okviru neke organizacije združenega dela ali pa tej v širši asociaciji, kakšen mora biti s samoupravnimi sporazumi dogovorjeni distribucijski sistem dohodka, da ga bo lahko trajno obvladovali. Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela se bodo ob dobro pripravljenih analizah in predlogih zlahka odločali za takšno delitev dohodka, ki jim bo omogočala perspektivo. Če ne bi priznali tržišča kot gonilne sile gospodarjenja, ne bi mogli razviti koncepta samoupravnih socialističnih delovnih organizacij, in če sedaj ne vidimo gospodarnosti v TOZD, kjer se delavcu upravljanje mnogo bolj približa kot v dosedanjem konceptu podjetja, potem zanikamo pravilnost dosedanje poti samoupravnega gospodarjenja v tržnih pogojih.

Menim, da prav zaradi tega, da delavcu ne bo vseeno, kaj in kako se dela, mu moramo trg bolj približati. To pa lahko storimo tako, da bo skozi njegovo zakonitost spoznal, kako mora delati in gospodariti, da ga bo obvladoval. In prav v temeljnih organizacijah združenega dela se bo bolj živo in neposredno soočal z delovanjem tržišča, z blagovno-potrošniškim svetom. Naučil se bo reagirati nanj v vsakem trenutku; v družini ostalih temeljnih organizacij, se bo skupno z njimi odločal o enotnem obnašanju, skupnem nastopu, medsebojnem sodelovanju, pomoči itd. Koncentriral bo po predhodnem samoupravnem dogovoru, sporazumu na podlagi skupnih interesov ustrezen del dohodka, da bi tako skupaj z drugimi predstavljal ekonomsko močno asociacijo, ki je ne bo mogla vsaka sapica zamajati ali pa celo odpihniti.

FRANCI ŠALI

AB Agraria BREŽICE

Ste v zadregi za darilo?

Šopek nageljčkov ali vrtnic je primerno darilo za vsako priložnost. Naša dnevna proizvodnja je več tisoč cvetov v 6 barvah. Zahtevajte v najbližji cvetličarni nageljčke ali vrtnice iz vrtnarije Čatež!

mi vsi VARČUJEMO

PRI..... DBH NOVO MESTO

DOLENJSKI BANKI IN HRANILNICI v Novem mestu

in poslovnih enotah v KRŠKEM, METLIKI, NOVEM MESTU in TREBNJEM

- kjer zbirajo hranilne vloge in jih obrestujejo od 7,5 do 10-odst.
- vodijo žiro račune in devizne račune občanov
- opravljajo devizno-valutne posle in odkup ter prodajo deviz
- dajejo kredite za stanovanjsko gradnjo, pospeševanje kmetijstva, obrti in turizma na podlagi namenskega varčevanja
- odobravajo kratkoročne in dolgoročne kredite
- opravljajo vse druge bančne posle

Zaupajte DBH svoje denarne zadeve, saj je to vaša banka.

Novomeške gimnazijce je prejšnji teden obiskal mešani pevski zbor gimnazije „Miloša Zidanška" iz Maribora. Šestindvajsetčlanski mladinski zbor se je predstavil z narodnimi pesmimi in je s kvalitetnim izvajanjem Novomeščane navdušil. (Foto: novinarski krožek gimnazije)

Majlinca — umirajoča vasica

Grmovje in divjina vedno bolj oklepata nekdanjo vas, ki zdaj umira

Zelo dobro se spominjam časov pred vojno, ko sem kot šolarček spoznaval svet in domovino. Rojen sem bil v vasici Majlinca pri Kužlju. Zelo rad obujam spomine na tiste lepe, vesele čase, ko je bilo v vasi in soseščini vse živo. Verjetno je v Sloveniji zelo malo vasi, ki bi tako hitro propadale in bi se lahko primerjale z našo umirajočo vasjo.

Majlinca je oddaljena od vasi Kuželj ob Kolpi dober kilometer. Še pred 40 leti je štela 5 hiš in okoli 20 prebivalcev. Danes sta v vsej vasi le en ali dva človeka. Število vaščanov je namesto z ljudmi dopolnjeno kar z medvedi, ki se včasih priklatijo celo v vas na dvorišča.

Zanimivo je, da ni nobenega človeka v vasi, razen mene, da bi tu živel, kjer je bil rojen. Starejši prebivalci so izumrli, mlajši pa so šli v bližnji in daljni svet. Zelo žalosten je pogled na tako revno in umirajočo vasico. Kjer je nekoč vladalo veselje, radost in smeh zadovoljnih prebivalcev, je danes tišina. Čeprav je bilo tu življenje bedno in trdo, je bilo le zadovoljstvo in razumevanje med sosedi. Sedaj je vse tiho in izumrlo. Zavladala je revščina in praznina.

Tudi ptic ni več toliko kot nekoč niti ne pojo več svojih veselih pesmi, kot so jih nekoč. Grmovje se bliža vasi in kmalu bo narava pobrala vse v svoj objem. Le potoki in studenci še žuborijo tako, kot so pred mnogimi leti.

JOŽE KRIŽ,
Kuželj,
Kolpska dolina

Pojasnilo in opravičilo

Šef kuhinje novomeške restavracije Pri vodnjaku je zaradi kritike priljubljenih štrukljev povedal, da je res nekaj gostov dobilo še ne dovolj kuhane štruklje, vendar so jim za zameno dali drugo malico. Kolektiv kuhinje si prizadeva, da bi gostom kar najbolj ustregel in da do podobnih spodrsljajev ne bo prišlo več.

Streljajmo le v strelskih družinah!

Ko danes že toliko staršev kupuje svojim otrokom zračne puške, pištole, strelne loke in drugo strelno orožje, ne pomislijo, da naši predpisi prepovedujejo nošnjo in streljanje povsod drugod, razen na streliščih, ki jih upravljajo organizirane strelske družine.

Seveda otroci streljajo vse mogoče stvari in ne izbirajo tarč. Najpogosteje so to koristne ptice, zoreče sadje na vejah, okenska stekla in celo ljudje. Temu zlu se bomo najuspešneje uprli, če bomo poskrbeli za zadostno število strelskih krožkov in družin.

Četrtega oktobra bo praznoval ves svet dan varstva živali. Organiziranje strelskih družin in krožkov bo tudi v prihodnje ena izmed poti, kako zaščititi živali pred mučenjem in surovim pobijanjem. Svetovni dan varstva živali naj bo vsem opozorilo!

BOŠTJAN NOVŠAK
Ljubljana, Šarhova 2

Ob grobu kurirčka Lojzka

Za 29. september, dan pionirjev, smo odšli skupaj z učenci 1., 2. in 3. razreda na šmihelsko pokopališče h grobu Lojzka Valantiča.

Njegova sestra Vida je bila v partizanih. Nekoč je dobila važno sporočilo, da mora v Novo mesto oddati pismo. Preoblekla se je v staro ženico in se odpravila na pot. Ko je prišla, je domači niso spoznali. Povedala jim je, da ima važno pismo, in jim ga je pokazala. Vido so skrili v sobo, predtem pa je izročila pismo Lojzku, ki ga je odnesel tovarišici Lamutovi. Drugi dan je spet preoblečena v staro ženico odšla nazaj v partizane.

Čez mesec dni so Valantičevo družino pobili, trupla pa zmetali v Krko. Čez teden dni je Krka izbruhnila Lojzka. Ker ni imel od domačih nikogar več živega, ga je pokopala botra.

Njegov grob, ki je bil zaraščen, smo okrasili z rožami in prižgali svečke. Sklenili smo, da bomo vnaprej redno skrbeli za njegov grob.

Učenka 4. a razreda
osnovne šole „Katja Rupena," Novo mesto

FRANČIŠKA OŽBOLT

29. septembra so v Papežih pri Osilnici pokopali znano partizansko mamo Frančiško Ožbolt iz Belice. Ožboltova mama se je rodila pred 81. leti v Belici. V življenju je okusila veliko hudega. Že v rani mladosti je morala za služkinjo, da si je prislužila vsakdanji kruh. Skupno je bila služkinja 14 let, od tega nad 5 let v Ameriki.

Pokojnica je pomagala partizanom od začetka vstaje. Kar 6 članov njene družine je bilo v partizanih. Njen sin Ivo je narodni heroj in general JLA. Okupatorji so Ožboltovim požgali hišo, njo pa s štirimi mladoletnimi otroki internirali na Rabu in nato v Gonarsu.

Od nje so se poslovili bivši partizani, ki so bili v štabu v Taborski steni leta 1942, člani partizanskih tehnik CT KPS, partizanskih bolnic borovške gore, partizanske usnjarne v Belici, tovariši iz slovenske in hrvaške strani, ki so vzdrževali zveze med partizanskima štaboma obeh republik, predstavniki občin Kočevje in Čabar, številni borci in aktivisti, med njimi trije generali in štirje narodni heroji, ter veliko število ljudi z obeh strani Čabranke. Doslej na tem območju še nobena žena ni imela takega pogreba.

Naj počiva v miru v rodni grudi, ki jo je nadvse ljubila.

J. P.

Marjan Morelj

V soboto so na ljubljanskem pokopališču pokopali generalmajorja sanitetne službe JLA prof. dr. Marjana Morelja, načelnika higienskega zavoda vojaške medicinske akademije.

Marjan Morelj se je rodil leta 1916 v Kranju, vendar pa se je z očetom, ki je bil premeščen v Novo mesto, preselil na Dolenjsko, kjer je tudi končal novomeško gimnazijo. Prav tedaj, ko je izbruhnila vojna, je končal medicinsko fakulteto. Med NOV je bil na različnih odgovornih položajih, od bataljonskega zdravnika do načelnika korpusove sanitete in referenta v sanitetnem oddelku glavnega štaba Slovenije.

Po vojni je bil v Beogradu na odgovornih položajih v sanitetni upravi državnega sekretariata za notranje zadeve, od 1952. je bil načelnik higienskega zavoda vojaške medicinske akademije, od leta 1956 pa je bil tudi glavni epidemiolog JLA.

Množica ljudi na ljubljanskem pokopališču je pokazala, kako generala Morelja v ožji domovini niso pozabili, čeprav je vrsto let preživel v Beogradu. Dr. Marjan Morelj pač ni bil samo priznan in cenjen strokovnjak, ki si je bil pridobil ugled tudi zunaj meja domovine, saj je napisal 80 strokovnih del, marveč je bil in vse svoje življenje do prezgodnje smrti tudi ostal predvsem človek, tovariš in prijatelj.

Kljub temu, da je bil prezaposlen, je vedno našel čas za pogovor, za droben nasvet ali za pomoč tistim, ki so je bili potrebni. Prav zaradi tega je za priznanim strokovnjakom ob njegovi smrti po hudi in dolgi bolezni vrzel še toliko globlja.

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

RAZŠIRJAMO PROGRAM PROIZVODNJE AVTOMOBILOV IN INOZEMSKO KOOPERACIJO.

K SODELOVANJU VABIMO:

- STROJNE TEHNIKE IN STROJNE INŽENIRJE

KI BI ŽELELI V INOZEMSKE TOVARNE NA SPECIALIZACIJO ZA PLANIRANJE ORGANIZACIJE IN VODENJE PROIZVODNJE.

OBENEM VABIMO V ZAPOSLITEV:

- DIPL. INŽ. LESARSTVA
- DIPL. ELEKTROINŽENIRJE
- STROJNE TEHNIKE
- EKONOMSKE TEHNIKE
- KEMIJSKE TEHNIKE
- ELEKTROTEHNIKE

V ponudbi za zaposlitev navedite, kakšen tuj jezik obvladate.
Obenem vabimo kandidate za zaposlitev na razgovor.

Vojaki Andrej Šušteršič, Anton Drolc, Branko Strmec, Janko Erjavec in Franjo Pestotnik pozdravljamo vse znance in dekleta iz okolice Šmarjete, Tuhinja, Dobliča, Toškega Čela in Blagovice. Smo redni bralci našega Dolenjskega lista, ki nam v teh dneh v Benkovcih pomeni veliko. Našemu ansamblu, ki ga vidite na sliki, smo dali ime „Zviti volan" in marsikdo nas prav rad posluša. (Foto: A. Šušteršič)

SREDI DOLENJSKE JE KONEC 15. STOLETJA PROPADEL TRG GUTENWERTH

Položaj po izkopavanju v 1970: pogled na temelje predromanske in romanske cerkve, na kožarsko jamo in na delovna mesta, kjer so predelovali železo (foto: Srečo Habič, Narodni muzej)

TURŠKE PODKVE PRIČAJO O BOJU

Na prizorišču bitke prebivalcev srednjeveškega dolenjskega trga s turškimi napadalci? – So male podkvice in ostroge od turških konjenikov? – V Gutenwerthu počasi, toda zanesljivo odkrivajo tančice skrivnosti preteklih stoletij

Že dve leti nismo poročali o odkrivanju freisinškega trga Gutenberth, čeprav so ves ta čas potekala raziskovalna dela. Mimo okvirnih izsledkov, ki smo jih poznali o podobi srednjeveškega naselja na robu Šentjernejskega polja, sta sedaj odkriti že dve veliki površini, ki sta prinesli marsikaj novega. Letošnje leto predstavlja prelomnico, kajti po študijski obravnavi smo se odločili, da bomo že letos neki del davno odmrlega Gutenwertha oživili in ga vključili v današnjo pokrajino in življenje.

Da bi pravilno presojali to, kar je bilo odkritega v zadnjih dveh letih, bi bilo dobro osvežiti si vse izsledke in delovni proces že od začetka arheološkega izkopavanja na Otoku pri Dobravi.

Oris izkopavanj v letih 1968–1971

Na vzhodnem območju Otoka pri Dobravi je Center za zgodnjesrednjeveške in staroslovanske študije pri Narodnem muzeju v letih 1967–1971 sistematično raziskal okoli 1000 kv. m površine srednjeveškega trga Gutenwerth, ki je propadel v času turških vpadov konec 15. stoletja. Najpomembnejše odkritje so temelji cerkve, ki meri 7,2 x 14 m, od tega prezbiterij 4,6 x 5 m. Cerkev ima dve fazi: s pravokotnim in s polkrožnim prezbiterijem. Oba zunanja vogala prezbiterija pravokotne oblike sta podprta z opornikoma. Severno od ladje ter meter globlje od njenih temeljev je bil kanalu podoben vkop s kuriščem v sredini. Kanal se nadaljuje pod temeljem cerkve, na severu pa izgine pod profilom neraziskane površine.

Pri kurišču ugotavljamo daljšo uporabo oziroma najmanj trikratno obnavljanje. Skozi vse tri faze kurišča zasledimo številne kose žlindre. Kanal s kuriščem je na jugu povezan s hodno površino, ki je starejša od prve cerkve. Na njej smo našli znotraj tlorisa cerkvenih temeljev več manjših kurišč ter neki ovalni vkop, v katerem je bilo več kosov žlindre. Na isti hodni površini sta dve podobni kurišči tudi zahodno od kanala, severno od cerkve. Vkop za veliko kurišče je postopen in v terasah. Na zadnji zahodni terasi sta dva okrogla vkopa s premerom do 20 cm. Okoli vseh kurišč in vkopov je meter širok pas hodne površine, ki je bolj utrjena in temnejša od ostale okolice. Na teh mestih je bilo tudi največ železnih in keramičnih najdb. Verjetno upravičeno menimo, da so to bila delovna mesta, na katerih so izdelovali železne predmete, za katere je bil pripravljen material na velikem kurišču, v kanalu.

Vsa ta dejavnost je starejša od prve cerkve. V isti čas sodi tudi „strojarska jama", ki se začenja zahodno od pravokotnega prezbiterija in se nadaljuje vse pod lok polkrožne apside. Pri jami razlikujemo manjši okrogli vkop s premerom enega metra, globok le 0,3 m, ter večji, ki je dolg okoli 6 m in širok do 3 m. Stene jame se zožujejo proti dnu do 1,4 m pod tedanjo hodno površino. Stene obeh jam so na neki način utrjene in so bile nepropustne za vodo. V sredi manjše jame smo dobili celo manjšo keramično posodo. V večji jami so bili kosi kož, nekaj živalskih kosti in nekaj kosov keramike.

Plast nad ruševinami cerkve je debela do 80 cm in kaže še zelo razgibano podobo. Mimo številnih fragmentov keramike in raznih železnih predmetov sodijo v ta čas tudi nekatera „delovna mesta", ki smo jih ugotovili znotraj cerkvenega tlorisa. Tu je „peč" za taljenje brona, ki smo jo našli v severozahodnem delu ladje.

Izven cerkve sodi v ta čas tudi suhi zid z velikim kuriščem in žlindro ob njem. Ta zid je vzporeden s cestiščem. Število najdb je zelo veliko: tu so železni predmeti (žeblji, ključi, ključavnice, klešče, svedri, noži, podkve, puščice, ostroge, žel. žica, verige itd.) in pa keramika. Pri opredeljevanju najdb nam pomaga stratografija in tipološki razvoj keramike in železnih predmetov. Tu je popoln razvoj ključev, od primitivnih predromanskih prek romanskih do raznih inačic gotskih ključev.

K časovni opredelitvi:

v najnižji plasti kurišča v kanalu in enako v okroglem vkopu severozahodno od kurišča so bili fragmenti staroslovanske keramike z valovnico. Ob temeljih cerkve se začnejo najprimitivnejše oblike ključev. Kulturno plast zaključujejo najbolj razvite oblike gotskih ključev. Razprava o zaporedju obeh cerkvenih faz še ni dokončana in naš problem je trenutno le v tem, ali je zgornja časovna meja najstarejšega horizonta 11. ali 12. stol. Prva datacija velja, če je pravokotni prezbiterij starejši in ga moramo opredeliti kot predromanskega. Druga datacija pa pride v poštev, če je zaporedje obrnjeno in je polkrožna apsida oz. romanska cerkev starejša, pravokotni prezbiterij pa predstavlja le povečanje romanske cerkve. Arheološki argumenti, da je polkrožna apsida vzidana, govorijo za prvo, logika povečevanja prostora pa za drugo možnost. Nad ruševinami obeh cerkva je bogat kulturni sloj, za katerega so najbolj značilni gotski ključi, predmeti oborožitve in pa konjska oprema.

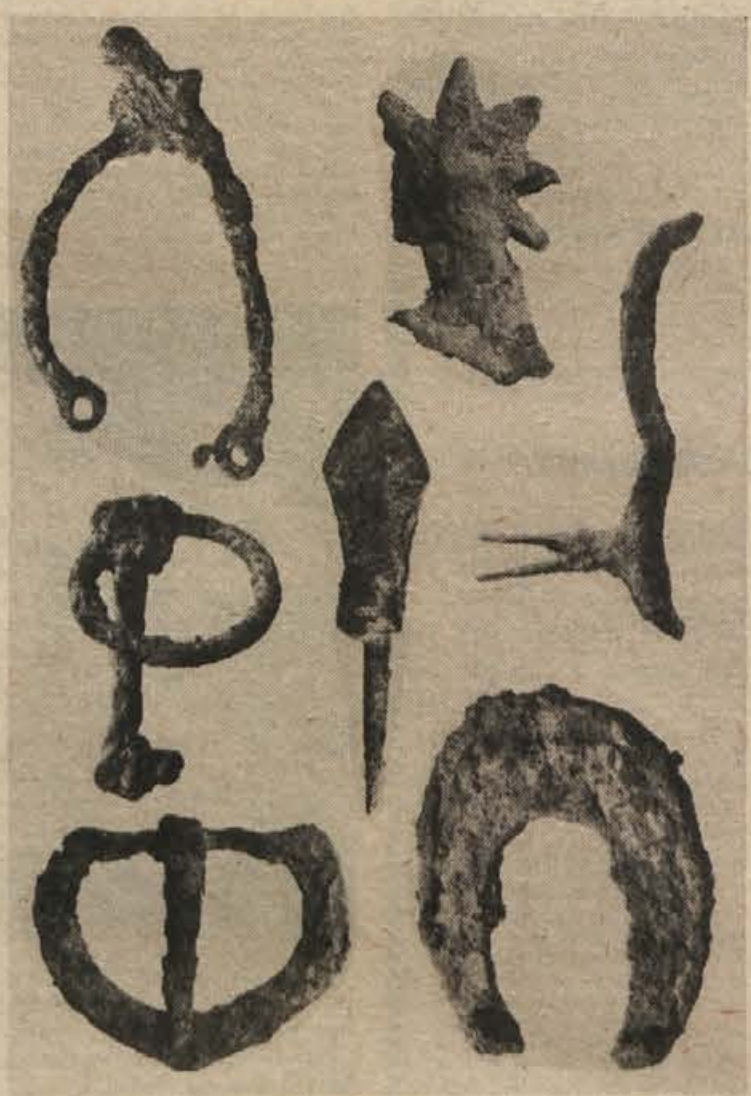

Nekaj železnih najdb iz 1970: bojna oprema konjenikov

Predelava železa, strojenje kož in še kaj

Na podlagi gornje analize si lahko dovolimo naslednjo rekonstrukcijo:

na levem bregu srednjeveškega toka Krke pri Drami je v času prehoda iz zgodnjega v visoki srednji vek stal neki večji obrat za predelovanje železa, v neposredni soseščini pa tudi strojarska delavnica. Ta dejavnost iz neznanih vzrokov usahne in na istem mestu postavijo cerkev, ki doživi dve spremembi. S pojavom gotike ali kmalu potem je bila cerkev porušena in na istih krajih kot v času pred prvo cerkvijo nadaljujejo s predelavo železa. Sonde, ki smo jih izkopali na vzhodnem delu Otoka, geografske raziskave in pa podrobna arheološka topografska dela, ki smo jih opravili na celi površini Otoka, pričajo o veliki in urbanistično urejeni naselbini. Pet sond, ki smo jih izkopali v osi cestišča, kažejo, da je cesta potekala od Miklavževe cerkve na severnem koncu Otoka pa do levega brega Krke pri Drami.

V štirih naslednjih sondah smo našli stavbne komplekse na osrednjem in severnem delu Otoka. Povsod smo naleteli najmanj na trikratno obnavljanje stavb. V sondi ob šentjernejski cesti pa smo dobili prečni prerez skozi kamnit nasip, ki spominja na porušeno obzidje. V sondi vzhodno od pokopališča okoli Miklavževe cerkve je bil globok predsrednjeveški vkop – kanal, ki vodi iz nekdanje struge naravnost proti zahodu in se končuje ob vzhodnem zidu današnjega pokopališča.

Stavbni ostanki v sondah in enako drobne najdbe, tj. keramika in železni predmeti, so visokosrednjeveški in poznosrednjeveški. Na dan so prišle tudi rimske najdbe: fragmenti zgodnjerimskih fibul, kosi stekla, keramike in opek. Rimska sta tudi dva okrogla temelja v ladji cerkve.

V l. 1971 smo razširili izkopno polje za eno vrsto kvadrantov proti severu. Razen tega smo nadaljevali s podrobnim raziskovanjem „peči" od kurišča v kanalu severno od cerkve. Sledil je še odkop znotraj temeljev cerkve. S tem smo zaključili izkopavanje na južnem delu otoškega prostora.

Sistematično smo odkopali še nadaljnjih dvanajst kvadrantov na osrednjem prostoru otoške površine oz. okoli 50 m južno od Miklavževe cerkve.

Z izkopom vrste kvadrantov severno od cerkve je v glavnem zaključena podoba delavniških kompleksov, ki smo jih odkrivali v prejšnjih letih. V tej novi situaciji se je pojavil pred nami cel objekt, ki smo ga do sedaj označevali kot „peč" ob kurišču v kanalu. To, kar smo doslej imeli za „peč", je le osrednji in najnižji del tega objekta, ki ima naslednje značilnosti: to je približno 10 m dolg stopničast ukop; njegov najnižji del je dolg 4 m, širok do 1,50 m; do dna ukopa nismo prišli zaradi talne vode. Cel ukop ob kanalu je dolg približno 10, širok do 8 m, ima ovalno obliko. Severno in zahodno od kanala so večji, popolnoma okrogli ukopi, ki tvorijo pravokoten tloris okoli stopničastega ukopa.

Še posebej je zanimivo, kje so bile posamezne najdbe. Tako smo npr. v okrogli jami severovzhodno od kanala našli skoraj celo keramično posodo večjega tipa. Po brežini in terasah ob zahodnem delu ukopa smo na sterilni osnovi dobili strnjeno površino žlindre, kosov litega železa in nekaj kosov železne rude. Žlindro smo našli tudi na dnu najnižjega dela opisanega ukopa. Nad žlindro je bila v dolžini okoli 3 m in širini okoli 1 metra 40 cm debela plast rastlinskih ostalin, med katerimi smo našli fragmente keramike in usnja. To je plast čreslovine. Ni nobenega dvoma, da je pred nami ukop, ki je bil v starejši fazi povezan že z železarsko predelovalno dejavnostjo in komaj po odmiranju slednje prihaja do nove uporabe, za katero je značilna „čreslovina" oz. strojenje usnja. Ukop, ki smo ga morali zaključiti pod severnim zidom cerkvene ladje, se še nadaljuje in se zaključi s popolnoma okroglim ukopom s premerom enega metra. Žlindra je bila tudi v ostalih ukopih okoli kanala. Zaključujemo z ugotovitvijo, da je pred nami objekt, pri katerem razlikujemo najmanj dve fazi: starejšo, ki je povezana z železarsko predelovalno, in drugo, najbrž s strojarsko dejavnostjo. Objekt je starejši od cerkve, kar kaže stratografski odnos med severnim zidom ladje in kanalom. V dvajsetih kvadrantih, ki smo jih odkrili v osrednjem delu gutenwerške površine, smo prišli do naslednjih izsledkov:

6 metrov široko cestišče

Odkrili smo cestišče, ki je bilo izdelano iz oblic in lomljencev. Osnovo za cestišče sestavljajo večji kamni, prostor med njimi pa je izpolnjen z manjšimi, ki ležijo v svetlordeči kasti malti. Vse skupaj pokriva do 10 cm debela plast šodra, ki je pomešan z zemljo. Oba robova cestišča sta izdelana iz velikih kamnov. Cestišče je v osi tistega dela ceste, ki smo jo odkrili v južnem delu otoške površine, in se skoraj praviloma ujema s smerjo današnjega kolovoza od Miklavževe cerkve do Drame. Cestišče je tu široko 6 m. Mostoma je razširjeno, vzhodno od cestišča je ruševinska plast, ki jo sestavljajo obdelani kamni, ki so del neke arhitekture. Zahodno od cestišča so ostanki kurišč, ob katerih je bilo veliko keramike. V jugovzhodnem kotu izkopa se je pojavil del zidu, ki je izdelan iz velikih kamnitih blokov, ki so položeni tako, da dajejo videz vogala, lepo prirejenim notranjim in zunanjim licem. Zid je širok 1,2 m.

Zdi se, da se ta objekt nadaljuje tudi proti vzhodu. Glede na lokacijo ter izročilo dopuščamo možnost, da smo zadeli na romansko cerkev sv. Katarine.

Na cestišču smo našli številne živalske kosti in enako veliko število železnih najdb, med katerimi je treba še posebno poudariti puščice ter dele konjske in konjeniške opreme, npr. podkev, uzde, ostroge. Vsa ta oprema je po svojem značaju neenotna in bi jo lahko delili na dve skupini. Med podkvami razlikujemo velike in zelo majhne. Isto velja za železne ostroge.

Na cestišču, ki smo ga tukaj odkrili, je bil boj med napadalci Turki in prebivalci Gutenwertha. Orožje in oprema pa sta pripadala enim in drugim. Male podkve in ostroge so bile po vsej verjetnosti turške.

Na tem mestu smo zanesljivo zadeli na ključni prostor znotraj Gutenwertha. Ko smo lansko leto v pozni jeseni zaključevali delo, nam je bilo jasno, da moramo letos raziskovati prav na tem prostoru. Letošnje delo pa je pokazalo, da je upravičena naša domneva, da se nahajamo na tržnem prostoru, okoli katerega so stale glavne gutenwerške stavbe. Okoli teh se je sukalo vse javno življenje bližnje in daljnje okolice.

O nadaljevanju raziskovalnega dela na tem prostoru bomo poročali ob koncu letošnje akcije.

Dr. V. Šribar

Za tole primerjavo nas ni treba pretrdo prijeti za besedo. Samovoljna je in prihitna, kaže pa vendarle, kako kričeče je nesorazmerje in kako usodno zaostajamo v turističnem gospodarstvu za drugimi deli Slovenije.

Štirka Dolenjska obsega, takole na oko, eno šestino slovenske zemlje. Torej bi ji pripadala tudi ena šestina turističnega prometa, saj pravimo, da njene turistične možnosti ne zaostajajo za poprečnimi slovenskimi. Podatki Dolenjske turistične zveze nas streznijo, ker smo daleč od šestine. Šele nekje pri dvajsetini smo v skupnem številu gostov, ki obiščejo slovenske turistične kraje, v skupnem številu nočitev pa smo še na slabšem. Komajda štiri odstotke turistov prespi na Dolenjskem. Bivalna doba je sila kratka, najdaljša v Brežicah – kakih pet dni, in najkrajša v Trebnjem – vsega nekaj več kot en dan.

Vse to zato, ker smo v turizmu komajda shodili. V tem sestavku ni namen ponavljati, kakšne možnosti ima naša dežela v rekreativnem, komercialno-zdravstvenem, lovnem, ribolovnem, izletniškem in ne vemo kakšnem še turizmu, spomnili bi radi na dolenjsko posebnost, ki je običajno ni v turističnih prospektih in priporočilih, ki pa bi lahko veliko pomagala ne samo turističnemu napredku, temveč tudi kmetijstvu in gospodarstvu nasploh.

„Vi ne veste, kaj imate, ko pridelujete svoj cviček," smo jih dobili pod nos na ptujskem posvetovanju, kjer so se zbrali odgovorni republiški in pokrajinski možje s turističnimi in kmetijskimi novinarji ter se posvetovali o „pomenu vina v nacionalnem gospodarstvu s posebnim ozirom na turistično ponudbo".

ZDAJ »ŽANJEJO« POSREDNIKI

Menda res ne vemo. Cviček, metliška črnina in bizeljčan so na našem trgu zelo iskana in cenjena vina, njihova proizvodnja pa povsem nezadostna, pravi vinarski strokovnjak prof. Miran Veselič. In ta ubogi dolenjski človek, ki poti znoj na obronkih dolenjskih gričev, ki dajejo tako kapljico, ima kaj malo koristi od tega. Komaj dvajset do trideset odstotkov od prodajne vrednosti vina kane v vinogradnikov žep, vse drugo se prime posrednikov, so ugotavljali na lanskem vseslovenskem vinogradniškem posvetu v Kostanjevici, kjer so dobesedno bili plat naćemu propadajočemu vinogradništvu.

Zato – čim manj posrednikov! Kupci in pivci naj sami pridejo bliže, razen vina bodo spoznali tudi deželo, ljudi, posebnosti in znamenitosti, ki jih je vredno videti. Ta misel je rodila vinske ceste, ki so pomagale preobraziti cele vinogradniške predele v Nemčiji, Franciji in Avstriji.

Trška gora, eden tistih dolenjskih gričev s cerkvico na vrhu, katerih življenje je znal s tako ustvarjalno voljo prepesniti Trdina. Emilijan Cevc pravi, da je Janez Trdina nabral in namodroval svoje Bajke in povesti med svojim romanjem po teh gričih in vaseh, „v samotnih urah jih je prekapal v nenavaden napoj – zdaj slasten kot vivodinec, zdaj kisel kot cviček, zdaj strupen kot hebatov zvarek. Pisatelj nas premamlja s pripovedovanjem, v katerem se ljudska domišljija zliva z njegovo. Veselimo se pojoče, sočne govorice, ki diši po zemlji in potu in je zaradi te prvinskosti klena kot zrel sad . . ."

IMENITNOST, KI BI JO LAHKO IMELI

Dolenjce drami »budnica« iz Pariza

Ne samo Dolenjsko, tudi druge vinogradniške predele je spodbudil poziv mednarodnega centra iz Pariza k razmišljanju o vinskih cestah

Pod brajdo, v deželi rajsko mili. Zaradi edinstvenega okolja, ki ga lahko nudi vinogradništvo, je treba našo vinogradniško krajino bolj zaščititi, preprečiti nove urbanistične „grehe" nad njo in ne poniglavo zapravljati vrednote, ki so povezane z njo. Če bo to storjeno, bo v naših goricah še dosti takih prizorov, kot je tale z Brezovice nad Mokronogom.

NI BILO KAJ JAVITI PARIZU

Iz „spanja pravičnega" nas je zbudil „Mednarodni center za zvezo med propagandnimi organi za proizvodnjo vina," kot se imenuje ta organizacija, ki ima svoj sedež v Parizu. Iz Pariza so namreč zaprosili našo zvezno vlado, da bi pomagala pri popisu vinskih cest v Jugoslaviji, da bi jih potem lahko vnesli v register mednarodnih vinskih potopisov, ki so sestavni del propagandnega gradiva za turistične možnosti posamezne dežele.

Ugotovili smo lahko le, da takih cest nimamo in da bi bilo koristno razmisliti o njih. O tem se je lahko prepričal vsak, kdor je kdaj potoval skozi Porenje, tam, kjer je znamenita mednarodna vinska cesta Freiburg–Colmar, kjer je vinska cesta Nemčije, Badena, Schwabena, ali bliže v sosednji Avstriji, kjer nam pred očmi tujci kažejo, kako je mogoče vinogradništvo oživiti z visnko cesto, ki povezuje vinogradniške okoliše Kleka, Sv. Ane ali avstrijski del Slovenskih goric, ki se imenujejo Windische Buechel.

METLIKA SE NAVDUŠUJE

Pri gospodarski zbornici Slovenije so začeli resneje razmišljati, ko so prejeli predlog Kmetijske zadruge iz Metlike, ki se zaveda, kaj bi pomenila vinska cesta za belokranjski vinogradniški okoliš.

Takole so napisali v Metliki: „Vemo, da bo prišla v poštev Kostanjevica na Krki. Pot bi nadaljevali prek Šentjerneja v Novo mesto – dolenjsko metropolo, ki nudi obiskovalcu poleg cvička tudi kulturne znamenitosti. V Metliko pridemo čez slikovite Gorjance, ki imajo v neposredni bližini zelo poznane vinske gorice: Drašiče, Radovico, Vinomer. Tam pridelujejo zelo iskana metliška vina: metliško črnino, modro frankinjo, žametovko, portugalko ter kraljevino. Samo mesto Metlika, ki je staro čez 600 let, je zelo zanimivo in slikovito. Tu si velja ogledati Belokranjski muzej v metliškem gradu, kjer se lahko seznanimo z zgodovino te pokrajine. Druge zanimivosti so še na primer: rojstna hiša kiparja Alojza Gangla in pisatelja Engelberta Gangla, mestna hiša iz leta 1869, kopališče na Kolpi . . . V središču Metlike stoji 200-vagonska vinska klet, zanimiva po svoji obliki in znana po metliški črnini. Ob Metliki teče reka Kolpa, ki ima lepo urejeno kopališče, ter je bogata s somi, ščukami, belicami itd . . ."

Hvale vredna pobuda „odspodaj".

NE GRE ZA PIJANČEVANJE

Dolenjska bi lahko imela eno najbolj privlačnih in zanimivih vinskih cest ne le v Sloveniji, temveč v tem delu Evrope nasploh. Tu je Kostanjevica s svojim vinogradniškim zaledjem, znamenitim gradom in kulturnimi stvaritvami Forme vive, od tam ni daleč na Sremič, Malkovec ali Bizeljsko, kjer pridelujejo odlična vina, blizu so Čateške Toplice in Šmarješke Toplice. Asfaltna cesta pelje do samostana Pleterje, mimo Otočca, Trške gore skozi Novo mesto, ki šteje med vodilna središča halštatske kulture v Vzhodnih Alpah, ki ima s svojo kapiteljsko cerkvijo enega izmed najlepših arhitektonskih spomenikov pri nas in ki premore še celo vrsto drugih znamenitosti. Od tam bi vinska cesta krenila proti Gorjancem v Metliko, kot predlaga metliška zadruga. Povsod ob cesti, ki je že asfaltirana, so vinske gorice s hrami, kjer je mogoče kupiti vino iz kleti in se prepričati o gostoljubnosti dolenjskih ljudi.

Seveda to še ni dovolj, da bi vinsko cesto vnesli v register in ji s tem dali mednarodni sloves. Potrebno bi bilo bolje opremiti gostišča in vinske kleti, pomagati kmetom, da bi bolje uredili svoje domove, ki bi sčasoma lahko sprejemali goste tudi v večdnevno bivanje, treba bi bilo še več turistično pospeševalnih akcij in prireditev, ki bi pritegnile goste.

Vse to so zaenkrat le zamisli in predlogi. Čimprej bi bilo treba začeti z delom, saj že lep čas zapravljamo priložnosti, hodimo okrog kot slepci, tarnamo o revščini in zaostalosti, kot da bo zato bogastvo prišlo samo po sebi.

Za konec pa še ena misel: ko propagiramo vinsko cesto in vključevanje vinogradništva v turizem, ne podpiramo alkoholizma in pijančevanja, ki je nekaj povsem drugega od opisanih predlogov in zamisli.

Besedilo in slike:
MARJAN LEGAN

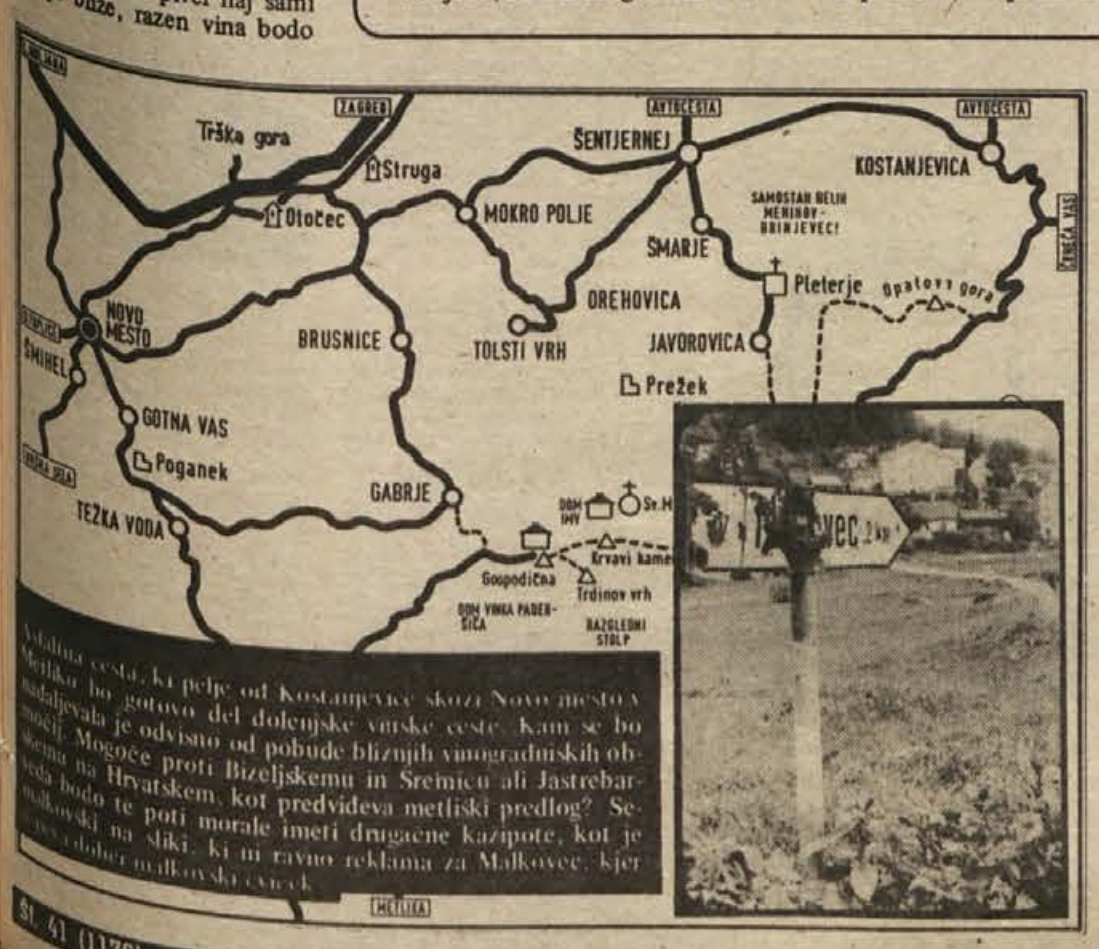

Asfaltna cesta, ki pelje od Kostanjevice skozi Novo mesto v Metliko bo gotovo del dolenjske vinske ceste, kam se bo nadaljevala je odvisno od pobude bližnjih vinogradniških območij. Mogoče proti Bizeljskemu in Sremiču ali Jastrebarskem na Hrvatskem, kot predvideva metliški predlog? Sedaj bodo te poti morale imeti drugačne kažipote, kot je malkovski na sliki, ki ni ravno reklama za Malkovec, kjer ima dober malkovski cviček.

Iz dežele vzhajajočega sonca je prišel umetnik Ryoichi Tamura, da je iz gorjanskega hrasta oblikoval to skulpturo, ki je postala del kostanjeviškega pribežališča umetnosti. Ali znamo vse to dovolj ceniti in nazadnje – tudi ustrezno izkoristiti v turizmu?

kultura in izobraževanje

Kulturna jesen v Novem mestu

V počastitev občinskega praznika se bo zvrstilo v Novem mestu več pomembnih likovnih in knjižnih razstav ter drugih kulturnih dogodkov. Študijska knjižnica Mirana Jarca bo že 20. oktobra priredila v svoji avli spominsko razstavo ob 30-letnici pesnika, pisatelja, publicista in kritika Mirana Jarca ter ponudila javnosti na vpogled do zdaj najobsežnejše gradivo, ki ga hrani: Jarčeve samostojne knjige, publikacije, v katerih je sodeloval, ponatise, rokopise, slikovno gradivo in še marsikaj drugega. Takoj zatem bo knjižnica s knjižno razstavo počastila 80-letnico rojstva pisatelja Iva Andrića, prvega jugoslovanskega nobelovca. Z Mladinsko knjigo pa bo knjižnica v prostorih MK na Glavnem trgu priredila razstavo domoznanske literature o Novem mestu. Od likovnih prireditev velja omeniti dve, ki ju bo Dolenjski muzej organiziral v Dolenjski galeriji. Najprej bo retrospektivna razstava del akademskega slikarja Vladimira Lamuta, na kar je bilo treba čakati malone celo desetletje. Tej razstavi bo sledila razstava, na kateri se bodo občinstvu predstavili slikarji – udeleženci druge dolenjske slikarske kolonije.

Rabuzin v Trebnjem

„Zmeraj ostajam sam z nenaslikanimi slikami. Moji sprehodi so pot k nenaslikanim slikam. Pot k svetu so, v katerem živi sreča." Tako pravi o sebi in svojem delu samorastni slikar Ivan Rabuzin, nekdanji mizar, ki v Ključu pri Novem Marofu že deset let živi le še za umetnost. Razstavo njegovih slik, 42 po številu, pretežno olj, bodo odprli v soboto, 14. oktobra, ob 17. uri v Galeriji likovnih samorastnikov v Trebnjem. Uvodno besedo bo imel na otvoritvi prof. Vladimir Maleković, umetnostni kritik in član umetniškega sveta Tabora SLS, ki bo razstavo tudi odprl. V koncertnem sporedu bosta sodelovala recitatorka Zvonka Falkner in Silvo Mihelčič, ki bo nastopil z elektronsko harmoniko. Razstava bo odprta do 29. oktobra vsak dan od 10. do 12. in od 15. do 18. ure.

Ivan Rabuzin: OTROCI, slika v olju – Slikar tega dela ni uvrstil za razstavo v Trebnjem, kjer bo sicer pokazal javnosti slike, nastale v zadnjih štirinajstih letih, objavili pa so jo v katalogu, ki so ga z razstavo vred omogočile delovne organizacije iz trebanjske in novomeške občine ter iz Ljubljane.

TRŽAŠKI SLIKAR GOST LIKOVNEGA SALONA V KOČEVJU

Umetnikova opozorila človeštvu

Klavdij Palčič: napredek lahko človeštvo ugonobi, zato mora zmagati pamet – Slike kažejo, nad čim je njihov oče zaskrbljen – Ni igračkanja

Klavdij Palčič, tržaški slikar, Slovenec, razstavlja od 3. do 19. oktobra v Likovnem salonu v Kočevju svoja dela. Pokrovitelj razstave je občinska skupščina Kočevje. Po otvoritvi razstave smo ga zaprosili za razgovor.

– Za uvod nam povejte, prosim, kaj menite o kočevskem Likovnem salonu?

– Všeč mi je posebno še zato, ker je spodaj tržnica, se pravi, da je umetnost povezana z življenjem in ni nekje v oblakih. Prepričan sem, da prav zato zaide na razstavo več preprostih ljudi, kot bi jih sicer, če bi bila to nekakšna reprezentančna stavba. Menim, da je tako prav, saj je umetnost približana ljudem, ljudje jo laže spoznavajo, umetnost pa jih plemeniti.

– Vodstvo Likovnega salona namerava organizirati slikarsko kolonijo, ki bi poslikala zunanje stene salona oziroma tržnice. Bi se tudi vi udeležili te kolonije?

– Seveda bi se, če me bodo povabili.

– Razstavljate dela, ki so polna simbolike in zato preprostim obiskovalcem malo težje razumljiva. Bi za naše bralce povedali malo več o svojih delih, o svojem sporočilu svetu?

– Razstavljam grafike, reproduktivne grafike in risbe, delam pa sicer še plastike. Značilnost mojih del je, da slikam v raznih variacijah na isto temo. Omenim naj svoja dva ciklusa „Skorajšna možnost" (Imminenca possibile) in „Viseča nevarnost" (pericolo incombente).

V obeh je tematika skoraj ista. Skorajšna možnost ali viseča nevarnost je atomska bomba, ki lahko zdaj zdaj eksplodira; lahko je to tehnični oziroma industrijski napredek, ki zastruplja vodo, zrak, onesnažuje okolje in lahko ugonobi civilizacijo itd.

Vse moje slike imajo trdno idejno osnovo. Osnovna misel je vzeta iz vsakdanjega življenja in je razumljiva vsakemu človeku. Skratka: moje misli, sporočila niso abstraktna, oddaljena od življenja. Res pa je, da je moj način izražanja svojevrsten poseben, simboličen in zato včasih teže umljiv.

– Opzarjate torej človeštvo, da ga napredek lahko ugonobi?

– V mojih delih je morda res čutiti nekaj pesimističnega, vendar osebno upam, da se bo človeštvo znalo iz tega izmotati. S slikami poudarjam, da me vse to skrbi. To sporočam družbi in to hkrati pomeni, da je moje delo resno, ne pa nekakšno igračkanje.

– Razstavljate tudi risbe?

– Risbe so običajno tudi študije za zahtevnejša dela. Svojemu delu hočem vedno dati trdno, stvarno osnovo, zato si pred pravim delom vedno pripravim precej študij.

– Vi ste stari komaj 32 let. Ste Slovenec. Kako ste se mogli tako hitro uveljaviti, saj ste razstavljali že v mnogih državah in seveda v mnogih uglednih galerijah?

– Delam v Trstu, kjer je res huda konkurenca in zahtevno občinstvo. Tu se je težko uveljaviti. Za moja dela se je že zgodaj začel zanimati Giuliso Montenero, ravnatelj muzeja „Revoltela" v Trstu. On mi je že leta 1962 organiziral razstavo v eni najbolj znanih tržaških galerij. Potem sem razstavljal v mnogih galerijah, ki imajo ugled.

J. PRIMC

Klavdij Palčič (desno) v razgovoru s tajnikom kočevskega Likovnega salona Ladom Gašparcem (Foto: J. Primc)

Mali kulturni barometer

ZA PALČIČEM BIZOVIČAR – Za slikarjem Klavdijem Palčičem, tržaškim Slovencem, bo v kočevskem Likovnem salonu razstavljal ilustracije Milan Bizovičar, slikar, ki velja za odličnega knjižnega ilustratorja. Razstave v Kočevju so zelo obiskane: posamično si ogleda poprečno 3000 do 3500 ljudi.

NAŠ V ŠPANIJI – V Barceloni je med kongresom Morop razstavljal risbe in grafike z železniško tematiko slovenski akademski slikar Stane Kumar. Na Pirenejskem polotoku se slovenski umetniki redkeje predstavljajo.

MARLJIVI V KRANJU – Septembra in oktobra sta v Kranju razstavljala svoja dela dva slovenska ustvarjalca: slikar Franc Novinc svojevrstne krajine v Mestni hiši, kipar Alojz Čampa pa lesene kipe v Prešernovi hiši.

SLOVENSKI OKTET NA SEVERU – Na tritedensko koncertno turnejo na Norveško je prejšnji teden odpotoval Slovenski oktet. V tej Skandinavski deželi bo imel petnajst koncertov.

NOBELOVEC ČASTNI DOKTOR – Pisatelj Ivo Andrić, prvi Jugoslovan, ki je dobil Nobelovo nagrado za književnost, praznuje letos 80-letnico rojstva. Beograjska univerza mu je ob tem jubileju podelila naslov častnega doktorja.

ČETRTINA POD STREHO – Z denarjem, ki ga zbira novomeško društvo ekonomistov, bodo letos prekrili četrtino grajskih ruševin, del, ki je viden z avtomobilske ceste Ljubljana–Zagreb. Delavci iz Suhe krajine delajo na Hmeljniku že nekaj tednov.

ODDOLŽITEV PESNIKU – Spominsko razstavo o pesniku, dramtiku in prevajalcu Pavlu Golii v Trebnjem so uredili z gradivom, ki ga hrani predvsem Študijska knjižnica Mirana Jarca iz Novega mesta. Mnogim se je tedaj spet utrnila misel, ali ne bi bilo pravilneje, da bi vsaj dokumentarni del pesnikove zapuščine hranili v pesnikovi rojstni hiši v Trebnjem, kjer naj bi uredili Goliovo spominsko sobo. To zamisel pozdravljajo zlasti kulturni delavci – tudi iz drugih dolenjskih občin. Seveda je vse odvisno od tega, ali se bo samo Trebnje zavzelo, da bi pesnikovo spominsko sobo naposled le začeli urejati.

ZAPUŠČENI GROBOVI – Marsikateri učitelj je povedal, da je bil v veliki zadregi, ko je želel na novomeškem ali šmihelskem pokopališču učencem pokazati grobove osebnosti, znanih iz naše literaturne in umetnostne zgodovine. Grob Janeza Trdine je skupina srednješolcev iz Ljubljane pred dnevi zaman iskala, medtem ko so se dijaki ob grobu Prešernove izvoljenke Julije na šmihelskem pokopališču zgrozili: samo nečitljiv kamen jih je opozoril, da je tam nekje pod rušo pokopana ženska, zaradi katere je Prešeren spletal vence večno lepih poezij. Ob vsem tem bi se moral zgroziti še kdo, nemara tisti, ki so jih polna usta obljub, naredijo pa figo.

HOTEL KUPIL SLIKO – Običaj je že, da občani in delovne organizacije iz Kočevja odkupijo po nekaj slik ali kipov umetnikov, ki razstavljajo v Likovnem salonu. Že na otvoritvi razstave slik Klavdija Palčiča je odkupil eno izmed njegovih grafik HOTEL PUGLED.

Idejnost

Bitka za preosnovo šole, ki jo je v Sloveniji začel pred letom in pol CK ZKS, seveda še ni dobljena, vidno pa je napredovanje. Na to so opozorili prejšnji teden na seji sekretariata CK, kjer so tudi opozorili, kaj je treba še narediti. Dr. Aleksandra Kornhauser, podpredsednica republiškega IS, je dejala, da marksizem pri pouku ne bi smel biti nalepka, ki bi jo spral prvi dež. Pri tem je sekretar CK inž. Andrej Marinc opozoril, da bi morale pri preosnovi šole poleg ZK sodelovati vse napredne sile. Ludvik Zajc, predsednik republiške izobraževalne skupnosti, pa je ugotovil, da so bili polovični uspehi do zdaj doseženi pri idejnosti pouka zato, ker je naš šolski sistem še vedno meščansko obarvan. Dejal je, da so poklicne šole jez, ki ovira delavsko in kmečko mladino, da bi nadaljevala šolanje na šolah višje stopnje.

MISLIJO NA POMLAD

Občinski svet ZKPO v Brežicah je ugodno ocenil dejavnost v letošnjih prvih osmih mesecih. Spregovoril pa je tudi o nalogah v novi sezoni. Prizadevajo si, da bi čimprej odprli pionirski oddelek pri občinski matični knjižnici, ki bi dobil prostore v prosvetnem domu. Hkrati bi proslavili tudi mednarodno leto knjige. V. P.

NOVO IME V NOVI SEZONI

Vida na preizkušnji

Kaj pravi Vida Češnovar, ki je v Valvasorjevi knjižnici zamenjala Marjanco Uršič?

20. oktobra bodo v krški galeriji odprli novo likovno razstavo: s 15 plastikami in večjim številom akvarelov se bo predstavil mariborski umetnik Gabrijel Kolbič. Kot je povedala Vida Češnovar, ki je poleti „prevzela" od Marjance Uršič Valvasorjevo knjižnico in galerijo, bo to prva likovna prireditev v novi sezoni, hkrati pa tudi zadnja v tem letu. Neogrevana galerija ne dovoljuje, da bi prirejali razstave v mrzlih zimskih dneh.

Češnovarjeva se je v krško občino vrnila iz Sevnice, kjer je dve šolski leti poučevala na osemletki. „Bila sem predvidena za to delovno mesto že tedaj, ko so mi kot tukajšnji občanki – doma sem z Velikega Trna – dali štipendijo za študij svetovne književnosti," pravi.

„Nekaj knjižničarskih izkušenj sem dobila na enomesečnem strokovnem izpopolnjevanju, recimo toliko, da sem ugotovila, da se je Marjanca Uršič knjigam posvečala z veliko ljubeznijo in posluhom za bralce. Zato v Valvasorjevi knjižnici najdete tudi taka dela in take avtorje, ki jih nima nobena ljudska knjižnica daleč naokrog."

„Kaj je potrebno po vašem mnenju napraviti, da knjige ne obležijo na policah in da se za pulti zvrsti čimveč obiskovalcev?"

„Premalo časa sem tu, da bi govorila o izkušnjah, predstavljam pa si, da bi bilo več obiskov, če bi bralce vzgajali. Po mojem je ena pomembnih knjižničarjevih nalog in dolžnosti, da bralcu, ki se ne more odločiti, svetuje. Ena sama oseba tega seveda ne more opraviti, v našem primeru pa za več zaposlenih menda ni denarja. Prepričana sem tudi, da bi ljudje v knjižnico raje hodili, če bi se v njej kaj pomembnega dogajalo. V mislih imam na primer literarne večere, ki naj bi se končavali s pogovori med ustvarjalci in poslušalci."

„O šolarjih ne bom posebej spraševal, saj ti pritiskajo na knjižnice že zaradi obveznega čtiva in del, ki jih morajo prebrati za bralno značko..."

„Res je, da šolarji sami pridejo, a šele potem, ko jih privede nuja. Poleg knjig pa bi jim morala knjižnica dati še kaj, da bi vanjo zahajali z veseljem. Mislim, da bi najmlajše privabljale sem ure pravljic ali kaj podobnega. To so seveda misli in zdaj še samo moje zamisli, bolje, samo kažipot, v kateri smeri je treba delati."

„Vam bo šolska praksa kaj pomagala v knjižničarstvu?"

„Nekaj že, zlasti pri nabavi knjig. To je pomembno vprašanje za obstojnost in življenje sleherne take ustanove. Seveda pa se koncept še rojeva. Ob tem se močno zavedam svojega začetništva in tega, da sem tako v knjižnici kot v galeriji na trdi preizkušnji. Ker mi volje in veselja ne manjka, si domišljam, da jo bom prestala. Kako se bom obnesla, se bo pri galeriji videlo po prvi razstavi."

I. ZORAN

Še strašijo nezorane ledine

Zakaj kultura ne prodre do vseh delavcev? – Izjem za prste rok

Pravica delavca do kosa duhovnega kruha ne bi smela bledeti in plesneti v obležanih kupih smernic, priporočil, resolucij, ekspozejev in kdove česa še. Ne bi smela, pravimo, a se vseeno dogaja. Zakaj? Zadostuje opravičilo, da v potrošniški družbi ni časa za igre, koncerte, razstave? Če ne, zakaj je na delavčevi mizi tako malo tega, čemur pravimo kulturna dobrina?

Da ne bomo filozofirali: na novomeški sindikalni konferenci so prejšnji teden (bežno) ugotovili, da se je izjalovila akcija, ki jo je pred meseci začel sindikat za poživitev kulturne dejavnosti med delavci in za delavce. O tovrstnih prazninah v delavskih vrstah so se teden dni predtem razgovorili tudi udeleženci konference Zveze kulturno-prosvetnih organizacij te občine. Kje šepa, zakaj še vedno strašijo nezorane ledine?

Vzroki za mrtvilo so v vsaki delovni organizaciji drugačni. Natančnejša anketa in analiza bi pokazali, da je več „delavske kulture" tam, kjer se zanjo zavzamejo šefi. V vojaškem žargonu bi rekli, da generalu sledi vojska. Na prste rok bi lahko prešteli direktorje, ki poleg vsakdanjega „angažiranja" še dobijo prosto minuto za razstavo, gledališče, koncert. Na splošno je kulturno življenje v podjetjih postranska, zapečkarska stvar, tu pa med občinami ne bi delali izjem.

„Šramotilnega" žiga seveda ne gre pritiskati tjavendan, kar po vrsti, ne da bi vedeli za podrobne razloge. Teh pa npr. tudi v nedavni, sicer dobro zamišljeni sindikatovi anketi, izvedeni v novomeški občini, niso navedli. Zato je tudi ta zapis napol dorečen, za konec pa raje izberimo obratno pot, ki bi tu logično sledila: hvalevredno je, da so podjetja, kjer kultura ni zadnja potreba – in pri njih bi se morala (ogromna) večina zgledovati.

J. PEZELJ

Več kot 10.000 obiskovalcev si je ogledalo retrospektivno razstavo del slikarja in grafika akademika Božidarja Jakca v mariborski umetnostni galeriji. Razstava je bila odprta do nedelje, zdaj pa bodo del gradiva prenesli v Žalec. (Foto: I. Z.)

KROJAČ – PEVEC – PREDSEDNIK

Po škarjah še note

Alojz Pergar: »Peli bomo v Kranju, Metliki, Impoljci in Novem mestu – Pričakujemo več pevcev«

„Letos marca je naše pevsko društvo praznovalo petnajstletnico ustanovitve," je pričel pogovor Alojz Pergar, predsednik upokojenskega pevskega društva v Novem mestu. „Ustanovil ga je pokojni tovariš Savnik, pevovodja pa je bil njegov sin Boris. Pri nas je sodelovala še dramatska sekcija, ki jo je vodil Polde Cigler, a se je kasneje osamosvojila."

„Po smrti ustanovitelja nismo vadili dve leti. Zaradi ‚zatišja' in ker sem vedel, da bi marsikateri upokojenec – pevec ponovno rad zapel, sem zbral nekdanje člane in zborček je hitro zaživel. Danes imamo 25-članski mešani zbor, ki je zelo delaven. Do sedaj smo imeli vsako leto po štiri večje nastope. Radi smo sodelovali tudi pri manjših proslavah in smo se in se bomo vedno odzvali vsakemu vabilu."

„Letošnji načrti?"

„Prejšnji teden smo pričeli redne vaje. Pripravljamo se za nastope na večjih koncertih za upokojence v Metliki, Kranju, Impoljci in v novomeški bolnišnici na pljučnem oddelku. Sodelovali bomo še pri nekaterih drugih svečanostih. Zato bomo imeli včasih pred nastopi vaje tudi po dvakrat ali trikrat na teden."

„Koliko podobnih društev je še na Dolenjskem?"

„Šmo edini, pa tudi v Sloveniji jih je malo. Naše je eno najstarejših in najaktivnejših. Vsi člani želimo, da bi se nam pridružilo še več upokojencev, ki znajo peti, saj bi bil zbor tako mogočnejši, obenem pa se ljudje v društvenih prostorih spoznavajo in marsikatero trdno prijateljstvo med upokojenci se je sklenilo prav na naših vajah. Zlasti zato, ker imamo prijetno sobo, kjer vadimo in seveda tudi poklepetamo. Kot zanimivost in v pogum tistim, ki se ‚bojijo' priti v društvo, naj omenim, da v zboru pojeta dve ženski, stari po 88 let."

„Koliko časa pojete pri upokojencih?"

„Lahko rečem, da sem svojih 68 let prebrodil s pomočjo pesmic. Kot sedemnajstleten fantič, ko sem se učil za krojača, sem začel ‚zares'. Premenjal sem veliko pevskih družin, spoznal veliko ljudi, krajev, običajev, vse s pomočjo glasu. Doma sem iz Šmarjete, 30 let pa sem prebival in prepeval na Otočcu. V Novem mestu živim z družino že devet let, pri ‚Dušanu Jerebu' pa pojem 10 let. V našem upokojenskem pevskem društvu prepevam osem let. Lani sem dobil za dolgoletno delo in poje srebrno Gullusovo značko, ki sem se je zelo razveselil. Omeniti moram, da ima precej zaslug za naše uspehe tudi dolgoletni pevovodja tovariš Markelj, ki v upokojenskih prostorih za vaje žrtvuje precej časa. Prav tako se vsi člani zbora zahvaljujemo društvenemu predsedniku tovarišu Šmidu, ki ima za naše delo precej posluha. Ob koncu pogovora bi še enkrat pozval vse tiste upokojence, ki doma radi prepevajo, naj se pridružijo našemu zborčku, in prepričali se bodo, da je v naši družbi zares veselo in prijetno.

Novo vodstvo — novi načrti

[illegible] oktobra je bil občni zbor občinske zveze za telesno kulturo Novo mesto. Značilnosti letošnjega zbora so, da je bil dobro obiskan, v razgibani in plodni razpravi pa so delegati dali dovolj pobud za plodno delo telesnovzgojne organizacije. Izvolili so tudi novo vodstvo, ki ga je prevzel Boris Gabrič. Novi načrti obetajo bogatejšo in načrtnejšo dejavnost, kot je bila do sedaj.

Ob tej priložnosti je predsednik republiške ZTK prof. Boje Beslič podelil številnim telesnovzgojnim delavcem iz novomeške občine posebna priznanja, ki jih je ZTKS ob praznovanju 30-obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte in 25-letnice telesne kulture v novi Jugoslaviji pripravila za prizadevne družbene delavce. Priznanja so prejeli: **Franc Barbič, Dominik Bratož** – st., **Franc Cotič, Jože Cvitkovič, Marjan Dobovšek, Stanka Dokl, Slavko Dokl, Roman Doljak, Marjan Filipčič, Jože Glonar, Ivan Kočevar, Jelka Hude, Vlada Jankovič, Franc Jordan, Ružica Kovačič, Danilo Kovačič, Alojz Legiša, Draga Mislej, Jože Mrzlak, Igor Penko, Viktor Potenta, Franc Pučko, Vinko Rodič, Robert Romih, Alojz Šerini, Milan Smerdu, Marjan Šonc, Marijan Špilar, Ivan Šepec, Marjan Venta, Božo Vesel, Martin Zaletel, Franc Zupančič, Jože Udir** iz Novega mesta, **Tone Konda, Ciril Kosmina in Peter Štor** iz Žužemberka in **Janez Kuhelj** iz Šentjerneja. Poleg posameznikov so priznanja dobili še: **Šahovski klub, TVD Partizan, SŠD Pionir** Novo mesto ter občinska zveza za telesno kulturo Novo mesto.

S. D.

PETNAJST LET AMD

Avto-moto krožek na Vinici šteje že 43 članov, pred kratkim pa so praznovali 15-letnico dela. Priredili so paradno vožnjo do Črnomlja in nazaj ter vrtno veselico, ki je bila zelo dobro obiskana. Konec poletja so šli člani AMD krožka z Vinice tudi na enodnevni izlet v Koper, kjer so si ogledali tovarno TOMOS. Krožek pomaga članom pri opravljanju vozniških izpitov, za nove tečaje, ki bodo oktobra in novembra, pa že zbirajo prijave.

F. PAVLAKOVIČ

ZMAGA VEČERA

Tradicionalni teniški četveroboj ekip slovenskih novinarjev, ki ga vsako leto organizira Dolenjski list, je tokrat prinesel zmago mariborskemu Večeru. Mariborčana Vogrinec in Kancler sta v finalu premagala Novomeščana Splichala in Dokla 2:0.

Izidi: Dolenjski list: RTV 2:1 (Splichal : Novak 6:2, 6:3, Dokl: Čučnik 6:2, 5:7, 4:6, v dvojicah: 6:8, 6:4, 6:4) Večer : Delo 2:0 (Vogrinec : Veselko 7:5, 8:6, Kancler : Boncelj 0:6, 13:15, 4:6). Za prvo mesto: Večer : Dolenjski list 2:0 (Vogrinec : Splichal 7:5, 6:1, Kancler : Dokl 6:4, 7:9, 6:4). Za tretje mesto: Delo : RTV 2:0 Veselko : Novak 6:3, 6:4, Boncelj : Čučnik 6:4, 6:3).

Zmagal Mokronog

7. oktobra so se pomerili v rokometu učenci osnovnih šol trebanjske občine. Prvo mesto je osvojila ekipa osnovne šole Mokronog s tremi zmagami in eno z neodločenim izidom; 2. je bila ekipa OŠ Trebnje, 3. Veliki Gaber, 4. Mirna, 5. Šentrupert.

Najzanimivejše je bilo srečanje med učenci osnovnih šol Mokronog in Trebnje. Najboljši strelec turnirja je bil Adolf Kolenc iz osnovne šole Trebnje, ki je v štirih tekmah dosegel 15 zadetkov. Najbolj borben je bil Zdravko Bohte iz osnovne šole Veliki Gaber.

N. BUKOVEC

LESTVICE

II. ZRL – ŽENSKE

Industrija	6	5	0	1	81:57	10
Izvršni	6	5	0	1	70:46	10
Split	6	5	0	1	74:53	10
Ekonomist	6	4	1	1	78:65	9
Krka	6	4	0	2	72:59	8
Podravka	6	3	2	1	64:56	8
Brinik	6	3	0	3	71:62	6
BREŽICE	6	2	1	3	44:56	5
Metalac	6	1	0	5	52:67	2
Bona	6	1	0	5	64:86	2
Olimpija	6	0	0	6	62:84	0
Lokomotiva	6	0	0	6	51:82	0

I. A SKL

Vlaka	6	5	0	1	89:67	10
Metalac	6	5	0	1	71:81	10
Slovan	5	4	0	1	112:86	8
Zorica	5	3	0	2	101:77	6
Mehanika	5	3	0	2	101:79	6
Vartekс	6	3	0	3	103:103	6
Mladost	6	2	1	3	78:90	5
Radenski	6	2	0	4	85:102	4
Celje	4	1	1	2	51:46	3
Split	6	1	1	4	74:78	3
SEVNICA	5	1	1	3	82:107	3
Rovinj	4	0	0	4	42:73	0

SRL – MOŠKI

Ljubljana	7	6	1	0	120:97	13
Izola	7	5	1	1	105:92	11
M. Gradec	7	5	0	2	116:97	10
Mladost	7	5	0	2	90:84	10
TREBNJE	7	4	1	2	116:103	9
NOVO MESTO	7	4	1	2	124:116	9
Radgona	7	2	2	3	78:79	6
BREŽICE	7	2	0	5	131:145	4
Kočevje	7	6	0	5	100:118	4
Radovljica	7	1	1	5	101:113	3
Ilirija	7	1	1	5	91:113	3
Celje	7	1	0	6	100:115	2

SOL MOŠKI

Celovec	6	5	1	16:6	11
Celje	5	5	0	15:3	10
Brinik	5	4	1	12:9	9
Izola	5	3	2	13:7	8
Novo mesto	5	2	3	10:12	7
Kranj	5	2	3	8:11	7
TREBNJE	6	1	5	8:16	7
Medvode	6	1	5	5:15	7
Koper	5	1	4	5:13	6
N. MESTO					

SOL ŽENSKE

Vojnik	6	5	1	15:5	11
N. MESTO	5	4	1	13:5	9
Ljubljana	6	3	3	13:10	9
Izola	5	3	2	10:6	8
Celje	5	3	2	10:7	8
Kočevje	4	2	2	7:8	6
Maribor	6	0	6	2:18	6
Brinik	5	1	4	3:14	5
BRESTANICA					

Šahisti pridejo na plano jeseni in pozimi, ko se začnejo tudi tekmovanja v ligah. Tudi med pionirji (na fotografiji) je za to igro veliko zanimanja. Skopska olimpiada, ki gre zdaj h koncu, bo vrste šahistov gotovo še pomnožila. (Foto: Dokl)

košarka

Ena stopnica previsoka, druga ne

Potem ko so košarkarji NOVOTEKSA že pred tednom dni končali tekmovanje v tokrat izredno kvalitetni slovenski ligi – Ilirija in Celje sta se na kvalifikacijah uvrstila v drugo zvezno ligo – so bile oči dolenjskih ljubiteljev tega športa ta teden uprte v Metliko.

BETI je sicer na manj pomembni stopnički – polfinalu pokala pokleknila, zato pa je zanesljivo premagala Kamnik in se uvrstila v I.B SKL.

BETI : Domžale 61:65

Košarkarji BETI so imeli lepo priložnost za zmago v polfinalu košarkarskega pokala v Sloveniji. V 36. minuti so še vodili s 60:58, potem pa je najboljši domačin Medek nesrečno naredil peto osebno napako in do konca tekme so gostje iz Domžal dali 7 košev, domačini pa samo enega. Tekma sama sicer ni bila posebno dobra, saj je bilo zlasti pri metih na koš na obeh straneh veliko napak, vendar pa domačini niso nič zaostajali za drugoligaši. Žal je lepo tekmo ob koncu pokvaril izpad nekaterih domačinov, ki so hoteli pretepsti sodnika.

BETI: Z. Vergot 17, Jezerinac 17, Medek 11, Arbutina 8, Popovič 8.

BETI : Kamnik 67:50

V odločilni tekmi za naslov prvaka v drugi slovenski ligi – center, so imeli Metličani prednost domačega igrišča. To in pa dobra igra vseh igralcev je bilo dovolj, da gostje iz Kamnika niso imeli nobenega upanja za presenečenje. BETI je s krepko zmago uresničila načrte in se uvrstila v I.B SKL. Za zmago s 17 koši razlike sta bila najbolj zaslužna Jezerinac in Arbutina, kljpak pa gredo vse čestitke za prvo mesto vsem igralcem in tudi trenerju Pšeničniku ter prizadevni klubski upravi.

FOLKLORNA REVIJA

Sredi oktobra bo v Krškem revija mladinskih folklornih ansamblov. Prireditev sodi v program sodelovanja posavskih, dolenjskih in obkolpskih občin.

odbojka

Poln zadetek Novomeščanov

V peti tekmi so končno zmagali tudi Novomeščani. Tako ni v slovenski odbojkarski ligi nikogar več, ki bi ne imel vsaj ene zmage. Trebanjci so gostovali v Celju in so dobili set, Novomeščanke pa so bile v Brestanici in v dolenjskem derbiju zlahka premagale Brestanico, ki se bo, kot smo že napovedali, otepala dna. Na lestvici ženske lige sta na vrhu še naprej ravenski Fužinar in Novo mesto, ki imata po en poraz.

Novo mesto : Mežica 3:1

Novomeški odbojkarji so končno zabeležili prvo zmago – nad ekipo Mežice, najslabšim moštvom, kar jih je bilo v zadnjih letih na Loki. Novomeščani so dobili prvi set po izdatnem vodstvu na 13, potem ko so si Mežičani pravzaprav sami zabili odločilne točke. Drugega so dobili izredno slabi gostje na 11, potem pa so se Novomeščani po zaslugi borbenega Koprivnika zbrali in naslednja dva seta zmagali na 12 in na 4.

Brestanica : Novo mesto 0:3

Niti pol ure ni bilo potrebno, pa so Novomeščanke zlahka premagale domačinke s 3:0 (9, 7, 7). Domačinke niso mogle nuditi resnejšega odpora gostjam, ki se potegujejo za vrh.

Brestanica: Fila, Fabjančič, Horvatiček, Habinc I., Habinc II., Cizel.

Novo mesto: Dokl, Pučko, Rajer, Pilič, Sčuka, Boh, Forte, Adamčič, Bon, Gostiša.

Gaberje : TRIMO 3:1

Kljub porazu lahko nedeljsko tekmo odbojkarjev iz Trebnjega štejemo za uspeh. S trenutno verjetno najmočnejšo ekipo v prvi slovenski ligi Gaberjem iz Celje, ki tudi vodi po šestem kolu, so izgubili s 3:1 (2, –14, 12, 1), vendar pa osvojili dragocen niz. Moštvo „Trima", za katerega so tokrat nastopili Stor, Mišmaš, Slak, Pavlin, Šmuc, Sila in Legan, torej sama „stara garda", se je v Celju izkazalo z veliko požrtvovalnostjo, za kar je bilo deležno tudi odobravanja domačih gledalcev.

M. L.

ŠPORTNI KOMENTAR

Igre v telovadnice!

Dvoranski športi morajo kar najhitreje v dvorane, sicer ne bo želene kakovosti

Letos so bili športniki v republiških in manj kakovostnih konkurencah izpostavljeni hudim vremenskim nevšečnostim. Ob začetku spomladanskega dela je bilo izredno mraz, enkrat je tekmovalce presenetila celo toča, deževnih sobot in nedelj je bilo veliko. Tudi zdaj, ko se jesenska sezona nagiba v drugo polovico, ni vreme nič bolj naklonjeno tekmujočim.

Vremenske neprilike so pač samo ena izmed posledic, ki spremljajo tekmovanja na prostem. Ni treba posebej dokazovati, da so tudi razmere za igro na odprtih igriščih znatno bolj različne kot v dvoranah. Kljub temu dopuščamo, da si športniki kvarijo zdravje v slabem vremenu ali neznosni vročini, izgubljamo gledalce, ki so ob naraščajočem standardu pač vse bolj zahtevni in nočejo biti na mokrem ali na vročini. S popustljivostjo tako izgubljamo igralce in gledalce, razumljivo pa je, da je tudi kvaliteta slabša.

Čisto jasno je namreč, da morajo dvoranski ali „mali" športi, kot jih običajno imenujemo, v dvorane. Jugoslovanska košarka se mora za nagli napredek in veliko zanimanje med gledalci zahvaliti prav temu, da se je zvena konkurenca preselila v dvorane.

Odveč je tarnanje, da primanjkuje dvoran: čez tri leta jih bo prav tako primanjkovalo. Zato je nujna takojšnja odločitev: košarko, odbojko in rokomet je potrebno takoj preseliti v dvorane, če želimo boljšo kvaliteto tudi v slovenski konkurenci. Tam, kjer primernih telovadnic nimajo, jih bodo ščasoma zgradili – vsekakor prej, če jih bo v to silil sistem tekmovanja, kot pa takrat, kadar bomo obljubljali, da bodo dvoranski športi šli v dvorano čez nekaj let.

Če tega ne bomo hitro storili, bodo kvalitetne razlike med republiško in zvezno konkurenco še hujše, zanimanje gledalcev za vse druge lige razen za zvezno pa – malenkostno.

J. SPLICHAL

rokomet

Brežičani gredo z dna

Brežiški rokometaši so tokrat zmagali v gosteh in se rešili zadnjega mesta, rokometašice pa so z zmago na domačem igrišču prodrle proti sredini lestvice v drugi zvezni ligi. Tudi Ribničani ne poznajo šale in je njihovo igrišče nepremagljivo, zato pa Sevničani iz Metkovičev niso mogli prinesti točk.

Mehanika : Sevnica 29:22

Sevničani so sicer v začetku vodili 3:1, potem pa so jih domačini ujeli in že do polčasa vodili 12:8. V drugem polčasu potem niso dovolili presenečenja in so ob koncu zanesljivo zmagali. Sevničani igrajo obetajoče, vendar pa se jim pozna, da so neizkušeni in zato še posebej na tujih igriščih njihove odlike ne pridejo popolnoma do veljave.

Sevnica: Možic, Papež, Simončič 1, Jurišič, Bizjak, Svažič 9, Koprivnik 3, Štojs, Šilc 3, Trbovc 6, Širk.

E. R.

Ribnica : Radgona 28:20

Vratar gostov je presedel na kazenski klopi kar 5 minut, kar je najboljši dokaz o tem, da je bila nedeljska tekma groba. Ribničani so zasluženo zmagali, saj so bili odločno boljši in so imeli vseskozi pobudo na igrišču.

Ribnica: I. Kersnič, Tomšič, Rodič, Kuželj, S. Kersnič 3, Matelič 1, Mikulin 7, Andoljšek 2, Ponikvar 3, J. Kersnič 12, Lovšin.

F. L.

Brežice : Metalac 9:5

Gostje so sicer v začetku vodile, v nadaljevanju pa so na igrišču gospodarile Brežičanke, ki so dosegale gole ali iz premišljenih akcij ali pa iz hitrih nasprotnih napadov. Pri Brežičankah so se še posebej odlikovale vratarka Hribernikova, Buzančičeva in Toplakova. Ob koncu so domačinke popustile, pa so gostje ušle hujšemu porazu, še posebej, ker so Brežičanke zastreljale tudi dve sedemmetrovki.

Brežice: Zorko, Buzančič 3, Molan, Štauber 1, Bah, A. Mišič 1, Smerkolj, V. Mišič 1, Kos, Toplak 3, Hribernik.

V. P.

Polet : Brežice 12:17

Brežičani so zasluženo zmagali na tujem in tako prišli še do dveh prepotrebnih točk. Domačini so bili sicer v prvem polčasu uspešnejši – 7:6, v nadaljevanju pa so bili gostje iz Brežic bolj zbrani.

Brežice: Berglez 1, Rovan 1, Štangelj I. 3, Blatnik 3, Bosina 1, Božič, Štangelj II. Gorišek 6, Vervega 2.

Za pokal

Med tednom so dolenjski rokometni ligaši odigrali tekme za pokal. Sevnica je doma premagala Mokerc 22:18, Brežice pa doma Kovinar 21:14. Ribničani so izgubili z Branikom 18:21, Brežičanke pa v Železnikih z Alplesom 10:0 brez borbe.

Šport

BREŽICE – V finale delavskih športnih iger v malem nogometu so se uvrstile ekipe: IMV, Kovinoplast (Jesenice), Obrtno kovinsko podjetje in PPV Dobova. (V. P.)

BREŽICE – Brežice so premagale Žalec z 2:0 v prvenstveni nogometni tekmi. Brežičani so naleteli na čvrstega nasprotnika, zadetka pa sta dosegla Divkovič in Božič. (V. P.)

ČRNOMELJ – Nogometaši Bele krajine so v Hrastniku presenetljivo premagali domačine 4:1 z goli T. Weissa 3, in Kramariča. Mladinci so v predtekmi izgubili z 0:4 (T. L.)

NOVO MESTO – Nogometaši Elana so v prvenstveni tekmi v nogometu premagali trboveljski Cement 1:0, mladinci pa so z istim nasprotnikom zmagali 3:1. (J. M.)

KRMELJ – Domači rokometaši so premagali Šentjernej 24:18 v gosteh, doma pa Artiče 14:11. (B. D.)

RIBNICA – V dolenjski rokometni ligi je Grosuplje premagalo Stično 25:24 (13:8), Sodražica : Itas (Kočevje) 20:18 (11:10), Ribnica B : Vidovo 10:0 b. b. (F. L.)

ARTIČE – Rokometaši Krškega so v Artičah premagali domačine 29:16. Najboljši je bil Rudi Iskra z 10 goli. (S. I.)

KRŠKO – Krško : Dobova 23:13 – Tekma je bila izenačena le v prvem polčasu, v drugem delu pa so domačini z odlično igro povečali vodstvo. V ženski predtekmi je Labod iz Krškega premagal novomeškega Laboda 8:4. Igra je bila borbena. (S. I.)

ČRNOMELJ – Rokometaši Cosmos : Belta so v prvenstveni rokometni tekmi doma presenetljivo izgubili z Leskovcem 28:20. Svetič je dal 8 golov. V ljubljanski conski rokometni ligi za ženske pa je Črnomelj visoko premagal Škofljico 23:5, Fortunova in Specova sta dali po 6 golov. (T. L.)

NOVO MESTO – V prvenstveni tekmi so rokometaši Novega mesta v Hrastniku izgubili 14:13. Dobro je zaigral Jaklič, ki je bil tudi najuspešnejši strelec. (J. P.)

KRŠKO – Na občinskih delavskih igrah v rokometu so pri ženskah zmagale igralke krškega Laboda pred senovško Lisco in Agrokombinatom. Pri moških je zmagala ekipa Celuloze pred SOP Krško, Metalno S novo, senovškim rudnikom, Agrokombinatom in drugimi. (S. I.)

NOVO MESTO – V nadaljevanju dolenjske kegljaške lige je Sevnica premagala Krško 716:687 in izgubila z Rudarjem 681:736. Trebnje je premagalo Celulozarja 784:778 in Brežice 690:631. Novo mesto je premagalo Rudar 874:710, Krško pa Celulozarja 789:704. Na lestvici vodita Novo mesto in Trebnje s po 14 točkami, vendar ima Novo mesto tekmo manj (J. M.)

NOVO MESTO – Na kegljaškem prvenstvu Dolenjske za pare sta zmagala Hren in Židanek s 3.370 keglji, pred Turkom in Krušičem 3.305, Rovanom in Arhom (Krško) 3.295, Veselom in Rodičem 3.284, Mrzlakom in Rožičem 3.281 ter Runovcem in Vaničem (Krško) 3.280. Ti pari bodo nastopili na slovenskem prvenstvu v Kranju (J. M.)

NOVO MESTO – Na delavskih športnih igrah v kegljanju za posameznike vodi zdaj Jarc s 430 keglji, pred Hrenom in Veselom 423, Židanekom 422 in Storom 415. (J. M.)

BREŽICE – Na sindikalnem tekmovanju v malem golfu so zmagale Cateške Toplice pred brežiškim Regionom in IMV, pri ženskah pa je bil najboljši Region, pred osnovno šolo Brežice II in osnovno šolo Brežice I. (V. P.)

KRMELJ – Na oktobrskem hitropoteznem šahovskem turnirju je po zagrizenih borbah zmagal Šribar z 10 točkami, pred Debelakom in Pogačnikom 8,5, Prosenikom 7,5, Markovičem 7 itd. (B. D.)

SODRAŽICA – Po 8-letnem premoru so telesnovzgojni delavci ribniške občine dosegli lep uspeh, ko so v soboto v Sodražici odprli novo rokometno igrišče. Asfaltno igrišče, ki je zavarovano s pletenimi mrežami, je stalo več kot 80.000 dinarjev. (F. L.)

Kje, kdaj, kdo?

Odbojkarji Novega mesta gredo tokrat v Kropo k Plamenu, Trebanjci bodo poskušali na domačem igrišču priigrati tretji par točk, tokrat z Bledom. Novomeške odbojkarice potujejo v Ljubljano, Brestaničanke pa igrajo na Jesenicah. V slovenski moški rokometni ligi potujejo Brežičani v Trbovlje k Rudarju, Ribnica pa gostuje na vročem igrišču v Piranu. Brežičanke potujejo v goste k Lokomotivi, ki je zadnja brez točke, medtem ko bodo Sevničani doma gostili ekipo Splita.

Jože Splichal

Oči v krogih Münchna

Kje je železna zavesa?

Ce za pogovor z debelušnim in ponosnim gospodom Dorschem, ki je povzdigoval nemški nogomet v nebesa, ni bilo nobenih težav, potem je šlo teže z gospodinjo. Trije vzroki so bili za to. Prvi: njena ogromna radovednost; drugi: popolno neznanje, kar ni spravljeno v okvir nemškega in te miselnosti, in še tretje: takim pogovorom je nasprotoval njen mož, razen tega pa je imela gospa v glavi zaklopko, za katero ni bilo mogoče prebiti tistega okvira, ki so ga Nemci propagandistično ustvarili o Jugoslaviji.

Zato pravim, je bilo težko govoriti z gospo Dorsch. Popolnoma umljive stvari so se njej zdele neverjetne. Recimo: je slovenščina uradni jezik? Kako naj ji človek dopove, ko pa je mislila, da je to ali kaj takega, kot je bavarščina v nemščini ali pa morebiti zatiran, manjvreden pogovorni jezik skupine ljudi pod Alpami.

Frau Dorsch zares ni imela pojma. V njenih možganih republika Bosna in Hercegovina sploh še ni registrirana. Morebiti zato, ker je bilo to ozemlje nekoč pod turško oblastjo?

Vse te njene luknje v podobi Jugoslavije je človek s potrpežljivostjo še lahko odpravil. Huje je bilo z njeno miselnostjo o železni zavesi, ki da visi pred našo državo z zahodnimi mejami. Tako dolgo časa ni mogla verjeti, da lahko Jugoslovani hodijo na zahod poljubno velikokrat, pač v okviru svojih denarnih zmožnosti, ne pa političnih ali policijskih dovolilnic.

Frau Dorsch ni mogla verjeti, da sem Jugoslovan. Razlog je bil silno preprost. Za železno zaveso ljudje ne morejo nositi tako dolgih las, kot se jim zljubi, in tudi ne morejo biti oblečeni, kot sami hočejo — to je bila njena logika. Bržkone še danes ne verjame, da sem imel nekaj italijanskih oblačil zgolj zato, ker nisem delan po „jusu", da pa delajo pri nas prav tako kakovostno in tudi že dokaj modno.

Ko je tako doživljala vrsto porazov v svojih miselnih predstavah o balkanski, vzhodni in za železno zaveso postavljeni Jugoslaviji, je doživela še nekaj hujših šokov. Slišala je, da je šolanje v Jugoslaviji brezplačno. Ko sem ji to potrdil, je prešla v ofenzivo.

„Imate nizek standard, vse razen šolstva, otroškega varstva in osnovnih življenjskih potrebščin je silovito drago!" je poskušala zmagovito napadati.

To, da je njihovi dve marki za liter mleka in 1,5 marke za najcenejši kilogram kruha znatno dražje kot pri nas, je priznala že zato, ker je tako potrdila tudi hči, ki je bila pri nas na dopustu. Potem sva primerjala vse po vrsti — in redke so bile njene zmage.

Šele na koncu, ko sva bila že oba utrujena od naštevanja, me je „povozila" s številkami o cenah mercedesov in drugih vrst avtomobilov. V tem smo pri nas zares zanesljivo in neizpodbitno dražji.

„VW, BMW in mercedes so na naših cestah najbolj pogoste značke avtomobilov," je dodala in končala najino razpravo s tem, da je standard pri njih višji, da imajo večje plače in da je marka vredna suhega zlata.

„Pri nas so pa življenjski stroški nižji," ji nisem ostal dolžan, kajti zares ni v Jugoslaviji ničesar, kar bi mi manjkalo, da bi moral sicer nestabilni dinar zamenjati za zlato marko. Toda to zlato merijo pri njih tudi s cenami, ob katerih se človeku dobesedno zavrti v glavi!

In ko sva končala pogovor, mi je bilo žal le to, da je Frau Dorsch vzorčni primerek poprečne Nemke — v načinu življenja, v dohodkih in tudi v miselnosti. Njej se je železna zavesa podrla, še posebej, ko je videla moj požigosani potni list in ker je vsak dan gledala moje lase, ki niso po „vzhodni" meri, a poprečen Nemec bržkone še naprej misli o svoji svobodni civilizaciji in o tem, kakšen režim imamo mi.

Prihodnjič: ŠPORTNIKI POD ENIM DEŽNIKOM

Z naših vzto v

»Pa to nama treba!«

Udeleženci mednarodnega srečanja arheologov, ki je bilo od 28. do 30. septembra v Novem mestu, so zadnji dan zborovanja obiskali tudi Otok pri Dobravi, kjer so si ogledali oba odkrita kompleksa nekdanjega srednjeveškega trga Gutenwerth. Vodja izkopavanj dr. Vinko Šribar iz Narodnega muzeja jim je ob tej priložnosti med drugim razkazal tudi nov tip pantografa, prilagojenega za arheološko terensko dokumentacijo. Stanovski kolega, arheolog iz Črne gore, je pri tem presenečen vzkliknil:

„Gle, pa to samo crta — to nama treba!!"

Z enim strelom ubil medveda

Proti večeru, 23. septembra, se je 18-letni lovec Ivan Klemenčič, doma iz Sel pri Jugorju, odpravil na lov na ščetinarje. Ko je prišel kakih 700 metrov od domačije, je v grmovju ob cesti zapazil medveda, ki se je že pripravil, da plane na mladega lovca, ki ga je presenetil pri mrhovinarskem delu. Mladi lovec se ni zmedel, pognal je medvedu z dveh metrov kroglo v glavo, nato pa jo je urnih pet pobral domov.

Več lovcev se je že pozno zvečer istega dne odpravilo na mesto, kjer se je Ivan spopadel z medvedom. Kosmatinca ni bilo, našli pa so ubitega jelena, težkega okoli 200 kilogramov, ki ga je medved obdeloval. Drugo jutro so lovci komaj 20 metrov od jelena našli mrtvega medveda, ki je bil še topel. Strel ga je zadel v glavo, bil je smrten za nevarnega 200-kilogramskega kosmatinca, ki se je verjetno pritepel iz Kočevskega Roga.

S. DOKL

Piranska gimnazija je brez dolgolascev

Šolsko leto se ni dobro začelo za nekatere dijake piranske gimnazije, ki nosijo dolge lase. Dolgolascem je prekrižal račune profesorski zbor, ki je na svoji prvi seji sprejel odlok, da lahko obiskujejo gimnazijo le tisti dijaki, ki so dostojno postriženi.

Vest je odjeknila med dolgolasci kot strela z jasnega neba. Toda izbire ni bilo. Ali v redu frizura ali pa druga gimnazija. Kot smo zvedeli v tajništvu gimnazije, se nihče ni upiral novemu redu in vse je minilo v najlepšem redu.

Odločitev profesorskega zbora so toplo pozdravili v prvi vrsti starši gimnazijcev, večina občanov, ki so se že naveličali dolgolascev, ki so jih srečevali na vsakem koraku.

Zdaj, ko je nastalo zatišje in se je stanje v Piranu normaliziralo, se mnogi vprašujejo, če bodo tudi druge gimnazije sledile piranski?

Tako poročajo PRIMORSKE NOVICE 29. septembra. Kaj bodo rekli dolgolasci-dijaki v naših mestih na to novico iz Pirana? Mnogi starši, vzgojitelji in še številnejši občani bodo verjetno veseli, saj tudi na naših cestah ne manjka primerov, ko ne veš, ali vidiš fanta, dekle ali — kaj vmesnega . . . No, če smo do kraja odkriti, potem moramo še dodati, da smo se menda vsi naši domačini dolgolascev tudi že naveličali.

M. K.

AMD Ribnica je starejše

Ivan Rober trdi, da obstoji že nad 21 let

„Avto-moto društvo Ribnica obstaja dalj, kot je bilo objavljeno v Dolenjskem listu, torej več kot petnajst let," je pripovedoval Ivan Rober iz Ribnice, prvi predsednik AMD Ribnica.

Tovariš Rober se spominja, da je bil ustanovni občni zbor društva 21. aprila 1951. Za prvega predsednika je bil izvoljen on. Upravni odbor društva je štel 11 ljudi. Imeli so tudi komisije: za šport, za vzgojo kadrov in komisijo za promet. Že takrat so imeli 80 članov in vojaško vozilo, imenovano „Stoja," ki jim ga je podaril v imenu Jugoslovanske ljudske armade pokojni Jože Babnik, tedanji oficir JLA v Ribnici. Prvi sekretar AMD Ribnica je bil Stane Rusendič.

Naloga takratnega društva je bila vzgoja članstva. V tistih časih je bilo še zelo malo osebnih avtomobilov, veliko pa motornih koles. Organizirali so tečaje za vzgojo voznikov motornih vozil, ocenjevalne vožnje in sodelovali na proslavah ob državnih praznikih. Skratka: sodelovali so povsod, kjer je bilo potrebno.

Tovariš Rober se tudi spominja, da jim je bil v veliko pomoč France Zbačnik iz Ribnice, ki je bil takrat referent za vzgojo kadrov v AMD Slovenije.

Tako torej: AMD Ribnica deluje po izjavi Ivana Roberja, prvega predsednika društva, že več kot 21 let. Ustanovljeno je bilo celo 14 dni prej kot AMD Kočevje. Tudi ta podatek nam je dal tovariš Rober.

K. O.
RIBNICA

● SPORT

STARI TRG OB KOLPI — V osnovni šoli sta bila odigrana redna mesečna šahovska turnirja za starejše pionirke in pionirje. Med dekleti je zmagala Ivanka Madenič, sledita pa ji Ramova in Šterbenčeva. Pri fantih sta bila najboljša Peter Kapš in Jurij Špehar, sledita jima Šute in Kobe.

(K. V.)

ŠENTJERNEJ — Ženska in moška rokometna ekipa sta gostovali pri Usnjarju v Šmartnem. Moški so izgubili s 37:19, ženske pa zmagale s 6:14. Najboljša je bila Zoretičeva, ki je sama dosegla polovico golov. V nedeljo so Šentjernejke dosegle še eno zmago, ko igralke Steklarja B iz Hrastnika niso prišle na tekmo.

(O. P.)

SODRAŽICA — Pod pokroviteljstvom Danila Moharja, sekretarja občinske konference ZK Ribnica, so bile v Sodražici Donitove športne igre. Delavci Donitovega obrata so se pomerili v malem nogometu, namiznem tenisu, balinanju, streljanju, kegljanju in rokometu.

(O. K.)

2 X BREZ BESED

Prizorček s petkove modne revije v restavraciji hotela Grad O

OB JUBILEJU ZNANEGA DOMAČEGA TRGOV

Dvajset uspešnih let »D

Priznanja in darila 38 zaslužnim delavcem in d nadaljnja modernizacija trgovine in us

Z modnima revijama, ki sta bili v četrtek in petek v Črnomlju i na Otočcu, ter s slavjem v soboto, 7. oktobra, zvečer, v restavra hotela Grad Otočec, je 300-članski kolektiv trgovskega podje DOLENJKA iz Novega mesta počastil 20-letnico svojega obst

Člane kolektiva in goste, med katerimi so bili tudi predstavniki občinskih oblastvenih in političnih vodstev ter poslovnih partnerjev DOLENJKE, je pozdravil Marjan Polovič, predsednik DS podje nato pa je direktor Lojze Urba opisal razvoj kolektiva v le 1952-1972. Začelo se je z „Ribn katere pravni naslednik je D

VEDNO OBSIJANA STAVBA

Vrtnica stara dvajset let

Smrke: »Delo poživi človeka — še voda, če dolg stoji, se usmradi — človek, ki je vse življenje d lal, se mora gibati in skrbeti za dušo«

V novem mestu ni podobnega kotička, saj je stavba Gozdnega gospodarstva tudi v slabem vremenu obsijana s soncem. Vsako okno krasijo rože, okoli stavbe pa je „nanesen" del lepe narave: bukev, brezi, številni okrasni grmički, med njimi vrtnice. Na rahlo dvigajočem se vrtu se kaže še nepopolen skalnik, ki ga bodo obogatili Kamni iz temnega Kočevskega Roga.

Vse to je delo Julija Smrketa, ki se z vrtnarstvom ukvarja okoli trideset let. Pričel je kmalu po osvoboditvi v Vavti vasi, kjer je dobil stanovanje z zanemarjenim vrtom. Čez nekaj mesecev nobena gospodinja ni mogla prehvaliti domiselne ureditve in rože, ki so jih vzgojile moške roke.

Smrke se še spominja, da je nekaj vrtnic prinesel v Novo mesto s Podturna. Po dvajsetih letih je ostala le še ena in je v vrtu najstarejša.

Ko se je z družino za stalno preselil v mesto, se je opuščenega vrta okoli zgradbe lotil načrtno in delo njegovih spretnih rok je marsikoga presenetilo. Ima veliko fuksij in z nasmeškom je dodal, da jih je sprosil pri nunah na Strugi. O svojem delu pravi: „V začetku je bilo težko, ker so mi otroci dolga leta rože uničevali. Morda zaradi staršev, ki moje delo spoštujejo, je sedaj bolje. Rože, to je moje veselje. Res, veliko časa mi vzamejo, a ni mi ga žal . . ." Pripovedoval je potiho, skromno o svojem delu, o tem, kako vsaka roža zase zahteva drugačno nego, o toči, ki je naredila precej škode, o brezi, ki je bolna v korenini in jo bo posekal. Zdelo se mi je, kot da govori o ljudeh: „Vidite, tega sem le ukrotil. Dolgo časa sem ga povezoval in sedaj je tak, kakršnega sem si zaželel." Pri tem me je odpeljal do sil vitega grmičevja z belimi krogli ki jih bodo pozimi pozobali l vrabčki. „Veste, te so zelo obč ljive. Sapica včasih osuši prst, moram stalno pregledovati."

Ko mi je Smrke razkazal vse gonije, fuksije, dalije, kane, tovske nageljčke ali tegatitis in številne druge vrtnice in grmičk sem si zamišljal kakšno bi bilo mesto, če bi vsak četrti občan približno uredil svoj vrt tako, ko je Smrke.

Počasi sva zavila na dvori Tam je bilo razloženih nekaj pl utic in valilnic. Smrke pravi, da zimi ni na strehici, ki je dvak krita, nikoli snega, saj je zaradi je toplote sproti topi. V taki hiš kakor so postavljene pred vsa obrati novomeškega GG, se sto lahko do sto ptičev.

Ko sem ga na koncu vprašal zakaj toliko dela, mi je odvrn „Delo poživi človeka. Saj poznate tisto: Še voda, če dolgo stoji, se usmradi! Človek, ki je vse življenje delal, se mora gibati in skrbeti za dušo. Jaz stalno iščem kaj novega, premišljujem, kujem načrte in sn lam."

Julij Smrke: „Rože mi odvzamejo veliko časa, a ni mi ga žal!"

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Krištof Kolumb je našel Ameriko

(12. oktobra) Danes je 400 let, kar se je zgodila v človeškej zgodovini jako imenitna stvar. Krištof Kolumb je našel Ameriko — tisto Ameriko, v katere severni del tako hite sreče iskat tudi naši rojaki! Zato smo gotovo dolžni o tem v našem listu spregovoriti saj kratko besedico — žal, da nam za daljši popis pomanjkuje prostora. Krištof Kolumb je bil Italijan rojen v Genovi l. 1435. Bil je jako nadarjen in od prve mladosti neizmerno priden. Pečal se je prvo posebno z risanjem, računanjem in malanjem. Ker ni mogel na visoke šole, je stopil v mornarsko šolo; a tu si je z lastno pridnostjo pridobival vedno več vednost. Danes 12. oktobra pred 400 leti zagledal je deželo — ameriški otok San Salvador.

(Prav žalostno) novico deželi Kranjski prinesla je „Wiener Zeit" z dne 12. t. m. V tej številki javlja namreč uradni list, da je Nj. veličanstvo ugodilo prošnji za umirovljenje, katero je bil vložil kranjski deželni predsednik ter da mu je pri tej priliki podarilo veliki križ Franc-Jožefovega reda. Torej je postala istina, česar smo se dolgo bali: baron Winkler nas zapusti in ob njegovem odhodu tuguje cela vojvodina Kranjska!

(Kako zagrizeni) so liberalci nemški, priča pač dovolj to, da se mestni zastop v šlezijskej Opavi brani ukaz zoper kolero izdati tu v češkem jeziku, kakor mu je velela vlada. Sam župan je šel v tej reči na Dunaj — kjer pa so mu baje oči pošteno zbrisali.

(Sv. oče) nameravajo ob priliki svoje 50-letnice povabiti vzhodne cerkve, naj se združijo s katoliško cerkvijo. Žal, da je o tem malo upanja.

(Deželni) odbor Kranjski je sklenil, da od novega leta naprej na Krškem mostu mitnina za pešce popolnoma preneha, za vpreženo živino se pa zniža na 12 kr. od glave in prebivalci v Krškem mestu plačajo celo samo po 8 kr. od živine, dalje se je dovolilo 10.000 gld. podpore za po toči oškodovane. Deželni zbor je končal svojo sejo dne 28. t. m. začasno brez zaključka.

(Srečkanje) kmetijske podružnice v Novem Mestu bode na dan Lukeževega semnja pred mestno oskrbovalnico na kapucinskem trgu in sicer med 2. in 3. uro popoludne. Dobitkov za srečanje bode več kot 50. Prvi dobitek je stroj za čiščenje žita (75 gld).

(Janez) Barborič, vrl kmetovalec, živinozdravnik in obče-znani posestnik na Toplicah pri Šmarjeti je umrl 14. avgusta t. l. v 53. letu svoje dobe. Ranjki bil je vzgleden, marljiv ter vešč kmetovalec v prvi vrsti. Njegov napredek v kmetijstvu je bil kažipot njegovim bližnjim sosedom in prijateljem. Blag mu spomin!

(Iz DOLENJSKIH NOVIC, 15. oktobra 1892)

1. Na Mars! je torej velel uka dišča.

Ni kaj reči, Paradižnik in njeg vse ljubila potovanja! Celo tetino vala za izlete; no, da jo bosta kd mu planetu, tega jima tudi cigan niti! Čemela sta, torej naši vrla

URBANISTIČNI PROGRAM OBČINE IN URBANISTIČNI NAČRT NOVEGA MESTA V JAVNI RAZPRAVI

NOVOMEŠKA OBČINA LETA 2000

V Dolenjski galeriji bo do 21. oktobra javno razgrnjen predlog urbanističnega programa občine Novo mesto. Urbanistični program je temeljni urbanistični dokument in je zato tudi podlaga za izdelavo natančnejše urbanistične dokumentacije, to je urbanističnih in zazidalnih načrtov ter urbanističnega reda.

Izdelava urbanističnega programa je trajala dalj časa zaradi obsežnega prostora občine, ki doslej ni bil še nikoli v celoti natančneje urbanistično obdelan. Kompleksna programska obdelava prostora je zahtevala predhodno zbiranje obsežnih analitičnih podatkov, njihovo medsebojno usklajevanje in dopolnjevanje ter izdelavo več vzporednih študij. Po proučitvi značilnosti dosedanjega razvoja in po temeljiti presoji silnic in možnosti razvoja občine v prihodnje, je bila postavljena prognoza družbenoekonomskega ter prostorskega razvoja občine do leta 2000.

V programu so dani odgovori na številna vprašanja o tem, kaj lahko pričakujemo leta 1985, 2000. Koliko prebivalcev bo štela tedaj občina, mesto ali posamezen kraj? Kje bodo nova delovna mesta in katere dejavnosti se bodo razvijale? Kje bomo stanovali, kako bo s prometno in komunalno ureditvijo, preskrbo? Kakšen bo razvoj šolstva, kulture, zdravstva, socialnega varstva itd?

Gradivo je posredovano v javno razpravo kot programski oz. besedni del in grafični del. Posebej so obravnavane prostorske osnove in podrobneje opisane naravne razmere, vodnogospodarske in komunikacijske ureditve. Tu so navedeni fakti, ki kjerkoli ali zaradi kakršnih koli vzrokov omejujejo izkoriščanje prostora za poselitev ali za druge namene, ter zavarovana območja in objekti zaradi spomeniških naravnovarstvenih ali drugih razlogov.

Ob vsem tem lahko ugotovimo, da ima občina Novo mesto, razmeroma bogato naravno osnovo, ugoden geografski položaj ter ustrezno vlogo v prometnem omrežju, ki omogoča dobro povezavo tako med posameznimi predeli znotraj občine kot z ostalimi kraji v državi in izven nje. Prostorske osnove omogočajo tudi v prihodnje nadaljnji razvoj. Stopnjo rasti ekonomskega razvoja lahko prikažemo na več načinov, med drugim tudi z rastjo števila zaposlenih.

Koliko novih delovnih mest?

Na območju občine Novo mesto je bilo pred dobrimi 30 leti (predvojno) nekaj nad 3100 zaposlenih v vseh nekmetijskih dejavnostih skupaj, od tega v industriji (po takratnih merilih) približno 450 oseb. Sedaj je v občini že 16.900 zaposlenih, od tega samo v industriji pred 9000 oseb.

Do leta 1986 bi se po ocenah povečalo število zaposlenih v občini na približno 24.000 in leta 2000 na 34.000 zaposlenih. To so bile osnove za nadaljnje programske projekcije. Po posebnih študijah, ki so bile tudi izdelane, pa je bilo ugotovljeno, da lahko pričakujemo v prihodnje posebno hiter razvoj terciarnih dejavnosti, izobraževalnih, varstvenih, socialnih in podobnih ustanov. Medtem ko bi imele proizvodne dejavnosti neko mejo razvoja pri 18.500 zaposlenih leta 2000, pa bodo potrebe po terciarnih in kvartarnih dejavnostih najbrž zahtevale tak razvoj, da bi se število zaposlenih v teh dejavnostih povečalo ne le na 14.400, temveč celo na pribl. 22.000 zaposlenih, kar bi predstavljajo idealno razmerje do zaposlenih v proizvodnji.

Kje nova delovna mesta?

V tem primeru bi se skupno število delovnih mest v nekmetijskih dejavnostih povečalo na pribl. 41.000, kar je pri demografskih projekcijah upoštevano kot osnova najvišje možnosti naraščaja skupnega števila prebivalstva občine.

Industrija in podobne gospodarske dejavnosti zavzemajo danes 89 ha zemljišč. Z urbanističnim programom je za razvoj teh dejavnosti rezerviranih še 651 ha. Najobsežnejši industrijski predel bi se razvil na prostoru Bršljin-Cegelnica-Češča vas s skupno površino preko 200 ha. Industrijski predel Ločna bi zavzel preko 130 ha, v Gotni vasi 73 ha z dodatnim rezervatom 85 ha v smeri proti Šentjoškem gozdu. Večje površine so predvidene še na območju Straža-Zalog in v industrijskem predelu Dobrava, nekoliko manjše pa v Šentjerneju in Žužemberku. Tudi za razvoj drugih dejavnosti so predvidene prostorske možnosti, na primer za razvoj turizma. V programu so za te namene nakazane tudi možnosti ojezeritve nekaterih vodnih tokov in podobno.

Koliko prebivalcev leta 2000?

Prebivalstvo občine se je povečalo v obdobju med dvema popisoma od 45.457 v letu 1961 na 49.943 v letu 1971. Zaradi odseljevanj je bil dejanski prirastek manjši kot naravni prirastek prebivalstva. Negativni selitveni saldo, značilen za vso Dolenjsko, pa se v občini Novo mesto že vrsto let vidno zmanjšuje oz. se počasi spreminja v pozitivnega. Zaradi tega lahko v prihodnje pričakujemo hitrejše naraščanje prebivalstva kot doslej.

Ob izdelavi urbanističnega programa je bilo izdelanih več projekcij prebivalstva, ki so bile uporabljene za izdelavo demografske prognoze. Če bi prebivalstvo v bodoče naraščalo enako hitro kot v preteklosti, bi štela občina leta 2000 pribl. 70.000, Novo mesto pa 45.000 prebivalcev.

Ob upoštevanju napovedi, da bo leta 2000 na območju občine 34.000 zaposlenih, bi skupaj s kmečkim prebivalstvom imelo ekonomske možnosti bivanja v občini 90.000 prebivalcev. Pri ugotavljanju življenjskih pogojev bivanja v občini pa je potrebno računati tudi na večje potovalne možnosti zaposlenih. Zaradi tega bo še vedno del zaposlenih prihajal vsak dan na delo iz drugih območij.

S prenehanjem odseljevanja in s postopnim večanjem priseljevanja ter z upoštevanjem naravnega prirastka priseljenih oseb predvidevamo povečanje prebivalstva občine v letu 1986 na 63.000, v letu 2001 pa na 84.000 ljudi.

Poleg te, osnovne programske projekcije pa so upoštevane pri načrtovanju uporabe prostora še druge možnosti, med njimi tudi najnovejša spoznanja in prizadevanja za oblikovanje najprimernejše zasnove bodočega razvoja urbanega sistema SR Slovenije. Po varianti B urbanega sistema, ki je po dosedanjih razpravah ocenjena kot najustreznejša, bi bili poleg republiškega središča Ljubljane in večjega regionalnega centra Maribora pomembnejši regionalni centri še Celje, Koper in Novo mesto, vsak z okoli 100 tisoč prebivalci in več kot 200 tisoč prebivalci v širšem gravitacijskem zaledju. Za Novo mesto je po zasnovi o bodočem urbanem sistemu predviden največji vzpon do leta 2000 v primerjavi z ostalimi razvojnimi središči v Sloveniji.

Kje bodo možne nove naselitve?

Pri razporejanju bodočega prebivalstva so upoštevana naslednja izhodišča:

– ves prirastek prebivalstva naj bi se naseljeval v krajih, kjer so za to primerne razpoložljive površine,

– vse nove nastanitvene površine je potrebno komunalno popolnoma urediti, vključno s čiščenjem odplak,

– zagotoviti ustrezno osredotočenje prebivalstva v dovolj velika naselja, ki bi jim lahko zagotovili osnovno preskrbo s terciarnimi in vsaj v omejenem obsegu tudi s kvartarnimi dejavnostmi,

– vsa razvijajoča naselja morajo biti med seboj, kakor tudi z delovnimi mesti povezana z ustreznimi prometnicami, kjer bi bil uveden primerno gost avtobusni ali železniški promet,

– očuvati je potrebno dobra kmetijska zemljišča, kakor tudi zaradi raznih drugih razlogov varovana območja.

Poleg Novega mesta bi se po številu prebivalstva močneje povečalo še 11 obstoječih lokalnih centrov. Glede na predvideni obseg zemljišč za stanovanjsko zazidavo ter gostoto naselitve bi se v teh lokalnih središčih lahko povečalo skupno število prebivalstva za pribl. 9.000 oseb, kar pomeni v povprečju podvojitev sedanjega stanja. Poleg teh centrov bi se po posebnih določilih urbanističnega reda v drugih 36 vaseh povečalo število prebivalcev lahko na nadaljnjih 1.000 (pribl. 15. odst. povečanje sedanjega števila), skupno torej za 10.000 prebivalcev.

V preteklosti se je število prebivalstva na mestnem območju večalo precej hitreje kot skupno število prebivalstva v občini. Uresničitev poselitve prostora v omenjenih lokalnih središčih in še nekaterih ostalih vaseh bi pomenila spremembo dosedanjega trenda v smeri večje teritorialne razpršenosti prebivalstva. Taka poselitev bi bila utemeljena kot varianta, ki predstavlja razvoj stanovanjskih naselij v območju polurne potovalne oddaljenosti od delovnih mest kot dopolnjevanje naselij, ki imajo osnovne pogoje možnega razvoja, obenem pa mejo, do katere bi bila razpršenost naseljevanja lahko sploh še utemeljena.

Načini prostorskega urejanja

Prostorsko urejanje se izvaja z urbanističnimi in zazidalnimi načrti ter z urbanističnim redom. Izdelava urbanističnih načrtov je predvidena za naselja, ki tvorijo mestno območje Novega mesta, za širši predel Zalog-Straža, za Dolenjske Toplice, Žužemberk, Otočec, Šmarjeto-Šmarješke Toplice in Šentjernej. Nekaj urbanističnih načrtov je že narejenih oz. sprejetih, za Novo mesto pa je v javni razgrnitvi. Samo z zazidalnimi načrti je predvidena ureditev Brusnic, Stopič, Mirne peči, Dvora in Škocjana. V urbanističnem programu so navedene osnove urejanja za vsa območja, ki se bodo urejala z urbanističnimi in zazidalnimi načrti. Za vsa druga območja, ki se ne bodo urejala z omenjenimi načrti, pa bodo veljala določila urbanističnega reda.

V krajih, ki so po urbanističnem programu predvideni za razvoj, bo možna gradnja novih stanovanjskih in drugih objektov, in sicer na osnovi lokacijske dokumentacije. Pri izdelavi lokacijske dokumentacije pa bo potrebno upoštevati posebne pogoje urbanističnega reda, ki med drugim določajo, da je možno graditi predvsem na zazidljivih zemljiščih znotraj naselij, da se naselje praviloma ne sme širiti vzdolž cest, da se morajo objekti prilagajati obstoječi vaški arhitekturi, in podobno.

Za vse ostale kraje naj bi veljala splošna določila urbanističnega reda. V teh krajih bo možna gradnja nadomestnih stanovanjskih in gospodarskih objektov. Pogoji za gradnjo bi se določili v postopku za izdajo gradbenega dovoljenja.

Vendar pa je tudi v teh krajih predvidena izdelava lokacijske dokumentacije za primere predlagane gradnje na izpostavljenih lokacijah, ob komunikacijah in za objekte javnega pomena. Izdelava lokacijske dokumentacije je predvidena tudi za gradnje na prostoru, ki je namenjen za intenzivno turistično dejavnost, in na območjih, ki so naravnovarstveno ali spomeniško zavarovani; za gradnje v predelih strnjenih vinogradov in na drugih krajinsko zanimivih območjih so poleg izdelave lokacijske dokumentacije predvideni tudi posebni pogoji zaradi ohranjanja značilnega videza posameznih predelov.

Osnove bodočega razvoja

Ekonomski razvoj občine Novo mesto bo tudi v bodoče hitrejši, kot ga na splošno predvidevamo za SR Slovenijo. V razdobju naslednjih trideset let predvidevamo naraščanje družbenega proizvoda letno povprečno po 8 %, s tem da bo ta stopnja v prvi polovici tega obdobja, tj. do leta 1985, v povprečju nad 9 % (SRS 6,6 %), pozneje pa se bo umirila in bo proti koncu stoletja dosegala razvojno dinamiko, značilno za razvita območja. K temu bodo bistveno pripomogle sekundarne dejavnosti, predvsem industrijske, s svojo proizvodno usmeritvijo v tista področja, ki imajo doma in v svetu najhitrejši razvoj (kemična, avtomobilska, elektronska, farmacevtska industrija), ter proizvodnja, ki se bo glede na naravne pogoje ali tradicijo razvijala v svoji skupini kot vodilna (lesna, tekstilna, konfekcija, gradbeni materiali).

Taka usmeritev in razvojni tempo bosta nujna tudi zaradi predvidenega hitrega razvoja v drugih območjih oz. državah (industrijska proizvodnja bo naraščala po ocenah v obdobju 1965-1980 v južni Evropi vsako leto za 9,1 %, v zahodni za 5 %, v državah SEV za 7,3 %).

Ze do leta 1985 bi v občini presegli narodni dohodek 3000 USA dolarjev na prebivalca (računajoč po notranji kupni moči dinarja). Vrednost družbenega proizvoda na prebivalca bi se povečala od 18.550 din v letu 1970 na 43.000 din v letu 1985 ter v letu 2000 na 89.000 din (po cenah 1970).

Proces preslojevanja kmečkega prebivalstva se bo nadaljeval tudi v bodoče do meje, ki jo bodo predstavljale ekonomske osnove proizvodnje v agrarnih dejavnostih. Zaradi terenskih, posestnih in ekoloških značilnosti se bo število čistih kmečkih gospodarstev močno zmanjšalo. Nujno se bodo morali formirati večji zaokroženi kompleksi (ne glede na lastništvo), ki bodo omogočali uporabo nove agrotehnike. V kasnejšem obdobju, predvsem po letu 1985, pa se bo z večanjem narodnega dohodka zmanjševalo tudi število mešanih gospodinjstev.

Z znatno zboljšanimi materialnimi pogoji pričakujemo precejšnje spremembe v načinu življenja. S povečanim življenjskim standardom se bodo povečale potrebe po boljši opremljenosti naselij s [illegible] dejavnostmi, po boljši [illegible] ureditvi, po ustreznejš[illegible] prometnih povezav itd.

Racionalnost pri uporabi prostora bo vse bolj pomenila splošno primerjalno prednost določenega območja, obenem pa bo pomenilo očuvanje kmetijskih zemljišč tudi bistveno življenjsko osnovo povečanega števila človeštva, t. j. za proizvodnjo njegove prehrane. Enako pomembno bo varovanje voda in ozračja.

V programu so predvidene obširne zemljiške površine, namenjene za poselitve, za proizvodne in druge dejavnosti, gradnjo infrastrukturnih objektov in za druge namene, ki bodo zadostovale predvidenim potrebam do leta 2000. Tako predvidene površine pa predstavljajo tudi največ, kar lahko odtegnemo prvotnemu namenu in izrabi brez večjih posledic za kasnejše rodove.

V tej posebni prilogi smo poskusili na čimbolj poljuden način prikazati delo številnih strokovnjakov, ki so v dveh obsežnih delih načrtali razvoj novomeške občine in njenega mestnega središča Novega mesta do leta 2000.

Kakšna bosta občina in mesto na prelomu tisočletja? Najbrž ga ni, ki bi na to vprašanje lahko pravilno odgovoril! Vendar če hočemo vsaj razumno graditi, je bilo treba začrtati izhodišča in okvire, na katerih naj temeljijo odločitve in prizadevanja za čim smotrnejšo in sodobnejšo ureditev okolja, v katerem bomo živeli.

Celo v vsem obsežnem gradivu ni mogoče zanesljivo napovedati, koliko prebivalcev bosta šteli občina in mesto čez 30 let, kakšne hiše bomo gradili, s kakšnimi vozili bomo potovali. Zato naj bi oba predložena urbanistična dokumenta spodbujala trezne širše odločitve, hkrati pa dopuščala uveljavljanje vsega novega, sodobnejšega in uporabnejšega. Nemogoče je narediti načrt za 30 let naprej, moramo pa smotrno in odgovorno usmeriti razvoj. Zato sta oba dokumenta na razpolago najširšemu krogu občanov, da o njuni vsebini razpravljajo, predlagajo spremembe in izboljšave in tako ustvarjalno sodelujejo pri urejevanju skupnih potreb. Razstava bo odprta do nedelje, 21. oktobra.

Na teh listih pričujoči povzetki urbanističnega programa občine (prva in druga stran), urbanističnega načrta Novega mesta (tretja stran) in prometne študije mestnega območja (četrta stran) žele pritegniti zlasti zanimanje prebivalcev za tako usodne in daljnosežne odločitve, nikakor pa ni njihov namen doseči tisto strokovno raven, ki jo imata oba izvirnika, razstavljena v Dolenjski galeriji. Besedila so pojasnjevalna, skice poenostavljene, pristop je poljuden.

Vabimo vse tiste, ki se žele poglobiti v oba predložena dokumenta in kritično sodelovati pri njunem dokončnem oblikovanju, da pridejo v Dolenjsko galerijo in prispevajo svoj delež k za vse nas tako pomembnemu gradivu.

Več glav več ve!

OBČINSKA SKUPŠČINA NOVO MESTO
PODJETJE „DOMINVEST," NOVO MESTO
URBANISTIČNI INŠTITUT SRS

Pogled na Novo mesto z Ragovega loga – (Foto: Sandi Mikulan)

PORAST PREBIVALSTVA

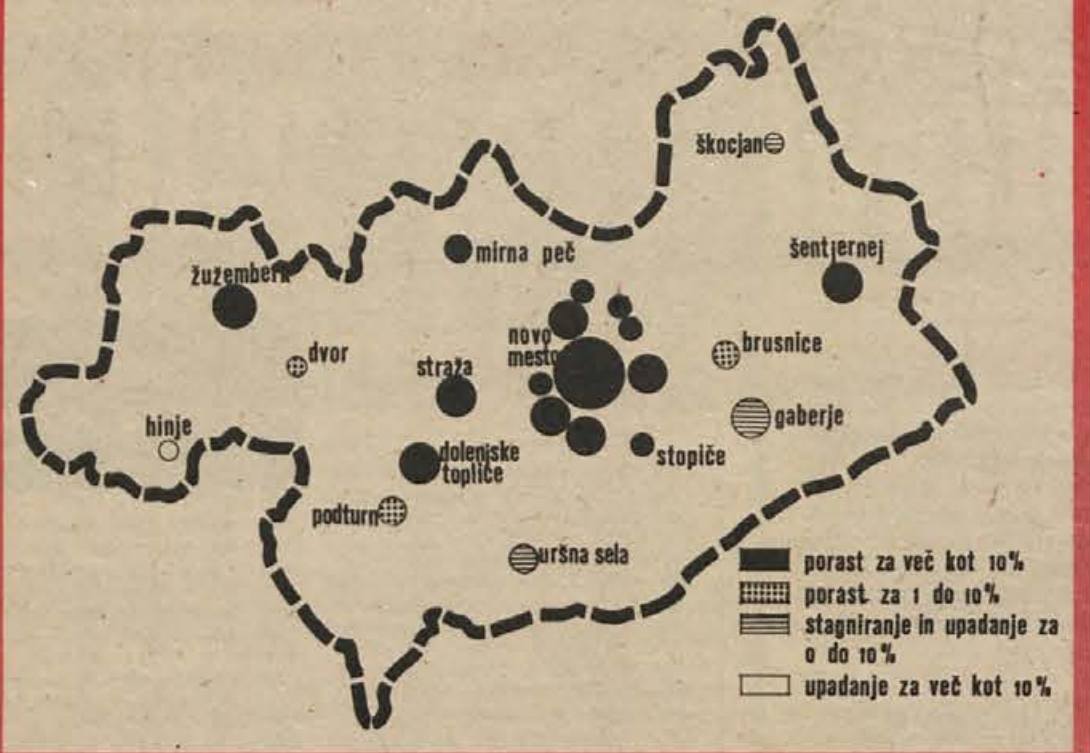

DNEVNO POTOVANJE DELOVNE SILE

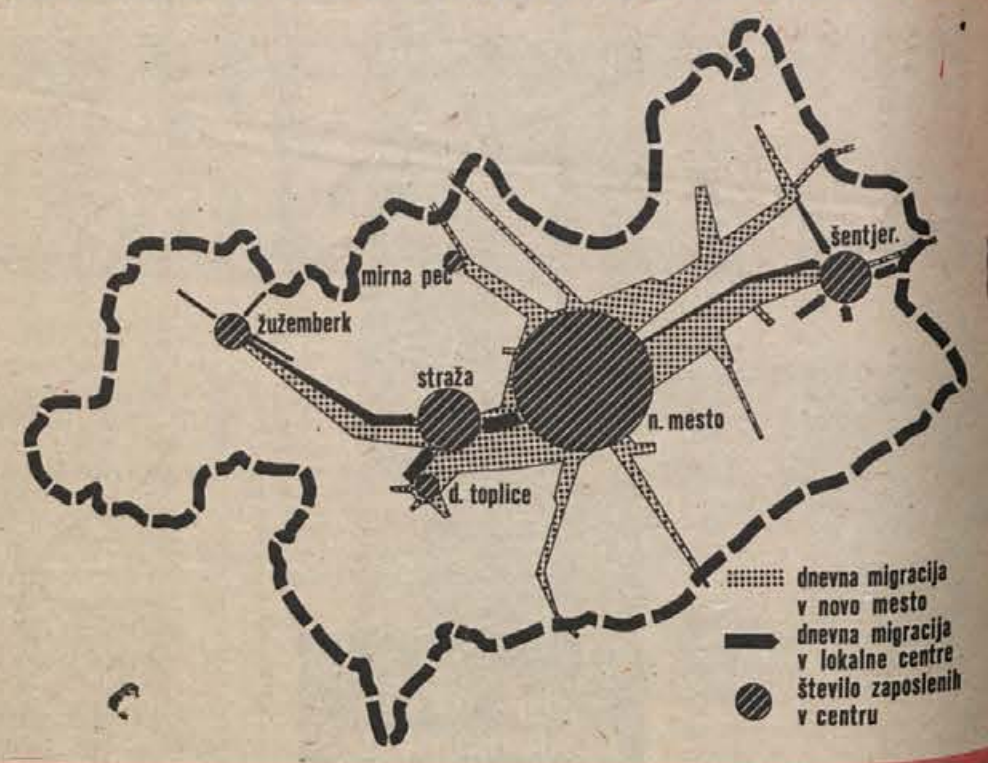

Z gospodarskim razvojem občine Novo mesto se je bistveno spremenil sestav prebivalstva. – Nekdaj močna kmetijska območja nimajo več prirastka prebivalstva ali pa se število prebivalstva celo zmanjšuje, razvijajo pa se kraji, ki dajejo možnost zaposlovanja. – Zgornja skica prikazuje naraščanje prebivalstva in osredotočenje okrog tistih krajev, kjer je več možnosti za zaposlitev oziroma za nastanitev delavcev iz bližnjih industrijskih območij.

Narodni dohodek po prebivalcu je bil v občini še leta 1961 za 30 odstotkov nižji od republiškega poprečja, leta 1970 je že presegel poprečje, po gospodarski rasti pa se občina Novo mesto že nekaj let uvršča med najhitreje se razvijajoča območja naše republike. K temu je bistveno pripomogel razvoj industrije, ki se je uveljavila tudi v mednarodni blagovni menjavi, saj je lani ustvarila že več kot eno desetino vsega slovenskega industrijskega izvoza.

PROMETNA MREŽA OBČINE

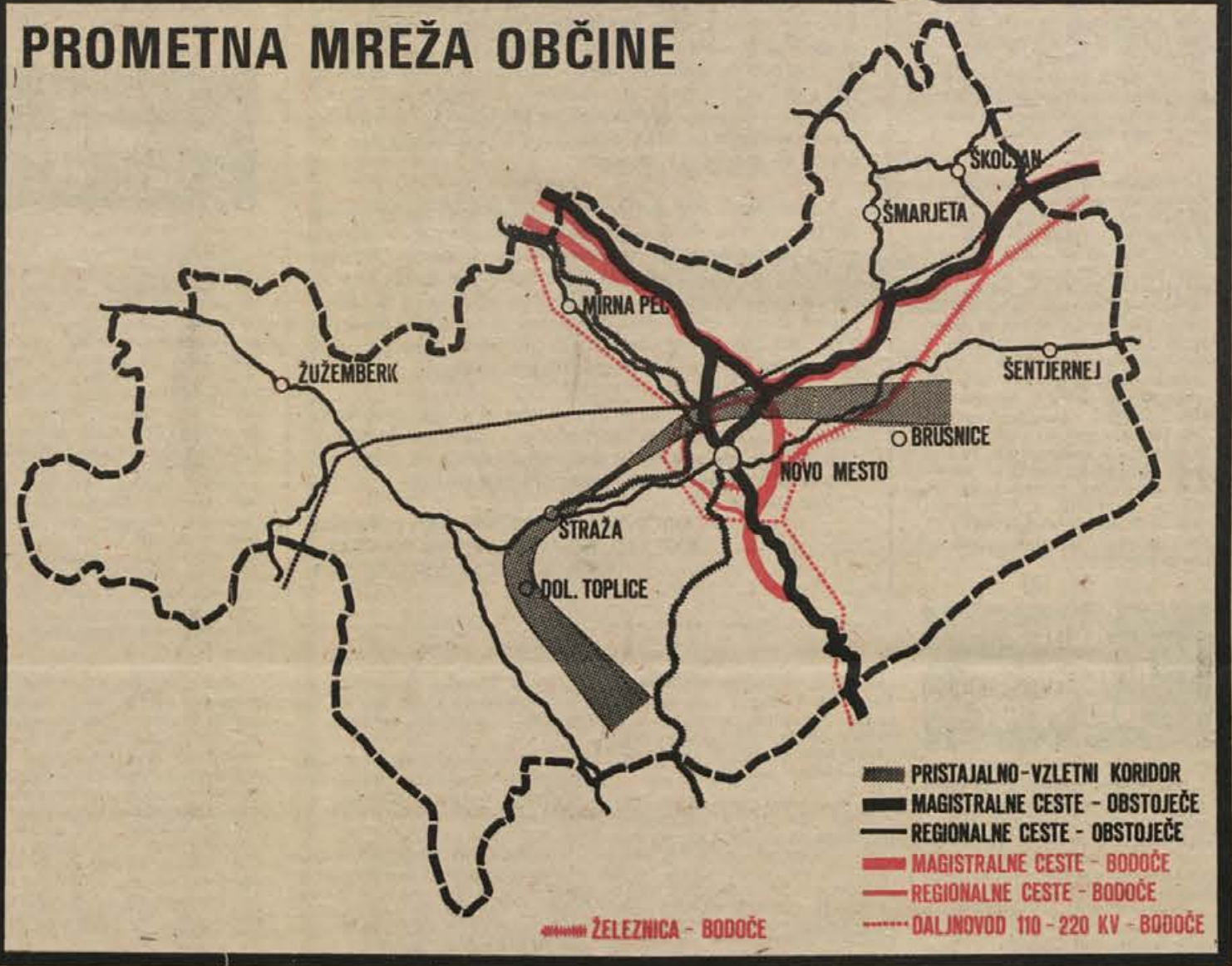

Vzporedno z možnostjo zaposlovanja se pojavlja vprašanje nastanitve. Ker stanovanjska gradnja ne more slediti splošnemu gospodarskemu razvoju, kar je tudi posledica zakonodaje tega področja in hitrega preslojevanja kmetijskega prebivalstva v delavce, potujejo zaposleni vsak dan iz bližnjih in bolj oddaljenih krajev do mesta zaposlitve. Na skici zgoraj vidimo, kako močne so posamezne smeri teh potovanj.

UREDITVENA OBMOČJA

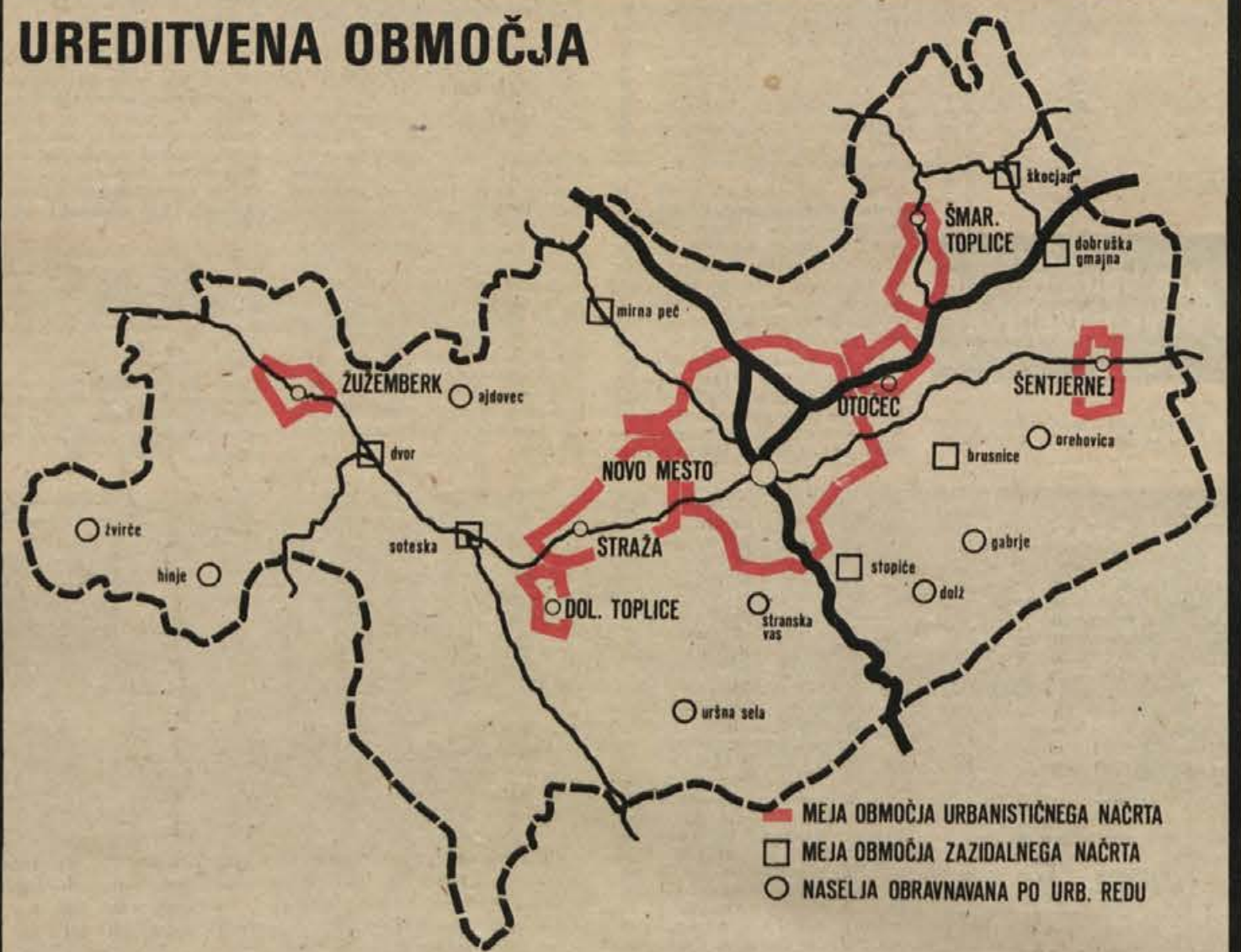

K hitremu gospodarskemu razvoju Novega mesta in novomeške občine je vsekakor pripomogla avtomobilska cesta Ljubljana–Zagreb. Pred 14 leti zgrajena najmodernejša avtomobilska cesta v Jugoslaviji je danes preobremenjena že z jugoslovanskim prometom, prevzema pa vlogo evropske tranzitne ceste. Če naj bi služila temu namenu, je prepotrebna rekonstrukcija v 4-pasovno cesto. Zaradi gradnje avtomobilske ceste Zagreb–Reka oziroma Zagreb–Split pa se kaže potreba po najkrajši povezavi med cesto Ljubljana–Zagreb s cesto Zagreb–Reka po vzhodni strani Novega mesta preko Gorjancev in Bele krajine do Karlovca. Gradnja takšne cestne povezave oblike 4-pasovnice bo vsekakor spremenila jugoslovanske in srednjeevropske prometne tokove. S spremembo prometnih tokov se bodo spremenili tudi blagovni, kar daje Novemu mestu dobre možnosti za nadaljnji razvoj. – Zaradi izredno ugodne zemljepisne lege je Novo mesto zanimivo za preusmeritev letalskega prometa, predvsem tovornega. Letališče med Novim mestom in Stražo daje velike možnosti hitrega transporta specifičnih novomeških izdelkov in dolenjske industrije na svetovna tržišča, kar je v tujini že vsakdanja praksa.

Razvoj Novega mesta narekuje predvsem dobro oskrbo z električno energijo. Jedrska elektrarna v Krškem bo lahko napajala s kvalitetno električno energijo tudi Novo mesto preko 110 in 220 KV daljnovodov. Novo mesto predstavlja tudi elektroenergetsko vozlišče za Belo krajino, Kočevsko in Grosuplje. (Skica zgoraj v sredini).

Za pravilnejše usmerjanje bodočega razvoja stanovanjske, industrijske, turistične in druge dejavnosti bo za posamezna področja treba pripraviti ustrezno ureditveno dokumentacijo. Skica levo prikazuje načine bodočega urbanističnega urejanja celotnega področja občine.

NAČRT MESTA

Če hočemo prav razumeti sestavljalce urbanističnega načrta Novega mesta, moramo seveda prebrati tudi poročilo k predlogu načrta. Tam je na 42. strani pravzaprav izpovedan smisel takega načrtovanja. Takole nekako pravi:

„Učinkovito urbanistično načrtovanje zajema razčlenjevanje izkušenj in zamisli, da bi jih poistovetilo z družbenimi cilji razvoja in omogočilo ukrepanje za njihovo uresničitev. Za prebivalce Novega mesta naj bi bilo načrtovanje resen in zavesten napor stalno oblikovati bodočnost prostora, v katerem živijo in delajo. Z novim urbanističnim načrtom predlagamo smiselno postopno in stvarno prostorsko in urbanistično načrtovanje. Resda niti najbolj zdravo načrtovanje ne more zagotoviti napredka, pa vendar v veliki meri izboljša možnosti za sprejemanje dobrih odločitev o razvoju . . .“

Sestavljavci si torej ne delajo praznih upov, da je njihov načrt predstavitev edine možne podobe mesta ob koncu drugega tisočletja. Žele samo, da bi bil njihov dokument učinkovit okvir in hkrati prilagodljiva osnova za podrobne načrte in spremembe, ki jih bo prinesel razvoj.

Zato temelji zasnova urbanističnega načrta na:

– opredelitvi dolgoročnih izhodišč urbanističnega urejanja glede na naravne pogoje,

– utrditvi prometne mreže, ki jo je pozneje težko spreminjati,

– in omogočanju presoje izbirnih možnosti razvoja v naslednjih obdobjih.

Opisane so štiri izbirne možnosti:

IZBIRA A: Na načetih površinah bi zaokrožili in zaključili stanovanjske soseske. Postopno bi se težišče stanovanjske graditve preneslo predvsem na območje Ragovega in Irče vasi – Broda.

IZBIRA B: Enosmeren razvoj v smeri sever–jug bi zmanjšal stroške komunalnih gradenj, vendar bi težili k opravičili nastajanje novih mestnih jeder na severnem in južnem delu „trakastega mesta“.

IZBIRA C: Enosmeren razvoj v smeri vzhod-zahod bi sledil ugodnim naravnim in prometnim pogojem ob Krki. Glavna stanovanjska območja bi nastajala od Ragovega proti vzhodu, poudarjeno bi bilo industrijsko območje med Bršlinom in Stražo.

IZBIRA D: Predvideva več mestnih območij z novimi mestnimi jedri okrog Straže in Dolenjskih Toplic, ob Mirne peči in Šentjerneja. Tako velikega Novo mesto bi pomenilo „povezovanje“ širokega območja v osrednjem prostoru novomeškega področja.

Obstajajo tudi različice in sestave teh osnovnih izbir.

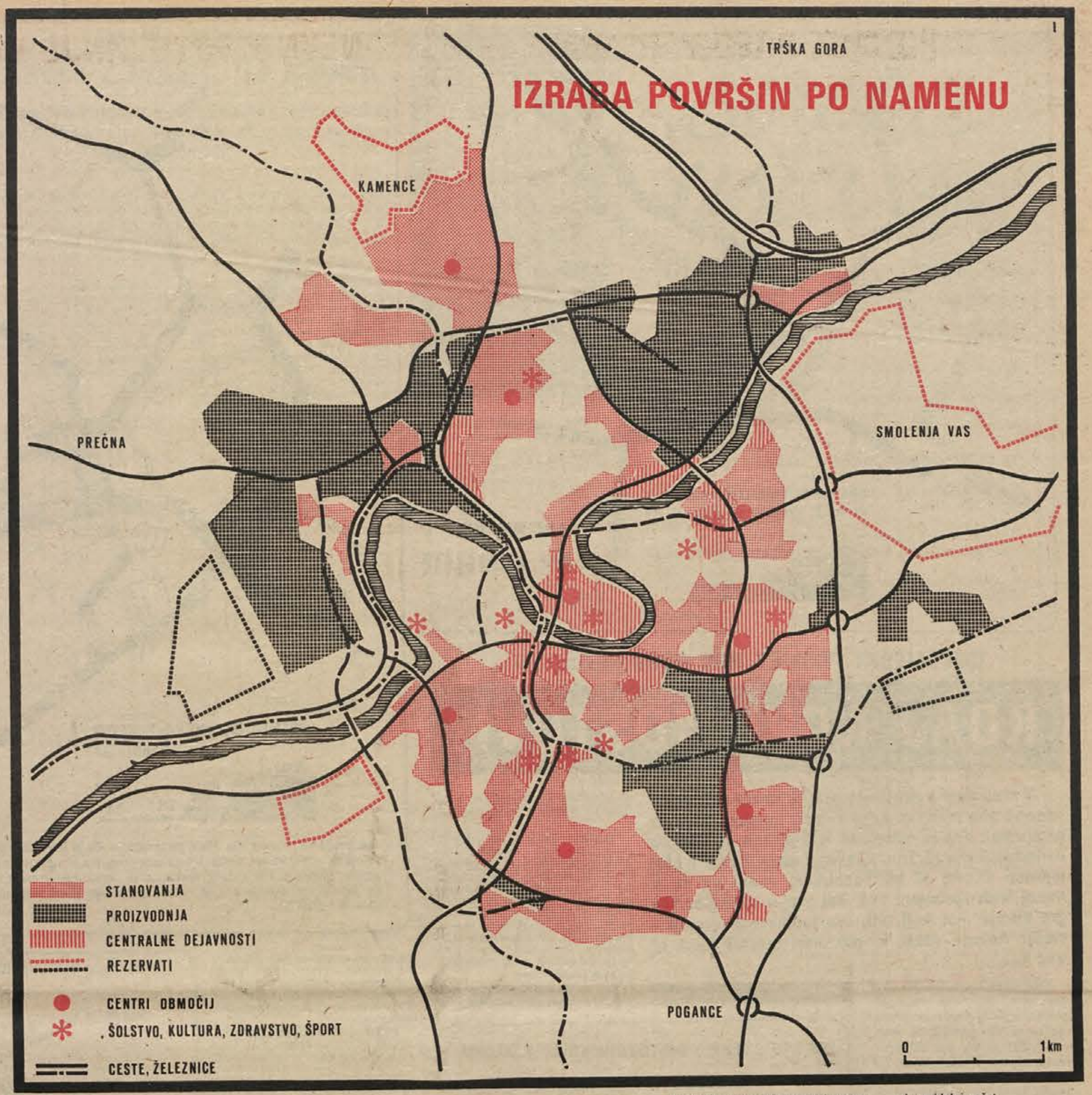

Na čem temelji urbanistični načrt

Novo mesto leži v prostoru, ki ima naslednje značilnosti:

1. Mesto z okolico postaja vse bolj priznano področno središče, saj predstavlja čedalje močnejši gospodarski, urbanski in prometni vozel;

2. Skozi občino potekata dve osnovni prometni žili: mednarodna cesta Ljubljana–Zagreb in magistralna cesta Novo mesto–Karlovac. Poleg tega pa preseka območje občine več področnih cest;

3. Naravni viri in zadostne količine vode omogočajo razvoj industrije;

4. Naravne vrednote in številne umetnostno-zgodovinske znamenitosti nudijo široke možnosti za razvoj turizma.

Okoli leta 2001 naj bi v mestu živelo 50 do 70 tisoč ljudi, z rezervnimi površinami pa so zagotovljene naselitvene zmogljivosti za 90.000 prebivalcev.

Nadaljnji razvoj industrije, ki je v bistvu na začetni stopnji, bo nudil nove možnosti zaposlovanja, kar bo privabilo nove delavce in njihove družine tudi iz drugih območij.

Temu razvoju pa bodo sledili tudi trgovina, storitvena obrt, gostinstvo in šolstvo.

Ves prirastek prebivalstva naj bi se naseljeval v krajih, kjer so za to primerne, urbanistično urejene površine, ohraniti pa je treba dobra kmetijska zemljišča ter za turizem in oddih varovana območja.

Kaj bo kje raslo

Mesto naj bi že zaradi naravnih pogojev, pa tudi zaradi dosedanjega razvoja, raslo v šestih glavnih smereh: treh stanovanjskih (Marof–Bučna vas, Ragovo, Irča vas–Brod) in treh industrijskih (IMV–Gotna vas, KRKA proti avtocesti, Bršlin–Cegelnica s podaljškom proti Zalogu in Straži).

Taka odločitev je najbolj smotrna, saj se industrija lahko razvija v svoji smeri postopoma in nemoteno, stanovanjska območja pa se širijo z dodajanjem enot v skladu s kratkoročnimi in srednjeročnimi načrti stanovanjsko-komunalne graditve.

Za kakšen namen bodo uporabljene posamezne površine, je seveda najlepše razvidno z zemljevida, ki je razstavljen v Dolenjski galeriji, podobno poenostavljeno karto objavljamo tudi na tej strani. V poročilu k predlogu urbanističnega načrta pa je podrobno opisanih 45 enotnih zaključenih ureditvenih območij. Posebna pozornost je posvečena zelenim površinam, katerih vloga je tudi na tej strani poudarjena s posebno risbo.

Meja ureditvenega območja po tem načrtu poteka približno po naslednjih orientacijskih točkah:

Trška gora – Stari grad – Žihovo selo – Potov vrh – Cikavški boršt – Črmošnjice – Pogance – Škrjanče – Srebrniče – Zalog – po Temenici do Luknje – Kuzarjev Kal – Hudo – Gorenje Kamence – Kamen vrh – Trška gora.

Še beseda o prometu

Cestna mreža nastopa na območju Novega mesta v vsej raznolikosti: od obeh magistralnih hitrih cest do področnih napajalnih cest ali vpadnic in razvejanega mestnega omrežja. Cesta Novo mesto–Karlovac bo obnovljena z značilnostmi hitre ceste do leta 1983, cesta Ljubljana–Zagreb pa bo okoli leta 1985 razvita v štiripasovno avtomobilsko cesto z vso opremo za prehodne potnike. Vse druge ceste na območju načrta moramo gledati kot sestavne dele mestne prostorske ureditve.

Pri mestnem omrežju predlagajo načrtovalci zavestno preusmeritev iz zvezdastega v mrežasti sestav. Zvezdasti je nastal sam od sebe, ko je mesto raslo iz majhnega križišča v vse večje naselje. V starem središču je nastala zagata, ki jo je mogoče rešiti le s predelavo v mrežasto obliko, kot jo kaže risba cest na tej strani. Taka preureditev ni tako težka in je domala dosledno izpeljana že v pričujočem načrtu.

Železniški promet bo pridobil z gradnjo industrijskega tira IMV, s katerim je nakazan podaljšek proti Krškemu polju, ki bi nedvomno zdramil rudnike kremenčevega peska, območja Šentjerneja in Kostanjevice ter velikih energetsko industrijskih površin v Spodnjem Posavju na desnem bregu Save. Predviden je tudi industrijski tir za tovarno zdravil KRKA in ohranitev železnice proti Straži, ki naj bi služila nastajajoči industrijski coni med Bršlinom in Stražo.

Pomen novega letališča v Zalogu je nesporen in ga skuša načrt poudariti s primernimi cestno-prometnimi povezavami.

S premostitvijo Krke, kar je posebej obdelano na naslednji strani, z obvoznicami in prečnimi povezavami se odpirajo nove razvojne površine, zlasti na tako ugodnih zemljiščih, kot sta Ragovo in Brod.

Pri vsem tem pa predlog načrta ne pozablja na organizacijo javnega osebnega prometa. Učinkovito je treba zasnovati prometno območje v križišču Ločenske in Ljubljanske ceste, na katero bi morali navezati novo železniško postajališče za osebni promet tik pred železniškim mostom na levem bregu Krke, novo avtobusno postajo pokrajinskega pomena, pristajališče za helikopterje komunikacijsko-informativni center in podobno. Ta osrednji prometni vozel bo med drugim verjetno vezan s postajališčem ekspresnih avtobusov nekje pri Otočcu in na priključku s hitro cesto v Žabji vasi.

V zgodovinskem delu mesta bo treba postopno izključevati motorni promet, s primernimi parkirišči in javnim prometom pa rešiti dostopnost in vključenost v prometno omrežje.

Kateri papirji za bodočnost

Območje znotraj urbanističnega načrta se bo urejalo po njegovih splošnih določilih, za večino posameznih ožjih območij pa bo treba izdelati podrobno urbanistično dokumentacijo:

a) zazidalni načrt

b) za zgodovinsko mestno jedro – načrt varstva in obnove

c) za večja industrijska območja – ureditvene načrte kot prostorsko predstavitev razvojnih programov posameznih tovarn

Pri vsem tem bo za razvoj mesta mimo strokovnosti seveda potrebna smotrna uskladitev teženj in celovitost pristopa, sicer se bodo življenjska in uporabnostna nasprotja okolja tako zaostrila, da bodo potrebni zelo dragi posegi za preureditev in socialno ravnovesje. Med obravnavo urbanističnega programa in načrta pa je treba temeljito preučiti tudi vlogo sveta za urbanizem, vlogo in naloge strokovnih služb, sodelovanje občanov in skupnosti ter celoten postopek priprave in sprejemanja odločitev o razvoju mesta.

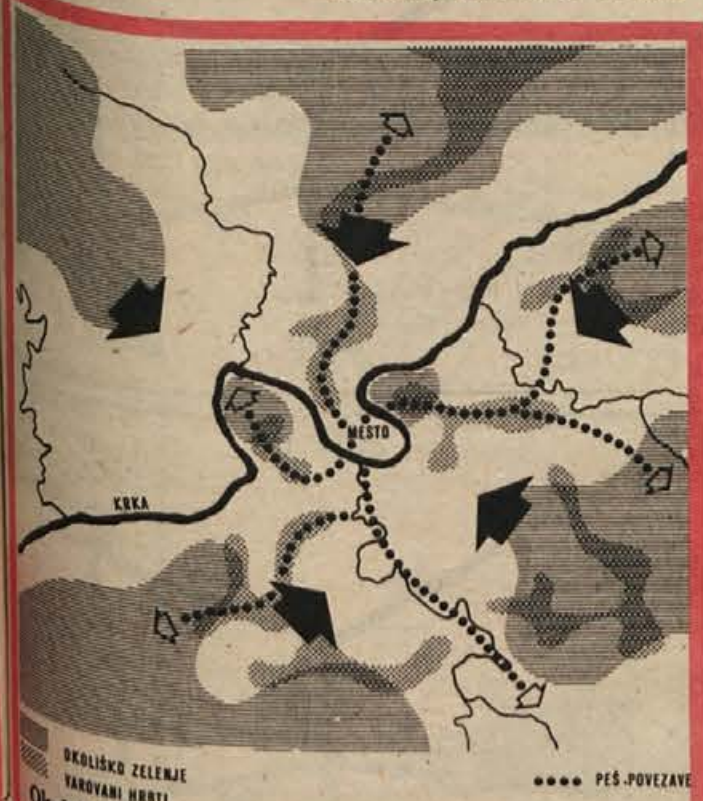

Okoliško zelenje (gozdovi, polja, vinogradi) prehaja v mesto po varovanih vzpetinah (hrbtih), ki omogočajo hkrati nemoteno rekreacijsko povezavo z zaledjem.

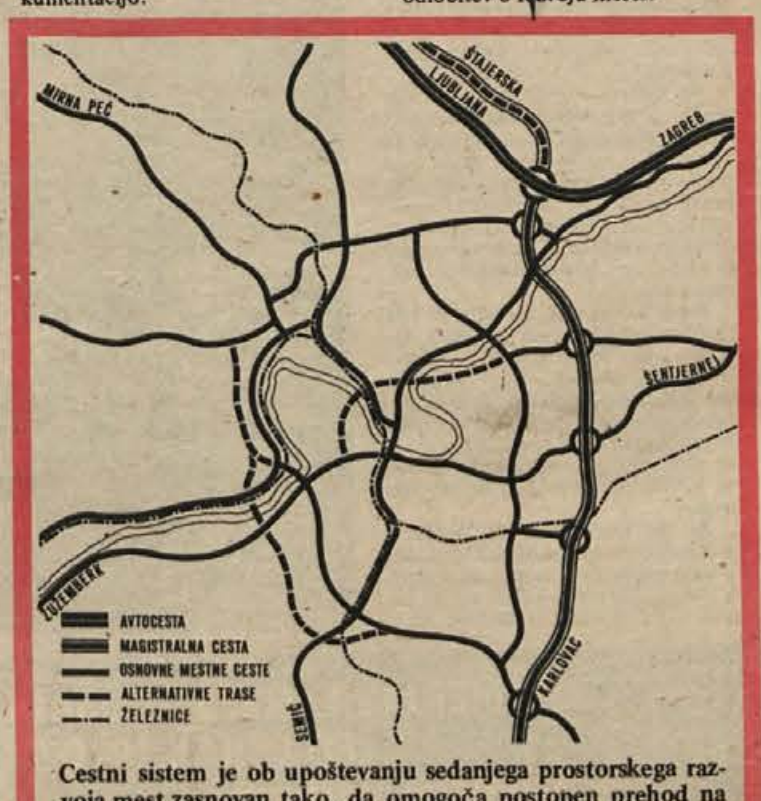

Cestni sistem je ob upoštevanju sedanjega prostorskega razvoja mest zasnovan tako, da omogoča postopen prehod na učinkovito pravokotno mrežo. Premostitve Krke pomenijo pri izgradnji cestnega omrežja najbolj akuten in hkrati najzahtevnejši element.

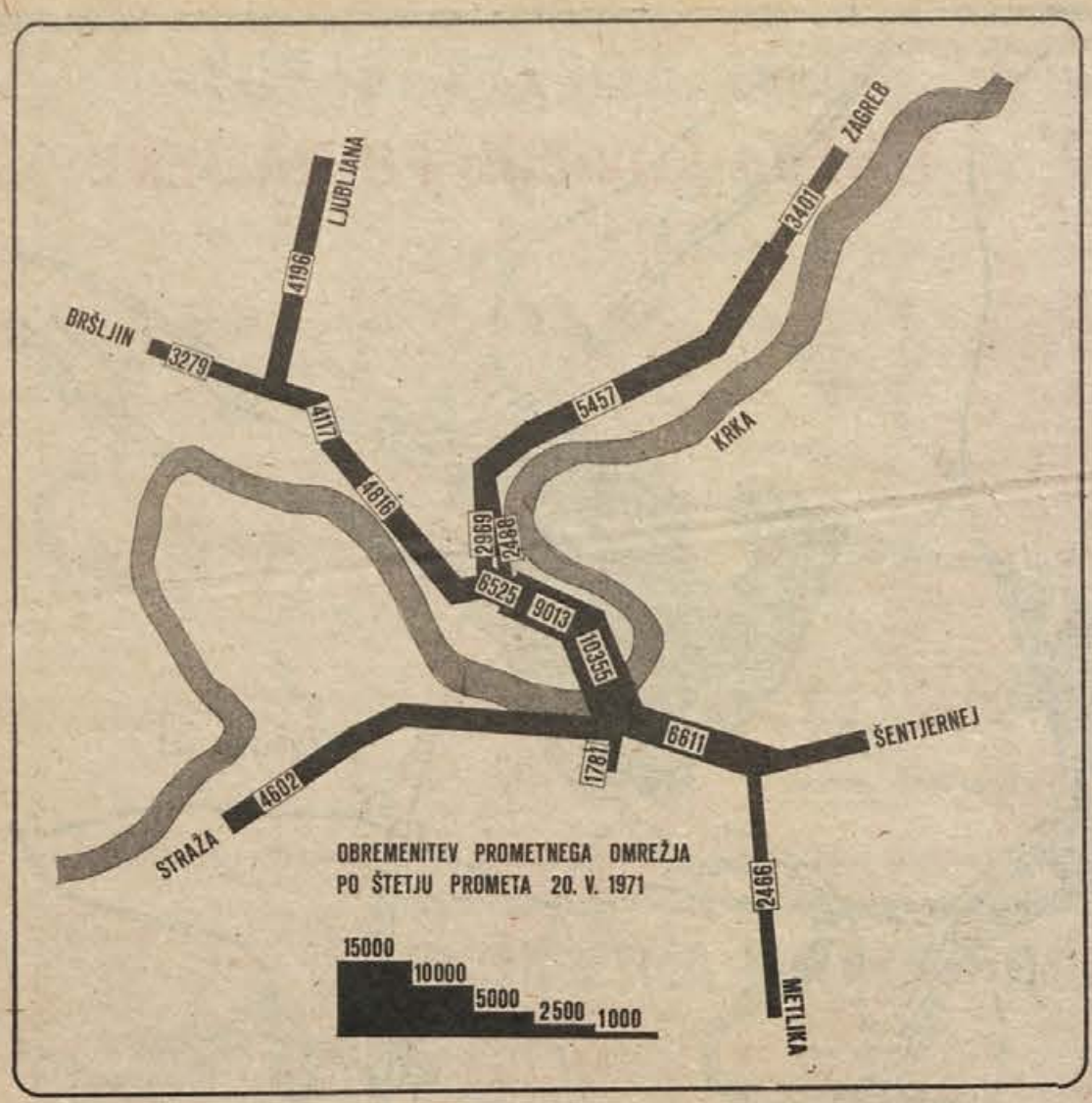

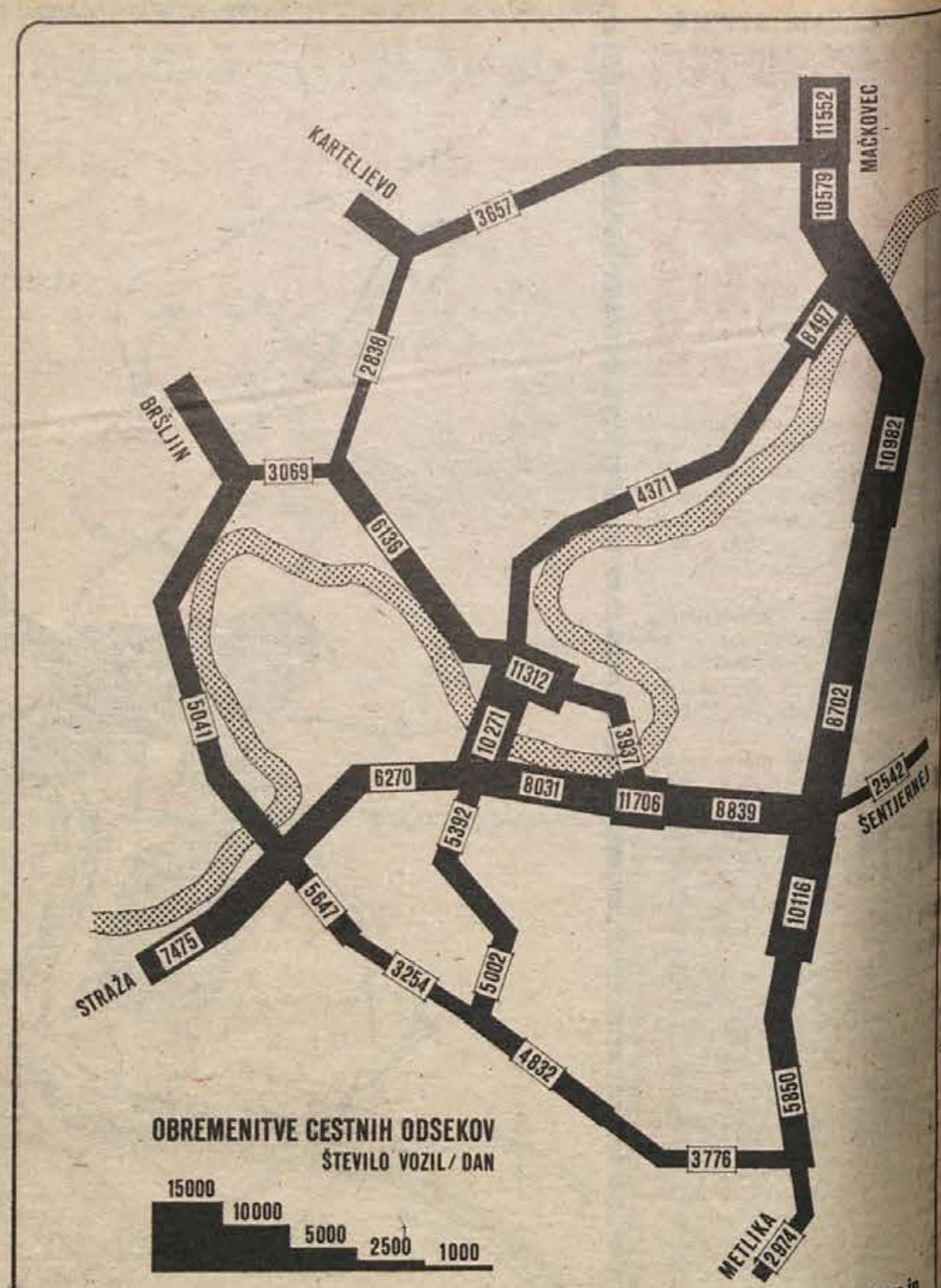

Tak pa bi bil promet leta 1980 po izračunu, če bi imeli do tedaj zgrajene tri nove mostove in ustrezne povezovalne ceste. Skica ima pomen kot utemeljitev predloga zasnovane prometne mreže, hkrati pa kaže, da bo treba zaradi naraščanja prometa postaviti še en nov most kmalu po letu 1980 (številke v okvirčkih pomenijo letno poprečje dnevnega prometa na posameznih odsekih).

NOVOMEŠKI PROMET POD DROBNOGLEDOM

KDAJ NOVI MOSTOVI?

V srednjem veku in še prej je imelo mesto povezana oba bregova Krke z enim mostom za cestni promet. Kar je ustrezalo leta in leta, je postalo nenadoma nevzdržno. Razvojni utrip mesta v preteklosti skoraj ni bil zaznaven, sedaj pa se v nekaj letih spremeni več, kot prej v stoletjih. Vse gre hitreje, vse bolj hiti – in tudi vse bolj stoji – stojijo kolone vozil, ki jim stari mestni most ni več kos.

Kdaj novi most, kje bo prvi novi most v Novem mestu, so postala najbolj pogostna vprašanja ne le Novomeščanov, temveč vseh, ki jih pot zanese v Novo mesto. V naslednjem sestavku so povzete ugotovitve iz študij, ki so bile narejene v zadnjem času z namenom, da bi dobili odgovor na vprašanje o najprimernejši lokaciji mostu, ki bi ga morali najprej graditi.

V letu 1969 so bile narejene študije o poteku ceste in lokaciji mostu na vzhodni strani mesta. Poleg osnovnih štirih variant sta bili izdelani še dve dopolnilni. Od vseh navedenih je bila izbrana varianta, ki se odcepi nad Gotno vasjo, prečka cesto proti Šentjerneju med naselji Žabja vas in Cikava, premosti Krko in cesto proti Otočcu vzhodno od pekarne ter se na bodočem novem priključku poveže z avtocesto. Tako izbrana trasa je imenovana vzhodna varianta, ki je v urbanističnem načrtu Novega mesta dopolnjena z delno preložitvijo poteka cesta med Gotno vasjo in Težko vodo ter obravnavana kot magistralna cesta Novo mesto–Karlovac.

Po izdelani predhodni prometni študiji se je medtem pokazala potreba po primernejši premostitvi Krke v središču mesta. Tudi tu je bilo možnih nekaj različic pri lokaciji, izbrana pa je bila premostitev v podaljšku Ceste herojev do bodočega cestnega križišča na desnem bregu (v bližini nekdanje izolirnice pri bolnici v Kandiji).

Poleg te srednje variante je bila idejno obdelana tudi zahodna varianta, ki bi potekala v smeri Bršlin–Cegelnica–Brod–Regerča vas–Poganci. Poleg teh možnih potekov so po predlogu urbanističnega načrta predvidene še nekatere možne premostitve Krke za obdobja, ko bi se Novo mesto razvilo v večje mesto.

Za vse variante so bili izdelani predračuni z uporabo enakih osnov. V vseh primerih so obračunani stroški le za dvostezni most, nikjer pa niso všteti stroški pridobitve zemljišč, rušenja, gradnja nadomestnih objektov in podobni izdatki. Stroški za štiristezni most bi bili višji za približno 7 milijonov od dvosteznega.

Vzhodna varianta bi zahtevala največ finančnih sredstev, zaradi gradnje potrebne nove povezovalne ceste. Za zahodno varianto je bilo ugotovljeno, da bi bila tehnično precej zahtevna, predvsem pa bi morali izvesti pred gradnjo veliko rušitev. Z vključitvijo še teh stroškov bi se izkazalo, da je zahodna varianta sploh najdražja. Pri srednji varianti pa je treba računati tudi na rekonstrukcijo Partizanske ceste.

Ker so skoraj vse mestne vpadnice, ki so hkrati tudi magistralne ali regionalne prometne zveze, potrebne temeljite obnove, stroški za te namene niso upoštevani v navedeni primerjavi. Te ceste bo potrebno rekonstruirati ne glede na lokacijo Novega mostu.

Pri študijah srednje variante je bil izdelan tudi predlog podaljška Šmihelske ceste v smeri proti Gotni vasi.

Za gradnjo te ceste je bil v projektu predviden znesek 8,364.792 dinarjev. Ta cestna zveza bi lahko prevzela tudi tranzit proti Beli krajini, neugoden pa je potek skozi naselje Šmihel.

Poleg stroškov gradnje so bistveni za odločitev tudi prometni tokovi, sedanji in bodoči, ki bi se pojavili po dograditvi ene ali druge premostitve reke Krke. Da bi dobili čim bolj jasno sliko o tem, je bilo izdelanih več prometnih študij. Kakšno bi bilo stanje na cestah, nam pokažejo številke na skicah, ki pomenijo dnevno število vozil na posameznem cestnem odseku.

Zaradi lažje primerjave pa je prikazan tudi promet po štetju na dan 20. maja 1971. Upoštevano je še časovno razdobje do leta 1980 z naraščanjem prometa, kakršno je predvideno na splošno v Sloveniji.

Po skici B je lociran novi most v Ločni (vzhodna varianta), za povezovalno cesto pa je upoštevan potek, ki je najbližji mestu.

S skico A je prikazan novi most v mestu poleg železniškega (mestna varianta). Ker bi bila z uresničitvijo po skici B obstoječi most in mestno jedro preobremenjena daleč preko zmogljivosti, je prikazana še možnost, da bi z administrativnimi ukrepi preusmerili promet na daljšo obvozno pot preko mostu v Ločni (skica C). Zahodna varianta ni prikazana, ker ni prišla v izbor kot prednostna mostna povezava.

Poseben komentar k prikazanim možnim prometnim rešitvam najbrž ni potreben. Mestna varianta je cenejša, predvsem pa edino ta lahko najustrezneje reši tegobe mestnega prometa in tranzita hkrati.

Upoštevati je treba, da je zaenkrat promet v smeri proti Straži močnejši kot proti Gorjancem ter da je karteljevski priključek prometno bolj obremenjen kot oni v Mačkovcu. Ob teh ugotovitvah pa ne moremo mimo dejstva, da bo poleg novega mostu, ki bi ga morali zgraditi najkasneje do leta 1975, potrebno v nekoliko daljši prihodnosti zgraditi še en most, ki bo kot sestavni del hitre ceste povezoval bodočo štiristezno avto cesto Ljubljana–Zagreb z avtocestami proti Splitu in Reki

PORAST ŠTEVILA MOTORNIH VOZIL V OBČINI

1966 2572 vozil (od tega 1443 os. avtom.)
1971 7977 vozil (od tega 4563 os. avtom.)

LETNO POPREČJE DNEVNEGA PROMETA MOTORNIH VOZIL NA KANDIJSKEM MOSTU

1966 4632 vozil
1971 9606 vozil

PRIMERJAVA INVESTICIJSKIH STROŠKOV (PO CENAH 1970/71)

1. vzhodna varianta	39,996.137 din
2. srednja (mestna) varianta	20,282.286 din
3. zahodna varianta	38,384.732 din

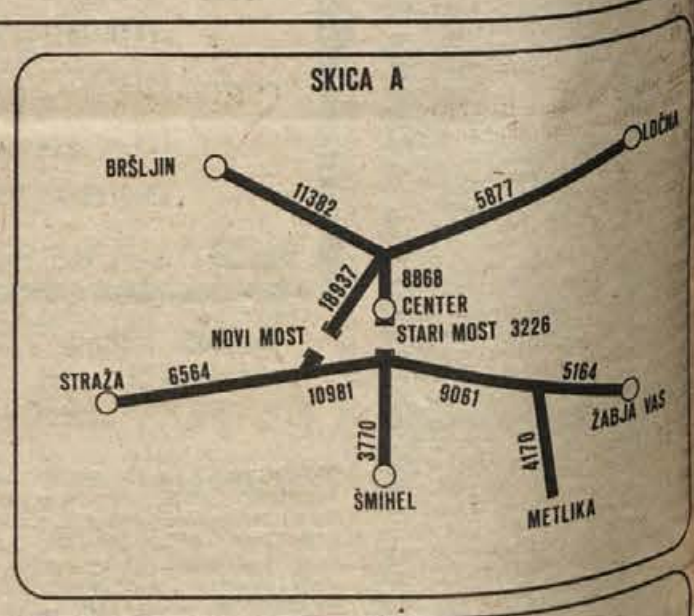

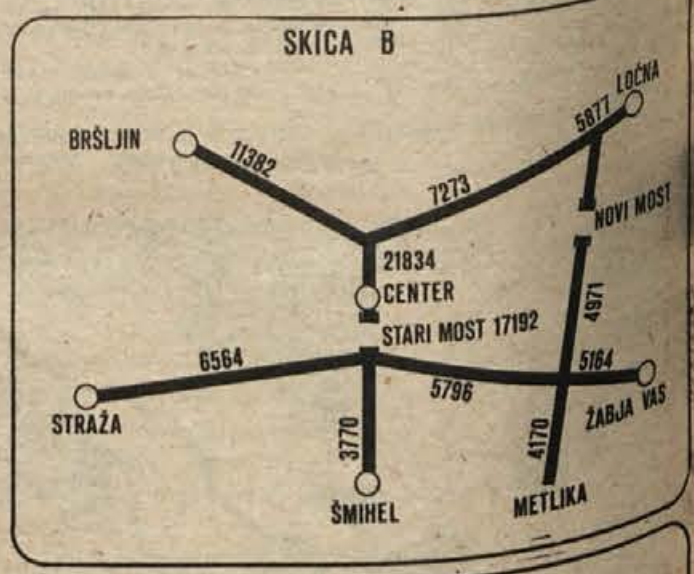

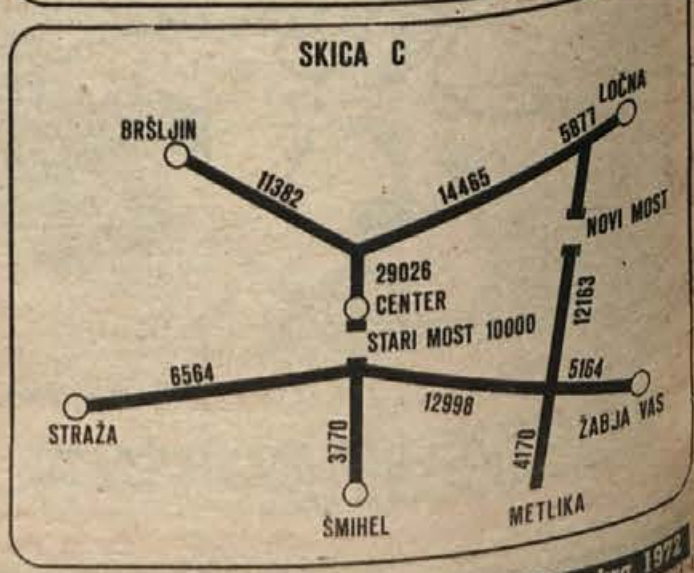

(Foto: Sandi Mikulan)

...A PODJETJA
...LENJKE«

...m podjetja – Načrti: ...ljenje kadrov

...ENJKA. Poročilo o delu in razvoju ...ljetja v minulih dveh desetletjih ...ajno upičena ocena izjemne pri...nosti in požrtvovalnosti kolek...a, ki je začel s 7. prodajalnami in ...ajnimi S-din prometa pred 20. ...ami pa ima 63 prodajaln in ...ije skladišče in bo doseglo le...o 16 milijard S-din celotnega ...ta. Samo v zadnjem deset...u je DOLENJKA povečala svoj ...ni dohodek za 14-krat, dobi...ek za 27-krat, vrednost osnovnih ...ev za 61-krat, medtem ko se je ...o zaposlenih povečalo samo za ...a polkrat. Dobra organizacija ...a, odpravljanje prej razdrobljene ...ovske mreže in racionalno delo ...delavcev v podjetju – to so ...e značilnosti Dolenjkinega pri...ovanja, da razvija trgovino v No...mestu in v pokrajini.

...ljetno vzdušje na slavju so ve...zagrani pevci „Dušana Jere...", zlasti pa tudi mladi harmoni...ki, pevci in recitatorji, učenci ...ovne šole iz Škocjana. DOLENJ...KA je prevzela patronat nad škocjansko ...ola, posebej nastop njenih učencev ...je bil na slavju več kot le toplo ...ljen. Za spored je poskrbela ...a Čolnikova, šolarji pa so s svo...mi igrami in šaljivimi pesmicami ...ili med drugim tudi že kar v po...ni življenje podjetja, kateremu ...ili tudi svoje darilo: album ...ih cvetja.

...ih jubilantom, ki so pri ...ju 10 let, ter 22 drugim, ki so ...kolektivu že celih 20 let, so nato ...ili diplome in darila, posebno ...ja pa je dobil za uspešno ...no vodenje podjetja direktor ...e Urbanč. V imenu vseh slav...ih se je zahvalil za priznanja ...k Urban, med drugimi pa je ...imu kolektivu čestital tudi ...t Avbar, predsednik ObS. Tg.

...PO PLOČEVINI – V noči na 5. ...bra je neznanec lotil avtomo...a Alojza Miheliča iz Zagrebške ...v Novem mestu. Z vrat je od...ključevnico, zraven pa tudi kos ...ne. Škode je za 300 dinarjev.

ŠPORTNO SREČANJE:

»Race« z loparji na igrišču

Novinarstvo zahteva specializacijo: zato nekateri v tenisu zmagujejo v domačih, drugi pa v mednarodnih nastopih

Raca je novinarsko zaščitno znamenje. Loparji so različnih sort: za polaganje kruha v peč, morski lopar je posebne vrste rak, namiznoteniški lopar se uporablja pri pingpongu, teniški pa pri tenisu. Za tenis je potrebno igrišče. Torej je naslov, preveden v normalno govorico: novinarji so igrali tenis.

Novinarji sploh radi igrajo tenis. Bržkone zato, ker je to podoben šport za pisanje: žogico moraš vračati, podobno, kot moraš v časopisu vedno metati take žogice, da jih ljudje berejo, hkrati pa paziti, da te z njo drugi preveč ne zadenejo. Torej so novinarji igrali tenis.

Tako sta v domači konkurenci najboljša nekdanji Novomeščan Franček Veselko in športni urednik Dela „Kuki" Evgen Bergant. Ker sta pomembna urednika, na domačih igriščih zmagujeta – saj se jim drugi „damo". Zato pa svoje znanje pokažemo v mednarodnih tekmah z avstrijskimi Korošci, ki jih premagujemo z 7:5. Odveč je pripomniti, da Avstrijci niso tako na tekočem, da recimo Veselko in Bergant kot urednika ne bi smela zgubljati. Zadnje štiri leta ne eden ne drugi nista zmagala . . . tako kot recimo Rožanc, Vogrinc ali jaz še nismo izgubili.

JOŽE SPLICHAL

Slovenski novinarji – tenisači – so dveh vrst. Ne ločijo se po tem, da eni živijo v Ljubljani, drugi pa ne,

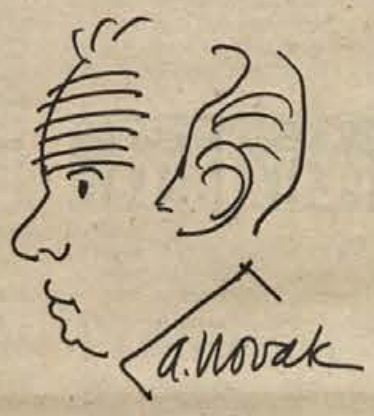

ANDREJ NOVAK

ampak po tem, da eni zmagujejo v domači konkurenci, drugi pa so bolj uspešni v mednarodnih nastopih.

JOŽKO BONCELJ

„Race" prekrižamo svoje loparje tudi med seboj – in kot je znano, je Dolenjski list pač najboljši. Vsak četrtek je naše geslo. Vsako leto en četrtek namenimo na novomeški Loki tenisu. Predlanskim smo bili Dolenjci tretji, lani prvi, letos pa drugi, za mariborskim Večerom, pa pred Delom in RTV. Probleme so ukinili in sploh Petana bole ledvica, zato ni bilo nikogar, ki bi prejšnji četrtek na Loki res sočno, humoristično in satirično klel.

O „racah" sta poročala Jože Splichal (na pisalni stroj) in Andrej Novak (s svinčnikom)

FRANČEK VESELKO

Zanimiv je plakat, ki vabi na letošnje prireditve „Štajerske jeseni"; sodi v zvrst šokantnih plakatov, ki prav gotovo pritegnejo gledalčevo pozornost.

Že petič: štajerska jesen

Te dni so v avstrijskem Gradcu prireditve pete „Štajerske jeseni", ki bodo trajale do 26. oktobra. Višek letošnjih prireditev obeta biti festival svetovne glasbe Mednarodnega društva za novo glasbo. V Gradcu in okolici bo v tem času vrsta raznih kulturnih prireditev, pri katerih sodelujejo tudi jugoslovanski umetniki in skupine. Tako bosta med drugimi gostovala v Grazu simfonični orkester iz Ljubljane, komorni orkester RTV Zagreb, medtem ko bo poseben večer namenjen renesančni glasbi iz Istre in Dalmacije. Zagrebški slikar Venceslav Richter bo imel v Avstriji samostojno razstavo, več naših slikarjev in kiparjev pa bo sodelovalo tudi na razstavah 7. mednarodnih slikarskih tednov.

Generalnega sekretarja „Štajerske jeseni", poslanca deželnega zbora dr. Pavla Kaufmanna, ki je slovenske novinarje seznanil s pomenom in obsegom kulturnih prireditev v letošnji jeseni v Gradcu, je predstavil prejšnji teden gospod dr. Heinrich Riesenfeld, generalni konzul republike Avstrije v Ljubljani.

NERAJC: SOPOTNIK V MAVCU

V ponedeljek ob 13.30 je Franc Jakša vozil osebni avtomobil od Črnomlja proti Vinici. Na nepreglednem ovinku pri Malem Nerajcu se je odločil, da bo prehitel nakladalnik, ki ga je vozil Jakob Meštrič. Ko je Meštriča prehitel, je osebni avtomobil zaneslo s ceste, potem pa se je večkrat prevrnil po strmini. Med prevračanjem si je Jakšev sopotnik Stane Cvitkovič iz Tribuč zlomil ključnico. Škodo so ocenili na 8000 din.

TRČILA PRI ČRPALKI

8. oktobra zvečer je Aleksander Bolatovič iz Ljubljane vozil osebni avtomobil iz Trebnjega proti bencinski črpalki pri motelu. Na nepregledenm ovinku se je naproti pripeljal z osebnim avtomobilom Silvo Papež iz Gornjih Vodal pri Sevnici. Vozili sta med srečanjem trčili, gmotno škodo pa so ocenili na 3000 din.

BREŽICE: V MOPEDISTA

9. oktobra popoldne je pripeljal po prednostni Cesti prvih borcev v Brežicah v križišče mopedist Ivan Vučanjk iz Brežic. Iz neprednostne Prešernove ulice pa je v tem trenutku pripeljal voznik nemške registracije Jože Režonja iz Ponikve, zavozil naravnost v mopedista in ga zbil po tleh. Mopedist in njegov sopotnik Dušan Erban iz Brežic sta se huje poškodovala in so ju odpeljali v brežiško bolnišnico, na vozilih pa je škode za 2000 din.

TRČENJE V BLAGEM OVINKU

8. oktobra popoldne je Alojz Pihler iz Bistrice ob Sotli vozil od Dobove proti Brežicam. V blagem levem ovinku je zavozil v levo, tedaj pa je iz nasprotne smeri pripeljal Matevž Omerzel iz Šentlenarta, ki se je umaknil v levo. Tedaj pa je Pihler zavil nazaj na desno. Pri trčenju je Pihler dobil lažje poškodbe, na vozilih pa je za 8000 dinarjev škode.

široka usta

MIHA MATE

4

Iz gline smo napravili lončen top, petnajst volov ga je vleklo k Sv. Ani in lahko vam rečem, da so imeli gobce pri repih, ko so ga spravili na vrh. Nafilali smo ga z lončenimi kroglami, vtaknili v cev pulfer, ga naravnali proti Kočevju in pokojni Prisrčni France, Bog mu daj nebesa, je zavpil:

„Smrt Kočevarjem! Ogenj!"

Takrat se je zabliskalo, sveta Ana se je razjokala od bolečine in . . . kanon je razneslo na tisoč koščkov in kosov. Obupano smo pogledali drug drugega. Vsi smo bili črni od pulfra in skoraj bi se zjokali, če ne bi Janezek skozi solze dejal:

„Možje, korajžo v roke, saj nismo babe. Hudo je, hudo, že tukaj je hudo, ampak pomislite, kako mora biti šele v Kočevju!"

Na vse smo pozabili. Objeli smo se od sreče in zapeli svojo himno. Sveta Ana se je skadila in prijetno sonce je posijalo nad našo leskovo dolino.

Moj oča so bili Urban, stari oča tudi, jaz sem Urban, moj sin tudi in od sina sin mora biti tudi Urban. To ni zaradi tega, ker nismo dovolj brihtni, da se ne bi spomnili kakšnih drugih imen, krščanskih ali socialističnih. Ne, to je zato, ker nam je to prišlo že v kri in ta ni voda, temveč pri nas čisto vino. Urban je pa tudi svetnik na mestu in ga niti pred samim Bogom ni bilo sram priznati, če ga je kdaj polomil. Tega je bilo precej, vendar je Bog vedno bolj spoštoval odkritosrčnost kot pa tiste uboge grehe. Iz tega tudi izvira naša odkritosrčnost, ki pa je včasih tako zapleteno povedana, da nas ne more razumeti vsaka navadna kumara.

Kot sem dejal, moj oča so bili častivreden mož. Čeprav niso bili lovec, je marsikakšen zajček pomotoma zdrknil v njihovo malho. Ljudje vedo celo povedati, da so tako spretno in kunštno nastavljali zanke, da se je celo rajnki graščak Rudež ujel vanje. Iz Bistrice so potegnili toliko rib, da so se še nekaj let potem poznale luknje v vodi, tako so bile velike.

Enkrat so oča grabili seno pod Malo goro, in glej ga, zlomka, jim skoči zajec izpod grabelj. Oča niso bili favlasti, dvignili so grablje, pomerili in zakričali: „Pok!" Zajec je padel kot pokošen. Stekli so k njemu in ga hoteli pobrati. Kleče so tolažili ubogega kosmatinca in ko so ga hoteli dvigniti, so poleg sebe zagledali dve veliki nogi, obuti v svetle boksaste škornje. Pred njimi je stal v vsej svoji veličini graščak Rudež.

„Oprostite, oprostite, gospod graščak," so pričeli jecljati oča, „ni . . . nisem vedel, da so bile grablje naladane . . ."

Graščak se je takrat tako zasmejal, da se je vsa gora tresla in se ga je v Ribnico slišalo.

„Že prav, že prav, Urban, le vzemi kosmatinca, pa naj ga ta stara v lonec vtakne, ampak drugič pazi, da vzameš za seno ta prave grablje, in ne tiste, ki so s smodnikom nabite."

V partizane sem odšel iz pravega prepričanja. Ne, ne boste mi verjeli. Pa je le tako. Prepričanja nisem nikoli izgubil, in tudi če bi ga, mi ga ne bi bilo težko najti. Res je, v tistih časih je prišlo za mano malo bolj pozno, zato je nisem mahnil v hosto med ta prvimi. Sem se pa potem bolj pošteno puškaril. Vendar da bi izdal svoje prepričanje, ne, nikoli! Ribničanje nismo takšni ljudje, da bi za košček kruha pozabili na klobaso. In vedno smo imeli prav.

SKOK NA MARS

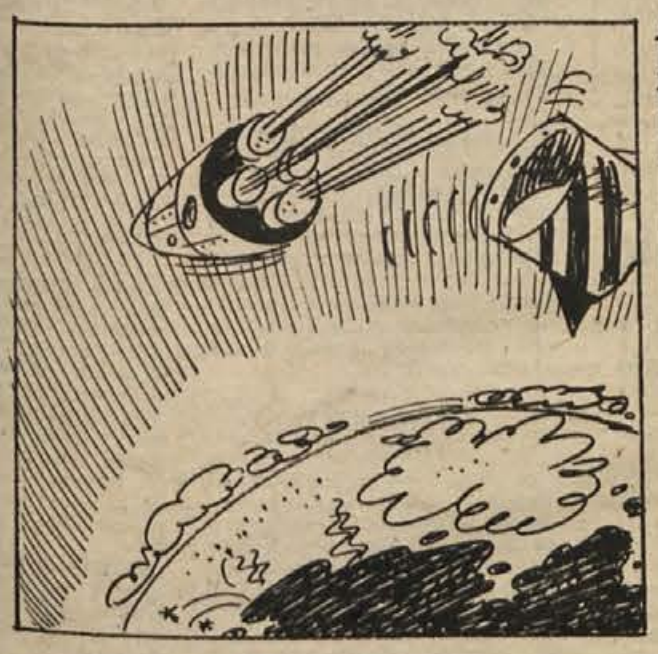

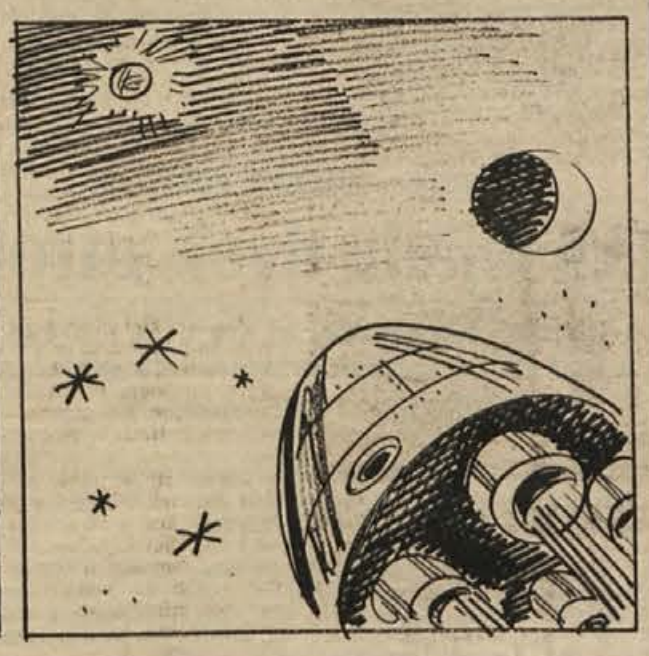

...esoljskega sre...

...proga sta nad...ano sta žrtvo...la proti rdeče...upala namig...treh konti...nentov med instrumenti vesoljske ladje in nemo bolščala v steno. Povedali bi to enostavneje: bila sta paf!

Dragi bralci, prepustimo za hipec naša neprostovoljna vesoljca njunim mrkim mislim in stopimo iz modula v črno vesoljsko brezmejnost.

Pod ladjo se je brezskrbno sukala modrikasta mati Zemlja. Oceani so se prelivali med kontinenti, tu in tam je dimček nad pokrajino nakazoval, da so si dobrodušni Zemljani spet skočili v lase . . . Visoko nad gorami in vodami so se prepirali cikloni in anticikloni zaradi jutrišnjega vremena: bo li dež ali toča, megla ali slana?

Kakor koli že, naša junaka jutri ne bosta potrebovala dežnika! Njuna ladja je namreč ravnokar zavila z zemeljske orbite in se usmerila naravnost k rdečemu Marsu . . .

Gosje pero vas vabi!

Do 15. oktobra velja naš razpis „Ste izkoristili vse svoje sposobnosti? ", ki smo ga objavili 7. in 14. septembra 1972. Do danes smo dobili 67 prispevkov od pribl. 45 piscev. Marsikaj med poslanim je dobrega in zanimivega, pričakujemo pa še večje sodelovanje. Tudi vi nam še niste poslali prispevka, ki bi ga radi zaupali papirju in prek njega javnosti. Težko se odločate za pisanje, toda – poskusiti velja!

Kako gledate na današnji čas, na srečo, ljubezen in smrt, denar in tovarištvo, žalost in strast, skratka – na življenje krog sebe?

Odgovorite sebi in nam na eno izmed razmišljanj, ki vas mika že dlje časa, da bi ga povedali svoji okolici. Zanimalo bo tudi bralce našega tednika, ki z naklado 31.000 izvodov vsak teden obišče nad 150.000 bralcev doma in po svetu. Oglasite se čimprej – rok za prispevke „GOSJE PERO" bo kmalu potekel!

UREDNIŠTVO DOLENJSKEGA LISTA

POTA IN STRANPOTA

§

Dežurni poročajo

OB DENAR – 3. oktobra dopoldne je neznanec ukradel ih hiše Terezije Antončič v Podgori 36, pri Novem mestu, 570 dinarjev. 79-letna Antončičeva je shranila ključ na običajno mesto. Tat je ključ našel, vzel denar iz ročne torbice, razen tega pa je vse prebrskal.

OZIMNICA – Pepca Oberč z Mestnih njiv v Novem mestu je imela v začetku oktobra nič kaj dobrodošel obisk: tat ji je iz kleti odnesel 19 kozarcev vložene ozimnice.

TORBICA IZ AVTOMOBILA – Milena Horvat iz Regerče vasi je prijavila novomeškim miličnikom, da ji je nekdo ukradel iz avtomobila, parkiranega pred Hudoklinovo gostilno v Gabrju, torbico s 1000 din in dokumenti.

JE BIL CIGAN? – Kaže, da se je neki Cigan odpeljal s kolesom s pomožnim motorjem, ki ga je ukradel Avgustu Avbarju iz Cegelnice. Kolo je bilo pred kinodvorano Krke v Novem mestu. OSUMLJENCA PRIPRTA – 4. oktobra popoldne je bilo vlomljeno v hišo Alojza Avbarja v Bršlinu. Po nalogu preiskovalnega sodnika so priprli pociganjenega Henrika Erjavca in Milana Brajdiča iz Žabjeka. Vlomilca sta ukradla moške hlače.

OBRTNIK – Neznani tat želi postati obrtnik, ker je 3. oktobra ukradel Jožetu Patetu iz Potočne vari iz delavnice žago, skoblič in ročni vrtalni stroj.

SLAMA V OGNJU – 5. oktobra dopoldne je začela goreti slama pod kozolcem Antona Pirnarja v Ostrogu pri Šentjerneju. Ogenj se je hitro razširil in ključb gasilski pomoči je kozolec zgorel, z njim pa še 30 ton sena, stiskalnica, voz in različno orodje. Škode je za 100.000 dinarjev. Goreti je začelo zaradi otroške igre z vžigalicami.

DO IZTREZNITVE – 8. oktobra ponoči so novomeški miličniki pridržali do iztreznitve Andreja Želeta iz Šalke vasi in Branka Želeta iz iste vasi, ker sta se pretepala v hotelu Kandija. Črnomaljski miličniki so pridržali Sulja Hašića in Ahmeda Šmajića, ker sta opita razgrajala v Švajgerjevi gostilni v Črnomlju. Metliški miličniki so pridržali Vujadina Marjanoviča iz Donje Krečane, ki je nadlegoval goste v Badovinčevi gostilni.

SKOZI OKNO – 8. oktobra zjutraj so vlomili v stanovanjsko hišo Staneta Drganca v Potoku pri Straži. Neznanec je vdrl skozi stranišče okno in odnesel 2210 dinarjev.

V VIKEND – V začetku oktobra je neznan vlomilec razbil šipe in zlezel v počitniško hišo tovarne zdravil „Krka" v Črmošnjicah. Odnesel je dve odeji, smučarske čevlje, dve blazini, jedilni pribor, dve kozici in 10 žarnic.

PRED VINOGRADOM – Martinu Povšetu z Verduna je 8. oktobra popoldne nekdo odpeljal moped, ki ga je imel shranjenega pred vinogradom na Malem Slatniku. Pozneje so ugotovili, da se je odpeljala A. B. iz Vel. Cikave, ki je med vožnjo večkrat padla in moped tudi poškodovala.

Novih 18 smrtnih žrtev so prejšnji teden terjale slovenske ceste. Pol od njih je bilo pešcev. Skupno 438 življenj je bilo že letos „žrtvovanih" prometu, najbolj črni meseci z meglo, snegom in poledico pa šele prihajajo. Na sliki: nesreča zaradi nenadnega prihoda otroka na cesto Ljubljana–Zagreb. Tak je bil prejšnji teden vzrok 18 nesrečam. (Foto: Legan)

DODATNO SOJENJE V NOVEM MESTU, KER JE

Na smrt obsojeni pobegnil

Sajevec, ki mu je Vrhovno sodišče SRS nadomestilo smrt z 20 leti strogega zapora, Adžić in Špoljar so bili kaznovani za pobeg

Za nepoučene bi bilo morebiti čudno, da so zaporniki spet sedli pred sodnike: Edvard Sajevec, 24 let, s Senovega, zdaj pa na prestajanju kazni v KPD Dob, Jovan Adžić, 34 let, sedaj v KPD Požarevac in Franjo Špoljar, 21 let, zdaj v KPD Rab, so v torek slišali nove sodbe.

Pred tričlanski senat okrožnega sodišča v Novem mestu, ki mu je predsedoval sodnik Janez Pirnat, so tokrat prišli zato, ker so 1. avgusta 1970 pobegnili iz novomeških zaporov, kjer so bili v priporu. Čakali so namreč na pravnomočnost kazni: Sajevec je bil zaradi dveh ubojev in enega poskusa uboja obsojen na smrt, Adžić zaradi vrste vlomov in poskusov vloma pretežno po novomeškem območju na 5 let in 8 mesecev strogega zapora, Špoljar pa zaradi vlomov in takih poskusov, zlasti v Posavju, na 4 leta strogega zapora.

Vsi trije so v skupni celici napadli službujočega paznika Franca Nemca, onemogočili njegov odpor, ga poškodovali, mu vzeli ključe zaporov, odprli vrata na hodniku in potem pobegnili. Ko so obvladali paznika, so mu vzeli iz denarnice 200 dinarjev, pred pobegom pa vlomili v sobo dežurnega paznika v zaklenjeno omaro in vzeli iz nje štiri pištole ter 28 nabojev. Med potjo proti italijanski meji sta Sajevec in Adžić v Ljubljani na Vrhovcih iz nezaklenjene garaže vzela avto Marije Jamnik in se odpeljala do Ankarana, potem pa sta prekoračila mejo, vendar so ju italijanski miličniki vrnili v Jugoslavijo.

Franjo Špoljar pa se je, potem ko se je v Ljubljani ločil od dvojice pobeglih, odločil za stare navade: vlomil je v hišo Valentina Beliča na Brezovici in vzel dva brivska aparata, potem pa, ko so ga pregnali, je s pištolo grozil Marjanu Ovnu. Čez dva dni – 5. avgusta – je vlomil v slaščičarno v Borovnici, kjer je vzel denar, in v kiosk podjetja Tobak. 21. avgusta je vlomil že v Donji Stubici v „Vjesnikov" kiosk ter vzel nekaj gotovine in cigaret.

Na glavni obravnavi sta Sajevec in Adžić odklonila zagovor, zato je sodišče uporabilo njun zagovor iz preiskave. Toliko bolj obširno se je zagovarjal Špoljar, ki je vso krivdo valil na tovariša iz skupne celice. Pripovedoval je, da je pobegnil zato, ker bi ga sicer ubila, češ da je vedel za načrt bega in cilj. Končno je glede motiva pobega spregovoril tudi Sajevec. Kajpak se ni mogel sprijazniti s smrtno obsodbo.

Ko je sodišče izreklo nove kazni, so trije pobegli in spet prijeti kaznjenci izvedeli: Sajevec je dobil 15 mesecev zapora, vendar mu je bila spet izrečena kazen 20 let strogega zapora. Torej enaka kazen, kakršno je Vrhovno sodišče SRS potrdilo zanj kot nadomestilo za smrtno kazen. Naš kazenski zakonik namreč ne pozna višje prostostne kazni.

Adžić je dobil skupno s prejšnjo kaznijo 7 let strogega zapora, Špoljar pa 6 let in 6 mesecev strogega zapora.

KONEC UGIBANJ

Pogrešani mrtev

Ob Lahinji so našli truplo Ivana Weissa

Če smo prejšnji teden še ugibali, ali je v gozdu v Dolenji vasi pri Črnomlju gospodaril morilec, ali pa je kdo storil samomor, je obširna akcija že 3. oktobra odkrila, kaj se je zgodilo.

Kot smo poročali, so v gozdu našli okrvavljena oblačila. Kriminalisti so – ne da bi našli truplo – odkrili, da je bil nekdo močno porezan po vratu.

Pomoč občanov, za katero so kriminalisti prosili, ni bila preveč potrebna. V Črnomlju so hitro ugotovili, da je izginil 43-letni Ivan Weiss, v podrobnem iskanju pa so ob Lahinji našli tudi njegovo golo truplo. Še prej so v gozdu našli tudi denarnico z zdravstveno in osebno izkaznico. Potem ko si je prerezal vrat, se je hudo ranjeni Weiss slačil, dokler ni s sebe odvrgel vseh oblačil.

Pravijo, da je samomor naredil v hudi duševni stiski.

POŽAR ZARADI KRATKEGA STIKA

5. oktobra popoldne je izbruhnil na podstrešju gospodarskega poslopja, ki je last Ivana Rozmana z Brega pri Ševnici, požar. Zgorelo je celotno gospodarsko poslopje, 9 ton sena in drugih pridelkov ter kmečko orodje. Škodo so ocenili na okoli 40.000 dinarjev. Komisija je ugotovila, da je bil najverjetnejši vzrok požara kratek stik v električni napeljavi.

TREBNJE – VMESNA POSTAJA:

Odisejada dveh otrok

Dva trinajstletna fantiča, ki sta ušla s Cresa, sta ušla tudi iz trebanjskih prostorov za pridržanje – Eden ujet v Novem mestu

Mladoletniki navadno bežijo s celine proti morju: valovi in ladje na njih jim ponazarjajo hrepenenje in jim razburjajo domišljijo. Obratno pot sta ubrala dva 13-letna fantiča.

V Trebnjem so v petek ujeli oba otroka – eden je iz Šibenika, drugi pa iz vasi pri Brtonizli – ki sta prej ušla iz vzgojno-poboljševalnega doma na Cresu. Trebanjski miličniki so ju dali v prostor za pridržanje, kjer navadno prenočujejo tisti, ki so preveč pogledali v kozarec.

Za mladoletnika, ki so ju miličniki spustili z oči, je bil ta prostor prav lahka kletka, iz katere sta v petek nekaj po 12. uri brez težav ušla. Enega izmed njiju so naslednji dan prijeli v Novem mestu, drugega še vedno iščejo.

Slejkoprej bosta oba ptička brez gnezda spet pristala tam, od koder ju je potepuška žilica gnala v nenavadno odisejado, ki se je za enega na Dolenjskem že končala . . .

OČETJE

Sosedova Minka je bila brhko dekle in marsikatero moško oko se je na cesti ozrlo za njo na jezo in ihto žene ali zaročenke. In kaj se ne bi! Kdo ne bi s pogledom pobožal vitke postavice, kdo ne bi poškilil po nogicah? Ni ga bilo, in dekle se je tega zavedalo.

Ko se je zmračilo in je luna poškilila izza vrha gora, se je med hišami pojavila moška senca, hušknila zdaj sem, zdaj tja, naposled pa izginila skozi okno Minkine sobe. Danes ena, jutri druga, vsakokrat pa moška.

In zgodilo se je, da je onega dne Pižmohov Vanč v gostilni s pridušenim glasom oznanil:

„Bogami, fantje, trda mi prede!"

„Kaj se je pa zgodilo?"

„Sosedova Minka pravi, da bo rodila in da sem jaz oče njenega otroka."

Med navzočimi se je razlegel vzdih začudenja in skoraj v en glas so vprašali:

„Ti, zakaj pa prav ti?"

„Saj to se sprašujem tudi sam," je odgovoril Vanč in pogledal okrog sebe. „Fantje, bodimo pošteni in iskreni! Kdo še ni bil pri njej, a?"

In od desetih, ki so bili tisti čas v gostilni, ga ni bilo, ki ne bi vsaj enkrat, takole o mraku, kot je bilo prejle opisano, zlezel k Minki v vas. Zato so modrovali, ugibali in naposled skleniti:

„Vsi smo bili z njo, pa vsi prevzemimo nase to breme. Kdorkoli bo tožen, vsi gremo z njim na sodišče in povemo, kar je treba."

Nekaj zatem, morda sta minila mesec ali dva, je dobil Vanč v roke sodno pisanje, iz katerega je zvedel, kar je že poprej vedel: da ga Minka dolži očetovstva. Zraven je bilo tudi vabilo, kdaj naj se zglasi pred sodniki.

Prišel je usodni dan. Fantje so se že navsezgodaj zbrali v gostilni, spili na korajžo šilce ali morda še nekaj več in ponovili svojo obljubo: Vsi priznajmo . . .

Prvi je stopil v dvorano Vanč, ki je imel vabilo. Na vprašanje sodnikov, če je imel posla z Minko, je odkrito priznal, da je imel. In takrat je sodnik vstal, stopil iz dvorane in zbranim čakajočim rekel:

„Fantje, lahko greste. Očeta že imamo, saj je Pižmoh takoj priznal!"

JAKA PRAVIČNIK

Vozniki preradi pijejo

Cestno podjetje še ni ukrepalo na zahteve sveta za varnost prometa

V ribniški občini je malo prometa, a veliko prometnih nesreč, ki terjajo življenja. V drugem polletju letos je bilo na cestah v ribniški občini še 6 mrtvih, v prvem polletju pa dva, medtem ko sta dva umrla za posledicami prometne nesreče. Obiskali smo Jožeta Benčino, predsednika sveta za vzgojo in varnost v cestnem prometu, in ga vprašali, kaj je svet ze ukrenil in kaj še bo za večjo varnost občanov.

– Takoj po hudi nesreči v Žlebiču, se pravi 31. avgusta, smo se sestali in razpravljali o vzrokih hudih nesreč pri Žlebiču. Odločili smo, da je treba takoj posekati hruško, v katero se je zaletelo že več avtomobilov, ki jih je vrglo s ceste. Cestnemu podjetju Novo mesto pa smo poslali pismeno zahtevo, da je treba na tem ovinku napraviti varnostno ograjo in proučiti, če je ovinek sploh prav speljan. Sumimo namreč, da pri malo večjih hitrostih deluje kot „skakalnica" in meče avtomobile iz ovinka. Razen tega smo jih opozorili, da so na našem območju označbe na cestiščih zelo slabe, pa tudi ostali prometni znaki so pomanjkljivi. Občinske (lokalne) ceste so že bolje označene kot republiške (regionalne).

– In kaj je cestno podjetje od tega doslej uredilo?

– Ničesar, le hruška je posekana.

– Kako boste ukrepali, če cestno podjetje vaših zahtev ne bo upoštevalo?

– Posredovali bomo pri cestnem skladu SRS.

– Nekaj hudih nesreč je bilo tudi na stranskih cestah, ker uporabniki cest niso bili previdni. Kaj boste ukrenili, da boste občane naučili pravilno uporabljati ceste?

– Dogovorili smo se, da bomo v naš svet vključili še predstavnika delavske univerze (DU), nakar bomo izdelali program prometne vzgoje za odrasle. Predavanja bodo po vsej občini. Poskrbeli bomo tudi za vzgojo poklicnih voznikov. Prevozniki še vse preradi zaposlujejo ljudi, ki nimajo ustreznih vozniških kvalifikacij.

med paragrafi

– Med žrtvami na cesti so tudi otroci. Kako boste poskrbeli zanje?

– Smo v dogovoru s postajo milice, da bo zaostrila nadzor nad vozniki, predvsem takimi, ki vozijo prehitro ali pod vplivom alkohola. Zdaj, ko se je začel pouk, smo predlagali, naj bi bili na cestah tudi pionirji-miličniki. Učitelji so že prvi dan pouka začeli opozarjati, naj bodo otroci na cestah previdno. Razdelili so jim tudi posebne letake. Opozorili so jih na oddaje o prometu na TV. Uspeh je bil, saj od začetka šolskega leta sem še ni bilo nesreče, v kateri bi bil poškodovan šolar.

JOŽE BENČINA

– Precej hudih in celo smrtnih nesreč je bilo na avtobusnih postajališčih, ki niso primerno urejena.

– Prav na prihodnji seji bomo razpravljali o tem, kaj je bilo storjenega, da bi bila avtobusna postajališča pravilno urejena. Denar za to je bil namreč zagotovljen in načrti izdelani, postajališče pa ni bilo urejeno nikjer razen v Nemški vasi. Ceprav izrečemo na račun cestnega podjetja mnogo kritičnih, pa mu moramo tokrat izreči pohvalo, ker je začelo širiti cesto od Prigorice do Goriče vasi.

– Alkohol je terjal včasih na vaših cestah precej življenj. Kako je danes?

– Naš svet bo vztrajal pri zahtevi, naj miličniki ostro ukrepajo proti vinjenim voznikom. Kljub pogostim akcijam še vedno precej voznikov vozi pod vplivom alkohola. Alkohol pa ni nevaren le voznikom motornih vozil, ampak tudi vsem drugim uporabnikom ceste, se pravi kolesarjem, mopedistom, voznikom vpreg in celo pešcem.

J. PRIMC

KRONIKA NESREČ

POTOK: NA NJIVO – 4. oktobra sta si pripeljala naproti tovornjaka, ki sta ju vozila Stjepan Golubić iz Jablanca pri Zaprešiću in Jože Dovžak iz Šempasa. V Potoku sta trčila; Golubičev tovornjak, naložen s hlodovino, je zaneslo na njivo. Golubič se je laže poškdoval. Zaradi nesreče je bila cesta tri ure zaprta za ves promet, škode pa je za 40.000 dinarjev.

METLIKA: V TELEFONSKI DROG – Mehmed Hrkić iz Velike Kladuše, začasno na delu v Nemčiji, se je 5. oktobra zjutraj zaradi neprimerne hitrosti zaletel v telefonski drog. Voznikova žena je bila pri trčenju poškodovana; odpeljali so jo v novomeško bolnišnico. Škode na avtomobilu je za 8000 dinarjev.

RADNJA VAS: MOŠKI IN ŽENSKA – 5. oktobra dopoldne sta trčila pri Radnji vasi Ana Dragan s Kamenc v osebnem avtomobilu in Miro Zupančič iz Nemške vasi v poltovornem avtomobilu. Škode je za 2000 din.

MEDVEDJEK: PREKRATKA RAZDALJA – 5. oktobra dopoldne je Zagrebčan Jožef Melovnik pri Medvedjeku zmanjšal hitrost, ker je bila cesta zožena. Slobodan Djordjević iz Leskovca, ki je vozil preblizu, je trčil v zagrebški avto. Škode je za 4000 dinarjev.

MIRNA: OPLAZIL GA JE – Stanko Zupančič iz Sevnice je 7. oktobra ustavil svoj avto na mirenskem mostu, ker je naproti pripeljal tovornjak. Vozil ga je Anton Grgorčič z Mirne, ki je prav tedaj prehitel nekega pešca. Ko je pripeljal mimo osebnega avtomobila, ga je oplazil po levi strani. Škode je za 4500 dinarjev.

PRILIPE: TRIJE MRTVI – 7. oktobra dopoldne je Turek dr. Jogo Ilyas Ceha prehiteval dva osebna avtomobila in tovornjak med vožnjo proti Ljubljani. Naproti je pripeljal tovornjak madžarske registracije, ki ga je vozil Laszlo Tanczik. Osebni avto je silovito trčil v tovornjak. V nesreči so se smrtno poškodovali voznik, njegova žena Anet in sopotnik Terzyan Lemon, poškodoval pa se je še sopotnik Can Murat Mehmed. Škode je za 55.000 dinarjev.

KARTELJEVO: PREPOZNO – Ljubisav Antić iz Zemuna se je 7. oktobra zvečer peljal proti Zagrebu. Ker je na Karteljevem nekdo zavijal na priključek, je zmanjšal hitrost. Franc Jalovec z Mirne, ki je vozil za Zemunčanom, ni več utegnil zavreti in je trčil v zadnji del Antićevega avtomobila. Škode je za 3000 dinarjev.

PRETEP POD GORJANCI

7. oktobra so se v Turkovi gostilni v Stopičah stepli gostje. Za zdaj je znano samo to, da je bil med pretepom huje poškodovan Hren iz Orehka. Odpeljali so ga v novomeško bolnišnico, kjer so ga obdržali na zdravljenju.

PRECEJŠNJA ŠKODA

7. oktobra popoldne je na križišču pri spomeniku v Kočevju voznica Kati Košmrlj iz Kočevja zmanjševala hitrost vožnje, v njen avto pa se je zaletel s svojim avtomobilom Anton Toplak iz Kočevja. Škode je bilo za okoli 4000 din. Vinjen ni bil nihče, miličniki pa so Toplaka zaradi neprimerne hitrosti prijavili sodniku za prekrške.

PO NESREČI POBEGNIL

6. oktobra zvečer je korakala od Velikih Malenc proti Kostanjevici skupina vojakov. Približno 30 m za skupino je šel sam vojak Velislav Vučičević. Takrat je s Cateža pripeljal z neprimerno hitrostjo voznik osebnega avtomobila, se zaletel v Vučičevića ter ga zbil na tla. Vojak je dobil hude poškodbe in so ga odpeljali v brežiško bolnišnico, voznik pa je pobegnil. Šele naslednji dan so ugotovili, da je nesrečo zakrivil voznik Alojz Lekše iz Viher. Prijavili so ga javnemu tožilstvu.

ČETRTKOV INTERVJU

Šola — krona vsega

Franc Markovič: »Predlagamo, naj bi bila imena darovalcev vklesana v razredih«

Jože Unetič, direktor Novotehne, je prejšnji teden želel, da bi Pionirjev direktor Ivan Kočevar kot predsednik sveta za gospodarstvo pri občini kaj več povedal o tem, kako bi z združenimi močmi pomagali trgovini iz zagate. Bralcem v pojasnilo naj takoj povemo, da bo Ivan Kočevar na vprašanje Jožeta Unetiča odgovoril v prihodnjem četrtkovem intervjuju. V času, ko smo ga hoteli obiskati, se je namreč službeno mudil v inozemstvu.

Da ne bi bilo presledka, smo prosili Franca Markoviča, člana sveta krajevne

skupnosti in predsednika gradbenega odbora v Dolenjskih Toplicah, naj pove, kako se pripravljajo na proslavo občinskega praznika. Občinska skupščina in družbeno-politične organizacije želijo, naj bi letošnje praznovanje prenesli v krajevne skupnosti in delovne organizacije. Franc Markovič je odgovoril:

– O občinskem prazniku smo govorili nedavno na seji, ki so se je poleg članov sveta krajevne skupnosti in gradbenega odbora za novo šolo udeležili tudi predstavniki družbeno-političnih organizacij iz našega kraja. Sklenili smo, da bomo na slavnostni seji spregovorili o dosedanjih uspehih in nadaljnji dejavnosti na območju krajevne skupnosti. Vse to smo delali že do zdaj vsako leto maja, ko slavimo krajevni praznik. Krajevnega praznika v prihodnje nikakor ne nameravamo zanemariti.

– Omenili ste uspehe. Kateri je najpomembnejši?

– Vsekakor ta, da že gradimo novo šolo. Naj poudarim, kar sem že tolikokrat storil na drugih mestih: šole ne bi imeli, če ne bi solidarnostno pomagali vsi občani.

– Pa načrti?

– Toplice potrebujejo kanalizacijo. Vprašanje je samo delno urejeno. Najhuje je, ker ni čistilnih naprav. Sušni predeli proti Uršnim selom še nimajo pitne vode. Morali bomo napeljati elektriko v nekatere vasi: v Travni dol, Cerovec itd. Tepejo nas tudi slabe ceste. Veliko načrtov imamo, bojim pa se, da bomo morali še nekaj časa počakati.

– Zakaj?

– Za vse to bi potrebovali kupe denarja, ne vidimo pa možnosti, kje bi ga dobili. Prebivalci in delovne organizacije bodo še dolgo prispevali za šolo. To pa je naša prva naloga. Gradbeni odbor poleg tega zbira prispevke za opremo šole in igrišč, denar, les. Dogovarjamo se, naj bi vaščani ene vasi ali več vasi opremili posamezne razrede. Podrobne podatke o darovalcih bi vklesali na spominska obeležja, ki bi jih imeli taki razredi. Mlada pokolenja v naslednjih desetletjih ne bodo ugibala, kdo jim je dal novo šolo.

– Kako ste kot predsednik gradbenega odbora zadovoljni z gradnjo?

– Zadovoljen sem, čeprav je bilo nekaj zastojev. Graditeljem je zagodlo vreme, da se je zavlekel začetek. Kljub temu upam, da bo šola nared v dogovorjenem času.

– Na koga boste vi naslovili svoje vprašanje?

– Ko bo Ivan Kočevar odgovarjal na Unetičevo vprašanje, naj poskusi še na moje. Zanima me, kako bo Pionir prebrodil krizo zaradi pomanjkanja gradbenega materiala in ali bo to vplivalo tudi na gradnjo naše šole.

I. ZORAN

BLIŽNJI KONGRES OPOGUMLJA SINDIKATE

Nova bitka za stare smotre

Zmaga ni nedosegljiva: združeni in delavni zmorejo vse – zaman pa bo pričakovati uspehe, če bo delo še nadalje tičalo na ramah vodstev

Sindikati se ne dajo: na občinski volilni konferenci prejšnji teden v Novem mestu so poudarili, da pričakujejo od bližnjega republiškega sindikalnega kongresa in dokumentov še večjo podporo v pogumu, ki ga potrebujejo predvsem v vsakdanji bitki za uveljavljanje samoupravljalskih pravic zaposlenih.

Od prve sindikalne konference letos spomladi, se je marsikaj izboljšalo: ukinjajo nočno delo žensk, skrb za topli obrok se je povečala, delovne pogoje so mnogokje izboljšali, tu in tam so omogočili boljše počutje delavcev itd. Stekla je tudi akcija za ustanavljanje TOZD, vendar kaj dlje kot do predlogov v inačicah niso prišli malone nikjer.

Neuresničenih nalog je več, med temi tudi take, ko bi morali sindikalni delavci priznati, da se niso potrudili. To so naloge s področja rekreacije, športnega, kulturnega in zabavnega življenja in morda še kakšna. Mnogo vprašanj pa je neurejenih zavoljo tega, ker so sindikati, če so že drezali, naleteli na zid.

Boleče je predvsem to, da „Akcija 1000" ni naredila izpita. V 18 delovnih organizacijah najnižji osebni dohodek še vedno ni dosegel za letos določene spodnje meje 1000 din. V delovnih organizacijah trdijo, da dosegajo take dohodke „začetniki na poskusnem delu, malomarni in drugi, ki ne izpolnjujejo delovnih nalog", nekateri pa trdijo, do so jih udarile „prenizke tarife po samoupravnem sporazumu." Bodi tako ali drugače, življenjski stroški so se povečali, cene spet norijo in sploh nihče ne ve, kako postaviti novo spodnjo mejo, ob kateri se z zategnjenim pasom še da živeti.

Razvojni programi v podjetjih tudi ne prodrejo na površje v takem številu, kot so predvideli sindikati. Ni se mogoče strinjati tudi s tem, da sindikalno članstvo sploh ne ve, kaj je sprejeto. Najmanj je napredovalo otroško varstvo, le malo bolje pa so reševali stanovanjska vprašanja. Sindikat se ne sme zadovoljiti s tem, da bo še nadalje samo ugotavljal stanje, ne da bi lahko tvorno sodeloval v politiki. Doseči je treba tudi v to, da bo za vse vedelo in o vsem odločalo tudi članstvo. Na novomeški konferenci so poudarili, da bo to izvedljivo tedaj, ko se bo sindikat na vseh ravneh otresel forumskega dela in odločanja.

I. Z.

NOVO MESTO: CESTNI SAMOVOLJI ŽE ZVONI

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu bo na jutrišnji seji med drugim obravnaval tudi predlagani odlok, s katerim bo občinska skupščina uredila cestni promet v Novem mestu. Med drugim predvideva odlok prednostne in enosmerne ceste, parkirišča, red na njih, ceste, kjer bi prepovedali vodenje živine in promet z vprežnimi vozili, in drugo. Odlok je Novemu mestu res potreben, saj zmešnjav zaradi pomanjkljivih določil do zdaj ni manjkalo.

MINI ANKETA

Zaradi velike pomembnosti je otroško varstvo ena prvih skrbi družbe. Kljub temu močno zaostaja za splošnim družbenim razvojem in je že pereč problem, ki ga povečuje vse večja zaposlenost žensk. Kako na te težave gledajo nekatere Novomeščanke?

Ivanka Kranjc, uslužbenka: „Danes vsi hitimo, delamo, na otroke in na družino pa pozabljamo. Pomagamo si s krediti, zidamo stanovanja, krasna naselja, za življenjski prostor malčkov pa tako malo naredimo. V mestu nimamo poštenega parka, kjer bi se otrok lahko naigral, se sprostil in spoznaval z vrstniki. Tudi okoli blokov ni primernih prostorov, saj od vsepovsod preži nevarnost. Pri vzgoji otroka mi razen matere pomaga še mož, tako da najin otrok ni osamljen, kot so nekateri drugi."

Marija Goleš, gospodinja: „Sama imam že odrasle otroke in dva vnučka. Mlajšega, ki je

Varstvo

star tri leta in pol, čuva snahina mama. Mislim, da v mestu otroško varstvo ni najbolje urejeno. Včasih, ko smo bile matere še doma, je bilo za otroke ugodneje. Danes se mi otročički smilijo, ko morajo vstajati z materami, namesto da bi spali še nekaj ur več."

Angela Stangel, kvalificirana delavka: „Čeprav sem samohranilka, mi denarja, ki ga odštejem od plače za varstvo sina, ni žal. Tako vsaj vem, kje otrok je in kaj dela. Vem, da je sit, da ga pravilno vzgajajo. Pripravlja se tudi za šolo in opažam, da je pri pouku, odkar je v varstvu, uspešnejši. Čudim se nekaterim ženskam, ki so proti takim varstvenim centrom, in mislim, da jih je v Novem mestu še premalo. Otroka zaupati tuji družini ni vedno dobro, ker se vzgojni prijemi različnih družin križajo, kar otrok občuti in postane utesnjen, zmeden."

Nataša Marinšek, ekonomski tehnik: „Zaradi vse večje zaposlenosti žena bi v mestu potrebovali več vrtcev. Najbolje bi bilo, če bi imela vsaka tovarna za delavke matere lasten vrtec. S tem bi bila odpravljena marsikatera težava mladih mater."

Temeljna izobraževalna skupnost: „V Novem mestu imamo šest vrtcev. Enega obnavljamo, novi pa je že pod streho in bo otroke sprejel v varstvo v začetku februarja. V vrtce prihaja okrog 360 otrok, v predalih pa imamo še več kot sto prošenj. Za ilustracijo naj navedemo, da je vrtec, ki je v gradnji, že poln."

I. PLEŠKOVIČ

Suhokrajinski drobiž

ZGODNA SLANA je pobrala pridelek ajde na večini površin v Suhi krajini. Tako je bila setev ajde brezuspešna, saj ajdove slame ni mogoče porabiti za krmo. Slama namreč vsebuje strup, zato tudi za nastilj ni dobra.

TRGATEV GROZDJA V SUHI KRAJINI je zaključena. Pridelek je kisel in slabo omehčan, zato bodo za sladkanje porabili veliko sladkorja. Pridelek vina bo vseeno po količini na lanskoletni ravni, čeprav je bil ponekod slabši.

MOST ČEZ REKO KRKO pod Žužemberškim gradom je potreben popravila. Veliko mostnic je dotrajanih že po dveh letih, verjetno pa so tudi morali, na katere so položene mostnice, že slabi. Vzdrževanje takega mostu je drago, razen tega ima premajhno nosilnost za promet, ki se preko njega odvija. Zato Žužemberčani upravičeno menijo, da je treba leseno konstrukcijo mostu zamenjati z železobetonsko. Ker ima sedanji most že betonske podstavke, bi kazalo ugotoviti nosilnost teh in se le odločiti za boljšega z večjo nosilnostjo.

SOCIALNOZDRAVSTVENA KOMISIJA pri žužemberški krajevni skupnosti se bo prihodnji teden sestala samo zaradi reševanja vlog za odpis davkov in prispevkov od kmetijstva. Komisija namreč podaja k tem vlogam svoje mnenje za rešitev. Vlog je toliko, da bo to edina točka dnevnega reda.

M. S.

NIČ VEČ FORUMSKI PRAZNIK

Vsak naj ga čuti

Za občinski praznik: znano, kaj, ne pa še, kdaj

Odbor za prireditve in proslave na čast občinskemu prazniku ne čaka na zadnjih pet minut. Predsednik inž. Niko Rihar, sicer podpredsednik občinske skupščine, je te dni sporočil, da so glavna slavja določena. Pri tem je potrdil, kar je pred tedni poudaril predsednik skupščine Avgust Avbar, da letošnji praznik ne bo samo za povabljene in poklicane, ampak res za vse delovne ljudi novomeške občine.

Orehovski gasilci so že preizkusili novi vodovod

Praznovanje bo na dveh „tirih": v krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah. Svetom krajevnih skupnosti so že priporočili, naj priredijo razširjene seje, ocenijo prehojeno pot in spregovorijo o nadaljnjem razvoju. Podobno naj bi storili v delovnih organizacijah na enournih sejah samoupravnih organov, ki bi se jih udeležili vsi zaposleni.

Slavnostna seja občinske skupščine bo na sam praznik – v nedeljo, 29. oktobra. Tega dne bi v tovarni zdravil odprli nov obrat galenike, odborniki pa bi si na Otoku pri Dobravi ogledali še arheološka raziskovanja srednjeveškega Guttenwertha.

Poleg „Krke" pripravljajo otvoritve tudi v drugih gospodarskih in gostinsko-turističnih organizacijah. Kovinar bo v prazničnih dneh slavnostno izročil namenu novo proizvodno halo, na Otočcu bodo odprli nov garni hotel, v Dobruški vasi pa Novoteksovo opekarno.

Tudi kulturnih, športnih in drugih prireditev ne bo manjkalo. Predvidene so v študijski knjižnici, galeriji, domu kulture in drugod. Praznovanje bo raztegnjeno do dneva republike. Datume otvoritev in drugih prazničnih dogodkov bodo določili v prihodnjih dneh.

DELEGACIJA V LESKOVCU

Danes zvečer se bo iz Leskovca vrnila osemčlanska delegacija Novega mesta, ki jo je vodil tovariš Avgust Avbar. Obiskala je pobrateno občino Leskovac v Srbiji, ki je slavila občinski praznik. V delegaciji so bili tudi predstavniki nekaterih večjih delovnih organizacij iz novomeške občine.

Jp

Bridko, a nujno

V torek se je iztekel rok, do katerega bi morale delovne organizacije izdelati srednjeročne (petletne) stanovanjske načrte za svoje zaposlene. Seštevek njihovih potreb in načrtov bo podlaga stanovanjskemu načrtu občine, do novega leta pa bo skupščina sprejela še osem odlokov. Taka pot je predvidena za uresničevanje dopolnjenega, ali če hočete, novega stanovanjskega sistema v novomeški občini.

O tem, kaj so predvidele delovne organizacije za naslednjih pet let, lahko zdaj še samo ugibamo. Če se opremo na podatke, ki smo jih dobili iz nekaj večjih organizacij, so potrebe po stanovanjih tolikšne, da se nekateri upravičeno bojijo, da deset let ne bodo zmogli prispevkov, s katerimi naj bi že v petih letih uresničili občinski načrt stanovanjske graditve.

Nedvomno je, da je nova stanovanjska politika bridka stvar in da bi mnogi raje ostali pri sedanji praksi. Ta pa je bila naklonjena predvsem petičnim žepom in blagajnam, saj povedo podatki, ki jih je zbral sindikat, tudi tole: da so dajali zasebnim graditeljem v Novoteksu do 80.000 din posojila, delavec pri veterinarski postaji pa je dobil celo samo 1600 din take pomoči. Toliko opevana in v novomeški občini tudi že nemalokrat preizkušena solidarnost bo dobila tudi pri stanovanjski graditvi pomembno vlogo.

I. Z.

OBISK Z JADRANA

V ponedeljek je v Novo mesto prišla delegacija gospodarstvenikov iz Hercegnovega, ki je pri nas ostala dva dni. Obiskala je nekatera večja novomeška podjetja in se pogovarjala o gospodarskem sodelovanju.

OSTREJE PROTI ČRNOGRADITELJEM

Zlata vredni »varnostni papirji«

Hujši udarec po žepu je spametoval prenekaterega črnograditelja, da je odnehal – Kdor tudi poostrenemu zakonu kaže roge, bo gost sodnika za prekrške – V novomeški občini mrgoli črnih gradenj: 570 jih je

Dopolnjeni zakon o urbanističnem načrtovanju je črnograditeljem nagnal strah v kosti, hkrati pa opogumil inšpekcije, da z večjim uspehom odkrivajo in preganjajo graditelje, ki so se pri zidanju odločili za pot samovolje. Zakon je strog za zasebne in družbene kršitelje. Štiriinštirideseti člen med drugim grozi zasebnikom s kaznijo do 10.000 din in do 30 dni zapora, delovnim organizacijam pa, ki priključijo črno gradnjo na komunalne naprave, z denarno kaznijo do 50.000 din.

V novomeški občini so v zadnjem času odkrili nad 570 črnih gradenj, od tega 274 črnograditeljev hiš in vikendov. Dobra polovica vseh črnih gradenj je zdaj, že legalizirana po rednem postopku, izvajalci drugih pa še upajo, da bodo to dosegli. Seveda je že zdaj znano, da za mnoge hiše in vikende ne bo nikoli mogoče dobiti „varnostnih papirjev", ker je samovolja graditeljev le preveč in pregrobo segla v urbanistični red.

Od julija dalje, ko je začel veljati poostreni zakon, so na zahtevo inšpektorjev ustavili črne gradnje med drugim tudi naslednji graditelji v novomeški občini: Jože Florjančič iz Uršnih sel, Miran Strašek iz Volčičeve v Novem mestu, Anton Gorinšek iz Grobelj, Slavko Klevičar iz Gotne vasi, Franc Štangel iz Stopič, Jože Meglič z Broda, Miha Longar iz Žužemberka in drugi.

V tem času so sodniku za prekrške predlagali za kaznovanje 9 kršiteljev, ki niso poslušali zahteve inšpektorjev, naj ustavijo črne gradnje. Sodnik za prekrške je trem že izrekel kazni: Ivanu Mišjaku z Nad mlinov skupno kazen 8.500 din, Antonu Štinetu iz Šmihela pri Novem mestu 5.000 din in Jožetu Kolarju iz Cerovca 6.000 din. Prva dva sta se zoper kazen že pritožila.

OBISK GIMNAZIJCEV

Prejšnji teden je novomeške gimnazijce obiskal gimnazijski pevski zbor „Miloša Zidanška" iz Maribora. Šestindvajsetčlanski mešani zbor je letos gostoval že v Radencih, Ljubljani in Zagorju in vsepovsod so jih poslušalci lepo sprejeli. Z narodnimi pesmimi in odličnim izvajanjem so mariborski gimnazijci navdušili tudi Novomeščane. Pevci so si nato ogledali mestne znamenitosti, s sovrstniki pa so se domenili, da se bodo še srečali.

Jp

ŽIVKO PREGL NA URŠNIH SELIH

Prejšnji teden je Živko Pregl, predsednik republiške ZMS, v spremstvu članov predsedstva republiškega vodstva mladine obiskal novomeško občino. Pogovarjal se je z občinskim političnim vodstvom, nato pa je obiskal še mladinske aktive na gostinski šoli, v gradbenem podjetju Pionir in na Uršnih selih.

Jp

»Nova« telovadnica

Ubrano je zadonela pesem pevskega zbora osnovne šole Katja Rupena po obnovljeni svetli telovadnici, ki je zgorela lani decembra. Poslušali so jo sošolci, tovariši učitelji in gostje, ki so bili prostornejše telovadnice prav tako veseli kot otroci.

Po nastopu zbora se je predstavnica šolskega športnega društva zahvalila Krki, tovarni farmacevtskih in kemičnih izdelkov za nesebično pomoč 35000 dinarjev. Z njimi so kupili vsa nepremična orodja (kroge, drog, košarkarske table in obroče, obzidne lestve in še nekatera manjša orodja). Zahvalila se je še predstavnikom zavarovalnice Šava, brez njihove pomoči učenci še danes ne bi imeli pouka v telovadnici, ter temeljni izobraževalni skupnosti, ki je prispevala 200.000 dinarjev.

Novomeška kronika

AVTOMOBILISTOM V PREMISLEK – Prostor pred pošto je za sprehajalce, ki pridejo iz parka ali pa gredo v park, vse nevarnejši. Mnogi avtomobilisti tam pred ljudmi, ki čakajo na avtobuse, razkazujejo vozniške sposobnosti: hitro zavirajo in obračajo vozila na mestu. Če ne do drugih, vsaj do bolnikov bi morali biti „avtomobilistični asi" obzirnejši. Prav tako bi bil že skrajni čas, da pristojni pred pošto zarišejo prehode za pešce, saj sedaj nihče ne ve, kje se sme tu cesto prečkati in kje ne!

SLOVENSKI ŠAH POŠEL – Državna založba Slovenije je izdala ob šahovski olimpiadi zbornik „Slovenski šah". V knjigi, ki stane 120 dinarjev, so zajeti znani slovenski mojstri šaha, šahovske partije, problemi in zgodovinski prikaz slovenskega šaha. V zborniku so tudi novomeški šahisti. Novo pošiljko „Slovenskega šaha" bodo pri mladinski knjigi dobili te dni!

VAJE SO OB ČETRTKIH OB 20. URI – Redne vaje upokojenskega pevskega društva so vsak četrtek ob 20. uri, in ne ob 19.30, kot je bilo domenjeno. Pevovodja je Tone Markelj, člani društva pa vabijo k vajam več upokojencev.

DALMATINEC 101 – Kot kaže, bodo ta mesec otroci in tisti, ki radi gledajo risane filme, prišli na svoj račun. Tudi to nedeljo je bila kino dvorana v Domu kulture polna in Diesneyev Dalmatinec 101 je malčke prav tako razveselil kot vse do sedaj predvajane risanke. Ob matinejah, ki so v nedeljo ob deseti uri, je vstopnina enotna – 4 dinarje.

TRŽNICA – Ta ponedeljek se je na tržnici v zgodnjih jutranjih urah zvrstilo veliko branjevk, gospodinj, prodajalcev kiča, suhe robe in lončarjev, cene pa se od prejšnjega tedna niso spremenile. Cene: paradižnik 7 din, črno grozdje 8, belo 7, jabolka 5 do 7 dinarjev, čebula 5 din, paprika 6 din, korenček 5, solata 7 din, hruške 8, kostanj 5 din, zelje 2 do 3 din, cvetača 8, limone 15, sveže fige 9, česen 12, stročji fižol 6, fižol 7 in jajčka po 0,80 din.

POGREBI: Umrl je Marjan Rajer, električar iz Novega mesta, v 20. letu starosti.

– Ena gospa je rekla, da je vesela, ker se na stara leta počuti, kot bila že na Japonskem. Kaste..., ulico, kjer stanuje, so njene kolegice prekrstile v „Samajama . . ."

DANES VOLILNA KONFERENCA

Občinski sindikalni svet sklicuje za danes volilno konferenco. V imenu republiškega sindikalnega sveta se je bo udeležil Jože Marolt. Na njej bodo izvolili delegate za 8. kongres slovenskih sindikatov in razpravljali o dokumentih za ta kongres.

LETOS POD STREHO

Novi trakt osnovne šole v Cerkljah, ki ga gradi Pionir, napreduje z zamudo, vendar bo do zime kljub vsemu pod streho. Vreme gradbincem letos res ni naklonjeno, zato morajo tembolj izkoristiti redke sončne dneve.

SAMO OSEM PARCEL

Za Dobovo bo v kratkem treba naročiti zazidalni načrt, saj je po trenutnih podatkih prostih samo še osem stavbnih parcel. Te bodo do konca leta že zasedene. Za sedaj oddajajo za gradnjo hiš na tem območju še neopremljena zemljišča po 10 din kvadratni meter.

DELAVEC IN KMET

Danes se bo sestal v Brežicah štab za pripravo referenduma o združitvi skladov delavskega in kmečkega zdravstvenega zavarovanja v brežiški občini. Referendum bo za območje celjskega zavoda za socialno zavarovanje 19. in 20. novembra. Do takrat bodo o prednostih skupnega sklada seznanili vse kmečko prebivalstvo in raztolmačili delavcem, kako nujna je takšna solidarnostna akcija. Za delovne organizacije brežiške občine pomeni to za 0,45 odst. povečano stopnjo ali 740 tisoč dinarjev dodatnega prispevka na leto. Na referendumu bodo glasovali samo aktivni zavarovanci in gospodarji na kmetijah.

Urednik revije Mladina Slavko Pregl je s Tomom Tadelom 6. oktobra obiskal več aktivov Zveze mladine v brežiški občini. Imel je razgovore z gimnazijci, z delavci Obrtnega kovinskega podjetja v Dobovi in z vaškim aktivom v Selih. Mladi so povedali, kaj jih teži pri njihovem delu in uveljavljanju v družbi. (Foto: J. Teppey)

Letos je krompirja polovico manj kot lani, zato so tudi cene poskočile. Naprodaj je od 150 din do 2,00 din kilogram. Najdražji je cvetnik, sorta igor pa je nekoliko cenejša. Kmetje ga ponekod nimajo niti zase in na poplavnih območjih so ga morali tudi sami kupiti. (Foto: J. Teppey)

DOMOVINSKA LISTINA ZA ENOTO MAJORJA KOSA

Praznik tokrat malo drugače

Veliko zborovanje pred spomenikom, ki bo sredi Brežic ponazarjal kmečke upore pred štirimi stoletji, narodnoosvobodilni boj in pregnanstvo

Še pol meseca je do praznika brežiške občine, pol meseca časa za priprave in pregled uspehov med dvema prazničnima mejnikoma. Letos bo osrednja prireditev pred spomenikom kmečkih puntarjev, padlih borcev in pregnancev v minuli vojni. Spomenik bo stal ob Ulici 21. maja v Brežicah.

Če bo vse po sreči, bo odkritje 28. oktobra, takoj po svečani seji skupščine. Na seji bodo kot običajno razglasili rezultate delavskih športnih iger in podelili zmagovalcem pokale. Oktobrskih nagrad letos ne bo. Odbor sklada za njihovo podeljevanje ni prejel nobene prijave.

V domu JLA bo isti dan imel zbor aktiv družbeno-političnih organizacij. Ob tej priložnosti bodo počastili Maistrove borce za severno mejo 1918–1919 in izročili domicilno listino enoti majorja Kosa iz Brežic. Na slovesnosti bodo podeljevali tudi odlikovanja predsednika Tita občanom.

Prireditve v počastitev praznika se bodo začele že 22. oktobra, ko bo na Prilipah tekmovanje v motokrosu. V tistih dneh je napovedano tudi gostovanje Šentjakobskega gledališča z uprizoritvijo Tugomera.

V Dobovi bo otvoritev nove livarne in otvoritev asfaltiranih cest skozi vas. Tudi v Brezini bodo slavili pridobitev asfalta, na Čatežu pa bo otvoritev novih vodovodnih rezervoarjev. Vodovod bodo za praznik odprli v Pečicah in v Bukošku. Sledilo bo še več prireditev po krajevnih skupnostih, kjer minulo leto niso držali rok navzkriž.

● OBUTEV ZA ZIMO!

Poslovalnica »ČEVLJI« trgovskega podjetja »KRKA« iz Brežic vas vabi k nakupu raznovrstnih čevljev, škornjev in copat — moških, ženskih in otroških — za jesen in zimo.

Poslovalnica »ČEVLJI« trgovskega podjetja »KRKA« iz Brežic je na nasprotni strani avtobusne postaje.

Pridite in zadovoljni boste.

Priporoča se kolektiv.

NOVO V BREŽICAH

POČITNIŠKI SKUPNOSTI v Savudriji je občinski sindikalni svet prispeval letos 12 tisoč dinarjev za izboljšanje pogojev na letovanju. Sindikat je že lani izločil nekaj denarja za te namene. Tedaj je v celoti prevzel stroške za več kot 30 delavcev, ki so jih na njegovo pobudo poslali na oddih. V Savudriji še marsikaj manjka, predvsem pa urejeno okolje, kamor sodi ureditev vrta za goste in njegovo zavarovanje pred nadležnim prahom s ceste.

REZERVNI STAREŠINE so končali orientacijske pohode povsod, razen v Brežicah. Pri teh akcijah so zabeležili poprečno 60-odstotno udeležbo. Do konca leta obsega program še nekaj predavanj. Za občinski praznik bodo ekipe tekmovale. Za najuspešnejše so predvidene nagrade (busole, daljnogledi itd.)

DO 20. OKTOBRA BODO po osnovnih organizacijah Zveze komunistov končali obravnavanje gradiva za 3. konferenco ZKJ, na kateri bo vloga mladine in odnos do mladih rodov v središču pozornosti.

PODOBA ČATEŽA se spreminja in se bo še morala spremeniti. Žal gre včasih kaj tudi na slabše. Griček poleg stare restavracije je že nekaj časa zanemarjen. O klopeh, ki so jih postavili tja pred šestimi leti, ni več sledu. Tudi pota že zdavnaj niso bila posuta. Turistični delavci že opozarjajo na ureditev kampinga, smučarske proge in predvsem na vzornejšo podobo vasi.

KOMISIJA ZA IDEJNO politična vprašanja pri obč. konferenci ZK preverja uresničevanje sklepov in stališč o samoupravljanju. Gradivo bo predložila komiteju za novembrsko sejo.

PO ČEM JE KAJ. V poslovalnico, Sadje – zelenjava" minuli teden ni prinesel bistvenih sprememb pri cenah. Primanjkuje kvalitetnega svežega paradižnika in paprike, medtem ko je sadja dovolj. Zabeležili smo tele cene: jabolka 4.50 in 5 din, limone 15, grozdje 6,60, zelje 2, kislo zelje 4,80, paprika 4,80 in 5,80, korenje 5 in 6, fižol 7 in 9,90, cvetača 8, pesa 3, endivija 6, čebula 4, stročji fižol 4 din.

BREŽIŠKE VESTI

Morda tudi Vas pekli krivica? Napišite pismo, objavil ga bo: »Dolenjski list«

VRTEC DO MAJA

Denar za vrtec v Brežicah je v celoti zagotovljen. Iz prispevka za otroško varstvo v občini je namenjenih zanj 1,750.000 din, republiška skupnost za otroško varstvo bo prispevala 980.000 din, banka bo dodala 310.000 din posojila, kar bo zmanjkalo, pa bo krila skupščina. Za ta teden je bil napovedan podpis pogodbe z Marlesom iz Maribora, ki bo do maja prihodnje leto postavil v Brežicah montažni vrtec.

V 5 LETIH POLIGON ZA AVTO ŠOLO

Srebrni jubilej brežiškega avto moto društva nalaga članom in odboru nove dolžnosti. V dveh letih nameravajo dokončati stezo za motokros na Prilipah, v petih letih pa je sklenilo društvo zgraditi svoj dom, ob njem pa učni poligon za slušatelje vozniških tečajev. Naslednja naloga, ki jo je društvo sprejelo, je zbiranje novih članov. Pridobili bi jih radi vsaj tisoč, torej skoraj še enkrat toliko, kot jih imajo zdaj.

ODHAJANJE ZAUSTAVLJENO

Tovarno pohištva v Brežicah so še pred nekaj leti delavci množično zapuščali zaradi majhnih osebnih dohodkov in zaradi nezaupanja v njen razvoj. Letos so v podjetju osebne prejemke občutno popravili in tako zaustavili odliv delovnih moči drugam. Najnižji osebni dohodek se je povzpel na 1080 din, poprečni osebni dohodki pa znašajo 1600 din ali 26 odstotkov več kot lansko leto.

DOLGOROČNI KONCEPT POSAVJA ŽE KONEC OKTOBRA

Zamude še niso usodne, mudi se pa

V občinah imajo premalo podatkov – Tako jih na primer za obrate še vedno ne dobijo, razvoja pa na slepo ni mogoče nikjer načrtovati

Nikoli doslej še ni bila povezanost posavskih občin tako pomembna kot ta čas, ko strokovnjaki Inštituta za regionalno ekonomiko v Ljubljani in Regiona v Brežicah snujejo načrte za prihodnost pokrajine. Naloge bodo lahko pravočasno izpeljali samo z njihovim sodelovanjem.

V Posavju pričakujejo več dokumentov, za katere so podpisali pogodbe. To so dolgoročni razvojni koncept regije, srednjeročni plani občin Brežice, Krško in Sevnica za obdobje 1971–1975 in programa stanovanjske graditve za krško in brežiško občino v letih 1972 do 1976.

Na skupni seji sveta posavskih občin in medobčinskega sveta ZK, ki je bila minuli teden v Krškem, so bili prisotni predstavniki inštituta in Regiona. V imenu inštituta je spregovoril Ermin Kržičnik in prikazal potek raziskav za posamezne naloge.

Za dolgoročni koncept razvoja pokrajine od 1971 do 1985 je opravljena vrsta študij in do konca oktobra bo končan tudi zaključni dokument. Najprej ga bo dobila v roke komisija za verifikacijo, nato pa ga bodo po široki razpravi sprejele vse tri skupščine. Tako bo posavska regija med prvimi v republiki imela v rokah dokument o svoji prihodnosti, s katerim se bo aktivno vključila v družbeni in gospodarski razvoj republike.

Za srednjeročni načrt je več ovir. Zataknilo se je pri zbiranju podatkov pri občinskih upravah, bodisi zaradi pomankljive statistične službe, nepopolne zasedbe teh delovnih mest, pa zaradi menjave ljudi v oddelkih za gospodarstvo.

Pa tudi druge zavore so. V občinah ne pridejo do podatkov o obratih, katerih matična podjetja imajo sedež drugod. Takih obratov pa je v Posavju veliko.

Če ne gre zlepa, bo potreben pritisk, so ugotavljali člani svetov na skupni seji. Dogovorili so se, da bodo zlasti v krški in sevniški občini pospešili zbiranje podatkov. Če bo to obveljalo, potem na inštitutu še vedno upajo na dokončanje sprejetih nalog do konca leta.

J. TEPPEY

NIČ PO TIHEM

Zame, zate, zanj

Brošura o »atomski«

Zamujeno bo popravljeno. Prebivalci bodo sproti obveščeni o vsem, kar zadeva varnost bodoče jedrske elektrarne v Krškem. Na pobudo medobčinskega sveta ZK bo ustanovljen devetčlanski odbor posavskih občin in ta bo spremljal gradnjo. Vsako občino bodo zastopali po trije člani. Z investicijsko skupino v Krškem bo odbor v stalnih stikih, da bo lahko redno informiral prebivalstvo.

Napovedane so tudi druge oblike obveščanja. Investicijska skupina pripravlja dve brošuri, ki ju bodo izdali v slovenščini in hrvaščini. Vsebovali bosta poljudno informacijo o jedrski centrali in bosta na voljo občanom v vseh treh posavskih občinah.

S tem pa seveda ni rečeno, da bo napisano v njih tudi vse, kar ljudi zanima. Strokovnjaki so pismeno ali ustno pripravljeni odgovarjati na vprašanja, ki jih bodo zastavljali prebivalci. Tovrstne sestavke bodo lahko zasledili v lokalnem radiu v Sevnici ali v Brežicah, pa tudi v Dolenjskem listu.

Ta čas lahko povemo, da gredo priprave za gradnjo h koncu in da je v kratkem pričakovati podpis pogodbe z dobaviteljem. Ker je to prva jedrska elektrarna v Jugoslaviji, so strokovnjaki še posebej pazili na to, kako je poškrbljeno za varnost. Prejeli so pet ponudb znanih svetovnih firm in tehnično so bile vse elektrarne sprejemljive. Za odločitev bodo prebivalci zvedeli, ko bo pogodba sklenjena.

J. T.

PO POTEH KMEČKIH UPORNIKOV

Sto dvajset pionirjev planincev iz Nove Gorice je bilo v soboto in nedeljo na obisku pri podmladkarjih Planinskega društva Bohor. Prvi dan so jim mladi planinci iz krške občine razkazali kulturno-zgodovinske zanimivosti Leskovca, Brežic in Krškega, v nedeljo, 8. oktobra, pa so gostje skupaj s 175 pionirji planinci iz krške občine krenili po poteh hrvaško-slovenskega kmečkega upora pred 400 leti. Sodelovanje mladih ljubiteljev gora iz krške in novogoriške občine je že tradicionalno in ga vsako leto utrjujejo z medsebojnimi obiski.

NOVO IGRIŠČE V VELIKEM PODLOGU

Te dni bodo v Velikem Podlogu dokončno uredili športno igrišče. Osnovna šola Leskovec je kupila koše za košarkarsko igrišče, postavili pa jih bodo člani mladinskega aktiva iz vasi.

Otroci iz Kostanjevice bodo dobili nov otroški vrtec. Gradijo ga tik ob osnovni šoli. Tam bo vse drugače, prostori bodo dovolj veliki in sončni. (Foto: J. Teppey).

POLDRUGI MILIJON

Odkup mleka v krški občini hitro narašča. Do konca leta bo verjetno presegel poldrugi milijon litrov. Poleti je bilo precej težav s higieno, pa tudi sicer so imeli odkupovalci nevšečnosti, saj niti ena zbiralnica v občini nima hladilnice. Po nastopu hladnega vremena je spet manj skrbi.

REJENCI V DOBRIH ROKAH

Po podatkih socialnega varstva oddajajo starši sami v rejo okoli 40 do 50 otrok. Med njimi so otroci zaposlenih v tujini in pa otroci iz družin s številnimi člani. Za otroke v redu skrbijo rejniki in starši in zadnje čase skrbstveni organi v krški občini niso zabeležili nobenega primera zanemarjanja roditeljske dolžnosti.

ZAVRNITEV POMOČI

Lani so v krški občini zavrnili 93 prošenj za stalno socialno podporo in za druge oblike pomoči. Upravičili so 242 prosilcem. Rednih socialnih pomoči so podeljevali 27, začasne 4, enkratnih 14, splošnih študijskih 11, bolniške stroške pa so plačali za 106 prosilcev. Oskrbo v domovih so krili za 10 občanov in plačevali so dem rejnin za odrasle. Socialno pomoč so zvečali 26 uživalcem.

DVA ORJAKA SO PRODALI V BEOGRAD

Pred dnevi so iz tovarne gradbenih žerjavov na Senovem odpeljali dva velika žerjava. Zanju so potrebovali deset priklopnih avtomobilov vlačilcev. Odpeljali so ju v Beograd. Obrat Metalne ima dovolj naročil in se je že izkopal iz začetnih težav.

V POSEBNI ŠOLI VEČINA VOZAČEV

Krško posebno šolo obiskuje letos 80 učencev. Po kategorizaciji bi moralo vanjo še 35 učencev prvega, drugega in tretjega razreda. Iz Krškega so od 80 otrok samo trije, vsi drugi se k pouku vozijo. Prostori so urejeni, da lahko pouk nemoteno poteka.

KISLO GROZDJE – KISLO VINO

V viniških goricah že nekaj dni nazaj odmeva pesem beračev. Ljudje so začeli trgati, čeravno je grozdje še kislo. Počakali bi še kak teden, ko bi sijalo sonce, tako pa se ne dejajo nič dobrega, saj grozdje v takem vremenu samo gnije. Pridelek je torej kisel, ponekod pa še tega ni in za točo nimajo kaj obirati.

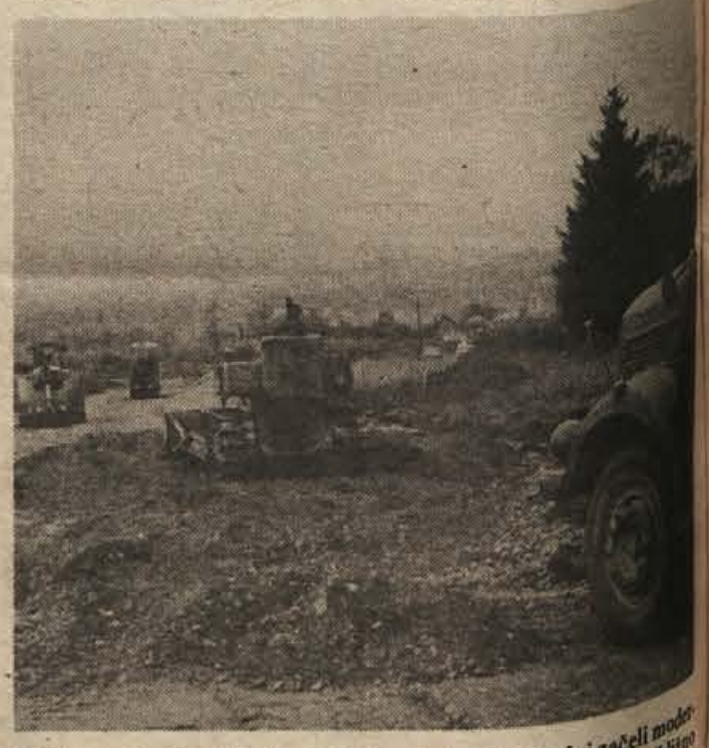

Obljubam sledijo dejanja. Na štajerski strani so te dni začeli modernizirati cesto Krško–Brežice. To jesen bodo dokončali približno 2.800 metrov dolg odsek. Izravnali bodo tudi nekaj nevarnih ovinkov in šele potem bo prišel na vrsto asfalt. Preostali del ceste do Pohance bodo asfaltirali in razširili spomladi. (Foto: J. Teppey)

KRŠKE NOVICE

JUTRI BO V KRŠKEM MEDREPUBLIŠKI posvet o organizaciji in udeležbi na pionirskem pohodu „Po poteh hrvaško-slovenskega kmečkega upora". Doslej so sodelovanje v tem pomembni akciji prijavili številni posavski pionirski odredi, vanjo pa naj bi se vključili tudi pionirji iz sosednjih hrvaških predelov.

PRI TEMELJNI IZOBRAŽEVALNI SKUPNOSTI so ustanovili komisijo za kadrovska vprašanja. Njena osnovna naloga bo pravočasno usmerjanje mladih v pedagoški poklic. V sodelovanju z zavodom za zaposlovanje bo komisija spremljala že uspehe otrok v osnovni šoli in tistim, ki se bodo odločili za prosvetnega delavca, tudi materialno pomagala.

V ZALOŽBI KOSTANJEVIŠKEGA „Dolenjskega kulturnega festivala" je izšlo delo Jožeta Mlinariča „Topografija posesti Kostanjeviške opatije". To je že drugo delo, s katerim isti avtor raziskuje zgodovino našega najmanjšega mesta in njegove okolice. Izdajo pomembne publikacije so z denarjem podprle nekatere delovne organizacije in ustanove, med njimi tudi temeljni kulturni skupnosti iz Krškega in Brežic.

AKADEMSKI KIPAR TONE KRALJ je te dni poustvaril na vrtu kostanjeviškega cisterciantskega samostana v lesu kip vodja hrvaško-slovenskega kmečkega upora, Matije Gubca. S to umetnino se je krška občina poklonila spominu na pomembno osebnost naše narodne zgodovine.

PO PRVEM DELU OBČINSKIH DELAVSKIH športnih iger vodi pri moških v skupni razvrstitvi krška Kovinarska, pred SOP in semiško Metalno. Med ženskami ekipa Lisca premočnem vodstvu senovška Lisca, pred krškim Labodom in Agrokombinatom. Delavske športne igre bodo zaključili v začetku novembra.

KOMISIJE KRŠKEGA SMUČARSKEGA KLUBA, ki so za ustanovili pred dvema mesecema, so zelo delovne. Komisija za gradnjo športnih objektov je doslej že pregledala terene, kjer naj bi se letos postavili dve ali tri prenosne smučarske vlečnice. Najdaljše smučišče bo na Gorjancih, člani kluba pa so ga že pričeli urejati s prostovoljnim delom.

KRŠKI TEDNIK

ZA BOLJŠO VZGOJO OTROK:

Še mesec do odločilnega »za«

Kaj menijo o razpisu referenduma občani? »Raznih težav v krajevnih skupnostih ne manjka, vendar s sodobnejšo šolsko mrežo in urejenimi šolami ne kaže odlašati. Če zaostaneš pri znanju, zaostaneš v življenju!« Na to bo treba misliti 19. novembra

IVAN NAGODE, POSLOVODJA IN ODBORNIK, ŠMARJE

„Zadnji čas! Škoda, da nismo s plačevanjem samoprispevka nadaljevali kar po izteku samoprispevka za zdravstveni dom! Ravno navadili smo se na tisto 1,5 odstotka. Sedaj smo se zopet navadili kritizirati. Kakršnekoli so pač pomanjkljivosti v zdravstveni službi, neprimerno boljše je le! Vsaj lahko udobneje čakaš. Kot ni zdravstveni dom le za zdravstvene delavce, sodobnejše šole ne bodo le za učitelje, temveč poleg vsakega učitelja vsaj še za 30 otrok!"

ERIKA FLAJS, USLUŽBENKA, SEVNICA

„Našel se bo kdo, ki bo rekel: kaj mi bodo šole, saj nimam otrok! Trenutno je biti solidaren. To je vprašanje humanosti. V tednu otroka prodajam poleg železniških vozovnic tudi tombolske karte za teden otroka. Mnogo revež je še ni zavrnil. Godrnjal pa je že marsikateri, ki ne stoji nič proti. Zame je posebno pereče podaljšano varstvo za višje skupine učencev, saj v šoli čas koristno porabijo, medtem ko smo starši na delu."

KRISTIJAN JANC, KMET, STUDENEC

„Naša šola je predvidena za obnovo. Na dosti sestankih je že bil govor, da taka, kot je, ne ustreza več. Če bo le predvideni znesek za obnovo zadostoval! Razen same šole je mnogo vprašanje tudi stanovanje za učitelje."

IGOR MALUS, GOSTILNIČAR, TRŽIŠČE

„Po novem se je naš šolski okoliš povečal za Primož. Kraj potrebuje novo šolo. Seveda se ljudje izseljujejo, če ni napredka. Naj jih vsaj šola spominja na domači kraj. Da le ne bi zmanjkalo denarja do pričetka 2. faze izgradnje šole!"

FRANČ DOBOVŠEK, UPOKOJENEC, BOŠTANJ

„Dasi nimam več šoloobveznih otrok in se tudi vnuki šolajo izven občine, sem prepričan, da je akcija za popravila in gradnjo šolskih poslopij v občini pravilna in potrebna. V Boštanju se je že pred 40 leti pripravljala gradnja nove šole. Težka gospodarska kriza in zatem še vojna sta onemogočili ta prizadevanja. Razmah kraja in okolice pa je danes nekaj povsem drugega kot pred vojno, imamo pa še vedno 100 let staro šolo. Zato te prilike ne bi smeli zamuditi.

JANKO REBERNIK, DIREKTOR KOPITARNE

„Na samoprispevek gledam kot ekonomsko nujo, ne kot prosjačenje. Če bo otrokom bolje, pri čemer lahko največ stori šola, bo nekoč tudi nam bolje! V programu za samoprispevek je otroško varstvo manj poudarjeno. Menim, da je tako, ker so pač potrebe za šolstvo tolikšne. Zanimive so zahteve po šolah v krajih, kjer ni posebne nuje, je pa to vseeno dokaz globokega prepričanja med ljudmi, da je pač šola kulturno in družbeno središče kraja. Tega jim ni šteti v zlo."

ALOJZ FLAJS, KMET, ŠENTJANŽ

„Uspeh akcije je v mnogočem odvisen od pravilnega pojasnjevanja ljudem. Lani je naš kraj z asfaltom in drugimi stvarmi ogromno pridobil, zato ne bi smeli biti sebični. Česar nismo dokončali lani, je krajevna skupnost nadaljevala letos, celo do pokopališča smo potegnili asfalt in vodo. O uspehu ne dvomim."

MILAN LEVSTEK, METALNA, KRMELJ

„Sodeloval sem v tehnični komisiji, ki si je po Sloveniji ogledovala obnovljene ali nove šolske stavbe, primerne za naše razmere. Videl sem primer Vuzenice in Mute. Prva ostaja staro naselje, druga se razvija v industrijski center. Kako podobne razmere našemu Tržišču in Krmelju! Vuzenica in Muta sta si še bliže, razlike je le kilometer, pa ima vsaka svojo šolo. Tržišče ima že tradicionalno veliko zaledje učencev, Krmelj pa iz dneva v dan raste. Sprejeti načrti omogočajo etapno gradnjo, treba bi bilo le v vseh krajih začeti graditi obenem. Ob tem samoprispevku so še večje možnosti za uspeh kot pri samoprispevku za zdravstveni dom, saj gre za kraj!"

LENART KLENOVŠEK, KMET, MRZLA PLANINA

„Treba je kmetom pojasniti. V naših kozjanskih hribih jih je malo, ki imajo toliko katastrskega dohodka, da bodo tudi kaj plačevali. Sicer pa plača kmet za samoprispevek le enkrat na leto. Šola v Zabukovju je prostorsko izredno slabo izkoriščena. Ima mnogo lukenj, ne razredov. Na zborih volivcev in občanov se nimamo kje sestajati, ker je vse premajhno. Če že prihaja po dolini lepša cesta, prispevajmo tudi nekaj za bolj urejeno šolo!"

NIKO MARN, ODBORNIK, BLANCA

„Naša šola je tako slaba, da ljudje, če nova gradnja ne bi prišla na prvo mesto, kot je, ne bi glasovali. Treba bi bilo že enkrat ugoditi kmetovalcem Pokleka in sorodnih naselij in jim omogočiti osemenjevanje krav, kot to določa sprejeti občinski odlok. Čeprav to s šolstvom nima zveze, pa je to vprašanje že tako pereče, da lahko odtegne glasove, kar bi bilo škoda. Blanca ima edinstveno možnost."

SEVNIŠKI PABERKI

SEMINAR ZA MLADE DRUŽBENE DELAVCE – V petek se bo začel tridnevni seminar za vodje šolskih aktivov, mlade komunistov in nekatere člane samoupravnih organov. Obravnavali bodo več tem: sodobno vlogo ZK, religijo in ateizem, nekatera vprašanja delovne zakonodaje, mednarodne odnose ter nekatera praktična napotila za delo s skupinami. Govorili bodo tudi o nalogah zveze mladine v samoupravljanju. Razgovore o posameznih temah bodo vodili nekateri strokovnjaki in znani družbeni delavci iz Ljubljane.

NENAVADNO LETO – V sredo, 11. oktobra, je bil v dopoldanskem času pravi snežni metež v okolici Kozjanske planine in Lisce. Se morda to že napoveduje? Na Mrzli planini so spominjajo takega ranega snega 15. oktobra 1941, ko je bilo celo obležal. Vremenu in letnemu časom navkljub pa se je bujno obrela krošnja jablane Jožeta Kovačika pod Okičem nad Boštanjem. Cvetoča oddolžitev za slabo letnino!

OBČINSKE MEJE – Pred kratkim je cestna služba krške občine orala cesto Brestanica–Blanca, stroj pa so seveda obrnili pri svetinjskem mostu pod Kladjem, kjer je meja med občinama. Preostali del ceste (okrog 2,5 km) je v izredno slabem stanju. Se ne bi dogovorili za sodelovanje in zorali vse, kar je treba?

LOKA–RAČICA: ZBIRAJO PRISPEVKE – Celjsko cestno podjetje ob pomoči občanov opravilo že dosti zemeljskih del pri modernizaciji ceste skozi oba kraja. Od 130 gospodinjstev nameravajo zbrati še okrog 23 starih milijonov dinarjev za ureditev kanalizacije ob cesti in asfaltiranje.

POROKE: V soboto so na sevniškem matičnem uradu poročili 3 pare: Pavla Jerasa iz Arta in Cecilijo Štojs iz Gornjih Orel, Ivana Perca iz Pečja in Terezijo Omerzel iz Gornjega Brezovega ter Jožeta Pirca iz Zgornjih Mladetič in Karlino Stušek iz Vrhka.

SEVNIŠKI VESTNIK

STORITVENA OBRT:

»Komaj stakneš konce vsakdana!«

V seznamu 47 najbolj znanih obrti jih v trebanjski občini manjka 23! Zadnji čas je prišlo nekaj mlajših mojstrov. Bodo ostali? Naš obisk: kaj tare nekatere mojstre?

Odborniki trebanjske občinske skupščine so imeli na zadnji seji pred seboj zajetno gradivo o položaju obrti v občini. Dosti obrtnih delavnic je bilo prednik večine trebanjskih tovarn. Tiste, ki še imajo obrtni značaj (Treles, Krojaško podjetje), poslujejo v glavnem zunaj občine. Kaj pa storitve občanom? Vse več je sicer popoldanskih obrtnikov, ki skušajo ustreči strankam po delavniku v tovarnah.

Na splošno manjka 269 ljudi, ki bi bili vešči svojega poklica. Kar je še neugodnejše: večina obrtnikov je že v letih. Bo nekaj mlajših, ki so prišli, ostalo? Zanimivo je, da je ukrep o obveznem pokojninskem zavarovanju, ki naj bi pomenil zametke socialne varnosti ostarelih obrtnikov, v dosti primerih dvorezen meč: marsikateri starejši obrtnik ni zmogel doplačila visoke razlike na račun tega zavarovanja. Le-ti ne bi niti izpolnili pogojev za pokojnine. Takih je največ med tistimi, ki niso sodelovali niti v skladih za vzajemno pomoč obrtnikov. To je prizadelo zlasti dosti potočnih mlinarjev; kar 11 jih je zaradi tega odjavilo obrt.

Manjka podkovnih kovačev in delavcev za podobne usluge, čevljarjev, krojačev itd. Zato smo obiskali nekaj mojstrov in jim zastavili naslednja vprašanja: 1. Katere težave jih najbolj ovirajo pri delu? 2. Kakšne so dajatve? in 3. Kako je z vajenci?

Filip Šilc: „Do strojev sem prišel v tujini."

FILIP ŠILC, ČEVLJAR, TREBNJE

1.

„Deset let sem delal v novomeški industriji obutve, 10 let kot zdomec v Nemčiji, sicer ne bi imel strojev. Kako je v tem poklicu, najzgovorneje kaže dejstvo, da je večina mojih vrstnikov presedlala v druge poklice. Delavnico sem odprl šele aprila letos. Čeprav sva v mestu le dva čevljarja, nimam dela. Delavnica se šele uveljavlja. Ob začetku šolskega leta je bilo mnogo dela s krpanjem šolskih torbic, torej le drobno delo. Ne vem, kako dolgo bom zdržal tako."

2.

„Že prvi mesec, ko sem komaj pričel z delom, sem prejel poziv za plačilo davka. Davek je treba plačati, če je delo, ali če ga ni. Tudi za obrtnike bi morala veljati zagonska doba, toliko, da se uveljavi."

3.

„Vajenci? Teh enostavno ni!"

Matija Vidmar: „Vmes popazim tudi na vnučke!"

MATIJA VIDMAR, KROJAČ, ROŽNI VRH

1.

„Po 45 letih dela sem sicer upokojenec, vendar s to pokojnino z ženo ne moreva živeti. Zato sem prijavil popoldansko obrt. Krojaške storitve so še vedno iskane. Kljub razvoju še nismo tako premožni, da bi obleko, če se je na hlačah izrabil trak ali na krilu pokvarila zadrga, zavrgli. Pri novih delih ni mogoče shajati z načinom dela izpred pol stoletja, dela kosa za kosom. Manjših del ne prevzema niti krojaško podjetje niti Tip-top. V vsem Trebnjem pa sta menda le dva zasebna krojača, poklicne šivilje sploh ni."

2.

„Davčna politika je bila predolgo preveč toga. Zato nas je razvoj povozil. Popoldanska obrt je izhod v sili."

3.

„Ko sem imel redno obrt, sem imel vedno od 3 do 4 vajence in po 2 pomočnika. Če gre posel, je tudi podmladek!"

Srečko Stricelj: „Težave z nadomestnimi deli."

SREČKO ŠTRICEL, RADIOMEHANIK, TREBNJE

„Največja težava je zame nabava materiala. Večina ga prihaja le iz uvoza in je zato zelo drag. Samo za nabavo materiala porabim več kot 50 odst. časa. Tega ne morem obračunati, saj sicer sploh ne bi mogel delati. Sestavni deli za tranzistorje in celo likalnike so tako dragi, da se popravljanje le redkokdaj splača. Niški zavodi RR že dolgo ne izdajajo več nobenih sestavnih delov, stranke tega ne morejo razumeti. Treba se je tudi stalno usposabljati, vendar je dobre domače literature izredno malo. Hotel sem že oditi v Nemčijo; tam bi se lahko usposobil tudi za popravilo barvnih televizorjev."

2.

„Glede davka se je dalo kolikor toliko pogovoriti. Želel bi, da bi razumeli moje težave."

3.

„Vajence bi lahko sprejel šele čez čas. Prvi pogoj je večji lokal in seveda uspešnejši razvoj obrti!"

NAMESTO KOMENTARJA

Morda so 3 primeri res premalo za posploševanje. V naši družbi je prevladalo prepričanje, da je obrt dopolnilo družbenim dejavnostim. Še več drobnih strojev in naprav v gospodinjstvih ter druge usluge terjajo več obrtnikov. Po stališčih Socialistične zveze delovnega ljudstva o delu zasebnikov z zasebnimi delovnimi sredstvi prinašajo tudi k tem vprašanjem še več jasnosti nova ustavna dopolnila. Še nadrobnejši bo novi zakon o obrti. Nekaj bi pomenilo tudi določilo, po katerem bi se mladi lahko učili nekaterih obrti, čeprav ne bi imeli vseh 8 razredov šole. Trebanjska občine se bo v okviru slovenske skupnosti zavzemala za tako rešitev. Zaenkrat se tudi še niso odločili glede popoldanske obrti, čeprav je dolenjska obrtna zbornica proti njej.

A. ŽELEZNIK

AVTOBUS OBRENOVČANOV

2. oktobra je obiskalo trebanjsko občino za en avtobus Obrenovčanov, ki prijateljsko sodelujejo z občino. Razdelili so se v skupine: gospodarstveniki so bili gostje v Trimu, Dani in Trelesu, predsednik občine Obrenovac, odborniki in drugi člani uprave so se srečali s predstavniki domače občine, šolniki pa so s predstavniki temeljne izobraževalne skupnosti obiskali nekatere šole v občini. Med pomembnejše razgovore velja omeniti razpravo o možnostih za letovanje otrok iz ene občine v drugi, kar bi nedvomno obogatilo poznavanje obeh narodov.

USTANOVLJEN JE SOLIDARNOSTNI SKLAD ZA STANOVANJSKO GOSPODARSTVO

Občinska skupščina je sprejela odlok o ustanovitvi sklada za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu. Gre, skratka, za pomoč revnejšim, ki ob prehodu na bolj ekonomske cene stanarin le-teh ne bi zmogli, takšne cene pa so nujne, če hočejo stanovanjska podjetja s stanovanji res gospodariti kot dober gospodar. Z ustanovitvijo sklada naj bi prišli do denarja za prodajo stanovanj za te ljudi kot tudi za delavce družbenih služb, teh stanovanjskih težav pa doslej niso mogli uspešneje reševati. S temi zahtevnimi vprašanji se bo ukvarjala 15-članska komisija, sestavljena iz predstavnikov delovnih organizacij in ustanov. Komisija bo morala tvorno sodelovati pri izdelavi odlokov, ki jih bo morala občinska skupščina še sprejeti.

Trebanjske znamenitosti

To se menda lahko pripeti samo v Trebnjem. Že od 15. septembra ima kraj novo avtobusno postajališče med staro osnovno šolo in stavbo kmetijske zadruge, vozni red avtobusov pa je v ponedeljek še vedno visel na starem mestu, na Špringerjevi hiši sredi Trebnjega. Sicer pa to ni edina zanimivost nedograjenega postajališča. Njegovi skriti, senčnati koti koristno služijo še enemu namenu: javnemu stranišču. Zadnjič smo imeli posebno „gala predstavo" omogočila nam jo je ugledna trebanjska dama v belih hlačah, se muzajo zaposleni v Krojaškem podjetju, ki delajo v stari osnovni šoli ob postaji.

VELIKA LOKA: AKCIJA ZA ASFALT

Občani Velike Loke že vrsto let želijo, da bi modernizirali okrog 800 metrov ceste skozi kraj. Okrog polovico te razdalje predstavlja regionalna cesta Trebnje–Čatež, preostalo pa je občinska cesta. Žal republiški cestni sklad ni uvrstil niti v popravljeni 5-letni načrt obnove cest tega dela regionalne ceste. Krajevni dejavniki bodo v kratkem pričeli med občani akcijo za zbiranje prispevkov, da bi zadevo le premaknili.

DROBNE Z MIRNE

„DANA" ODPIRA VRATA – Tovarna rastlinskih specialitet in destilacija na Mirni priredi v soboto od 10. do 12. ure prost ogled proizvodnih prostorov za občane iz krajevnih skupnosti Mirna in Šentrupert. Priložnosti ne kaže zamuditi!

SLAB POGLED – Lovska družina Mirna je pretekli teden gostila italijanske lovce. Lovili so pernato divjad, vendar z ulovom niso bili preveč zadovoljni, saj so računali na večji uplen. Bo pač drugič bolje.

„PADALCI" V OBE SMERI – Kmetijska zadruga Trebnje negoduje zaradi „padalcev" – odkupovalcev krompirja, ki mešajo štrene pri odkupu gomoljev za mirensko tovarno. Po drugi strani pa so bila mirenska podjetja in ustanove prisiljene, da tudi same iščejo sadje za ozimnico po drugih krajih, ker je pač slaba tudi sadna letina, trgovina pa s tem ni založena. Večina jih je nabavljala sadje v Leskovcu pri Krškem, nekateri pa so hodili celo na Hrvaško, do Vinkovcev. Zlobneži pravijo, da bi se morali „padalci" združiti ali vsaj povezati, saj je škoda, če vozijo v eno smer prazni!

ANONIMNA MESNICA – Kmetijska zadruga Trebnje ima na Mirni prodajalno mesa v hiši št. 93. Pri obnavljanju fasade so obnovili le tri strani hiše. To pa še ni vse, dobro vidno hišno številko so pozabili nabiti nazaj, namestili pa so staro poslovno tablo, ki je v takem stanju, da se z nje ne da več razbrati, kaj na njej piše.

ZA ZAČETEK HARMONIKARJI – V ponedeljek je pričelo pouk okrog 15 mladih harmonikarjev v okviru oddelka glasbenega izobraževanja na mirenski šoli. Mesečna šolnina znaša le 60 dinarjev. Morda jim bo sčasoma uspelo ustanoviti oddelke za še druga glasbila, saj je dosti zanimanja.

TREBANJSKE NOVICE

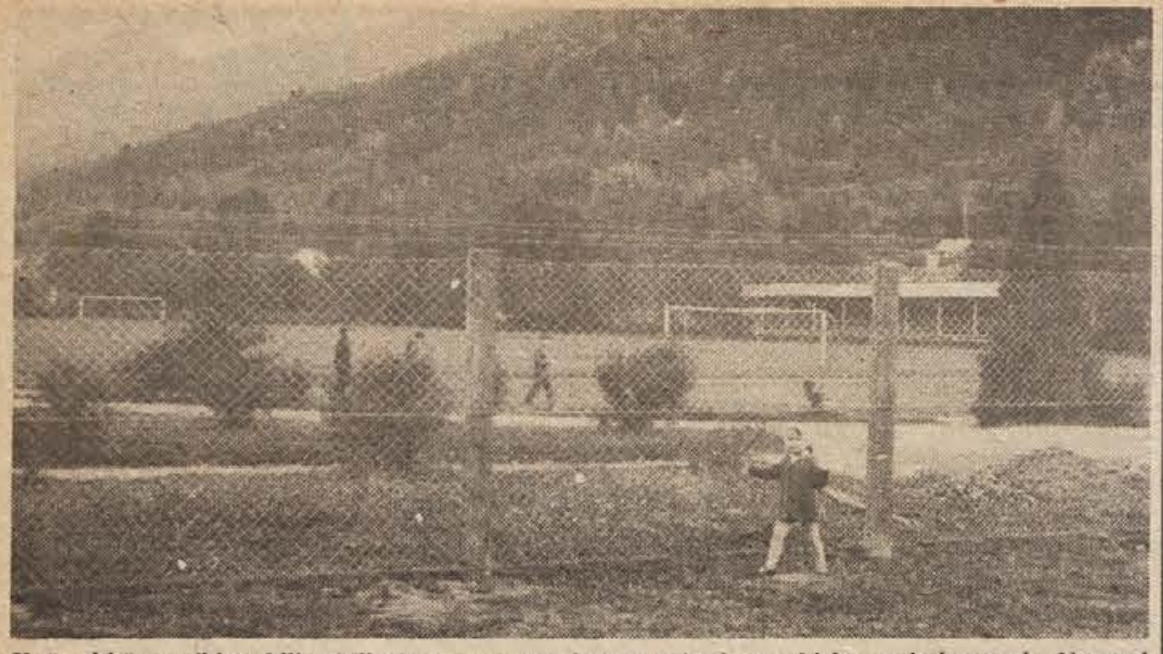

Kočevski športniki so bili prisiljeni zavarovati svoje igrišče in druge objekte z visoko ograjo. Neznani nočni obiskovalci so namreč napravili na igriščih precej škode. (Foto: J. Primc)

Mladi zahtevajo besedo pri športu

Kočevje potrebuje še dve telovadnici in plavalni bazen, podeželje pa igrišča – Mlade v vodstvene organe športnih organizacij – Delovni kolektivi ne smejo zanemarjati redne rekreacijske dejavnosti

O telesni kulturi je kočevska mladina zelo kritično spregovorila na nedavni problemski konferenci. Predvsem so povedali svoje mnenje o športnih kadrih, objektih, uspehih, o financiranju športa in ustanavljanju temeljne telesnokulturne skupnosti (TTKS).

Mladinci so opozorili, da je v vodstvenih organih občinske zveze za telesno kulturo (ObZTK) premalo mladih. Podobno je tudi v odborih, ki vodijo posamezne športne panoge. Dogovorili so se, da bodo skupaj z ObZTK poizkušali dobiti mlade, ki bodo pripravljeni delati v teh odborih in drugod. Poudarili so, da bi to morala biti predvsem mladina iz delovnih organizacij.

Naslednja ugotovitev je bila, da mladi kočevski športniki (pionirji, mladinci) dosegajo lepe uspehe, dokler obiskujejo kočevske šole. Kasneje, kot člani, so za kočevski šport izgubljeni, ker gredo v šole drugam, se izselijo, tekmujejo za klube, ki jim nudijo boljše pogoje, ali pa se zaposle doma in prenehajo vaditi. Prav zaradi vsega tega je potrebno, da je v vodstvenih organih telesnovzgojnih organizacij več mladih in da je to mladina iz delovnih organizacij.

Splošna ugotovitev je bila, da je v občini premalo športnih objektov, kar zavira športno delo. Osnovna šola Kočevje in gimnazija bi morali imeti svoji telovadnici. Gradnjo telovadnic je treba predvideti v srednjeročnem programu razvoja občine. Sedanji dom telesne kulture bi torej uporabljali le za izvenšolsko telesno vzgojo šolarjev, za telovadbo delavske mladine in odraslih. Opozorili so, da na podeželju ni dovolj rokometnih in drugih igrišč. V mestu je potreben še plavalni bazen (ki ga bo seveda lahko uporabljala tudi mladina s podeželja), saj mnogo mladine in odraslih še ne zna plavati. Pri internatu in šolah je treba že z urbanističnim načrtom predvideti prostor za športna igrišča.

Za financiranje telesne vzgoje je treba v delovnih organizacijah ustanoviti sklade za telesno kulturo in rekreacijo članov kolektiva. Iz teh skladov bi financiral vsak kolektiv najprej rekreacijo oziroma telesno vzgojo svojih članov, nato šele šport izven svoje delovne organizacije, prav nazadnje pa morda (če bo denar ostajal) še vrhunski šport.

Sindikalne organizacije ne bi smele organizirati le enkrat na leto sindikalnih športnih iger, ampak med letom še vadbo in rekreacijo. Sportna tekmovanja enkrat na leto brez poprejšnje stalne vadbe – namreč lahko slabo vplivajo na zdravje tekmovalcev.

Ko bo začel pritekati denar na podlagi predpisov TTKS, ga je treba pametno uporabiti. Mladi menijo, da ga je treba najprej nameniti za usposabljanje vodnikov. Ne strinjajo se, da bi denar porabili za gradnjo športnih objektov. Denar za to je treba zagotoviti iz drugih virov, kot so prispevki ali združevanje sredstev delovnih organizacij, samoprispevki občanov, razni proračuni itd.

Mladinci so ob zaključku opozorili, da mora iniciativni odbor za ustanovitev TTKS čimprej pripraviti vse potrebno, da bo TTKS lahko zaživela takoj z novim letom. Takrat se bo namreč začel stekati za TTKS tudi denar po novih predpisih. V organe TTKS pa je treba po mnenju mladine vključiti čimveč mladih.

J. PRIMC

V glavni disciplini letošnjega „Teka Kočevskega zbora" je zmagala ekipa kovinarske šole iz Kočevja. Sekretar občinske konference SZDL Nace Karničnik podarja predstavniku zmagovalne ekipe pokal v trajno last. Tek je bil 2. oktobra. (Foto: J. Primc)

DROBNE IZ KOČEVJA

PODRAŽITEV komunalnih storitev bo izdatno vplivala na najemnine, kar bo prizadelo posebno ustanove in zavode, katerih objekti so namenjeni vzgoji otrok. Pri domu za telesno kulturo se bo razlika za uporabo vode (po vodomeru) zvišala za nad 80 din in še za 20 din kanalščina. Občutno bo dražji še odvoz smeti. Kaj pomeni to za dom, je jasno. Samo tri telovadnice merijo 860 kvadratnih metrov, za kar bo treba odšteti na mesec 154 din. Kje so sedaj še garderobe, pisarne, knjižnica itd? Že samo navedene podražitve bodo bremenile dom vsak mesec z nad 254 din. Mogoče so predvidene kakšne olajšave?

VRTNIH VESELIC letos verjetno ne bo več. Bilo jih je veliko. Plakati so vabili na obisk teh prireditev „s pestrim programom", od katerega pa se je vedno obnesla vsaj zadnja točka: „Za jedačo in pijačo preskrbljeno."

VLOŽKOV za čevlje ni v Kočevju v nobeni trgovini. V mestu imamo kar več obutvenih poslovalnic velikih tovarn. Običajni odgovor je pri vseh enak: „Naši vložkov ne delajo." Verjetno je pri tem premalo zaslužka v tovarni in v trgovini.

NERED – Parkiranje avtomobilov je v Kočevju iz dneva v dan slabše. Za občinski praznik so bili avtomobili razmetani po vsem mestu. Bili so celo kar v okrasnem grmičju parka. Na tak praznik bi moralo biti več reda že zaradi tujih gostov. Težko je ob takih dnevih tudi, ker eni praznujejo, drugi pa delajo in se vse pomeša, da ni ne praznik ne delovni dan.

– In kaj ste naredili s tistim računovodjem, ki je bil kaznovan zaradi finančnih zadev?

– Postavili smo ga za direktorja.

Prazna zakladnica

Sindikati so razen z drugim ta mesec dodatno obremenjeni z nabavo ozimnice za člane svojih kolektivov. S tem imajo veliko dela, potovanj in težav.

Kako se časi spreminjajo! Valvasor je v svoji knjigi „Vojvodina Kranjska" napisal za Kočevje, ko je govoril o živalstvu v gozdu in vodah ter o poljedelstvu, še naslednje: „Skratka: karkoli se morejo usta zaželeti in zahtevati od rastoče narave, vse je položila v ta tla kakor v zakladnico in vse daje darežljivo v roko."

Toda usta si marsikaj zaželijo, a je vse treba pripeljati z avtomobili kilometre daleč, ker je domača „zakladnica" usahnila in ima zelo malo na razpolago, da bi dajala darežljivo v roko. Izjema so le žulji na rokah starčkov, ki so še ostali na kmetijah. Res se časi spreminjajo!

A. A.

REKLI SO:

DANA JERŠE, ravnateljica osnovne šole Kočevje: Ni res, da otroci v stari šoli zmrzujejo, ker ni drv, v novi pa, ker popravljamo centralno kurjavo. Drva za staro šolo so prišla in že kurimo.

FRANC VOLF, ravnatelj osnovne šole Fara, občinski odbornik itd.: Če že Farani zaradi slabe ceste ne moremo na kulturne prireditve v Kočevje, zahtevamo, da pride kultura k nam. Naša krajevna skupnost predlaga, naj bi za začetek odprli v Fari razstavo del domačega akademskega kiparja Staneta Jarma.

ANITA PALČIČ (žena slikarja Klavdija Palčiča): Ne razumem, zakaj se Slovenci v Sloveniji tako ponižno obnašate do tujcev. Ko sem napravila pred kratkim v Ljubljani prometni prekršek, me je miličnik takoj nagovoril v italijanščini, čeprav bi zaradi oznake na avtu „TS" najprej lahko poizkusil v slovenščini, saj je na Tržaškem zelo veliko Slovencev.

KOČEVSKE NOVICE

Obetajo hiter napredek podjetja

Obrat SITOPLET-BITERM za proizvodnjo termičnih naprav naj bi že prihodnje leto dobil novo, 2400 kvadratnih metrov veliko dvorano

Otvoritev obrata SITOPLET-BITERM na Ugarju pri Ribnici je le ena izmed postaj na poti k hitrejšemu razvoju tega podjetja, je poudaril na svečani otvoritvi 2. oktobra Tone Čuk, predstavnik poslovnega združenja TEHNOIMPEX Ljubljana, ki je eden izmed ustanoviteljev tega podjetja.

Hitrejši napredek obrata na Ugarju, kjer sestavljajo štedilnike Kuepersbusch, in podjetja je odvisen predvsem od prizadevanj članov kolektiva za napredek in od dobrih odnosov v kolektivu, je dejal Tone Čuk in nato orisal še predvideni razvoj obrata in podjetja.

Štedilnike Kuepersbusch naj bi postopoma sestavljali iz čim manj uvoženih delov. Že prihodnje leto bo predvidoma 55 do 60 odstotkov teh delov narejenih v Jugoslaviji.

Znotraj podjetja SITOPLET-BITERM se bosta predvidoma oblikovali dve temeljni organizaciji združenega dela. V obratu na Ugarju bodo proizvajali termične naprave za gretje zraka in vode, v obratu SITOPLET, se pravi v bivši opekarni, pa bodo proizvajali predvsem žične in plastične izdelke.

Prihodnjo pomlad bodo na Ugarju začeli graditi 2400 kvadratnih metrov veliko proizvodno dvorano. Elemente zanjo že vozijo v Ribnico. Dograjena bo predvidoma prihodnji jesen, v njej pa bo delalo okoli 3[illegible] ljudi.

Podjetje SITOPLET-BITERM [illegible] torej hitro napredovalo. Računa[illegible] da bo njegov celotni letni dohod[illegible] znašal po dograditvi nove dvora[illegible] okoli 40 do 45 milijonov din[illegible] dohodek pa okoli 15 milijonov. [illegible] bo lep prispevek podjetja k napr[illegible] ku gospodarstva v občini in obč[illegible] Ribnica nasploh.

Ob zaključku je Tone Čuk [illegible] novno poudaril, da bo vse te [illegible] večje uspehe mogoče doseči, če [illegible] kolektiv prevevala želja za napr[illegible] kom in če bo složen in prizadev[illegible]

J. PR[illegible]

Na otvoritvi novega obrata SITOPLET-BITERM na Ugarju je članom kolektiva in gostom spregov[illegible] tudi predsednik občinske skupščine Bogo Abrahamsberg. (Foto: J. Primc)

Manjka družbenih stanovanj

Kdor ima več dohodkov, naj dobi manj posojila – Počasi do TOZD – Delegata Rus in Mihelič

Občinska volilna konferenca ribniških sindikatov, ki je bila 3. oktobra v Ribnici, je imela delovni značaj. Izčrpno poročilo o delu in nalogah sindikatov predsednika občinskega sindikalnega sveta Franceta Zajca in kasnejša razprava sta dokazala, da imajo sindikati vse pomembnejšo vlogo na vseh področjih udejstvovanja.

Na konferenci so posvetili veliko pozornost ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela (TOZD). Ker pri tem doslej niso bili doseženi vidnejši rezultati, so sklenili, da bodo sindikati organizirali akcijo za seznanjanje delavcev o nujnosti ustanavljanja TOZD. Razpravljali so tudi o izpopolnjevanju samoupravljanja.

Sindikati predlagajo, naj se v prihodnjem letu uvede krajevni samoprispevek za gradnjo otroških varstvenih ustanov v industrijskih krajih občine. Največja potreba po taki ustanovi je v Ribnici. Spričo vedno večjega števila zaposlenih žena se poraja vprašanje, kje naj bodo otroci, ko so matere na delu.

Perečе je tudi pomanjkanje stanovanj za prosvetne delavce. Zavzeli so se za družbeno gradnjo stanovanj. Podjetja sedaj financirajo predvsem zasebno gradnjo stanovanj svojih delavcev. Tako primanjkuje iz leta v leto več družbenih stanovanj. Predlagano je bilo tudi, da naj bi v bodoče delali razliko pri dodeljevanju stanovanjskih posojil delavcem: tisti z nizkimi osebnimi dohodki naj bi dobili več, oni z višjimi prejemki pa manj posojila.

Zavzeli so se tudi za načrtnejše izobraževanje delavcev, tako za šolsko kot strokovno in družbeno-politično.

Na konferenci so izvolili za delegata za 8. kongres slovenskih sindikatov Ludvika Rusa, delavca v INLESU, in inženirja Andreja Miheliča iz KZ Ribnica. Na konferenci so predlagali, naj izvolijo ponovno na vodilne položaje v RS ZSS dosedanje vodilne ljudi, predsednik pa naj bi bil še naprej Tone Kropušek.

– r

V torek seja skupščine

Za torek, 17. oktobra, je sklicana seja občinske skupščine Ribnica. Na dnevnem redu bo poročilo o gospodarjenju v prvem polletju, poročilo komisije za družbeni nadzor, poročilo KOMUNALE, volitve in imenovanja, podražitev komunalnih uslug in več drugih zadev.

INLES: ČETRTINA VEČ

V INLESU, industriji stavbnega pohištva v Ribnici, so v prvem polletju dobro gospodarili. Proizvodnja je v primerjavi z istim obdobjem lani večja za 17 odstotkov, celotni dohodek pa celo za 29 odstotkov in je znašal 104,147.000 din.

Poprečna zaposlenost se je povečala za 7 odstotkov, produktivnost pa za več kot 16 odstotkov. Poprečni osebni dohodek na zaposlenega znaša za celotno podjetje 1.605 din.

INLES je največje podjetje v občini. Nad tretjina vseh zaposlenih v občini dela v tem podjetju. Če k temu prištejemo še obrat v Jusičih, pa več kot polovica. Podjetje se je dobro uveljavilo na domačem in tujem tržišču. V Jugoslaviji ima šest prodajnih skladišč.

Raste tovarna

V Sodražici so začeli avgusta graditi novo proizvodno dvorano obrata DONIT, ki bo predvidoma v prvi fazi dokončana novembra letos. Vanjo bodo postavili 25 strojev, ki so že prispeli ali pa so še na carini. V dvorani bo sicer prostora za 56 strojev. V drugi fazi – če bo šlo po sreči, bo to prihodnje leto – pa bodo zgradili oziroma uredili sanitarije, garderobe, upravne prostore in centralno kurjavo. Gradbena dela izvaja SGP ZIDAR iz Kočevja.

REKLI SO:

IVAN ROBER, RIBNICA: Avto-moto društvo Ribnica [illegible] obstaja le 15 let, ampak od 21. aprila 1951, se pravi celo 14 d[illegible] dalj kot AMD Kočevje. Jaz sem [illegible] bil prvi predsednik.

JOŽE BENČINA, predsedn[illegible] sveta za vzgojo in varnost v cest[illegible] nem prometu, Ribnica: Naš sv[illegible] bo vztrajal, naj miličniki ost[illegible] ukrepajo proti v[illegible]jenim vozn[illegible] kom. To je le njim v korist, [illegible] zaradi vpliva alkohola ne bod[illegible] povzročali materialne škode [illegible] ogrožali svojih in drugih življenj[illegible]

ORTNEŠKI POROČEVALEC

MI SMO VOJAKI KORENI[illegible] KI . . . – Mladi, postavni, lepo o[illegible] čeni fantje korakajo po trgu in [illegible] pevajo. Ponosno naznanjajo, da [illegible] do služit vojsko – Tita.

OBISK NA GRMADI – 23. [illegible] tembra so gostinski delavci iz L[illegible] ljane z avtobusom obiskali [illegible] Grmado. Ves dan so se spreh[illegible] okoli Grmade. Bili so zelo z[illegible] voljni. Žal, pot še vedno ni prim[illegible] za večje avtobuse in jo je šofer [illegible] no kritiziral.

KJE JE BILO TORKO[illegible] DELO? – Časopis je do naročn[illegible] potoval dva dni. Naročniki bi [illegible] vedeli, kje potuje in kdo je [illegible] kriv?

RIBNIŠKI ZOBOTREBCI

UNIVERZA NAJ OSTANE – Komisija za verifikacijo ribniške Delavske univerze je pripravila poročilo občinski skupščini in nekaterim njenim organom, v katerem se zavzema, naj Delavska univerza v Ribnici ostane, se pravi, naj bi jo verificirali.

TEČAJ ZA OTROKE – Tečaj nemščine za otroke, stare 6 do 10 let, se je pred kratkim začel v Ribnici. Obiskuje ga 30 otrok. To je nadaljevalni tečaj, ki je že spomladi trajal 20 ur, nato pa so ga zaradi počitnic prekinili.

TKALSKI TEČAJ – Uvajalni tečaj za tkalce žičnih in plastičnih mrež ter tkanin se bo začel 16. oktobra v obratu DONIT v Sodražici. Zanj se je prijavilo blizu 30 [illegible] lavcev DONITA.

– Spet smo prehiteli Koč[illegible] Mi smo prej imenovali komisij[illegible] ugotavljanje izvora premoženja.

– To že, vendar se lahko pohv[illegible] mo še, da se naša sploh še ni [illegible]

REŠETO

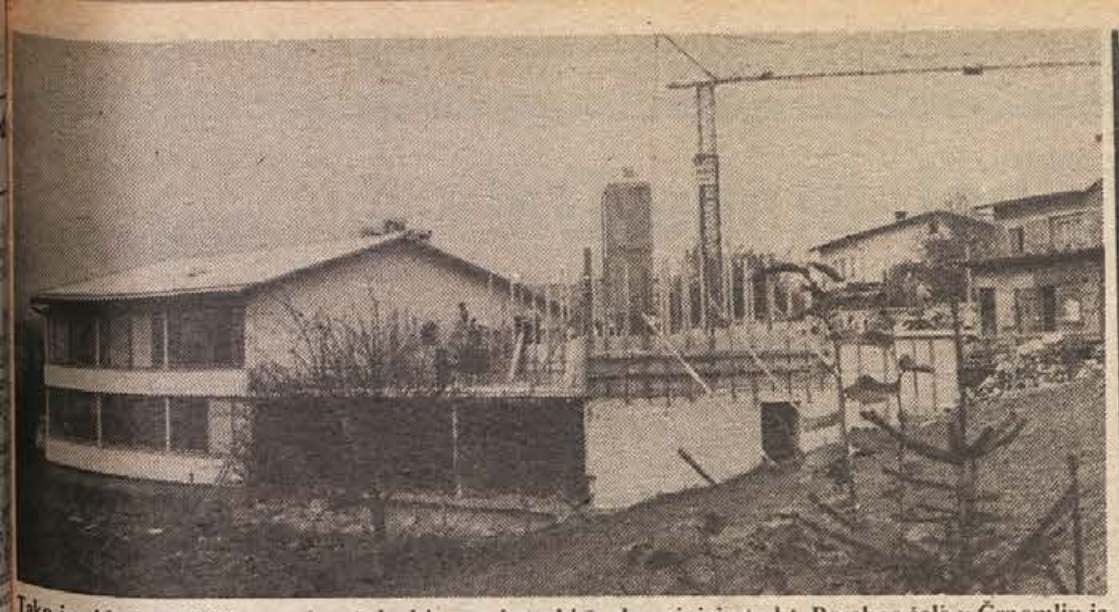

Tako je videti gradbišče posebne šole, kjer novi stavbi že dograjujejo trakt. Posebna šola v Črnomlju je v Beli krajini edina, zato je potrebno zagotoviti čim več mest za domače otroke. Šolanje doma bo znatno cenejše, kot je zdaj v drugih krajih, razen tega so pogoji veliko boljši. (Foto: R. Bačer)

NA OBČINSKI SEJI V ČRNOMLJU:

S pomočjo VIATORJA do kruha

Dvanajst novih avtobusnih prog, nove cene za vodo ter sklep o odpoklicu poslanca Vujčiča in obsodba njegovih zagovornikov

Ko so občinski odborniki pretekli petek razpravljali o javnih delih, so jih obvestili tudi o poteku akcije za odstop zemljišč v korist gradnje sodobnih cest na območju občine Črnomelj. Pri vseh dosedanjih gradnjah je bila praksa, da so lastniki zemljo podarili za skupne potrebe občanov, saj so v zameno dobili asfalt ali pot do hiše ali parcele.

Tudi letos so se pri gradnji cest proti Adlešičem, Kanižarici in Ručetni vasi posluževali ustaljene navade, ugotavljajo pa, da se posamezniki protivijo. Več kot 95 odst. prizadetih lastnikov

Na dan z imeni

zemljišč je brez pripomb pristalo na podaritev. Nekateri so celo rekli: „Vzemite, rad dam, samo da je do gradnje ceste prišlo." Medtem pa so nekateri iz mesta, tudi dokaj petični ljudje, začeli iskati možnost v paragrafih, da bi ob gradnji ceste prišli do večjih vsot denarja.

Če gre za škodo, prizadejano lastniku zaradi rušenja objektov ali podobno, plača občina škodo po uradno določeni ceni, niso pa pripravljeni ustreči posameznikom, ki zahtevajo veliko več. Odborniki so bili jezni na ljudi, ki ovirajo potek modernizacije cest, in so zahtevali njihova imena. Do naslednje občinske seje jim mora uprava pripraviti spisek takih posameznikov, obenem pa poročilo komisije, ki se je ukvarjala s pridobivanjem zemljišč za gradnjo cest. Gre namreč za skupen denar, kajti vsa taka dela potekajo po občinskem programu javnih del, za katere ljudje plačujejo samoprispevek.

Odborniki črnomaljske skupščine so 6. oktobra z velikim zanimanjem poslušali inž. Slava Jakofčiča, generalnega direktorja podjetja VIATOR iz Ljubljane, ki je razlagal, kakšne načrte ima podjetje z enoto, pred kratkim ustanovljeno v Beli krajini. S tem ko so odborniki izglasovali odlok o uvedbi mestnega potniškega prometa, se je VIATOR v črnomaljski občini trdno zasidral. Uvedli so 12 novih avtobusnih prog na območju občine, kar je izrednega pomena za ljudi iz oddaljenih krajev, saj so s tem dobili možnost prevoza na delo v večja občinska središča. Potnikov tudi ne bodo prevažali v starih „škatlah," temveč v novih in modernih avtobusih, česar v Beli krajini doslej niso bili vajeni.

Voda, ki so jo doslej potrošniki črnomaljske občine plačevali verjetno po najnižji ceni na širšem območju, bo zdaj dražja. Komunalno podjetje je prosilo za odobritev višjih cen, te so odborniki tudi potrdili in znašajo: za gospodinjstva 1,10 din za kubični meter vode (do zdaj 1 din); podjetja bodo kubik vode plačevala po 2,25 din (zdaj 2 din), za zavode in ustanove pa je cena 1,70 din (doslej 1,5 din).

Računajo, da bo podjetje na ta račun zbralo na leto 147.000 din, to pa pomeni boljše oskrbovanje vodovodov in več možnosti za nadaljnjo razširitev vodovodnega omrežja. Predlog za povišanje cen odvozu smeti so odložili do naslednjega zasedanja, ker so se odbernikom zdele številke, s katerimi so dokazovali, da je podražitev potrebna, premalo utemeljene.

Informacija o javnih delih za letošnje in prihodnje leto ni naletela na večjo razpravo, pač pa so se odborniki bolj razgovorili ob predlogu za uvedbo postopka, s katerim naj se odpokliče poslanec gospodarskega zbora SRS Peter Vujčič.

Potem ko je Lojze Šterk, predsednik občinske konference SZDL, utemeljil predlog za odpoklic in navedel celo vrsto kaznivih dejanj in prestopkov, ki jih je Peter Vujčič osumljen, je bil predlog za uvedbo postopka soglasno sprejet. V zvezi s tem je skupščina sprejela tudi sklepe: da se javno pove mnenje odbornikov „Smo za odpoklic Petra Vujčiča kot poslanca, obenem obsojamo njegove zagovornike iz vrst poslancev v gospodarskem zboru SRS, ki so se glasovanja o tem vzdržali." Glede tega bodo skupščini SRS poslali še pismeno priporočilo, naj razišče moralno-politično odgovornost omenjenih 23 poslancev.

R. B.

Izdatnejša pomoč kali

Gasilstvo se v črnomaljski občini postavlja na noge, izvežbanost prav tako napreduje – Letos je na tekmovanju zmagala Tanča gora

Tudi letos je bila dejavnost 32 gasilskih društev na območju črnomaljske občine usmerjena v nabavo opreme, v gradnjo domov in usposabljanje članstva za učinkovit nastop proti požaru. Gasilska društva so imela celo vrsto večji proslav. V Črnomlju smo organizirali ob dnevu mladosti parado z razvitjem pionirskega gasilskega prapora, na Tanči gori, v Zapudju in Prelesju so slavili prevzem nove motorne brizgalne. Z gradnjo ali dograditvijo gasilskih domov pa se bavijo gasilci v Gribljah, Dobličah, Semiču, Kotu, Brezjah, Stranski vasi in Butoraju. Nov gasilski avto iz tovarne IMV so letos dobili v Petrovi vasi. Tudi novoustanovljeno društvo na Rožič vrhu je že dobilo motorno brizgalno, gradi pa tudi svoj dom.

V letošnjem letu je bolj zaživelo gasilsko delo tudi v Poljanski dolini, saj so v Prelesju proslavljali prevzem brizgalne, v Radencih pa 40-letnico obstoja društva s sektorskim tekmovanjem.

Gasilska društva so se pomerila v veščinah na 5 sektorskih tekmovanjih, ki so bila v Semiču, Adlešičih, Črnomlju, na Vinici in v Radencih. V tednu požarne varnosti pa je bilo na Vinici tekmovanje za zmagovalne ekipe s sektorskih prvenstev. Tu se je prav tako izkazalo, da so bile ekipe dobro pripravljene, saj je bila razlika v doseženih točkah zelo majhna.

Najboljše so se uvrstili gasilci s Tanče gore, po številu točk pa jim sledijo društva: Dragatuš, Črnomelj, Stranska vas–Kupa in Adlešiči. Zdaj lahko trdimo, da so povečana sredstva, ki smo jih zadnja leta dobili od občinske skupščine, dobro naložena. Naša društva so usposobljena v zelo kratkem času učinkovito nastopiti v boju proti ognju.

JANKO BANOVEC

OBISK V DUGI RESI

Predstavniki črnomaljske občine so pretekli teden obiskali sosednjo hrvaško občino Duga Resa, s katero že imajo dobro in dalj časa vpeljano sodelovanje. Pogovarjali so se o nadaljnjih možnostih skupnega dela na področju turizma, šolstva, prometa, kakor tudi glede izmenjave delovne sile. Ko se bo z dograditvijo obrata NOVOTEKS na Vinici odprla možnost zaposlitve tudi prebivalcem z one strani Kolpe, bodo vezi med občinama še trdnejše.

Vsak dan prejemamo od priznanih tovarn v prodajo jesenska in zimska ženska, moška in otroška oblačila po najnovejši modi. V prodajo pa prejemamo tudi lanske modele konfekcije po občutno znižanih cenah.

„Veletekstil" ČRNOMELJ

ČRNOMALJSKI DROBIR

SANITARIJE SO v večini gostinskih lokalov, predvsem zasebnih, in to v mestu in na podeželju v takem stanju, da se lahko zgrozi, kdor zaide vanje. Eden izmed odbornikov je zahteval na zadnji seji, naj inšpekcija tudi ta smrad kdaj povoha. Seveda naj potem tudi ukrepa!

VSE VPADNE CESTE v mesto so vedno okrašene z odlagališči za odpadke. Tudi odslužena vozila: stari avtomobili in drugo železje najde svoj zadnji dom navadno kje ob zbirni cesti. Te stvari bodo morali urediti. Če vse lepe besede doslej niso zalegle, bo treba poseči po ukrepih. Kot pri otrocih.

KAM PO NASVET? Pomanjkanje pravne službe je sicer v črnomaljski občini že dolgoleten problem, postaja pa vedno hujši. V Črnomlju ni nobene odvetniške pisarne, stranke pa morajo za vsak nasvet v Novo mesto ali na Hrvaško. Tudi v teh krajih so advokati obremenjeni z delom, zato občani predlagajo, naj se občina pobriga, da bo v mestu začel uradovati advokat. Če ga ni med domačini, naj bi se zanj pozanimali preko odvetniške zbornice.

ČETRTKOVA MODNA REVIJA, ki jo je organiziralo podjetje „Dolenjka," je bila v Črnomlju prav dobro obiskana. Take prireditve so za tukajšnje ljudi redkost, zanimali pa so se predvsem za prikazane izdelke dolenjskih podjetij.

TRGATEV JE LETOS minila v slabem vremenu. Prve dni oktobra je bilo trtje okrog mesta polno trgačev, vsi pa so tarnali nad slabo letino. Vina bo malo in tudi sladko ne bo.

PRVI KOSTANJ – Sadja ni bilo, orehov tudi ne, kostanj pa je letos dobro obrodil. Prvi nabiralci so v nedeljo že prihajali domov s polnimi vrečkami kostanja. Je pa še droban in tudi povsem zrelega še ni veliko, tako da je z nabiranjem tega sadeža bolje malo počakati.

UMRLA STA: dr. Rasto Tusulin, odvetnik iz Črnomlja, star 71 let, in Ivan Weiss, star 43 let, prav tako iz Črnomlja.

Črnomaljski poročevalec

Začeli, ne pa tudi izpeljali

»Pri nalogah s področja kmetijstva smo metliški komunisti dokaj uspešni, na vseh drugih toriščih delovanja so rezultati slabši,« je rekel v intervjuju Ivan Škof, sekretar komiteja v Metliki

Stališča in smernice znamenite 20. seje centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije so že nekaj mesecev znane, kako pa jih vnašajo v vsakdanje življenje komunisti metliške občine, je povedal sekretar občinskega komiteja Ivan Škof.

– Katere naloge iz akcijskega programa ste pri vas najbolj uspešno rešili in pri katerih se kažejo vrzeli?

„Uspešno in dokončno rešena ni pravzaprav nobena naloga, delo pa smo zastavili na vseh. Največ lahko pokažemo na področju kmetijstva. Imeli smo javne razprave s proizvajalci o novostih iz zakona o združevanju kmetov in ustavnih dopolnilih. Pri naši zadrugi je ustanovljena tudi enota združenega dela, ki skrbi za kooperacijo, v razpravi pa imamo predloge za samoupravljanje kmetov v zadrugi. Pomembno je, da je bila pri zadrugi ustanovljena samostojna osnovna organizacija ZK z 18 člani, ki uspešno dela. Samo v lanskem letu so sprejeli 6 novih članov."

– Kako daleč ste pri uresničevanju akcijskega programa o odpravi socialnih razlik?

„Na območju naše občine v nobenem kolektivu ne presegajo 90-odstotnih izplačil osebnih dohodkov po družbenem dogovoru. Ko so delovne organizacije letos povečevale zaslužke, so dobili zaposleni z najnižjimi dohodki več kot ljudje z večjimi prejemki. V razpravi imamo tudi predlog o različnem plačevanju oskrbnin v vzgojnovarstvenih ustanovah. Ta ni naletel na dober odziv, ker starši menijo, da bi bili najbolj produktivni kadri prizadeti. Kar zadeva prekomerno bogatenje, lahko povem, da imamo pri nas posamezne primere. So evidentirani in čakajo postopka."

– Stabilizacija gospodarstva ima pri uresničevanju stališč 20. seje CK ZKJ važno mesto. Ali ste na tem področju uspešni?

„Po podatkih, ki jih imamo doslej na voljo, ne bo nobena delovna organizacija zašla v kritičen položaj. Tudi nimamo nepokritih investicij. Razpolagamo celo z zelo ugodnimi gospodarskimi rezultati, saj so naša podjetja v prvi polovici letošnjega leta ustvarila skoro toliko dobička kot v vsem lanskem letu. Nimamo pa še akta o stabilizaciji celotnega občinskega gospodarstva."

– Pri uresničevanju ustavnih dopolnil so smernice jasne. Ste jih upoštevali pri delu zadnjih mesecev?

„Najodgovornejši v podjetjih tega vprašanja niso vzeli dovolj resno, zato na tem področju nimamo posebnih rezultatov. Imamo analize o stanju v posameznih obratih, katerih upraye so izven občine. Iz teh je razvidno, da so samoupravne pravice najbolj urejene v enoti Mercatorja, v vseh drugih obratih pa so dokaj omejene."

– Izboljšanje strukture članstva v ZK, v prid delavcem v splošnem počasi napreduje. Je tudi pri vas tako?

„Med 299 člani Zveze komunistov imamo v naši občini 102 delavcev. Letos še ni bilo novih sprejemov, pripravljamo pa 30 kandidatov za sprejem v članstvo še pred novim letom."

– Kadrovska zasedba je na območju metliške občine porazna. Bila je že mnogokrat kritizirana, ni pa videti omembe vrednega napredka. Kako je s tem?

„O stanju kadrov je letos že razpravljala občinska konferenca ZK. Analiza, ki smo jo tedaj razgrnili pred člani, drži še sedaj. Z visoko izobrazbo imamo vsega 20 ljudi, medtem ko je nekvalificiranih 1262. Povečali smo število štipendistov, računamo pa tudi na kadre, pridobljene z izobraževanjem na delovnem mestu."

R. B.

NA VOLILNI KONFERENCI SINDIKATOV

Prišel je čas za odločitev

Kot je v uvodnem referatu omenil novi predsednik občinske sindikalne organizacije Franc Žist, so v Metliki pri uresničevanju ustavnih dopolnil šele na začetku poti, zato je bila tudi razprava o tem najbolj plodna.

Razen tega so razčlenjali še zlasti stanovanjsko problematiko zaposlenih, pri čemer pa so bila mnenja različna. Družbeno gradnjo stanovanj priporočajo resolucije in organizacije, v praksi pa se posebno pri manjših kolektivih izkaže bolj ekonomično dajati razpoložljiva sredstva za zasebno gradnjo. Lep primer za tako stališče je metliška zadruga. Ima sicer 22 družbenih stanovanj, vendar so v njih „tujci," tako da samo 9 članov kolektiva biva v njih, medtem ko so s stanovanjskimi posojili zasebnikom dokončno rešili že veliko primerov.

Konferenca je sprejela nekaj sklepov, ki se nanašajo na razpravo o razmerah doma, kot tudi na gradivo za 8. kongres slovenskih sindikatov, ki ga je zbranim na kratko še posebej razložil predstavnik republiške zveze sindikatov Humbert Gačnik.

V Metliki se bodo po sklepu konference zavzemali za hitrejše uresničevanje ustavnih dopolnil. Po načelu teritorialnih enot naj bi začeli ustanavljati temeljne organizacije združenega dela, obenem pa se zavzemali, da bodo obrati na območju domače občine vneseni v razvojne programe matičnih podjetij. Proučili bodo predloge za različno plačevanje oskrbnin v vzgojno-varstvenih ustanovah, s čimer bi nadaljevali začeto pot akcijskega programa o odpravi socialnih razlik. Prav tako pa si bodo prizadevali doseči v vseh podjetjih, da bi 6. odst. letnih sredstev za osebne dohodke namenjali stanovanjski izgradnji.

Konferenca je za delegata na 8. kongresu slovenskih sindikatov izvolila Franca Žista, ekonomista, in Željka Goleža, kvalificiranega električarja, potrdila pa tudi predlog kandidature Toneta Kropuška in drugih vodilnih v vodstvu slovenskih sindikatov za naslednje mandatno obdobje.

Kmalu bo praznik

26. november, ko Metlika praznuje svoj praznik, se naglo bliža. Ker poteka letos 30 let od dogodkov na Suhorju, ko so partizani uničili italijansko postojanko, kar je povod za vsakoletni praznik občine, bo letošnje slavje še večje. Ker se lahko letos ponašajo tudi z več novostmi na komunalnem in gospodarskem področju, se obeta vrsta otvoritev. Odbor za pripravo praznovanja je že imenovan.

Soglasni glede odpoklica poslanca Vujčiča

2. oktobra je občinski komite v Metliki ocenjeval naloge iz akcijskega programa ter razpravljal o političnem vzdušju v domači občini in o gospodarstvu. Člani komiteja so soglasno sprejeli tudi predlog za odpoklic poslanca Petra Vujčiča.

Vsak z vsakim

Delavske športne igre so v polnem razmahu. Nogometne ekipe so se že pomerile v četrtfinalnih in polfinalnih tekmah. Kot zmagovalci so izšli nogometaši Mercatorja, ekipe Komunala 2, Beti in mladine s Suhorja. Ti bodo v finalnih srečanjih igrali vsak z vsakim.

Žal: zgodi se!

Bralcem našega lista na metliški strani se opravičujemo, ker so prejšnji teden lahko brali črnomaljske in celo kočevske vesti namesto domačih. Sporočamo pa, da zmešnjava ni nastala po naši krivdi, temveč po krivdi tiskarne. Upamo, da bo tudi naša pritožba zalegla in da se take stvari ne bodo več dogajale.

UREDNIŠTVO

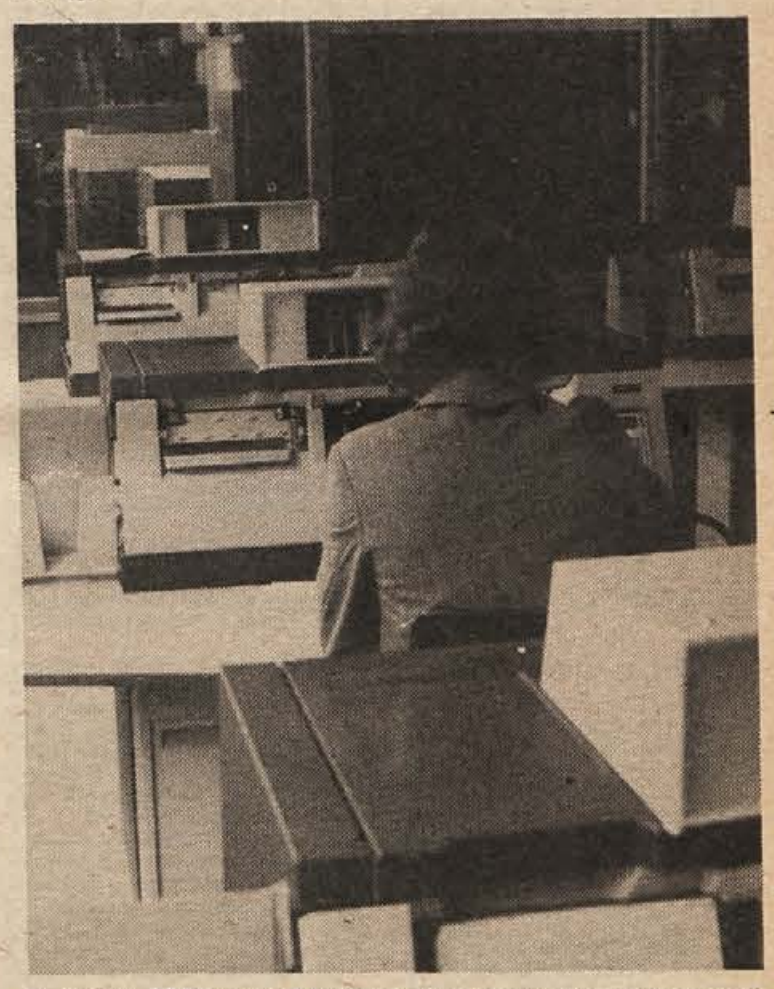

V tovarni BETI so pred kratkim odprli nove prostore za računalniški center, kjer naprave poskusno že delajo. Računalnik v BETI je hkrati tudi prvi v Beli krajini. (Foto: R. Bačer)

SPREHOD PO METLIKI

TEMELJNA KULTURNA SKUPNOST je razpravljala o preureditvi stare šole, kjer bo dobila stalen prostor mestna godba na pihala. Mnenja so bili, naj bi v stavbo napeljali tudi centralno kurjavo. Prav tako so razpravljali o prostorih za ljudsko knjižnico in predlagali, naj bi zanjo našli prostor v gradu.

„OSMOŠOLEC" je ime glasilu, ki so ga začeli izdajati učenci osmih razredov. Te dni je izšla prva številka. Je zanimiva in pestra. S papirjem in matricami podpira učence tovarna BETI.

KULTURNA SUŠA vlada v Metliki že nekaj mesecev, zato bodo gostovanja prijetna osvežitev. Prvo gostovanje bo novembra, drugo februarja in tretje marca. Sindikalne podružnice po podjetjih naj bi za svoje ljudi odkupile vstopnice, da ne bodo kvalitetno izvajana dela ostala brez gledalcev.

ZA PREDVAJANJE filmov po vaseh, s čimer si v zimskem času ljudje krajšajo čas, bo temeljna kulturna skupnost kupila aparaturo. Računajo, da se bodo predstave začele že oktobra.

ZE VEČ LET se govori o gradnji mrliške vežice, ki bi jo mesto nujno potrebovalo. Ker je bila gradnja že nekajkrat predvidena in obljubljena, vežica pa še ne stoji, postajajo občani nezadovoljni.

INDUSTRIJSKA PRODAJALNA v tovarni BETI je pred kratkim uvedla nov delovni čas. Lokal je odprt vsak dan od 8. do 15. ure, ob sobotah pa od 8. do 14. ure.

STARE PLOŠČE? Mladi Metličani so pretežno gostje v lokalu „Na Dragah," kjer imajo glasbeno skrinjo, niso pa zadovoljni z izbiro plošč. Mladi želijo, da bi znane in najbolj popularne melodije iz domačih in svetovnih pop list lahko slišali prej kot po več mesecih od izida plošče.

UMRL JE Janez Petric iz Trnovca, star 69 let.

metliški tednik

Na svečanostih tudi delegacija pobratene Doline

Praznovanje letošnjega praznika občine Kočevje se je uradno začelo 3. oktobra ob 10. uri s svečano sejo občinske skupščine, ki se je je udeležila tudi delegacija pobratene občine Dolina pri Trstu. Vodil jo je župan Dušan Lavriha. Svečanosti so se udeležili tudi predstavniki nekaterih sosednjih občin in 9. brigade, ki ima v kočevski občini domicil.

S svečane seje je posebna delegacija odnesla venca pred spomenik svobode in na grobnico padlih borcev na novem pokopališču.

Predsednik občine Miro Hegler je v govoru na svečani seji govoril predvsem o zasedanju Kočevskega zbora pred 29-leti in o razvoju ter trenutnem položaju kočevskega gospodarstva in občine.

Na svečani seji so podelili tudi letošnji Šeškovi nagradi in plaketi, ki sta ju prejeli podjetji TEKSTILANA in RUDNIK.

Ob 11. uri je sekretar občinske konference SZDL Nace Karničnik odprl v Likovnem salonu razstavo del slovenskega slikarja iz Trsta Klavdija Palčiča. Pokrovitelj razstave, odprta bo do 19. oktobra, je občinska skupščina Kočevje.

Odborniki in gostje so si nato ogledali novo proizvodno dvorano ITAS, ki je še v gradnji. Predvidoma bo dokončana do 29. novembra, v njej pa bodo dobili delo tudi mnogi rudarji, ki se zaradi postopnega ukinjanja RUDNIKA preusmerjajo v kovinarje.

Nato so si ogledali še posodabljanje ceste od Livolda proti Brodu na Kolpi. O delih na cesti je odbornike in goste seznanil direktor Cestnega podjetja Novo mesto inž. Mirko Strmšek. Pozval je odbornike in goste, naj ga vprašajo, kar jih zanima. Na sejah sicer zgovorni odborniki, predvsem kadar govore o cestah, tokrat niso imeli vprašanj. Vendar je k temu verjetno precej pripomoglo slabo, mrzlo vreme.

Za zaključek svečanosti je predsednik Miro Hegler priredil za odbornike in goste še sprejem v avli nove osnovne šole.

J. PRIMC

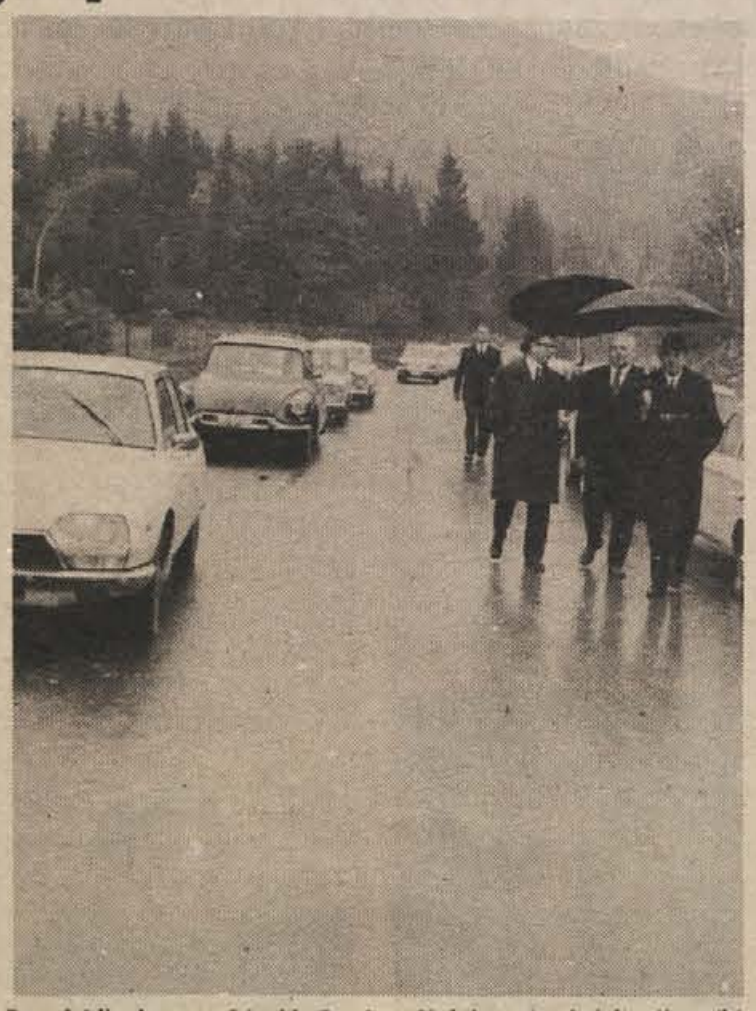

Posodabljanje ceste Livold–Brod na Kolpi so si ogledali odborniki in gostje za občinski praznik 3. oktobra. S poteko̧m del jih je seznanil inž. Mirko Strmšek, direktor Cestnega podjetja Novo mesto. (Foto: J. Primc)

NAMA presenetila

Zaradi popusta 7-krat večji promet

Od 1. do 3. oktobra, se pravi za praznik občine Kočevje, je NAMA prijetno presenetila občane: vse blago je prodajala z 10-odstotnim popustom! Popust torej ni veljal le za tekstil, konfekcijo, obutev itd., kot je sicer običaj, ampak tudi za vsa živila (celo za mleko, kruh, sveže meso), pijače pa tudi cigarete in vžigalice.

Naval občanov iz Kočevja, pa tudi Ribniške doline in celo Bele krajine in Ljubljane je bil tak, da je kočevska NAMA prodala na dan 6 do 8-krat več blaga, kot sicer na običajni prodajni dan.

Prodajalci in prodajalke so bili v teh dneh v službi od zgodnjega jutra do pozne noči. V NAMI se je trlo kupcev, ki so temeljito izpraznili police. Prodajalci pa so imeli toliko dela, da nekateri niti na kosilo niso mogli.

NAMA je kočevsko trgovsko življenje precej razgibala, saj dokler ni bilo nje, v Kočevju sploh ni bilo pravih razprodaj oziroma prodaj s popusti.

Na sam praznik, 3. oktobra, pa je NAMA v gostišču „Kegljišče" pripravila še brezplačno pokušnjo. Zanjo so prispevali: Kmetijska družna klet „Dobrova" vino, kaj, Mesarija ZKGP Kočevje mesne izdelke, ŽITO Ljubljana kruh, KZ Novo mesto perutnino, DELIKATESA Ljubljana pa kavo.

J. PRIMC

OSEBNI AVTOMOBILI V KOČEVJU

Številke, ki niso dolgočasne

81 avtomobilov za ameriški standard – Imamo 1465 avtomobilov 25 različnih znamk – Precej za luknje na cesti in za zavarovanje – Misel: kje vsi ti avtomobilisti delajo izven rednega delovnega časa?

Na videz so številke vedno suhoparne, če jih pa premlevaš in podrobno spoznaš, ugotoviš marsikatero zanimivost. Tako sem raziskoval v več smereh in raznih področjih. Tokrat si oglejmo podrobneje osebne avtomobile, registrirane v občini Kočevje do 1. septembra letos. Skupaj jih je 1465.

Na prvi pogled ni to nič posebnega. Je pač v Kočevju dober standard, čeprav vsi radi zabavljamo. Približno en avto pride na 12 ljudi.

Pri podrobnejšem pregledu številk se prične zadeva zanimivo odmotavati. Teh 1465 osebnih avtomobilov je kar 25 raznih tipov in znamk. Kaj to pomeni, vedo samo domači avtomehaniki in servis. Kar za 25 raznih znamk avtomobilov, ki so razen tega še različnih letnikov, je treba iskati nadomestne dele in drug material. Za rezervne dele je težko, lastniki avtomobilov pritiskajo za čimprejšnja popravila, avtomehaniki pa ne morejo imeti vseh na zalogi. Podrobnejšo analizo tipov in znamk pa naj napravijo tisti, ki so zadolženi za razvoj mehaničnih delavnic in za popravila avtomobilov.

Mi pa pojdimo s številkami naprej. Po moči motorjev je teh 1465 avtomobilov razdeljenih tako: do 1100 ccm jih je 970, od 1100 do 1500 ccm 414, od 1500 ccm do 2000 ccm 72 in nad 2000 ccm 9.

Zdaj se nam pokaže nova slika. Ugotovimo, da gre tudi tukaj za socialno razlikovanje. Prevladujejo vozila do 1100 ccm. Takoj pa nas zbode v oči, da je kar 81 vozil nad 1500 ccm, torej že pravi ameriški standard. Med njimi je celo 9 vozil nad 2000 ccm, za katere nekateri trdijo, da so že pravo razkošje, ki si ga je z našimi osebnimi dohodki že težko privoščiti, če nisi kje prav na vrhu plačilne liste.

Iz teh podatkov bi se dalo iskati naprej. Še marsikaj bi lahko izluščili. Na primer: kako sodelujejo lastniki teh avtomobilov (po moči motorjev) v društvenem življenju na področju občine, kje sodelujejo v društvih in organizacijah, kaj naredijo za družbo kot občani še razen tistega, za kar so v svojih podjetjih in ustanovah verjetno dobro plačani, itd.

Pa pojdimo zopet k številkam! Za letos so lastniki ob registraciji na občini plačali kar 317.500 din (to je skoraj 32 starih milijonov) za cestni sklad. To je kar lepa vsota. Kako se je to odražalo na cesti, je pa zopet druga, žalostna smer pretresanja številk . . .

Za vseh 1465 osebnih vozil so plačali lastniki za obvezno zavarovanje 1,034.369 din (104 milijone starih dinarjev). Pri tem se zopet vprašamo, koliko tega denarja pride za poškodbe nazaj v našo občino? Menim, da vse prav gotovo ne. Kje so pa še posebna zavarovanja!

Pri naših številkah nismo upoštevali uporabe bencina, olja, gum itd. Pregloboko bi se izgubili v številkah trenutne zmogljivosti oziroma standarda nekaterih občanov. Če pa bi preračunali, koliko so vsi ti avtomobili stali, bi dobili številko, ki bi nam zelo lepo in nazorno prikazala, koliko se da tudi v domovini s pridnim delom prihraniti za nakup osebnega avtomobila, vsaj tistih do 1500 ccm. Za one preko teh kubičnih centimetrov pa je potrebno verjetno že več podjetnosti in iznajdljivosti.

Številke res niso dolgočasne!

ANDREJ ARKO

KMALU OGREVANJE

Šeškov dom bo že do 1. decembra dobil novo italijansko napravo za ogrevanje dvorane in za vlaženje zraka, če bo projektant ugotovil, da je primerna. Vprašanje je namreč, če jo bo mogoče namestiti na sedanjo ogrevalno napravo. Z nakupom in montažo te naprave bi bila dokončana prva faza preurejanja ogrevanja v Šeškovem domu, ki bo veljala okoli 120.000 din. V naslednjih dveh etapah bi uredili še kurilnico, cisterno, priključke in ogrevanje ostalih prostorov. Računajo, da bo celotna preurej.tev kurjave veljala skoraj 400.000 din.

Komunisti so si zadali precej nalog

Občinski komite ZK je pred kratkim sprejel program dela za jesensko-zimsko sezono, se pravi do aprila prihodnjega leta. Konec septembra smo obiskali sekretarja občinske konference ZK Jožeta Novaka in se z njim pogovorili o tem kratkoročnem programu.

– Katere naloge iz programa ste že izpolnili in katere boste v bližnji prihodnosti?

– Najprej naj omenim, da kratkoročni program obsega ne le nove naloge, ampak tudi preverjanje že sprejetih sklepov in stališč. Skupno obsega 14 točk. Najprej smo načrtovali, da bomo vse uresničili še letos, komite pa je odločil, da je treba vse razprave temeljito pripraviti, da si ne smemo preveč vezati rok z datumi in da naj bo to torej program za jesensko-zimsko sezono.

Doslej smo že razpravljali o nalogah ZK pri vključevanju mladih v graditev samoupravne socialistične družbe. Pri tem smo pregledali tudi uresničevanje naših sklepov o mladini, ki smo jih sprejeli že leta 1970.

V kratkem bomo imeli na dnevnem redu uresničevanje sklepov 2. konference ZKS o kmetijstvu o uresničevanju ustavnih dopolnil, o TOZD ter o krajevnih skupnostih in krajevni samoupravi v luči predvidenih ustavnih sprememb. Nekatere teh razprav je ali bo komite organiziral skupaj s SZDL, Zvezo mladine in sindikatom.

– V programu imate tudi ustanovitev aktiva komunistov – delavcev?

– Ta aktiv, ki ga naj bi ustanovili v oktobru, naj bi po sedanji zamisli delal pri občinski konferenci ZK. Ker je pri nas veliko delavcev – komunistov, bodo verjetno osnovne organizacije ZK izvolile v aktiv delavcev – komunistov pri občinski konferenci ZK delegate.

– V nekaterih podjetjih izven naše občine že ustanavljajo aktive komunistov delavcev. Bo do ustanavljanja takih aktivov prišlo tudi v naši občini?

– O tem bo razpravljala in odločala konferenca. Aktivi komunistov delavcev so posebno potrebni zato, da bodo vplivali na krepitev samoupravljalske zavesti delavcev in samoupravljanja.

– Kaj še vsebuje program?

– Analizo o delu komunistov v družbeno-političnih organizacijah, razpravo ob verifikaciji Delavske univerze, razpravo o stanovanjskih razmerah v občini, oceno dejavnosti kulturnih ustanov in organizacij v občini, razpravo o pripravah na volitve, razpravo o srednjeročnem in dolgoročnem programu razvoja gospodarstva v občini, ugotavljanje izpolnjevanja sklepov v zvezi z ustavnimi spremembami, spremljanje izpolnjevanja partijskih programov ter dela osnovnih organizacij in aktivov ZK. Razen tega morajo sprejeti svoje programe še vse komisije pri komiteju in konferenci ZK. Večina je programe že sprejela. Gradiva za vse te razprave ne bodo vedno pripravljale le partijske komisije, ampak tudi občinska skupščina (stanovanjske zadeve, programi razvoja občine), temeljna kulturna skupnost (za kulturo), in drugi.

– Verjetno bo občane še posebno zanimalo, zakaj se je komite odločil za razpravo o stanovanjskih zadevah in o kulturi?

– V obeh je še vedno precej ljudi, ki nimajo primernih stanovanj, hkrati pa ugotavljamo, da gradimo iz leta v leto manj družbenih stanovanj. Stanovanjsko politiko v občini bo treba oceniti s socialnega, gospodarskega in kadrovskega stališča.

O kulturi že dolgo nismo razpravljali, zato je prav, da pride spet na vrsto. Za kulturo je zdaj na razpolago več denarja in tudi kulturno življenja je v zadnjem obdobju živahnejše. Skratka: pogovoriti se nameravamo o delu kulturnih ustanov in organizacij v občini.

J. P.

Odstreliti več medvedov!

Za divje svinje ni lovopusta

V revirjih lovskih družin na območju občine Kočevje so v preteklem lovskem letu odstrelili 5 medvedov, po prvotnem predlogu naj bi jih letos 8, svet za gospodarstvo pri občinski skupščini pa je na zadnji seji zvišal načrt odstrela na 12 medvedov.

Izravnalnega sklada za plačevanje škode po divjadi še niso ustanovili, ker ni bilo enotnega mnenja o virih sredstev zanj, se pravi, da bi vsak v sklad rad prispeval čim manj in imel od njega kar največ koristi. Predlog o ustanovitvi tega sklada bodo torej še pripravili.

Zdaj je bilo tudi končno pojasnjeno, da divji prašiči nimajo lovopusta in da jih torej lahko lovci streljajo vse leto. Lovska zveza ali družina si ne ma pravice predpisovati lovopusta za divje svinje, pač pa le občinska skupščina. Ta pa tega predpisa ni sprejela, ker bi morala poleg zaščitoviti tudi denar za plačevanje škode, ki jo povzročajo divji prašiči.

Prav o teh zadevah (izravnalnem skladu za škodo po divjadi in lovopustu za divje prašiče) so zahtevali lovci in kmetje iz vse občine pojasnila. Kmetje so namreč zahtevali odstrel divjih svinj, lovci pa se niso upali streljati, češ da njihova organizacija ne pusti – seveda v času „lovopusta" – in da se boje kazni.

J. PRIMC

Predsednik delavskega sveta TEKSTILANE Kočevje Vinko Raković se je 3. oktobra na svečani seji občinske skupščine zahvalil za Šeškovo nagrado in plaketo. Ob tej priložnosti je poudaril, da TEKSTILANA odstopa finančni del nagrade v znesku 2.500 din občinski Zvezi prijateljev mladine namensko za letovanja socialno ogroženih otrok. (Foto: J. Primc)

Odborniki in gostje so si za praznik občine Kočevje ogledali tudi novo, okoli 6.000 kvadratnih metrov veliko proizvodno dvorano ITAS, ki bo predvidoma dograjena prihodnji mesec. To bo daleč največja proizvodna dvorana ne le v občini, ampak v vsej zahodni Dolenjski. Na sliki je videti le njen manjši del. (Foto: J. Primc)

● **DELO NA ŽELEZNICI**

Prometna sekcija Novo mesto

sprejme takoj v redno delovno razmerje

KVALIFICIRANEGA OBRTNIKA
mizarske stroke

VEČ DELAVCEV
za kretnike, zavirače, premikače

Pogoj: starost nad 18 let, po možnosti vojaščine prosti. Prošnje sprejema Prometna sekcija Novo mesto, Förstrjeva 1, 68001 Novo mesto, p. p. 75.

DOLENJSKA BANKA
IN HRANILNICA
NOVO MESTO,
vabi k sodelovanju nove sodelavce in razpisuje

PROSTA DELOVNA MESTA:

1. treh referentov za strojno knjiženje
s srednješolsko izobrazbo ekonomske smeri in dvema letoma prakse;
prednost imajo kandidati z opravljenim izpitom za strojno knjiženje na knjižnem stroju ASCOTA;

2. referenta devizne likvidature
s srednješolsko izobrazbo ekonomske smeri in dvema letoma prakse;
prednost imajo kandidati z znanjem enega tujega svetovnega jezika;

3. referenta v oddelku kreditiranja
s srednješolsko izobrazbo ekonomske smeri in dvema letoma prakse.

Za vsa objavljena delovna mesta velja poskusna doba dva meseca.
Kandidati morajo prijavam priložiti kratek življenjepis z opisom dosedanjega dela in potrdilo o izobrazbi.
Nepopolnih prijav komisija ne bo obravnavala.
Rok objave velja do zasedbe objavljenih delovnih mest.
Prijave pošljite Komisiji za kadre in splošne zadeve pri Dolenjski banki in hranilnici, Novo mesto.

UGANKARSKI

Na podlagi sklepa občinske skupščine Novo mesto z dne 19. 9. 1972

razpisujemo
JAVNI NATEČAJ
za prodajo zemljišč v k. o. AJDOVEC

Prodaja bo v dveh skupinah:

1. **parc. št. 329, stp. v velikosti 43 m², s staro zidanico ob lokalni poti in del parc. št. 1847, vinograd v velikosti ca. 600 m².**
   Izklicna cena: 9.000.— dinarjev.
2. **parc. št. 1969, vinograd v velikosti 2249 m², z zidanico in parc. št. 1971, travnik v velikosti 1867 kvadratnih metrov.**
   Izklicna cena: 13.700.— dinarjev.
   Prodaja bo za vsako skupino posebej.

POGOJI NATEČAJA SO:

Vsak ponudnik mora hkrati z vložitvijo ponudbe položiti varščino, ki znaša za vsako skupino po 1.000.— dinarjev. Varščina se vplača na tekoči račun št. 521-697/51 občinske skupščine Novo mesto. Ponudnik za nepremičnino pod 2. mora priložiti še potrdilo, da se ukvarja izključno s kmetijstvom.

2. Ponudbe je treba poslati v zaprtih ovojnicah s potrdilom, da je vplačana varščina, na naslov občinske skupščine Novo mesto z označbo »Javni natečaj — Ajdovec«.
3. Rok za predložitev ponudb je 15 dni po objavi tega natečaja. Odpiranje ponudb bo 19. dan ob 10. uri v prostorih zgradbe občinske skupščine Novo mesto, soba 37, kjer lahko prisostvujejo ponudniki in drugi interesenti.
4. Drugi pogoji so razvidni iz natečajnih pogojev, ki so na vpogled pri občinski skupščini Novo mesto, soba št. 37.

OBČINSKA SKUPŠČINA
NOVO MESTO

DELO V LIVARNI

IMP – Industrijsko montažno podjetje, LJUBLJANA

LIVARNA IVANČNA GORICA

objavlja

– 20 prostih delovnih mest v livarni
V poštev pridejo priučeni ali nepriučeni delavci, ki imajo veselje do livarskih poklicev.

Livarna ima lasten izobraževalni program — možnost napredovanja v stroki. Prednost imajo kandidati z odsluženim vojaškim rokom.

Nastop je možen takoj. Osebni dohodki, kakor tudi poskusna doba po pravilniku podjetja.
Ponudbe sprejema splošna služba Livarne v Ivančni gorici.

Zbor delovne skupnosti LEKARNE BREŽICE

razpisuje delovno mesto

DIREKTORJA

Pogoji: diplomirani farmacevt z opravljenim strokovnim izpitom in vsaj 5 let delovnih izkušenj v lekarni.
Rok za sprejemanje prijav je 15 dni.
Družinsko stanovanje zagotovljeno.

IZID ŽREBANJA
DOLENJKINE NAGRADNE PRODAJE,
ki je bilo v petek, 6. oktobra, na Otočcu:

- **1 garnitura spalnica, 4-delna**
  18850;
- **1 pralni stroj »Gorenje«**
  51679;
- **1 TV sprejemnik »Panorama«**
  35432;
- **1 šivalni stroj »Jadranka«**
  41329, 47807;
- **1 hladilnik »Gorenje« 135 Lux**
  44592, 45880;
- **1 sesalec za prah »Minor«**
  6524, 6711, 37279, 50986, 51536;
- **1 kolo Pony**
  18012, 18177, 20570, 23787, 26649;
- **1 električni brivnik**
  5786, 17868, 20108, 45360, 50564;
- **1 ženska ročna ura**
  890, 2343, 2693, 2749, 3476, 3507, 5171, 23336, 23623, 27887, 30872, 31750, 35289, 36756, 39355, 42297, 46642, 46643, 46644, 51632;
- **1 moška ročna ura**
  7608, 7609, 9630, 9623, 9775, 12984, 13486, 16060, 19384, 20316, 27043, 36873, 41252, 42717, 44017, 44422, 48831, 49934, 50908, 51325;
- **1 sušilec las**
  1135, 3861, 4622, 6033, 6250, 8082, 8284, 8502, 12721, 15301, 15734, 17611, 18706, 19622, 20353, 22490, 23426, 23824, 23825, 23900, 29284, 30772, 30800, 37302, 37653, 40646, 40647, 46279, 50000, 51554;
- **1 električni mlinček za kavo**
  826, 2197, 2298, 4711, 7586, 7916, 8851, 9321, 9633, 16475, 18834, 18852, 24166, 24545, 25891, 26400, 26799, 26888, 29369, 30154, 34700, 35119, 43313, 44419, 45463, 46952, 49602, 49606, 49611, 49667;
- **1 električni likalnik**
  283, 3077, 4319, 7508, 7819, 8261, 8342, 8415, 12048, 16337, 21814, 23490, 27045, 27295, 28123, 29283, 29438, 31316, 34243, 41136, 41423, 43250, 44298, 45294, 45844, 47421, 47965, 49558, 49725, 50353.

Lastnike izžrebanih kuponov prosimo, naj najkasneje v 30 dneh po objavi izida dvignejo dobitke v komercialnem oddelku Dolenjke v Novem mestu.

DELO PRI »NOVOGRADU«!

Gradbeno podjetje »NOVOGRAD«
NOVO MESTO, Germova 4

sprejme v redno delovno razmerje

- **lesnega tehnika ali lesnega mojstra**
  s prakso za vodjo mizarskega obrata
- **2 KV mizarja in**
- **več NK delavcev**

Interesenti naj se zglasijo osebno na upravi podjetja v Germovi ulici 4.
Osebni dohodek po dogovoru.

DELO PRI DOLENJKI!

»DOLENJKA«, trgovsko podjetje na debelo in drobno, Novo mesto

objavlja prosti delovni mesti:

1. kalkulanta
v upravi podjetja

2. prodajalke
v prodajalni »Gorjanci«, Šentjernej

POGOJI:
pod 1. ustrezna srednja šola
pod 2. končana šola za prodajalce

Rok za vlaganje prijav je 8 dni po objavi.

● **PROSTOR ZA PISARNO!**
MESTNI ARHIV LJUBLJANE
išče PROSTOR ZA PISARNO
v središču mesta za eno leto.
Ponudbe pošljite na upravo Mestnega arhiva, Mestni trg 27, Ljubljana.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi naše drage mamice, žene in hčerke

JOŽEFE JEVŠEK
iz Novega mesta

se iz srca zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani. Posebno se zahvaljujemo pihalni godbi iz Straže in pevskemu zboru »Dušan Jereb«, kolektivu tovarne Novoteks, posebno oddelku apreture, podjetju Pionir, tovarišu, ki je ob grobu izrekel tolažilne besede, tovarišu Marjanu Venti, tovarišu Sergeju Sekaču, družinama Vovk in Hočevar ter tovarišu Alojzu Jožefu. Vsem znancem in sorodnikom, ki so podarili cvetje in nam izrekli tolažilne besede, iskrena hvala.

Žalujoči: mož Roman, sin Dušan, hči Jožica in mama Jožefa

ZAHVALA

Ob mnogo prezgodnji in tragični izgubi našega ljubega in nepozabnega sina

MARJANA RAJERJA
iz Novega mesta

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremili do mnogo preranega groba, sorodnikom za vso pomoč in vsem za izkazano iskreno sožalje. Posebno se zahvaljujemo sindikalni podružnici tovarne zdravil Krka ter sodelavcem električnega oddelka za podarjene vence in cvetje, novomeškim pevcem in godbi, direktorju tov. Andrijaniču, direktorju tehničnega sektorja inž. Radu Cimermanu in tov. inž. Kuharju za vso pomoč ob tragični izgubi našega dragega sina, častiti duhovščini pa za opravljeni obred. Vsem, ki ste dragega pokojnika spremili do mnogo, mnogo preranega groba, še enkrat iskrena hvala.

Globoko užaloščeni: mama, oče in brat Marko

ZAHVALA

Ob težki in nenadomestljivi izgubi našega ljubega moža, očeta, dedka in brata

JANKA RECLJA
iz Šentjerneja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani. Zlasti smo hvaležni zdravniškemu in strežnemu osebju internega oddelka splošne bolnišnice v Novem mestu, ki so mu do zadnjega trenutka z vso prizadevnostjo in človeško toplino pomagali. Hvala lovskim društvom, gasilskemu društvu, Šentjernejskemu oktetu in gospodu župniku za ganljivo slovo. Zahvaljujemo se tudi vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam pismeno ali ustno izrazili sožalje, darovali cvetje in ga spremili na njegovi zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Šentjernej, 9. oktobra 1972

Žalujoča družina Recljeva

ZAHVALA

Ob bridki izgubi ljubega moža, očeta in dedka

JOŽETA LOKARJA
iz Dolnjega Karteljevega št. 21

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, ter župniku za opravljeni obred. Posebno se zahvaljujemo kolektivom Intertrade, Kartonažni tovarni in DIC-Litostroj iz Ljubljane ter drugim sorodnikom in prijateljem za darovane vence in cvetje.

Dolnje Karteljevo, 8. oktobra 1972

Žalujoči: žena Marija, sinova Jože in Martin ter hčere Mimi, Fani, Anka in Vida z družinami

---

ZAHVALA

Po težki in neozdravljivi bolezni nas je v 75. letu starosti za vedno zapustila naša zlata mama, stara mama in sestra

IVANA PUŠ, roj. JARC
V BREZOV LOG 40, NOVO MESTO

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom in znancem za darovano cvetje, izraženo sožalje, vsem, ki so jo spremili na zadnji poti, kolektivu Novoteksa za podarjeni venec in cvetje.
Najlepša zahvala gospodu Lapu za tako lep cerkveni obred ter pevcem za lepo zapete žalostinke. Zahvaljujemo se tudi družini Gantar za vso pomoč.

Žalujoči: sinova Jože in Tone, hči Marija, brata Lojze in France z družinami ter drugo sorodstvo.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 13. oktobra – Edvard
Sobota, 14. oktobra – Nedeljko
Nedelja, 15. oktobra – Terezija
Ponedeljek, 16. oktobra – Jadviga
Torek, 17. oktobra – Marjeta
Sreda, 18. oktobra – Luka
Četrtek, 19. oktobra – Etbin

KINO

BREŽICE: 13. in 14. 10. ameriški barvni film „Prekleta steza Indianopolisa". 15. in 16. 10. špansko-ameriški barvni film „Legija prokletih". 17. in 18. 10. ameriški barvni film „Nomadi s severa".

ČRNOMELJ: 13. 10. ameriški barvni film „Izkoplji si grob". 15. 10. ameriški barvni film „Dnevnik jezne gospodinje", 18. 10. nemški barvni film „Kamasutra".

KOSTANJEVICA: 14. 10. ameriški barvni film „Bitka za San Sebastian". 15. 10. italijanski barvni film „Grič škornjev".

METLIKA: od 13. do 15. 10. francoski barvni film „Razum caruje". Od 13. do 15. 10. francoski barvni film „Dovoljenje za ubijanje". 18. in 19. 10. angleški barvni film „Kje je Jack?". Od 18. do 20. 10. francoski barvni film „Sveti plamen".

MIRNA: 14. in 15. 10. „Hudičeva brigada".

MOKRONOG: 14. in 15. 10. francoski barvni film „Bledolični ubijalec".

NOVO MESTO: od 13. do 16. 10. italijanski barvni film „Potni list za pekel". Od 17. do 19. 10. francoski barvni film „Pot v Katmando".

RIBNICA: 14. in 15. 10. ameriški barvni film „Ujetniki vesolja".

SEVNICA: 14. in 15. 10. mehiški barvni film „Srebrna maska". 18. 10. angleški film „Smešne stvari so se zgodile na poti v Forum".

ŠENTJERNEJ: 14. in 15. 10. „Stanlio in Olio".

TREBNJE: 14. in 15. 10. francoski barvni kriminalni film „Agent OSS 117". 18. 10. ameriški barvni ljubezenski film „Njeno zadnje poletje".

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

HRANO IN STANOVANJE dam starejši ženski ali upokojenki za varstvo otrok na domu. Modic, Trdinova 39, Novo mesto.

GOSPODINJO srednjih let iščemo k štiričlanski družini. Nudimo lepo sobo s kopalnico in dobro plačo. Javite se na naslov: inž. Šojar, Cesta Dolomitskega odreda 44, 61000 Ljubljana-Vrhovci.

TRIČLANSKA DRUŽINA išče dekle za varstvo otroka in pomoč v gospodinjstvu. Nudimo dobro plačo, hrano in stanovanje. Kranjec, Ploščad Franca Bratovža-Aca 5, Ljubljana.

DELAVCE IN DELAVKE za določen čas sprejmem takoj. Plača po dogovoru. Kovačič, kovinoplastični izdelki, Novo mesto.

DIMNIKARSKEGA VAJENCA sprejmem takoj. Oskrba v hiši in lepa vajenska nagrada. Pogoj: 6 razredov osnovne šole, da je vesten in pošten. Oglasite se na naslov: Ivan Rober, dimnikarstvo, Ribnica na Dol.

FRIZERSKO vajenko sprejmem. Česalnica „Erika", Zaloška 33, Ljubljana.

KROJAŠKEGA VAJENCA, vajenko, sprejmem. Šinkovec Franc, Poljanska c. 12, Ljubljana.

SLUŽBO IŠČE

V DOPOLDANSKO VARSTVO sprejmem dojenčka v Majde Šilc 18, Novo mesto. Naslov v upravi lista (2047/72).

STANOVANJA

ODDAM opremljeno sobo dvema dekletoma. Naslov v upravi lista (2033/72).

SOBO in kuhinjo oddam. Pogoj: plačilo za dve leti vnaprej. Naslov v upravi lista (2063/72).

ODDAM komfortno novo stanovanje najboljšemu ponudniku. Pogoj: plačilo vnaprej. Naslov v upravi lista (2070/72).

ODDAM sončno sobo (terasa) v centru. Souporaba kuhinje in kopalnice. Ponudbe pod „Predplačilo".

Motorna vozila

UGODNO prodam avto fiat 600. Naslov v upravi lista. (2032/72).

PRODAM karamboliran avto znamke NSU 1000 C, letnik 1970. Verica Skalicky, 68250 Brežice, Vodnikova 8.

PRODAM dva fiata 1100, letnik 1961, v nevoznem stanju, za 3.000 N-din. Tone Povše, Stehanja vas 3, Veliki Gaber.

PRODAM prikolico za osebni avto. Matevž Aš, Straža 112.

PRODAM renault R-8. Informacije na telefon 22-380.

PO UGODNI CENI PRODAM motor za avto fiat 750, 2800 km. Franc Knez, Hrastovica 19, Mokronog.

ZELO UGODNO prodam fiat 600 D. Magnik, Zagrebška 23, Novo mesto.

UGODNO prodam fiat 600. Vprašajte pri Germu, Novo mesto, Mestne njive 10, v ponedeljek ali sredo popoldne ali po telefonu 21-811.

PRODAM osebni avto volkswagen. Pšeničnik, Lamutova 2, Novo mesto.

PRODAM malo rabljen moped na tri prestave, registriran. Naslov v upravi lista (2072/72).

PRODAM dobro ohranjen austin 1100, letnik 1968, v zelo dobrem stanju. Franci Boncelj, Kolodvorska 5, Krško.

PRODAM

PRODAM ročni voziček, železno visoko peč in velik kuhalnik. Naslov v upravi lista (2034/72).

PRODAM dve siamski mački, stari tri mesece. Naslov v upravi lista (2035/72).

UGODNO PRODAM spalnico iz trdega lesa. Šentlenart 26, Brežice.

PRODAM mlinski inventar, 4 pare valjkov, plansko sejalo in drugo. Mirko Pfeifer, Hoče 101.

POCENI PRODAM tridelno razstavljivo in dvodelno omaro, dve postelji (190 x 90), komodo, dve nočni omarici ter kuhinjsko omarico. Poizve se: Nad mlini 44, stanovanje 11 (telefon 21-119).

UGODNO PRODAM lahek nov gumi voz (13, 14 in 15 col). Tomc, Lavrica 14, p. Škofljica.

UGODNO PRODAM sobno pohištvo. Ogled možen vsak dan od 15. do 20. ure. Nad mlini 42, Bilič.

PO TEČAJU LINGUAPHON, ki ima 16 gramofonskih plošč in štiri knjige, se naučite italijanščine. Naslov v upravi lista.

PRODAM fotoaparat Practica Super TL. Vprašajte na telefon 068-21-630, interna 46.

PRODAM garažo na Mestnih njivah. Vprašajte na telefon 21-972. Oklešč en.

PRODAM tri trodelna malo rabljena zastekljena okna po ugodni ceni. Stane Henigman, Dol. Toplice 37.

PRODAM dve prikolici za osebni avto. Senica, kovač, Meniška vas 20, Dol. Toplice.

PRODAM dobro ohranjeno dnevno sobo po ugodni ceni. Inž. Peternelj, Kristanova 6, Novo mesto.

PRODAM nov gumi voz (14 in 15 col). Žitnik, Babna gorica 2, p. Škofljica.

PRODAM diatonično tritonsko harmoniko, trikrat uglašeno, in tridesetvoltno ozvočenje z dvema zvočnikoma brez mikrofona, po ugodni ceni. Vse je rabljeno in v dobrem stanju. Ogled vsako popoldne, razen sobote in nedelje, med 15. in 19. uro. Cveto Pelko, PTT samski dom, Vojkova 60, Ljubljana-Bežigrad.

PRODAM več parov rasnih golobov florentinec in pavček. Janez Kebe, Brežice, Prešernova 2.

KUPIM

KUPIMO 2000 kg otave. Ponudbe pošljite na Zavod za zdravstveno varstvo, Novo mesto, Med vrti št. 5.

POSEST

PO UGODNI CENI prodam v Dolnji Straži takoj vseljivo starejšo kmečko hišo. Ignacij Mervar, Kregarjev hrib, n. h. Straža.

POCENI prodam kmečko hišo z nekaj zemlje pri Mirni na Dol. s pogojem, da imam do smrti stanovanje. Ostalo po dogovoru. Naslov v upravi lista (2056/72).

KUPIM hišo z malo vrta v okolici Novega mesta. Naslov v upravi lista (2062/72).

V Krškem prodam hišo z vrtom. Hiša je primerna za trgovino ali gostilno. Informacije dobite vsak dan med 9. in 13. uro pri Ediju Kriegerju, Cesta krških žrtev 69, Krško.

RAZNO

NUJNO POTREBUJEM za leto dni pri gradnji hiše 500.000 S-din posojila. Vrnem 650.000 S-din. Ponudbe pod „Nujno".

POROČNI PRSTANI! – Vsa zlatarska dela vam po vaši želji najbolje opravi zlatar Otmar Zidarič v Gosposki 5, Ljubljana, kjer dobite tudi poročne prstane vseh oblik! – Z izrezkom tega oglasa dobite 10-odst. popusta!

ZAHVALE

Ob smrti naše drage mame in stare mame

ANE POTOČAR
iz Gor. Stare vasi
pri Šentjerneju

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem za podarjene vence in cvetje ter za spremstvo na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se gospodu župniku za opravljeni obred in poslovilne besede ter gasilski četi za spremstvo. Še enkrat vsem prisrčna hvala.

Žalujoči: sin in hčerka z družinama.

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, brata, strica in starega očeta

TONETA LUKŠETA
z Rateža 10
pri Novem mestu

se iz srca zahvaljujemo vsem, ki so nam ob očetovi smrti izrekli sožalje, darovali vence in cvetje. Zlasti smo hvaležni kolektivu zdravstvenega doma Novo mesto, kolektivu Industrije motornih vozil in Zavodu za turizem z Bleda. Posebej se zahvaljujemo dr. Vodniku, za pomoč in lajšanje bolečin med boleznijo, Mari Zupančičevi za pomoč, kakor tudi vsem sosedom, posebno Papeževim, ki so v tako lepem številu spremili našega dragega očeta na zadnji poti.

Žalujoči: žena Marija, hčerke Anica, Mimica, Lojzka in Jožica z družinami ter Vida, sinova Tone in Ludvik z družinama in drugo sorodstvo.

Dne 10. oktobra 1972 je minilo leto dni od smrti mojega moža in našega očeta

ALOJZA AVBARJA

ki nas je za vedno zapustil in se spominjamo nanj.

Žena Marija, sinček Alojzij in hčerkica Bojanca.

Novo mesto, 10. 10. 1972.

Ob mnogo prerani smrti dragega moža, očka, sina, brata ter nečaka

TONETA SLADIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami, darovali pokojniku cvetje in ga tako množično spremili na zadnji poti. Posebna zahvala duhovnikoma g. Petku in g. Koštrunu za ganljivi nagovor, vsem gasilcem, posebno tov. Kirmu za tolažilne besede pri odprtem grobu, godbi Titovih zavodov Litostroj, otrokom in razredničarki I. razreda osnovne šole na Mirni, pevcem cerkvenega zbora in sosedom za vsestransko pomoč. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju infekcijske klinike v Ljubljani za požrtvovalno delo v času zdravljenja. Še enkrat vsem iskrena hvala.

Žalujoči: žena Marija z otroki, mati in oče, bratje ter sestre in drugo sorodstvo.

ČESTITKE

Rezki Matohovi iz Novega mesta, Paderšičeva 23, iskreno čestitajo za njen praznik vsi njeni, ki jo imajo radi, s Podturna.

Dragima mami in očetu Kristini in Alojzu Progar iz Sel pri Mirni peči, mami za 70., očetu za 68. rojstni dan, iskreno čestitamo z željo, da bi bila še vrsto let zdrava in zadovoljna med nami. Hčerka Ani, zet Lojze, vnuki Anica z možem Cirilom, Slavko in Jelka.

Dragemu očetu oziroma možu Lojzetu Gorencu iz Strelaca želijo za njegov 75. praznik še obilo zadovoljstva med domačimi, predvsem pa zdravja, žena Anička, sin Lojze z družino, hčerka Marija z družino ter sin Pavle. Pavlu pa vse lepo za 25. pomlad!

PREKLICI

Preklicujem in obžalujem izjave, izrečene v mesecu septembru 1972 o Jožefi Andrič iz Stare cerkve 34. Ramo Nuhanović, Slovenska vas 37, p. Stara cerkev.

Boris Debelak mlajši, Krmelj 30, preklicujem žaljive besede, ki sem jih izrekel na javnem prostoru v Krmelju 30. septembra 1972 zvečer o Nandetu Strnadu, gostilničarju iz Hotemeža pri Radečah. Obenem se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Kristina Miklavčič, Črnošnjice 34, Stopiče, opozarjam vse, naj ne posojajo denarja mojemu možu Stanetu, ker jaz nisem plačnica njegovih dolgov.

Anica in Blaž Krajnc, Gor. Sušice 10, Uršna sela, prepovedujeva pašo kokoši po najinem zemljišču. Kdor tega ne bo upošteval, ga bova sodno preganjala.

OBVESTILA

NUDIM vam vse vrste rolet, žaluzije in platnene zavese, opravljam vsa popravila iz iste stroke. Cene solidne. Naročila sprejema Bogo Radi, Žabja vas 15, Novo mesto.

GOSTILNA PRI JOŽICI v Veliki Loki vas vabi na VINSKO TRGATEV, ki bo 15. oktobra ob 15. uri. Zabaval vas bo ansambel Tineta Košmrlja. Vabljeni! Jožica Pirc.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Mira Sušin iz Pavlove vasi – deklico; Nada Mišič iz Samobora – Ivico; Milica Ivković iz Brežic – deklico; Zlata Tomašinec iz Višnjevca – deklico; Marija Žarn iz Vrhulj – dečka; Marija Veble iz Sel – Branko; Rezika Tančak iz Podvrha – dečka; Milena Teraž iz Sevnice – Vanjo; Terezija Vinter iz Sp. Starega grada – deklico; Ana Omerzo iz Arnovih sel – dečka; Anica Jerele iz Župeče vasi – dečka; Darinka Aringer iz Artič – Simono; Andrejka Cerjak iz Trebeža – Romana; Frančiška Starina iz Krškega – deklico; Ivana Zajc iz Brezja – dečka. – Čestitamo!

UMRLI SO

Pretekli teden so v brežiški bolnišnici umrli: Ana Peteline, upokojenka iz Mihalovec, stara 74 let; Ludvik Rozman, upokojenec iz Brežic, star 66 let.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Alojz Moškon je padel s kolesom in si poškodoval glavo; Jakoba Karaula je povozil avto in mu poškodoval levo nogo; Rozalija Omerzu je padla na poti, pri čemer je dobila notranje poškodbe; Vinko Ozinc si je pri delu poškodoval kazalec na desni roki; Josip Obrankovič je padel s kolesom in si zlomil desno roko; Adolf Simonišek se je v godzu vsekal v desno nogo; Miharem Bešić si je pri delu poškodoval desno nogo; Josipa Trkeša je prevrnila krava in mu poškodovala desno koleno; Alojzija Kerin je padla na poti in si poškodovala levo roko; Angelca Šekoranja je padla na poti in si poškodovala levo nogo; Velislava Vučičevića je povozil avto in mu poškodoval glavo.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Bobič iz Irče vasi – Jožico, Marija Mohar s Potovrha – Marjana, Sonja Blažič z Mirne – Damjano, Gabrijela Gašperič iz Gornjega Podboršta – Duško, Marija Teropšič iz Črešnjic – Milana, Milena Marković iz Metlike – Tončka, Anica Komljanec iz Dolenjskih Toplic – Renato, Tončka Bradač iz Loške vasi – Marka, Milka Miklavčič iz Mokronoga – Benjamina, Ivanka Rajer iz Štefana – Damjano, Marija Mavrin iz Jerneje vasi – Igorja, Albina Bernardič iz Dolenjega Mokrega polja – Natašo, Zdenka Blatnik iz Hrastovice – Francija, Ana Kukec iz Tržišča – Romana, Ana Pavlin iz Potovrha – Bernardko, Anica Konda iz Osojnika – Mirka, Jožeta Bučar iz Velike Cikave – Brigito, Anica Bukovec iz Mrtvic – Barbko, Mihaela Golob iz Dolenje Nemške vasi – Silvo, Vojka Jesenšek iz Krškega – Matejo, Stanka Luzar iz Brusnic – Zdenko, Berta Matasović z Vrha pri Sentrupertu – Ireno, Olga Škufca z Vrha pri Kostanjevici – Alojza, Lidija Ban iz Razdrtega – Aleksandra, Ana Dimc iz Semiča – Mirana, Pepca Ovniček s Hrbinovega Mirja – Mirjana, Anica Ziherl iz Velike Loke – dečka, Marija Penca iz Mokronoga – dečka in Ana Murgelj iz Prečne – dečka.

ČESTITAMO!

Hvala za vašo kri, ki rešuje življenja!

Pretekli teden so darovali kri na novomeškem transfuzijskem oddelku: Alojza Šurla, Martin Peterlin, Jože Cimermančič, Štefka Jankovič, Maksima Petrinčič, Alojz Zoran, Milan Močnik, Nada Krujjac, Jožefa Pate, Rudi Zupan, Niko Reba, Marija Korče in Franc Klemenčič, člani Novoteksa, Novo mesto; Franc Pezderšek, Drago Brezovar, Peregrin Košir, Peter Turk, Janez Grum in Jože Kovač, člani Krke, tovarne zdravil, Novo mesto; Jože Gnidovec, član Novolesa, Straža; Valči Kralj, Anica Koželj, Marija Udovč, Ivanka Švigelj in Slavka Žagar, članice Laboda, Novo mesto; Ciril Mirtič, Jožefa Trogrlič in Nada Jelenič, člani Novotehne, Novo mesto; Janez Klemenčič, član Gorjancev, Straža; Jože Dežman, Brane Maver, Ivan Hrovatič, Franc Andoljšek, Ivan Barbič, Vinko Mikec, Slavko Novak, Jože Hrovat, Martin Saje, Lucija Rojc, Ivan Štangelj, Franc Golobič, Anton Kraševec, Rašo Stojanovič, Silvo Rajk, Franc Gorenc in Alojz Kalin, člani IMV Novo mesto; Alojz Mavsar, Alojz Krevs, dr. Slavka Campa, dr. Ludvika Baraga in dr. Nada Cimerman, člani splošne bolnišnice Novo mesto; Ana Ravbar, gospodinja iz Ljubna.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE VAS VABI NA ODVZEM KRVI

Za kritje vseh potreb po krvi je potrebno, da pride vsako leto na odvzem krvi 70.000 ljudi, in sicer vsak odvzemni dan 200. Zato pričakuje organizacija Rdečega križa, da se bodo odzvali vsi zdravi občani. Da bi si prebivalci občin, kjer je redna krvodajalska akcija, lahko pravočasno rezervirali čas, objavljamo program rednih krvodajalskih akcij za mesec oktober 1972. Ker samo kri nadomesti kri, je razumljivo, da si jo z darovanjem zagotovimo tudi sebi in svojim najbližjim, če bi jo potrebovali.

Rdeči križ vljudno prosi prebivalce spodaj navedenih krajev in občin, naj se čimprej javijo občinskemu odboru Rdečega križa in mu sporočijo, kateri dan želijo priti na odvzem krvi.

METLIKA — 17., 18. oktobra 1972
TREBNJE — 23., 24., 25. oktobra 1972
GROSUPLJE — 26., 27. oktobra 1972

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ODBOR
IN OBČINSKI ODBORI RK

OBVESTILO O DERATIZACIJI (zastrupljanju podgan in miši) V OBČINI METLIKA

Po odloku o obvezni deratizaciji v občini METLIKA (Skupščinski Dolenjski list št. 15/72) bo Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto opravil OBVEZNO DERATIZACIJO (nastavljanje zastrupljenih vab) na območju naselij METLIKA, GRADAC in SUHOR V DNEH OD 13. DO 18. OKTOBRA 1972.

Točna navodila in opozorila bodo objavljena na vidnem mestu v krajih, kjer bomo opravljali deratizacijo.

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO
NOVO MESTO, MEJ VRTI 5, TEL. 21-421

BREZ BESED

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJI: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET: Lojzka Potrč (predsednica sveta), Franc Beg, Viktor Dragoš, Tone Gošnik, Jože Jeke, Tone Klenovšek, Franc Lapajne, Tine Molek, Slavko Smerdel, Franc Stajdohar in Ivan Zivič.

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, Marjan Legan, Janez Pezelj, Jože Prime, Jože Splichal, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik – Tehnični urednik: Marjan Moškon.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 2 dinarja – Letna naročnina 79 dinarjev (za 1972: 64 din), polletna naročnina 39,50 din, plačljiva vnaprej – Za inozemstvo 160 dinarjev ali 10 ameriških dolarjev oz. 30 DM (ali ustrezna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun 521-620-1-32002-10-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 40 din, 1 cm na določeni strani 55 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 80 din. – Vsak mali oglas do 10 besed 15 din, vsaka nadaljnja beseda 1 din. Za vse ostale oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 5 od 1. 7. 1972. – Za oglase odgovarja Mirko Vesel. – TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 521-9-8 – Naslov uredništva in uprave: 68001 NOVO MESTO, Glavni trg 3 – Poštni predal 33 – Telefon: (068) 21-227 – Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Tiska tiskarna »Ljudske pravice« v Ljubljani.

RADIO LJUBLJANA

DAN: poročila ob 5.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 18.00, 19.30 in ob 22.00. pisan glasbeni spored od 8.00

TEK, 13. oktobra: 8.10 Glas- matineja – 9.35 Koncert za – 10.20 Pri vas doma – Poročila – Turistični napotki goste iz tujine – 12.30 Kme- sveti – inž. Janez Zlindra: aj bo rast telic rjave pasme ost prvesnic – 12.40 Z do- ansambli – 13.30 Priporo- vam . . . – 14.10 Za otroke, pesmi! – 15.30 Napotki za – 16.00 „Vrtiljak" – 17.10 koncert – 18.15 „Signali" - Lahko noč, otroci! – 20.00 Kumar in pevski zbor Uči- zveze Julijske Krajine – Top-pops 13" – 21.15 Od- morju in pomorščakih – besede in zvoki iz logov do-

BOTA, 14. oktobra: 8.10 matineja – 9.35 Godala v – 10.20 Pri vas doma – 11.00 – Turistični napotki za goste iz tujine – 12.30 Kme- sveti – dr. Tatjana Štupica: raziskave na področju vr- in kolobarjenja – 12.40 Po – 13.30 Priporočajo . . . – 15.30 Glasbeni inter- – 16.00 „Vrtiljak" – 17.10 mblom Walter Wanderley Set 20 Gremo v kino – 18.15 Do- se ob isti uri – 19.00 Lahko otroci! – 19.15 Minute z mblom Zadovoljni Kranjci – Spoznavajmo svet in domo- – 22.20 Oddaja za naše izse-

EDELJA, 15. oktobra: 6.00 do Dobro jutro! – 8.05 Radijska za otroke – M. Nastasijević-M. Smešni princ – 9.05 Sreča- v studiu 14. – 10.05 Še pomni- vili . . . Zmagoviti bojni po- proleterskih brigad v Bosansko 1942 – 10.25 Pesmi borbe – 10.45 do 13.00 Naši po- lci čestitajo in pozdravljajo – Pogovor s poslušalci – 13.30 dijska reportaža – 13.50 Z do- ni ansambli – 17.15 Radijska Ernst Brauun Olsen: Knjigar- ne more spati – 18.00 Radijski – 19.00 Lahko noč, otroci! – 15 Glasbene razglednice – 20.00 nedeljo zvečer – 22.20 Zaplešite

NEDELJEK, 16. oktobra: 10 Glasbena matineja – 9.20 Z tni zabavnimi orkestri – 10.20 vas doma – 11.00 Poročila – turistični napotki za naše goste iz tujine – 12.30 Kmetijski nasveti – Marko Lipovšek: nabiranje in shranjevanje semenja gozdnega drevja – 12.40 S tujimi pihalnimi godbami – 13.30 Priporočajo vam . . . – 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo – 15.30 Glasbeni intermezzo – 17.10 Ponedeljkovo glasbeno popoldne – 18.35 „Interna 469" – 19.00 Lahko noč, otroci! – 19.15 Minute z Beneškimi fanti – 20.00 Stereofonski operni koncert – 22.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 17. oktobra: 8.10 Glasbena matineja – 9.35 Belokranjske in žumbarske narodne – 10.20 Pri vas doma – 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine – 12.30 Kmetijski nasveti – inž. Jože Čuden: Zakaj tako različni gospodarski uspehi na naših kmetijah? – 12.40 Z domačimi godci in ansambli – 13.30 Priporočajo vam . . . – 14.10 Kaj vam glasba pripoveduje – 16.00 „Vrtiljak" - 17.10 Popoldanski simfonični koncert – 18.15 V torek nasvidenje! – 19.00 Lahko noč, otroci! – 19.15 Minute z ansamblom Borisa Franka – 20.00 Prodajalna melodij – 22.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 18. okrobra: 8.10 Glasbena matineja – 10.20 Pri vas doma – 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine – 12.30 Kmetijski nasveti – inž. Tone Zafošnik: Gnojenje vinogradov – 12.40 Od vasi do vasi – 13.30 Priporočajo vam . . . – 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo – 15.30 Glasbeni intermezzo – 16.00 „Vrtiljak" - 17.10 Glasbena galerija – 19.00 Lahko noč, otroci! – 19.15 Glasbene razglednice – 10.00 Koncert simfoničnega orkestra RTV Ljubljana – 22.15 S festivalov jazza.

ČETRTEK, 19. oktobra: 8.10 Glasbena matineja – 9.35 Mali slovenski pevski sestavi pojo – 10.20 Pri vas doma – 11.00 Poročila – turistični napotki za naše goste iz tujine – 12.30 Kmetijski nasveti – inž. Peter Kunstelj: Rast telic cikaste in lisaste pasme ter križank – 12.40 Igrajo pihalne godbe – 13.30 Priporočajo vam . . . – 14.30 Sestanek instrumentov – 15.30 Glasbeni intermezzo – 16.00 „Vrtiljak" – 17.10 Koncert po željah poslušalcev – 18.30 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana – 19.00 Lahko noč, otroci! – 19.15 Minute z ansamblom Francija Puharja – 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov – 22.15 Češka mlajša skladateljska generacija.

RADIO SEVNICA

ČETRTEK, 12. oktobra: 16.00 do 16.15 Napoved programa, poročila, šport in turistični napotki – 16.15 do 16.30 Nove plošče RTB – 16.30 do 16.40 Aktualnost tedna – 16.40 do 17.00 Obvestila in reklame – 17.00 do 18.00 Glasbena oddaja: Izbrali ste sami.

SOBOTA, 14. OKTOBRA: 16.00 do 16.30 Pol ure za pop glasbo – 16.30 do 16.45 Radijska univerza – 16.45 do 17.10 Med zabavnimi zvoki nekaj obvestil in reklam ter melodija za vas – 17.10 do 17.30 Za naše najmlajše – 17.30 do 18.00 Narodnozabavne na valu 192 m s posnetki festivala Goriška brda 72.

NEDELJA, 15. OKTOBRA: 10.30 Domače zanimivosti – Poročilo s seje občinske skupščine Brežice – Za naše kmetovalce: Predpisi o prometu z zemljišči – Nedeljska reportaža z letošnje trgatve – Obvestila, reklame in spored kinematografov – 12.00 do 15.00 Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK, 17. OKTOBRA: 16.00 do 16.15 Napoved programa in srečanje s Tržaškim narodnim ansamblom – 16.15 do 17.15 Poročila – Jugoton vam predstavlja – Novo v knjižnici – Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista – Obvestila, reklame in filmski pregled – 17.15 do 17.30 Tedenski športni komentar – 17.30 do 18.00 MLADINSKA ODDAJA.

BELOKRANJSKO GRADBENO PODJETJE »B E G R A D«, – ČRNOMELJ

PRODA

KOMBIBUS IMV – super B 1600 letnik 1970 – v voznem stanju.

Izklicna cena je 20.000 din.

LICITACIJA BO DNE 16. OKTOBRA 1972 OB 12. URI NA SEDEŽU UPRAVE.

SLUŽBA ZA PRODAJALCE!

KMETIJSKA ZADRUGA »KRKA« NOVO MESTO
EE za trgovine

razgl aša prosta delovna mesta:

1. **trgovskega poslovodje** (za novo blagovnico v Žabji vasi)
2. **več prodajalcev mešane in tehnične trgovske stroke**
3. **mesarja**
4. **kmetijskega tehnika – prodajalca**
5. **dveh gostinskih delavk za bife trgovine na Uršnih selih**

POGOJI:

Za delovno mesto pod zaporedno št.:

1. trgovski poslovodja — VK delavec trgovske stroke z najmanj 10-letno prakso v stroki, od tega najmanj 5 let na poslovodskem delovnem mestu, organizacijske sposobnosti;
2. KV prodajalec mešane ali tehnične stroke — zaželena praksa;
3. KV mesar — zaželena praksa;
4. kmetijski tehnik, usposobljen za strokovno svetovanje in prodajo kmetijskega reprodukcijskega materiala;
5. KV natakarice — zaželena praksa.

Nastop službe po dogovoru. Kandidati naj vložijo pismene prijave s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega službovanja na naslov: KZ »KRKA«, EE Trgovine, Novo mesto, Cesta Komandanta Staneta 10. Razglas velja do zasedbe delovnih mest.

TELEVIZIJSKI SPORED

NEDELJA, 15. OKTOBRA

8.50 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec) (Bg) – 9.45 Po domače z ansamblom J. Jeršinovca in Planšarji (Lj) – 10.12 Kmetijska oddaja (Zg) – 10.55 Mozaik (Lj) – 11.00 Otroška matineja: Vitez Vihar, Vsi vlaki sveta (Lj) – 11.50 Poročila (Lj) – 11.55 Mestece Peyton (lj) – 12.45 TV kažipot (do 13.05) (Lj) – Nedeljsko popoldne – 17.45 Poročila (Lj) – 17.50 Madame Sans Gene – barvni film (Lj) – 19.30 Kratek film (Lj) – 19.50 Cikcak (Lj) – 20.00 TV dnevnik (Lj) – 20.25 3-2-1 (Lj) – 20.30 Smeh na odrskih deskah (Bg) – 21.15 Stih in pesem (Zg) – 21.30 Športni pregled (JRT) – 22.00 Poročila (Lj)

PONEDELJEK, 16. OKTOBRA

9.05 Odprta univerza (Bg) – 9.35 TV v šoli (Zg) – 10.30 Angleščina (Zg) – 10.45 Nemščina (Zg) – 11.00 Osnove splošne izobrazbe (Bg) – 14.45 TV v šoli – ponovitev (Zg) – 15.40 Angleščina – ponovitev (Zg) – 15.55 Nemščina – ponovitev (Zg) – 16.10 Francoščina (Bg) – 16.45 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.00) (Bg) – 17.55 Gori, doli, naokoli: V omari (Lj) – 18.15 Obzornik (Lj) – 18.30 Kremenčkovi – serijski barvni film (Lj) – 18.55 Mozaik (Lj) – 19.00 Mladi za mlade (Sk) – 19.50 Cikcak (Lj) – 20.00 TV dnevnik (Lj) – 20.25 3-2-1 (Lj) – 20:30 Mala enciklopedija jugoslovanske drame (Lj) – . . . . Diagonale (Lj) – . . . . Poročila (Lj)

TOREK, 17. OKTOBRA

9.35 TV v šoli (Zg) – 10.40 Ruščina (Zg) – 11.00 Osnove splošne izobrazbe (Bg) – 14.45 TV v šoli – ponovitev (Zg) – 15.35 Ruščina – ponovitev (Zg) – 15.55 TV vrtec (Zg) – 16.10 Angleščina (Bg) – 17.15 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.30) (Bg) – 17.50 J. Russel: Pajkova pojedina (Lj) – 18.20 Risanka (Lj) – 18.25 Obzornik (Lj) – 18.40 Od zore do mraka: Sinovi neba – II. del (Lj) – 19.10 Mozaik (Lj) – 19.15 Iz sveta oblikovanja: Naselja (Lj) – 19.35 Telesne značilnosti in bolezni v starosti (Lj) – 19.50 Cikcak (Lj) – 20.00 TV dnevnik (Lj) – 20.25 3-2-1 (Lj) – 20.35 Pismo neznane ženske – celovečerni film (Lj) – 22.00 Nastop komornega zbora RTV Ljubljana (Lj) – 22.20 Poročila (Lj)

SREDA, 18. OKTOBRA

8.20 TV v šoli (Zg) – 11.00 Osnove splošne izobrazbe (Bg) – 16.45 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.00) (Bg) – 17.50 Vitez vlhar – serijski film (Lj) – 18.15 Obzornik (Lj) – 18.30 Jazz na ekranu: Boško Petrovič cinvention (Lj) – 19.00 Mozaik (Lj) – 19.05 Na sedmi stezi (Lj) 19.30 Naš ekran (Lj) – 19.50 Cikcak (Lj) – 20.00 TV dnevnik (Lj) – 20.25 3-2-1 (Lj) – 20.30 E. Zola: Nana – III. del (Lj) – 21.15 RTV konferenca (Lj) – 22.15 Poročila (Lj)

ČETRTEK, 19. OKTOBRA

9.35 TV v šoli – ponovitev ob 14.45 (Zg) – 10.30 Nemščina – ponovitev ob 15.55 (Zg) – 10.45 Angleščina – ponovitev ob 15.40 (Zg) – 11.00 Francoščina (Bg) – 16.10 Osnove splošne izobrazbe (Bg) – 16.45 Madžarski TV pregled (Bg) – 17.45 Poslušajte nas – Klub OZN v Vinici (Lj) – 18.15 Obzornik (Lj) – 18.30 Vsi vlaki sveta – serijski film (Lj) – 18.55 Mozaik (Lj) – 19.00 Mestece Peyton (Lj) – 19.50 Cik-cak (Lj) – 20.00 TV dnevnik (Lj) – 20.25 3-2-1 (Lj) – 20.35 Četrtkovi razgledi (Lj) – 21.35 A. P. Čehov: Medved (Lj) – 22.00 K. Cipci: Concertino za orkester (Lj) – 22.15 Poročila (Lj)

PETEK. 20. OKTOBRA

9.30 TV v šoli (Zg) – 11.00 Angleščina (Bg) – 14.40 TV v šoli – ponovitev (Zg) – 16.10 Osnove splošne izobrazbe (Bg) – 16.45 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.00) (Bg) – 17.20 L. Suhodolčan: Kapitan (Lj) – 18.00 Obzornik (Lj) – 18.15 Gospodinjski pripomočki: Likanje (Lj) – 18.25 Ekonomsko izrazoslovje (Lj) – 18.30 Glasba za oči: Strawinski-Pisasso (Lj) – 18.55 Mozaik (Lj) – 19.00 Sodobniki: A. Rubinstein (Lj) – 19.50 Cikcak (Lj) – 20.00 TV dnevnik (Lj) – 20.25 Reportaža (Lj) – 20.30 3-2-1 (Lj) – 20.40 Lepotice noči – celov. film (Lj) – 22.05 Prvakov konec tedna – barvni film s festivala športnih in turističnih filmov v Kranju (Lj) – 23.20 Poročila (Lj)

SOBOTA, 21. OKTOBRA

19.35 TV v šoli (Zg) – 17.30 Po domače: Ptujski festival – IV. del (Lj) – 18.00 Obzornik (Lj) – 18.15 V deželi klobukov – ser. barvni film (Lj) – 18.40 Gospod Piper – barvni film (Lj) – 19.10 Mozaik (Lj) – 19.15 Humoristična oddaja (Bg) – 19.45 Kratek film (Lj) – 19.50 Cikcak (Lj) – 20.00 TV dnevnik (Lj) – 20.25 3-2-1 (Lj) – 20.30 Zvoki Panonije – festival tamburaških orkestrov v Osijeku – prenos (Zg) – 21.30 Pribočnik njegove ekscelence – serijski film (Lj) – 22.45 TV kažipot (Lj) – 23.05 Poročila (Lj)

List za vsakogar »Dolenjski list«

RADIO BREŽICE

NEDELJA, 15. OKTOBRA: 10.30 Poročila – Po domače z ansamblom bratov Avsenik (III. del) – Kmetijski nasveti – Četrt ure z Otom Pestnerjem – Aktualni nedeljski magnetofonski zapis: Glasovali bomo za boljše pogoje našega šolstva, otroškega varstva in pravičnejši položaj našega kmeta – Za vsakogar nekaj – Družbeno-politično usposabljanje mladih komunistov, predstavnikov samoupravnih organov in mladinskih vodstev v sevniški občini (ob zaključku seminarja v Sevnici). 12.30 Poročila – Čestitke in pozdravi naših poslušalcev – 15.00 Zaključek programa.

SREDA, 18. OKTOBRA: 16.00 Poročila – Reklame in oglasi – Po domače z Avseniki (konec) – Vrt in vrtičkarji – Disco klub brez imena – Zdravstveni napotki – 20 minut z mojstri resne glasbe – Oddaja za najmlajše – 18.00 Zaključek oddaje.

va vedela niti, kako sta Fischer in Spasski, čeprav o tem ves svet. Zadnji preden sva odšla, me je v ustavil možak srednjih stisnil roko, dejal: „Ich Holland, „in me potem kako igrata Spasski in

nju se torej zanima ves In preko njiju ves svet ve landijo, deželo gejzirjev. tično bo torej tudi zaradi Islandija ogromno pri-

o bi Fischer in Spasski igra- dvoboj stoletja v Zagradcu Marinči vasi, kjer je še mir – in tega si Fischer čno želi – bi tudi za do- Krke vedel ves svet.

Zdaj vedo zanjo le ribiči in fotografi, ki jo v barvnih fotografijah rišejo na koledarjih. A to je brezimna lepota: mlin, njegov odsev v čisti vodi, nekaj jezu, nekaj brzic in del slapu.

Nič pa ne pove fotografija o ljudeh, ki živijo na tem koščku raja.

To je raj, če ga tako vzamete. Lahko pa vzamete drugače: potem to ni raj, ker so ceste slabe, ker je zemlja skopa, ker manjka vode, ker je to pač – zaostala Suha krajina.

Lepo je pa vseeno – neskončno!

Če stoji, propada

Zdaj sva se pripeljala do Marinče vasi. Kar naprej morava iz čolna, ker so vsepovsod čeri, voda pa je izredno nizka. V Marinči vasi 13, „Pri malnarjevih", kot pravijo tu po domače, živi Marija Jerše. Odkar ji je pred štirimi leti umrl mož, so se kolesa ustavila.

Nekoč so imeli žago, mlin in stope. Mlinska kolesa se ne bodo več vrtela: najstarejši sin priložnostno dela pri zidarjih, mlajši se uči za avtomehanika, hči je omožena.

„Saj bo tako kmalu propadlo," pove Jeršetova. „Če stoji, potem propada. Kolesa se morajo kar naprej obračati, pa je še veliko dela. Kaj šele, ko se ustavijo: potem je konec hiter!"

Mlin je prazen, pajčevine se vlečejo po kotih. Kako pajki dobro vedo, kje se lahko naselijo in kje lahko razpredajo svoje zanke!

Jeršetova kmetija, to je zdaj njihov kruh. Prežalostno bi bilo vprašati, ali nosijo žito mlet kam drugam. Če ne kupujejo kruha, potem skoraj gotovo vozijo koruzo ali pšenico v Zagradec . . .

Kustos Janez Bogataj je bil močno prijazen, ko mi je dal podatke o tem, kje so mlini na Krki. Že res, da bi jih našel že zaradi tega, ker je na vsakem jezu mlin, a z njegovo pomočjo sem bil odlično opremljen. Na karticah sem imel namreč že zapisano, kje je mlin, ali dela ali ne in če imajo morebiti tudi žago ali stope. To je bila izborna pomoč: podatki so bili domala vsi točni. In ko sem že pri podatkih Janeza Bogataja, naj zapišem še to: preden sem se odpravil na pot, sem vedel, da je od izvira pa do Otočca 30 delujočih ali opuščenih navadnih in valjčnih mlinov, 19 žag, 5 stop in 3 elektrarne.

Če se komu to ne zdi veliko – malo vsekakor tudi ni. Vsa Krka je namreč dolga, kot poroča Valvasor, 8 milj. Takratna nemška ali geografska milja je, če hočem biti natančen, veljala 7420 metrov in 44 centimetrov. To pa je, recimo okroglo, polovica Krkine poti!

Čez vse brzice, čez vse jezove, čez vse slapove: od mlina do mlina!

Črni kamni niso valjčki

Najbolj bahaški mlin, bahaški v pomenu opremljenosti, je med tremi v Zagradcu mlin na Fužini 33, kjer imajo valjčni mlin.

Lastnik je Anton Maver, pa ga nisva dobila doma, ker je šel delat na Krko. Žena Jožefa je povedala, da dela v mlinu zvečine sin Anton, a tudi njega ni bilo, šel je v Ljubljano.

Po domače se reče „Pri Štupniku". Mlin je dobila Jožefa: tetin mož je umrl že pred drugo svetovno vojno, njen sin pa v partizanih. Teta je potem mlin pustila Jožefi; z možem sta pred 10 ali 11 leti naredila valjčni mlin.

(Se nadaljuje)

Portret tega tedna

Res ima dolge lase, a tudi pridne roke!

»Matematik in fizik? Da, pa tudi čebelar,« pravi o sebi Branko Štubljar iz male belokranjske vasi v semiškem koncu

Cerovec je vas, oddaljena šest kilometrov od Semiča. Nima nobene avtobusne zveze, železnice pa tako ni. V tej vasi je doma mladenič Branko Štubljar. Za hišo je travnik, na travniku velik čebelnjak, v bližini skedenj in pod skednjem je Brankova delavnica. Vsako urico prostega časa preživi z obličem v roki.

Prav tak, ves potan in delovno napravljen, je ondan premetaval večji zaboj pod skednjem, pri čemer so mu dolgi lasje padali na obraz. Ni ga motilo. Žvižgal si je moderno melodijo in bil videti srečen.

„Tu je moj svet, kadar sem doma," mi je razložil. Končal sem gimnazijo in se vpisal na pedagoško akademijo. Matematik in fizik bom, kar me najbolj veseli, sem pa tudi čebelar. Čebele mi bodo med študijem še kako koristile!"

– Kako kanite algebro, Newtonove zakone in čebele spraviti v razmerje, od katerega si obetate korist?

„Dobil sem 500 din štipendije, toda v Ljubljani s tem denarjem težko živiš, posebno če bi rad kdaj na smučanje, v gledališče ali v družbo. Za take izdatke bom imel sam, in sicer od prodaje medu. Letos sem ga natočil že več kot 80 litrov. Nekaj sem ga prodal, nekaj pa razdal sosedom in znancem."

Potem mi je fant pravil, kako je začel čebelariti:

„Pred tremi leti sem se sprehajal po gozdu in zagledal hrast, v katerem je bil divji roj čebel. Žrelo sem zamašil, hrast posekal, ga pripeljal domov in začel gojiti čebele. Naslednje leto so rojile, potem sem od soseda kupil panje. Poceni jih je prodajal, ker se mu je zdelo čebelarstvo nedonosno, jaz sem jih z veseljem vzel. Nekaj panjev sem naredil tudi sam, tako da imam zdaj že štirinajst družin."

Medtem ko sva se pogovarjala in mi je kazal „delavnico", so naju čebele kar naprej obletavale. On, kot da jih ne vidi, meni pa ni bilo prijetno.

– Se ne bojite, da bi vas preveč opikale?

„Sem že imun," je pojasnjeval. „Prav nič več ne čutim, tudi če se jih več spravi nadme, sicer pa niso nevarne. Čebela ne piči kar tako."

Branko je postal vaška zanimivost. Študenta z dolgimi lasmi bi sicer vsi gledali po strani, ker pa zna prijeti za delo in ker je iznajdljiv, ljudje ne mislijo več, da so vsi dolgolasci za v en koš.

R. BAČER

Branko Štubljar, študent-čebelar

Skupinica navdušenih smučarjev je v nedeljo kopala jarek za električni kabel in ozemljitev; takih prostovoljcev je imel ROG v Črmošnjicah zadnjo nedeljo kar 40 (Foto: T. Gošnik)

Smučarji že zdaj nad Črmošnjicami

Smučarsko društvo ROG je zadnji dve nedelji povabilo svoje člane na prostovoljno delovno akcijo. 2. oktobra je prišlo 56 prostovoljcev. 9. oktobra pa 40; pripravljali in urejali so traso za novo, 320 m dolgo vzpenjačo, barvali železno konstrukcijo stare vlečnice in čistili proge. Zadnjo nedeljo so polagali kabel in ozemljitev za novo švicarsko vlečnico znamke BORER (brez vmesnih stebrov), ki bo lahko potegnila na uro do 600 oseb 320 m visoko na hrib. Zdaj bo mogoč etapni dvig že do vrha velike strmine. Franc Blatnik, strojnik in buldožerist SGP Pionir, je v nedeljo opravil veliko delo: izravnaval je novo smučarsko progo, potrebno za trening tekmovalcev na večjih strminah. Nova proga pa je hkrati lepa pridobitev za razvoj zimskega turizma na Dolenjskem. Od vrha proge, ki jo je homologiral znani smučarski strokovnjak Peter Lakota, je v dolino 2100 m, 600 m pa znaša višinska razlika.

Naj še zapišemo, da je cesta od Podturna do Črmošnjic zdaj v odličnem stanju; popravili so jo, ker so vozili avtobusi v Belo krajino tod okoli zaradi asfaltiranja glavne ceste čez Gorjance. Pohvaliti je treba tudi mladince in pionirje, ki so obe nedelji pridno čistili stare smučarske proge, da bo takoj po prvem snegu v Črmošnjicah vse pripravljeno za novo zimsko veselje. Društvo ROG znova kaže vso življenjsko voljo in sposobnosti svojih odbornikov, ki z zgledi vedno stoje v prvih vrstah vseh delovnih akcij.

ONEMOGLI GOLOB

Pred kratkim se je onemogel in ranjen golob spustil pri Nemški vasi v ribniški občini na polje. Padec je opazil ljubitelj ptičev Peter Vilewaldt iz Ortneka. Pobral ga je in odnesel domov, kjer ga hrani in zdravi. Na nogi ima golob obroček Društva za varstvo in vzgojo ptic iz Kranja. Peter Vilewalt je društvo že obvestil, kje je golob na okrevanju. Upamo, da ga bo kmalu kdo obiskal.

V. P.

ZARADI HITROSTI PO POBOČJU

6. oktobra je peljal z neprimerno hitrostjo med Černečo vasjo in Oštercem voznik Janez Zulič iz Oštterca, začasno zaposlen v Nemčiji. Zaradi hitrosti ga je zaneslo na levo stran ceste, nato pa se je prevrnil po pobočju. Pri nesreči sta bila poškodovana voznik Žulič in njegov sopotnik Jože Žulič. Na vozilu je za 10.000 dinarjev škode.

Pionirski praznik

Letošnjega pionirskega praznika so se posebno svečano spomnili tudi pionirji iz osnovne šole Loški potok. Pripravili so pionirsko konferenco v telovadnici nove osnovne šole. Predsednica potoških pionirjev pionirka Mirica je dobro vodila zborovanje, podala poročilo o delu pionirjev v lanskem šolskem letu, nakar je pisec teh vrstic povedal nekaj spominov na delo s pionirji med NOB.

Pionirji so nato izvolili novo vodstvo in sprejeli bogat delovni program na področju športa, šaha, „Vesele šole", petja in drugega. Pogovorili so se tudi o prenašanju borbenih tradicij NOB. Za zaključek je zaorila partizanska pesem.

Ob zaključku so pionirji izrazili željo, da bi ob pomoči mentorjev in vzgojiteljev pomagali tudi v družbenih organizacijah, posebno ZB, radi pa bi sodelovali tudi z delavstvom potoške industrije.

MARJAN TRATAR-UČO

Krvodajalci, ne pozabite

17. in 18. oktobra bo v Metliki običajna vsakoletna krvodajalska akcija. Ekipa Zavoda za transfuzijo iz Ljubljane bo poslovala v Domu TVD Partizan, občinski odbor Rdečega križa pa vabi k oddaji krvi čimveč občanov. Starim krvodajalcem se bodo letos oddolžili, ko bo v okviru praznovanj občinskega praznika svečana podelitev značk in diplom.

Henček se je oglasil iz Amerike

Henček Burkat je s svojim ansamblom in pevci na šestedenskem „potepu" v Ameriki in v Kanadi. Prejšnji teden smo od priljubljenega ljudskega glasbenika in njegovih fantov prejeli prve pozdrave iz Toronta. Henček nam piše, da so imeli že pet nastopov v Montrealu in Torontu. Naši rojaki so domačo pesem sprejeli z velikim navdušenjem, zato so bili fantje res presenečeni.

GASILCI V NOVEM

Viniški gasilci so letos kupili kar 30 novih uniform. Vsak je sam plačal 250 din, ostalo pa je prispevala društvena blagajna. Denar so zbrali z izkupičkom na vaških veselicah.

F. P.

V NEDELJO ODPRTO

MARKET na Krištanovi cesti
MARKET na Cesti herojev in
DELIKATESA na Glavnem trgu

DOLENJKA

Stanovanjska baraka, v kateri je bilo 8 enosobnih stanovanj, zgorela 1. oktobra ob 5. uri v Šalki vasi 90 pri Kočevju. Škode okoli 100.000 din, ker so opremo rešili. Sumijo, da je prišlo do požara zaradi kratkega stika. (Foto: Z. Vardijan)

Eno goljufijo priznal, druge ne

Jože Pirnat priznal, da je ogoljufal Kantarjevo družino; zanika pa, da bi bil on lažni odvetnik Stanovnik, ki je ogoljufal Marijo Polajnar – Miličniki prepričani, da je bil v obeh primerih isti goljuf

Postaja milice v Kočevju je pred kratkim prijavila javnemu tožilcu Jožeta Pirnata, rojenega v Velikih Poljanah, začasno stanujočega v Stari cerkvi 42 pri Kočevju, zaradi dveh goljufij, ki sta bili opravljeni na precej podoben način. Pirnat je priznal, da je 11. septembra letos odpotoval v Majkić Japro v Bosni, kjer se je do 13. septembra zadržal pri družini Mileta Kantarja, ki dela sicer pri Gozdni upravi Stara cerkev, se pravi pri ZKGP Kočevje, in ogoljufal to družino za 2100 dinarjev.

Pirnat je natvezel Kantarjevi ženi, da se je njen mož hudo ponesrečil v prometni nesreči v Avstriji, kamor so šli z avtobusom na izlet delavci ZKGP Kočevje, da leži v mavcu v Avstriji in da potrebuje 3000 din, da se bo lahko vrnil domov.

Prestrašeni sorodniki so hitro zbrali 2100 din – več denarja niso imeli – in jih dali Pirnatu, ki se jim je predstavil za Antona Muhiča, gozdnega tehnika, ki je že 11 let šef njenega moža.

Pirnata so miličniki prijavili tožilstvu še zaradi upravičenega suma, da je na podoben način ogoljufal Marijo Polajnar iz Kočevja, o čemer smo podrobneje že poročali. Tudi Polajnarjevo je nalagal, vendar po telefonu, da se je njen mož hudo ponesrečil v Divači, da potrebuje tisoč denarja in oblačila. Predlagal je, naj vse to pošlje z avtobusom v Ljubljano, kjer bo vse prevzel on, ki je odvetnik Stanovnik in bo odšel ob isti dan v Divačo. Tako je izmamil ženi, ki se je hudo ustrašila za moža, 500 din in oblačila v vrednosti okoli 650 din.

Čeprav Pirnat to goljufijo zanika, so miličniki popolnoma prepričani, da jo je zagrešil prav on. Tega pa potrjuje le na podoben način opravljena goljufija (obakrat se je izmislil, da je hudo ponesrečil v prometni nesreči"), ampak tudi izpovedi prič.

JOŽE PRIMC

HONORAR

„Tomaž, nocoj ob pol sedmih te hočem videti na tem stolu!" je strogo dejala moja ljubljena soproga in s prstom pokazala na stol, na katerem sem trenutno sedel.

Taki ljubeznivi prošnji ne kaže odreči, zato sem jo le še previdno vprašal: „Zakaj, dragica?"

„Kaj, sedaj se boš še delal neumnega, da ne veš ničesar? Le počakaj ti, ti . . .!" Ko sem že pričakoval, da bo sredi plazu besed le povedala skrivnostno obtožbo, ji je zmanjkalo sape in le toliko je še zmogla, da je na moje moledovanje, naj me spusti ven, dahnila: „Izgini!"

Človek nikdar ne ve, kdaj so mu ure svobode štete. Na stopnicah sem se zavedel, da imam le tri in pol ure časa. Nisem vešč detektivskega posla, toda že v prvem bifeju sem našel prijatelja, svoje edino odrešilno upanje.

„Francelj, kot brata te prosim, naštej mi vse večje grehe, ki sva jih zagrešila v zadnjih dveh tednih!" Franclja zlepa ne spraviš s tira in moj prestrašeni obraz mu je bil porok, da mislim resno. Prijel je kozarček z elegantno kretnjo (to mu še vedno zavidam) in nekako sam zase rekel: „Ančka."

„Že, vendar za to veva samo midva." Mislil je dalje, in preden je rekel, se je sladko nasmehnil: „Marija."

„Hudiča, kaj ti veš!? Saj sem komaj začel in ti nisem še nič pravil o njej. Povej, kdo ti je povedal!"

„Ona sama."

„Kje si jo videl?" sem nervozno vprašal.

„V svojem avtu," je dejal in srebal naprej svoj vinjak.

„Čuj, kaj pa je iskala Marija v tvojem avtu?"

„Tebe," mi je lakonično odvrnil, ne da bi trenil.

„Pa si potem ti . . .?" sem s strahom vprašal, kajti pred očmi se mi je začelo temniti.

„Mar ti ne bi?" me je začudeno pogledal in sam ne vem, kdaj sem rekel: „Bi." Pri sebi sem se zaklel, da ne bom imel več prijatelja, pa čeprav je tako poročen kot jaz.

Naše mesto je čudovito okrašeno s hišami veselja, in preden obereš vse okraske, lahko mine ves dan. Uspelo mi je, da sem jih obral v preostalih treh urah, in vsa brhka dekleta tam so mi jamčila, da nisem v zadnjih dveh tednih ničesar javno govoril čez svojo ljubljeno soprogo.

Ob pol sedmih sem pridno sedel na stolu v kuhinji, do vratu napolnjen z raznimi izgovori za dejanja vsaj deset dni nazaj. Okrog sedmih je zaropotalo in razumel sem tisti stavek iz Svetega pisma: Spredaj se je odpiralo, zadaj se je zapiralo in to se je zapiralo s tako silo, da sem se zbal za podboje vrat.

„Tako, tu si!"

„Tu sem, ljubezen mojega življenja, po ukazu tvojem," sem dejal, kolikor se le da nežno reči, in nadaljeval z istim glasom: „Veš, draga, tu sedim že več kot pol ure ves nesrečen, ker mi ni bilo moč gledati obličja tvojega."

„Še sedaj se mi boš norčeval v obraz, kot da ni dovolj, da se javno norčuješ iz mene? Le poglej, kaj je to!" in mi je pod nos pomolila časopis.

„Ljubica, to je vendar tednik Dolenjski list, ki izhaja v Novem mestu! Številka kaže, da je že zelo star. Pa ne, da si začela zbirati star papir? Pametno in hvalevredno dejanje, kajti naša industrija potrebuje . . . ." Nadaljevanje predavanja o potrebah naše industrije je prekinil hudournik besed, neprimernih za objavo. Čez čas mi je vzela časopis in pokazala na stran, rezervirano za humoreske: „Beri!"

Bral sem: „Ljubim svojo soprogo. Čudovita ženska. Vedno je elegantna, prijazna, razumevajoča, materinska . . ."

„Pa kaj vraga hočeš s tem? To je pač napisal človek, ki je še neumno zaljubljen v svojo ženo. Sicer pa tudi ima zakaj biti. Le poslušaj!" In še enkrat sem prebral isti odstavek. Naenkrat ji ni bilo dovolj. Prebral sem ji celo zgodbo in glej – pod njo sem bil podpisan jaz. V njenih očeh so se začeli prižigati čudni plamenčki in zaradi varnosti sem jo vprašal: „Ljubica, res, da sem to napisal jaz, toda kot vidiš, sem pisal o tebi vse najlepše."

„Le kaj govorijo ljudje sedaj o meni, ti nesramnež lažnivi?!"

„Verjemi mi, ljubica, da nič takega, kar tu piše," sem se branil.

„Sicer pa lahko dam v časopis opravičilo, da je zgodba izmišljena in da je resnica ravno obratna."

Po premisleku je planila s stola in solze so pogasile plamenčke v njenih lepih očeh. Med hlipanjem mi je povedala, da zaradi mojih nemogočih in nesramnih humoresk ne dobiva več otroškega dodatka za najine otroke in da ji moram to razliko povrniti. In strogo je zahtevala, da to ne sme biti več na njen račun, temveč na pošten! Ženski s solznimi očmi ne morem nikdar odreči. Vsak mesec bo dobila svoj „otroški dodatek", toda najprej moram dobiti ponudbe na svoj oglas:

Intelektualec čedne postave, v najlepših letih želi spoznati zidarja ali osebo z donosno obrtjo za pomoč v popoldanskih urah. Šifra: jurja na uro. Cenjene ponudbe sprejema

DURAKOV TOMAŽ